O mie si una de nopti

Vol 1

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI
Volumul I

(Nopţile 1-24)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, şi cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht*, aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun, Leipzig, 1895.

Nota editurii

În septembrie 1987, într-o dedicaţie făcută profesorului Alexandru Balaci, Haralambie Grămescu, poetul, cărturarul şi tălmăcitorul fără egal în limba română a celor *O mie şi una de nopţi*, îşi exprima nădejdea ca, peste câţiva ani, să îi poată oferi acestuia *toate* poveştile Şeherezadei „într-o ediţie completă şi *mai demnă”*. Sperăm să împlinim dorinţa distinsului traducător şi să oferim publicului român o ediţie demnă de valoarea acestui tezaur al literaturii Orientului.

*

O mie şi una de nopţi este o culegere de povestiri populare. Două documente – unul, în *Muruj al'Dhahab*, de istoricul arab *Abu Hassan (Ali ibn Hussein al Masudi)*, din secolul al IX-lea, celălalt în *Kitâb al-Fihrist* de *Muhammad ibn Is'hak al Nadim*, din secolul al X-lea – menţionează că acest monument arab al literaturii de ficţiune a avut drept prototip o culegere persană, *Hazăr Afsăn (O mie de poveşti)*, pierdută acum. Din această carte au fost preluate artificiul folosit de Şeherezada şi o parte dintre subiecte.

Povestitorii care au abordat aceste teme le-au prelucrat conform religiei, moravurilor şi spiritului arab şi după fantezia fiecăruia. Au fost adăugate şi alte legende care nu erau persane, şi unele care făceau parte din repertoriul povestitorilor, pur arabe. În *O mie şi una de nopţi*, este reflectată întreaga lume sunnită, de la Damasc la Cairo şi din Bagdad în Maroc. Aşadar, nu ne aflăm în faţa unei opere culte, ci a unei opere a cărei închegare lentă s-a făcut în conjuncturile foarte diferite în care a înflorit folclorul islamic. Deşi îşi are originea în cultura persană, opera arabă a fost tradusă în persană, turcă, hindustană şi s-a răspândit în tot Orientul şi, de acolo, în toată lumea.

După cum se precizează şi în *Nota editorilor* din *Le Livre des Mille nuits et une nuit:* „Pentru prima dată în Europa, este oferită publicului o traducere completă şi fidelă a *Alf layla wa layla* (O *mie şi una de nopţi).* Cititorul va

găsi o reproducere mot à mot a textului arab.” Acelaşi lucru îl face şi ediţia de faţă.

FACĂ-SE VOIA LUI ALLAH!

ÎN NUMELE LUI ALLAH, MULT-MILOSTIVUL, MULT-IERTĂTORUL!

Mărire lui Allah, stăpânul lumii! Şi rugăciunea şi pacea să fie asupra domnului celor trimişi, stăpânul şi capul nostru Mohamed! Şi de-a pururi fie rugăciunea şi pacea asupra tuturor celor ai săi, laolaltă strânşi până la ziua răsplăţii.

Şi apoi: istorisirile celor de demult să fie de învăţătură celor de acum, aşa că oricine să vadă întâmplările prin care nu el, ci alţii au trecut; atunci el va cinsti şi va cântări cu luare-aminte vorbele neamurilor apuse şi ceea ce li s-a întâmplat lor, şi se va chivernisi.

Încât slavă celui ce a păstrat povestirile celor de la începuturi ca învăţătură spre folosul celor din urmă!

Căci chiar dintre atari învăţături au fost scoase poveştile numite *O mie şi una de nopţi*, cu toate întâmplările de pomenire şi cu toate pildele câte se cuprind în ele.

POVESTEA CU SULTANUL ŞAHRIAR ŞI CU FRATELE SĂU, SULTANUL ŞAHZAMAN

Se povesteşte – că numai unul Allah este atotştiutor şi atotînţelept, şi atotputernic, şi atotiertător - că, între câte s-au scurs şi s-au perindat din vechimea vremilor şi în curgerea veacurilor şi a clipelor, a fost odată un sultan dintre sultanii din stirpea lui Sassan[1], în ostroavele indieneşti şi chinezeşti, stăpân de oştimi, de supuşi, de slujitori şi de multe sultanaturi. Şi avea doi copii, unul mai mare, iar celălalt mai mic. Amândoi erau viteji neînfricaţi. Cel mai mare însă era un viteaz mai avan decât mezinul. Domnea peste ţările sale şi cârmuia cu dreptate între oameni; încât locuitorii ţării şi ai împărăţiei îl îndrăgiseră. Îl chema Şahriar[2]. Cât despre fratele său mezinul, pe acela îl chema Şahzaman[3] şi domnea peste Samarkand Al-Ajam[4].

Şi treburile dăinuind tot aşa neabătut, fiecare sălăşluia în ţara lui; şi fiecare în împărăţia lui cârmuia cu dreptate de douăzeci de ani asupra turmelor sale. Şi erau amândoi până peste poate de mulţumiţi şi de fericiţi.

Şi nu conteniră să trăiască aşa până ce sultanul mai mare fu cuprins de un dor fierbinte de a-l vedea pe fratele mai mic. Atunci îi porunci vizirului să purceadă la drum şi să vină cu el. Vizirul îi răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Pe urmă plecă şi ajunse cu bună pace, din mila lui Allah; intră la mezin, i se închină cu salamalekul[5] trimis, şi îl înştiinţă că sultanul Şahriar doreşte fierbinte să-l vadă, şi că rostul călătoriei ce-o făcuse era de a-l pofti să meargă în ospeţie la fratele său. Sultanul Şahzaman îi răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Pe urmă porunci să se facă pregătirile de plecare şi să se ia corturile, cămilele, catârii, slujitorii şi zahereaua de trebuinţă. Apoi îl ridică pe vizirul său în slujba de cârmuitor al ţării, şi purcese la drum spre olaturile fratelui său.

Şi, pe la miez de noapte, îşi aduse aminte de un lucru pe care îl uitase la sarai; şi făcu cale întoarsă, şi intră în sarai. Şi o găsi pe soţia lui întinsă în crivatul ei, îmbrăţişată de un rob arap din cisla lui de robi. La priveliştea aceea, i se înnegură lumea dinaintea ochilor. Şi îşi zise în sineşi: „Dacă o asemenea năprasnă s-a petrecut când eu nici nu am apucat să plec de-a binelea din cetatea mea, cum are să se poarte dezmăţata asta în vremea cât am să stau la fratele meu?” Şi îşi trase scurt sabia şi, izbindu-i pe amândoi, îi omorî pe chilimurile de pe crivat. Pe urmă se întoarse pe clipă pe dată şi porunci purcederea taberei. Şi plecă noaptea, şi merse până ce ajunse la cetatea fratelui său.

Atunci fratele său se bucură de venirea lui şi îi ieşi înainte şi, întâmpinându-l, îi ură bună pace; şi se învioşi până peste marginile voioşiei, şi împodobi pentru el cetatea, şi se porni să-i vorbească cu mare drag. Dar sultanul Şahzaman îşi aducea mereu aminte de fapta soţiei, şi un nor de mâhnire îi adumbrea chipul; şi se făcuse galben la obraz şi se uscase la trup. Încât, atunci când îl văzu în starea aceea, sultanul Şahriar gândi în cugetul său că faptul se datora plecării sultanului Şahzaman departe de ţara şi de împărăţia sa şi, nemaiîntrebându-l nimic în privinţa aceasta, îl lăsă în voia lui. Dar, într-una din zile, îi spuse:

— O, fratele meu, nu ştiu! Dar văd că trupul ţi se usucă şi obrazul ţi se gălbejeşte!

El răspunse:

— O, fratele meu, port înlăuntrul făpturii mele o rană vie.

Şi nu îi dezvălui ceea ce văzuse că făptuise soţia lui. Sultanul Şahriar îi zise:

— Tare doresc să mergi cu mine la vânătoare cu hăitaşi şi cu cai, întrucât poate că aşa are să ţi se mai uşureze pieptul.

Dar sultanul Şahzaman nu vroi să primească; şi fratele său plecă singur la vânătoare.

Or, la saraiul sultanului se aflau nişte ferestre ce se deschideau spre grădină şi, cum sultanul Şahzaman se sprijinise acolo în coate să privească, uşa de la sarai se deschise şi ieşiră douăzeci de roabe şi douăzeci de robi; iar femeia sultanului, fratele său, se afla printre ei, preumblându-se în toată frumuseţea ei strălucitoare. Când ajunseră la un havuz, se dezbrăcară toţi şi se amestecară laolaltă. Şi deodată femeia sultanului strigă:

— O, Massud! Ya, Massud!

Şi numaidecât se repezi la ea un arap negru şi vânjos, care o şi înşfăcă; iar ea îl înşfăcă la fel. Atunci arapul cel negru o răsturnă pe spate şi o încălecă. La răsturnişul acela, toţi robii făcură şi ei la fel cu femeile. Şi toţi o ţinură aşa multă vreme, şi nu puseră capăt sărutărilor, îmbrăţişărilor, târnoselilor şi altor lucruri asemenea decât când ziua ajunse în scapăt.

La priveliştea aceea, fratele sultanului îşi zise în sineşi: „Pe Allah! Năprasna mea este cu mult mai uşoară decât năprasna de aici!” Şi numaidecât lăsă amarul şi mâhnirea să i se zvânte, zicându-şi: „Chiar că asta-i nemăsurat mai mare decât tot ce-am păţit eu!” Şi, din chiar clipita aceea, se apucă să bea şi să mănânce fără păs.

Şahriar, sultanul, fratele său, se înturnă de la vânătoare, şi amândoi îşi urară bună pace unul altuia. Pe urmă sultanul Şahriar luă seama la fratele său, sultanul Şahzaman, şi văzu că i se întorseseră culorile în obraji şi că se înviorase la chip; ba că şi mânca vârtos, după ce atâta vreme se tot lingăvise la masă. Şi se minună şi zise:

— O, fratele meu, te tot vedeam pâclişit la chip, şi-acuma iacătă că ţi s-au întors culorile! Ia spune-mi ce-i cu tine.

El îi răspunse:

— Am să-ţi dezvăluiesc pricina mohorelii mele; da cruţă-mă de a-ţi istorisi pentru ce mi s-au întors culorile!

Sultanul îi spuse:

— Povesteşte-mi dintru-ntâi, ca să pricep, temeiul schimbării tale la chip şi al zaiflâcului tău!

El răspunse:

— O, fratele meu, află că, atunci când l-ai trimis pe vizirul tău la mine, ca să mă cheme dinaintea ta, mi-am făcut pregătirile de plecare şi am ieşit din cetatea mea. Şi pe urmă mi-am adus aminte că uitasem giuvaierul pe care hotărâsem să ţi-l aduc şi pe care ţi l-am dăruit la sarai; aşa că m-am întors din drum şi am găsit-o pe soţia mea culcată cu un rob arap, dormind pe chilimul de pe crivatul meu! Şi i-am ucis pe amândoi, şi am venit la tine, şi eram tare pătimit de gândul acelei întâmplări; şi-acesta-i temeiul gălbejelii mele dintâi şi al pâclişelii mele. Cât despre pricina întoarcerii culorii mele, cruţă-mă de a ţi-o dezvălui!

După ce îi ascultă vorbele, fratele lui spuse:

— Mă rog ţie, în numele lui Allah, să-mi mărturiseşti pricina care ţi-a înviorat chipul!

Sultanul Şahzaman îi înşirui atunci tot ceea ce văzuse. Şi sultanul Şahriar zise:

— Mai înainte de orice, se cade să văd cu chiar ochii mei!

Fratele său îi zise:

— Atunci fă-te că pleci la vânătoare şi la gonăcit; şi ascunde-te la mine, şi ai să fii martor la zamparalâc, şi ai să te încredinţezi cu chiar ochii tăi!

Şi pe clipă sultanul puse pristavul domnesc să pristăvească plecarea; şi oştenii ieşiră cu corturile afară din cetate; iar sultanul ieşi şi el, şi se trase în corturi, şi le spuse robilor săi cei tineri:

— Să nu intre nimeni la mine!

Pe urmă se străvesti şi ieşi pe ascuns şi porni spre sarai, acolo unde era fratele său, şi, când ajunse, şezu la fereastra care da către grădină. Şi nici nu se scursese un ceas, când roabele, înconjurând-o pe stăpâna lor, intrară deodată cu robii şi făcură tot ceea ce spusese Şahzaman, şi petrecură în zamparalâcuri până la vremea *asr*[6] -ului.

Când văzu ceea ce văzu, minţile sultanului Şahriar îşi luară zborul din capul lui; şi îi spuse fratelui său Şahzaman:

— Hai să plecăm şi să vedem care-i ursita noastră pe drumul lui Allah; întrucât nu se mai cade să avem vreo treabă cu scaunul de domnie până ce nu vom izbuti să dăm de vreun ins care să fi trăit vreo păţanie ca a noastră; altminteri, chiar că moartea noastră ar fi mai de dorit decât viaţa!

Iar fratele său îi răspunse precum se cuvenea. Pe urmă se furişară amândoi printr-o uşă tainică afară din sarai. Şi nu conteniră a drumeţi zi şi noapte până ce, într-un sfârşit, ajunseră la un copac din mijlocul unei pajişti singuratice, aproape de marea cea sărată. În pajiştea aceea se afla un ochi de apă dulce; şi băură din apa aceea şi şezură să se odihnească.

Nici nu apucase să treacă un ceas de vreme, că marea începu să se zbată şi, deodată, ţâşni din ape o trâmbă de fumegai negru ce se ridică spre cer, apoi se răsuci către pajiştea lor. La atare privelişte, fraţii se înspăimântară şi se căţărară cât putură de sus în vârful copacului, care era tare înalt, şi începură să iscodească cu privirile cam ce putea să fie.

Or, iacătă că trâmba de fum se preschimbă într-un ginn[7], înalt la stat, mare la cap şi lat în piept, şi ducând pe creştet o ladă. Puse piciorul pe pământ, veni către pomul în care se aflau ei şi se opri sub pom. Săltă atunci pleoapa lăzii şi scoase afară o cutie mare pe care o deschise; şi numaidecât se ivi o copilă nurlie, strălucitoare de frumuseţe şi luminoasă ca soarele, întocmai precum spune poetul:

Lumină-i faţa ei, ca-n bezna-o dulce trecere de rază!
Neîntinata ei lumină ai lumii zori îi luminează.
Se-aprind de mândra-i strălucire pe bolta cerurilor sorii,
Iar lunele-şi culeg seninul din ochii ei, surâzătorii!
Destrame-se deci taina-n care o-nchid aceste văluri rare,
Să i se-nchine fermecate pământurile la picioare!
Şi-apoi, sub fulgerarea blândă din ochii ei, venind aproape,
Aprinse lacrimi, ca o rouă, să-i spele umedele pleoape!

După ce se uită îndelung la copila cea frumoasă, ginnul îi spuse:

— O, crăiasă a domniţelor! O, tu, cea pe care te-am răpit în chiar noaptea nunţii tale! Tare aş vrea să dorm oleacă!

Şi ginnul, punându-şi capu-n poala fetei, adormi.

Atunci copila îşi ridică fruntea în sus, înspre vârful pomului, şi îi văzu pe cei doi sultani aciuaţi printre ramuri. Săltă pe dată capul ginnului de pe genunchii ei, îl puse pe pământ şi, sculându-se în picioare sub pom, le spuse prin semne:

— Daţi-vă jos, şi nu vă fie frică de efrit.

Ei îi răspunseră prin semne:

— Oh! Asupra-ţi fie Allah! Cruţă-ne de năprasnă!

Ea le zise:

— Allah fie cu voi cu amândoi! Daţi-vă jos cât mai repede, că de nu, îl trezesc pe efrit, iar el are să vă omoare cu moartea cea mai cruntă.

Atunci ei se speriară şi coborâră la ea; iar ea veni spre ei şi le spuse pe dată:

— Hai, însuliţi-mă vârtos şi straşnic! Că de nu, îi dau de ştire efritului.

De spaimă, sultanul Şahriar îi spuse fratelui său, sultanul Şahzaman:

— O, fratele meu, săvârşeşte tu mai întâi ceea ce porunceşte!

El răspunse:

— Nu săvârşesc nimic până ce nu ai să-mi dai tu pildă, ca mai mare!

Şi amândoi începură să se îmbie unul pe altul, făcându-şi semne din ochi. Atunci copila le zise:

— Ce vă tot hâiţi aşa? Dacă nu vă apucaţi pe dată de treabă, îl trezesc numaidecât pe efrit!

Atunci, din pricina spaimei lor faţă de efrit, îi făcură amândoi ceea ce li se poruncise. Când sfârşiră tot, copila le spuse:

— Chiar că bine vă mai pricepeţi!

Pe urmă, scoţând de la brâu un săcuţ, trase din el un gherdan alcătuit din cinci sute şaptezeci de inele cu peceţi, şi îi întrebă:

— Ştiţi ce este aceasta?

Ei răspunseră:

— Nu ştim.

Ea atunci le spuse:

— Toţi stăpânii acestor inele s-au însulit cu mine pe coarnele cele nesimţite ale acestui efrit. Aşa că daţi-mi şi voi, amândoi fraţii, inelele voastre.

Atunci ei, scoţându-şi-le de pe degete, îi înmânară amândouă inelele. Ea atunci zise:

— Aflaţi că efritul de colea m-a furat în noaptea nunţii mele, m-a închis într-o cutie şi, punând cutia într-o ladă, a cetluit lada cu şapte lacăte, şi m-a dus apoi în adâncul mării mugitoare, unde se zbat şi se izbesc valurile. Dar el habar nu are că, atunci când o femeie doreşte ceva, nimica nu poate s-o supună. De altminteri, şi poetul spune:

Prietene, nu fi încrezător
Femeilor! Căci toate – bune, rele! —
Atârnă doar de potca toanei lor!

Iubirea lor minciună-i, şi în ele
Dă vicleşugul glas şi chicoteşte,
Şi-i canură-n veşmintele acele.

Smerit, la ce-a grăit Yussuf[8] *gândeşte!*
Şi că Eblis[9] *-pe-Adam*[10] *-l-a izgonit*
Din pricina femeii lui, fireşte.

Iar altul spune:

Nimic nu vei alege de-i sta la dojenit!
Pentru că-ndrâgostitul, chiar mâine, scos din fire,
Aceleaşi patimi, bietul, va căuta smintit.

Să nu zici niciodată: „Eu unul, în iubire,
N-am să mă port ca tonţii ce umblă-ntr-o ureche.”
Să nu zici vorbele-astea prosteşti şi fără şire.

Ar fi minune mare şi fără de pereche
Să vezi scăpând vreodată din vrăjile muierii
Bărbat întreg la minte şi neciupit de streche.

La atare spuse, cei doi fraţi se minunară până peste marginile minunării şi îşi ziseră unul altuia:

— Când un efrit ca acesta, şi în pofida puterniciei sale, a păţit ocăruri mult mai amarnice decât ale noastre, iacătă o pildă ce poate să ne slujească de mângâiere!

Atunci, pe dată o lăsară acolo pe tânăra nevastă şi se întoarseră fiecare la cetatea lui.

Când ajunse în saraiul său, sultanul Şahriar porunci să se reteze capul soţiei sale şi, în acelaşi chip, şi gâturile roabelor şi ale robilor ei. Pe urmă îi porunci vizirului să-i aducă în fiecare noapte câte o

copilă fecioară. Şi în fiecare noapte căpăta astfel câte o copilă fecioară şi îi răpea fecioria. Iar când se sfârşea noaptea, o omora. Şi nu conteni să facă aşa vreme de trei ani în şir. Încât lumea fu cuprinsă de ţipetele de jale şi de vaierul spaimelor, şi toţi se pribegiră cu fetele câte le mai aveau. Şi nu mai rămase în cetate nicio fată în stare să slujească la năpada nărăvitului.

În atare împrejurări, sultanul îi porunci vizirului să-i aducă o copilă, ca de obicei. Şi vizirul plecă şi căută, da nu mai găsi nicio fată; şi, mohorât de tot, ugilit de tot, se duse acasă, cu sufletul plin de spaimă din pricina sultanului.

Or, vizirul avea chiar el două fete pline de frumuseţe, de nuri, de strălucire, de desăvârşire şi de dulce gingăşie. Pe cea mare o chema Şeherezada[11], iar pe cea mai mică o chema Doniazada[12]. Cea mai mare, Şeherezada, citise cărţile, cronicile, poveştile cu domnii de demult şi cu istoriile noroadelor de odinioară. Se mai spune că avea o sumedenie de cărţi de istorie despre neamurile din vremurile apuse şi despre domnii din străvechime şi despre poeţi. Şi era tare iscusită la povestit şi tare dulce de ascultat.

Când îl văzu pe tatăl său, Şeherezada zise:

— Pentru ce te văd aşa de schimbat, încărcat de povara necazurilor şi a mâhnirilor? Află, dar, o, părinte al meu, că poetul spune:

O, tu, cel năpădit de greu,
Alină-ţi chinurile-amare.
Nimic nu dăinuie mereu
În lumea noastră toate pier:
Oricare bucurie moare,
Se uită orişice dureri.

Când auzi vorbele fiică-sii, vizirul îi povesti tot ce se întâmplase, de la început până la sfârşit, cu sultanul. Atunci Şeherezada îi zise:

— Pe Allah! O, părinte al meu, mărită-mă cu sultanul, întrucât sau voi trăi, sau voi fi preţul de răscumpărare pentru fetele musleminilor[13]-şi spăsenia lor din mâinile sultanului.

Atunci el îi zise:

— Allah fie asupra-ţi! Nu te da astfel primejdiei!

Ea îi zise:

— Aşa se cade să fac, neabătut!

Atunci el zise:

— Ia seama, să nu paţi ce au păţit măgarul şi boul cu gospodarul!

Şeherezada întrebă:

— Ce-au păţit?

Iar vizirul spuse:

— Ascultă!

Şi povesti:

Pilda cu măgarul, cu boul şi cu gospodarul

Află, o, copila mea, că a fost odată un negustor stăpân pe bogăţii mari şi pe turme de vite, însurat şi tată de copii. Allah Preaînaltul îl mai dăruise şi cu priceperea graiurilor vieţuitoarelor şi ale păsărilor. Or, acareturile acelui

negustor se aflau într-un colţ de ţară mănos, pe malul unei ape. Iar la gospodăria lui mai avea un măgar şi un bou.

Într-o zi, boul veni la staulul unde sălăşluia măgarul şi văzu staulul măturat şi stropit cu apă; ieslea era plină cu orz bine mărunţit şi cu paie tocate mărunt; şi măgarul sta bine la odihnă; şi arareori stăpânu-său încăleca pe el, dar şi atunci numai când avea de făcut vreun drum care se întâmpla să fie mai grabnic, şi măgarul se întorcea repede la tihna lui. Or, în ziua aceea, gospodarul îl auzi pe bou cum îi spunea măgarului:

— Mănâncă şi te desfată! Şi fie-ţi de bine, şi cu folos, şi cu bună mistuire! Eu trudesc şi tu te hodini; mănânci orz mărunţit bine şi te îndopi! Iar dacă vreodată şi vreodată stăpânu-tău încalecă pe tine, te întoarce acasă numaidecât! Pe când eu nu mă îndop decât cu aratul şi cu trudă la roata morii!

Atunci măgarul îi zise:

— Când vei ieşi la câmp şi când ţi se va pune jugul pe grumaz, să te prăvăleşti la pământ şi să nu te mai scoli nici măcar dacă te-or bate; iar când vei fi sculat, repede să te prăbuşeşti iar, pentru a doua oară. Şi atunci, dacă te vor duce îndărăt în staul şi dacă ţi-or da boabe, tu să nu mănânci nimic, ca şi când ai fi bolnav. Străduieşte-te aşa, nici să nu mănânci, nici să nu bei, vreme de o zi, sau de două, sau de trei. În felul acesta, ai să te odihneşti de trudă şi de caznă!

Or, negustorul era acolo şi le auzi vorbele. Iar când argatul veni la bou să-i dea nutreţul, văzu că nu mănâncă mai nimic; şi dimineaţa când să-l ia la arat, îl găsi bolnav. Atunci negustorul îi spuse argatului:

— Ia măgarul şi pune-l să are în locul boului, până deseară!

Şi omul se întoarse, luă măgarul în locul boului, şi îl puse să are toată ziua.

Când, la sfârşitul zilei, măgarul se întoarse la staul, boul îi mulţumi pentru bunăvoinţă şi pentru că îl lăsase să se odihnească de truda acelei zile. Ci măgarul nu-i răspunse niciun răspuns şi se căi cu cea mai neagră căinţă.

A doua zi, plugarul veni şi luă măgarul şi îl puse să are până la sfârşitul zilei. Şi măgarul nu se întoarse decât cu ceafa zdrelită şi vlăguit de osteneală. Iar boul, văzându-l în starea aceea, începu a-l potopi cu mulţumirile lui şi a-l proslăvi cu laudele. Atunci măgarul îi spuse:

— Trăiam în tihnă şi desfăt; şi nimica nu mi-a căşunat răul, decât numai facerile mele de bine.

Pe urmă adăugă:

— Şi se cade să ştii că am să-ţi dau un sfat acuma şi mai bun; l-am auzit pe stăpânul nostru cum spunea: „Dacă boul nu se mai scoală, trebuie să-l dau casapului să-l taie şi să facă din pielea lui o tovală bună”. Şi tare m-a cuprins grija de tine, şi ţi-am spus că să ştii. Pacea fie cu tine!

Când auzi spusele măgarului, boul îi mulţumi şi zise:

— Mâine mă duc de bunăvoie cu ei să-mi văd de îndeletnicirile mele.

Şi cu asta începu să mănânce, şi înfulecă nutreţul tot, ba mai linse şi ieslea cu limba.

Şi-aşa! Iar stăpânul lor le ascultase sporovăiala.

Când se făcu ziuă, gospodarul ieşi din casă cu soţia sa şi se duse la sălaşul boilor şi al vacilor, şi amândoi şezură jos. Atunci veni şi argatul, luă boul şi plecă. Văzându-şi stăpânul, boul începu să bată din coadă, să se vântuie cu bolboroseli şi să zburde zănatic în toate părţile. Atunci gospodarul fu cuprins de un râs atât de năprasnic încât se prăvăli pe spate. Iar soţia îi zise:

— Pentru ce pricină râzi?

El îi spuse:

— Pentru o pricină pe care am văzut-o şi am auzit-o, şi pe care nu pot s-o dau în vileag fără a nu muri.

Ea îi zise:

— Trebuie numaidecât să-mi povesteşti şi să-mi spui pricina pentru care râzi, măcar şi de-ar fi să mori!

El îi zise:

— Nu pot să-ţi destăinuiesc pricina, întrucât mi-e frică de moarte.

Ea îi zise:

— Păi atunci nu râzi decât de mine!

Pe urmă nu mai conteni să-l tot boscorodească şi să-l tot îmboldească cu vorbe îndărătnice până ce, într-un sfârşit, gospodarul se văzu la mare ananghie. Atunci chemă să vie copiii săi dinainte-i şi trimise să fie adus cadiul[14] şi martorii. Pe urmă vru să-şi întocmească adiata înainte de a-i dezvălui soţiei taina şi a muri; întrucât o iubea pe soţia sa cu o dragoste mare, dat fiind că ea era fiica unchiului său dinspre partea tatei[15] şi mamă a copiilor lui, şi că mai şi vecuise cu ea o sută şi douăzeci de ani de viaţă. Pe deasupra, trimise să fie chemate şi toate rudele soţiei şi toţi megieşii din preajma sa, şi le povesti tuturora pătărania lui şi că, de cum va spune taina, are să moară! Atunci toţi oamenii care se aflau acolo îi spuseră femeii:

— Allah fie asupra-ţi! Lasă încolo asemenea treabă, nu cumva să-ţi moară soţul, părintele copiilor tăi!

Şi ea le zise:
— N-am să-i dau pace până ce nu are să-mi spună taina lui, măcar de-ar fi să şi moară!
Atunci ei nu-i mai ziseră nimic. Şi negustorul se sculă de lângă ei şi porni spre staul, în ogradă, ca să-şi facă mai întâi spălările cele îndătinate şi apoi să se întoarcă să-şi spună taina şi să moară.
Or, gospodarul avea un cocoş straşnic, în stare să mulţumească cincizeci de găini, şi mai avea şi un câine; şi îl auzi pe câine cum îl certa pe cocoş şi cum îl ocăra şi-i zicea:
— Au nu ţi-e ţie ruşine să fii vesel când stăpânul nostru are să moară?
Atunci cocoşul îi zise câinelui:
— Păi cum aşa?
Atunci câinele îi spuse şi lui pătărania, iar cocoşul îi zise:
— Pe Allah! Stăpânul nostru e tare sărac cu duhul! Eu am cincizeci de neveste, şi izbutesc să mă descurc, mai mulţumind-o pe una, mai dojenind-o pe alta! Iar el are numai o nevastă şi nu ştie nici calea cea bună, nici chipul cum s-o apuce pe ea! Or, asta-i tare lesne! Nu are decât să rupă anume pentru ea vreo câteva nuiele de dud, şi să se năpustească în iatacul nevestesii şi s-o bată până ce muierea ori că moare, ori că îşi cere iertăciune; şi nu are să se mai apuce să-l sâcâie cu niciun soi de întrebări!
Aşa zise cocoşul. Dacă auzi spusele cocoşului în taifasul lui cu câinele, gospodarului i se întoarse lumina minţii şi luă hotărârea s-o chelfănească pe nevastă-sa.

Aici vizirul se opri din povestit şi îi spuse copilei sale, Şeherezada:
— S-ar prea putea ca Măria Sa să facă şi el cu tine cum a făcut gospodarul cu nevastă-sa!
Ea îi zise:
— Şi ce-a făcut?
Vizirul urmă:

Gospodarul intră în odaia hărăzită soţiei sale, după ce rupsese anume pentru ea nişte nuiele de dud şi le ascunsese, şi îi zise chemând-o:
— Vino în odaia ta, ca să-ţi spun taina şi ca să nu poată nimenea să mă vadă; şi pe urmă am să mor!
Ea atunci intră cu el, iar el închise uşa de la odaie în urma lor şi se năpusti asupra muierii cu lovituri spornice, până era s-o leşine. Ea atunci îi spuse:
— Iartă-mă! Iartă-mă!
Pe urmă începu să-i sărute amândouă mâinile şi amândouă picioarele bărbatului ei, şi se căi cu adevărat. Şi atunci ieşi cu el din odaie. Încât toţi

cei de faţă se bucurară, şi la fel se bucurară şi rudele toate. Şi toată lumea fu până peste poate de mulţumită şi până peste poate de norocită, până la moarte.

Sfârşi vizirul. Iar Şeherezada, fiica vizirului, după ce ascultă povestirea aceasta a tatălui ei, spuse:
— O, tată, vreau neabătut să faci ceea ce îţi cer!
Atunci vizirul, fără a mai stărui, puse să se pregătească hainele copilei sale, Şeherezada, pe urmă se duse să-i dea de ştire sultanului Şahriar.
Estimp, Şeherezada o dăscăli pe sora ei mai mică şi-i spuse:
— Când am să ajung la sultan, am să trimit după tine; iar după ce ai să vii şi după ce ai să-l vezi pe sultan că isprăveşte treaba lui cu mine, să-mi spui: „O, sora mea, povesteşte-ne niscaiva poveşti, ca să ne trecem noaptea!” Eu atunci am să-ţi povestesc nişte poveşti care, de-o vrea Allah, au să fie temeiul izbăvirii fetelor musleminilor!
După care, părintele ei vizirul o luă şi se duse cu ea la sultan, iar sultanul fu mulţumit întru totul şi îi spuse vizirului:
— Mi-ai adus ceea ce trebuie?
Şi vizirul răspunse cu smerenie:
— Da!
Când sultanul vru s-o ia pe copilă, ea începu să plângă, iar sultanul îi zise:
— Ce ai?
Ea spuse:
— O, Măria Ta! Am o soră mai mică, de la care aş vrea să-mi iau bun rămas.
Sultanul atunci trimise după sora cea micuţă, care veni şi se aruncă de gâtul Şeherezadei, şi într-un sfârşit se ghemui jos lângă pat. Atunci sultanul se sculă şi luând-o pe Şeherezada, fecioară, îi răpi fecioria.
Pe urmă începură să tăifăsuiască.
Atunci Doniazada îi zise Şeherezadei:
— Allah fie asupra-ţi! O, sora mea, povesteşte-mi o poveste cu care să ne trecem noaptea!
Iar Şeherezada îi răspunse:
— Din toată inima şi ca o datorie de cinstire cuvenită! Dacă, de bună seamă, binevoieşte să-mi îngăduiască sultanul nostru cel milostiv şi dăruit cu purtări alese!
Când auzi vorbele Şeherezadei, şi cum de altminteri era muncit de nesomnie, sultanul nu fu potrivnic a asculta povestea Şeherezadei.

Iar Şeherezada, *în acea întâie noapte*, începu să povestească:

POVESTEA CU NEGUSTORUL ŞI CU EFRITUL

Şeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că a fost odată un negustor printre negustori, stăpân peste bogăţii multe şi peste deveruri negustoreşti în toate ţările.

Într-o zi, încalecă pe cal şi plecă spre cele târguri pe unde îl chemau alişverişurile lui. Cum căldura se făcuse până peste poate, şezu jos sub un pom şi, punând mâna pe sacul său cu merinde, scoase din sac câte ceva de-ale gurii şi nişte curmale. Când isprăvi de mâncat curmalele, aruncă sâmburii cât colo; şi deodată se ivi dinainte-i un efrit mare la stat, care, vârtejind o sabie, venea către negustor şi striga:

— Scoală-te să te omor, aşa cum l-ai omorât tu pe copilul meu!

Iar negustorul zise:

— Când l-am omorât eu pe copilul tău?

El îi spuse:

— Când ai aruncat sâmburii, după ce ai mâncat curmalele! Şi sâmburii l-au lovit pe copilul meu în piept; şi-aşa s-a zis cu el şi a murit într-o clipită[16].

Atunci negustorul îi zise efritului:

— Să ştii, puternicule efrit, că eu sunt un dreptcredincios şi că n-aş putea să te mint. Am multe bogăţii şi am şi eu copii şi nevastă; pe deasupra, am acasă zăloguri ce mi-au fost încredinţate. Îngăduie-mi dară să mă duc până acasă la mine, ca să le pot da celor îndrituiţi drepturile lor; după care, am să vin îndărăt la tine. Aşa că ai făgăduiala şi jurământul meu că mă întorc pe urmă la tine. Şi-atunci va să faci cu mine ce vei vroi. Şi Allah este chezaşul vorbelor mele!

Atunci ginnul căpătă încredinţare şi-l lăsă pe negustor să plece.

Şi negustorul se înturnă în ţara lui, se desfăcu de toate datorinţele sale, şi înapoie cele de drept îndrituiţilor. Pe urmă destăinui soţiei şi copiilor săi ceea ce i se întâmplase, şi toţi se porniră să plângă, rudele, femeile şi copiii. Apoi negustorul îşi făcu adiata; şi şezu cu ai săi până la sfârşitul anului; după care se hotărî să plece şi, ghemuindu-şi giulgiul la subsuoară, îşi luă

rămas bun de la cei apropiaţi, de la vecini şi de la rude, şi porni la drum, cu ciudă în nas. Atunci începură toţi să-l bocească şi să scoată ţipete de jale.

Iar negustorul îşi văzu de cale mai departe şi ajunse la grădina cu pricina; şi ziua aceea era întâia zi din anul cel nou. Or, pe când sta el jos să-şi plângă năpasta, iacătă că un şeic bătrân[17] venea spre el, ducând de frânghie o gazelă. Se temeni dinaintea negustorului, îi ură viaţă rodnică şi îi zise:

— Care-i pricina şederii tale, singur-singurel, în locul acesta bântuit de ginni?

Atunci negustorul îi povesti ce păţise cu efritul şi pricina şederii lui în locul acela. Iar şeicul, stăpânul gazelei, rămase tare uluit şi spuse:

— Pe Allah! O, fratele meu, credinţa ta este o credinţă mare! Iar povestea ta este o poveste atât de uluitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul pe colţul de dinlăuntru al ochiului, ar fi prilej de chibzuire pentru cel ce cugetă smerit!

Pe urmă şezu jos alături de el şi zise:

— Pe Allah! O, fratele meu, n-am să preget a rămâne lângă tine până când am să văd ce are să ţi se întâmple cu efritul.

Şi rămase, într-adevăr, şi începu să tăifăsuiască cu el, şi îl văzu topindu-se de frică şi de spaimă, pradă unei mâhniri adânci şi unor gânduri zbuciumate. Iar stăpânul gazelei rămase mai departe acolo, până când deodată se ivi un alt şeic, care venea spre ei, ducând cu el doi câini ogari din soiul câinilor negri. Se apropie, le ură bună pace şi îi întrebă de pricină şederii lor în locul acela bântuit de ginni. Atunci ei îi istorisiră povestea, de la început până la sfârşit. Şi de-abia şezu el jos, că un al treilea şeic se îndreptă spre ei, ducând o catârcă de culoarea sturzului. Le ură bună pace şi îi întrebă de pricină şederii lor în locul acela. Iar ei îi istorisiră povestea, de la început până la sfârşit. Şi nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem şi noi încă o dată.

Într-acestea, un vârtej de pulbere se ridică şi un vânt de furtună se abătu cu năprasnă, venind înspre mijlocul câmpiei. Apoi, când pulberea se risipi, ginnul cu pricina se ivi, cu o spadă straşnic agerită în mână; şi scântei scăpărau din pleoapele lui. Veni la ei şi, înşfăcându-l pe negustor din mijlocul lor, îi zise:

— Hai să te omor, precum l-ai omorât tu pe copilul meu, suflarea vieţii mele şi focul inimii mele!

Atunci negustorul începu să plângă şi să se tânguiască; şi tot aşa şi cei trei şeici începură amarnic să plângă, să geamă şi să suspine.

Da şeicul cel dintâi, stăpânul gazelei, se îmbărbătă într-un sfârşit şi, sărutând mâna ginnului, îi zise:

— O, ginnule, o, căpetenie a sultanilor ginnilor şi cunună a lor, dacă am să-ţi istorisesc povestea mea şi dacă ai să fii mulţumit de ea, drept răsplată vei binevoi să-mi dăruieşti o treime din sângele acestui negustor?

Ginnul zise:

— Da, de bună seamă, preacinstitule şeic! Dacă îmi vei istorisi povestea, şi dacă o voi găsi vrednică, voi binevoi să-ţi dăruiesc o treime din sângele acestuia!

Istorisirea celui dintâi şeic

Şeicul cel dintâi spuse:

— Află, o, puternicule efrit, că gazela de colea este fiica moşului meu[18], şi este de o carne şi de un sânge cu mine. M-am însurat cu ea încă de pe când era copilă şi am trăit laolaltă aproape treizeci de ani. Şi Allah nu mi-a dăruit de la ea niciun urmaş, încât am luat o cadână, care, din mila lui Allah, mi-a dăruit un băiat frumos ca luna la răsăritul ei; avea nişte ochi vrăjitori, şi nişte sprâncene îngemănate, şi nişte mâini, şi nişte picioruşe desăvârşite. A crescut încet-încet, până ce a ajuns un băietan de cincisprezece ani. La vremea aceea, am fost nevoit să plec la un târg depărtat, chemat de un alişveriş pricopsit.

Or, fata moşului meu, gazela de colea, era dăscălită din copilăria ei la vrăjitorie şi la meşteria fermecătoriilor. Cu meşteşugul farmazoniei, l-a preschimbat pe fiul meu în viţel, iar pe roaba mama lui, în vacă; pe urmă i-a pus sub paza ciurdarului nostru.

Eu, după un răspas lung de vreme, m-am întors de pe drumuri. Am întrebat de fiul meu şi de mama lui, iar fiica moşului meu mi-a spus:

— Roaba ta a murit; iar fiul tău a fugit, şi habar nu am încotro s-a dus!

Atunci, vreme de un an, am stat ghebejit sub mâhnirea din inima mea şi sub lacrimile din ochii mei.

Când veni sărbătoarea din an a Zilei Jertfelor[19], trimisei vorbă ciurdarului să-mi aleagă o vacă mai grasă; iar el îmi aduse o vacă grasă – şi era chiar cadâna mea, cea vrăjită de gazela de colea! – Atunci îmi suflecai mânecile şi poalele mantiei şi, cu jungherul în mână, mă pregătii să jertfesc vaca. Deodată vaca începu să se tânguie şi să plângă cu potop de lacrimi. Atunci

mă oprii; şi îi poruncii văcarului s-o înjunghie el. Ceea ce şi făcu; pe urmă o jupui. Da nu găsirăm în ea nici grăsime, nici carne; numai pielea şi oasele. Atunci mă cuprinse căinţa că o jertfisem; da la ce îmi mai slujeau căinţele? Pe urmă o dădui ciurdarului şi îi spusei:

— Adu-mi un viţel mai gras.

Iar el mi-l aduse pe fiul meu cel vrăjit în viţel. Când mă văzu, viţelul îşi rupse frânghia, veni în goană la mine şi se prăvăli la picioarele mele; şi ce gemete! şi ce plânsete! Atunci mi se făcu milă de el, şi îi spusei ciurdarului:

— Adu-mi o vacă, şi dă-i drumul viţelului!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu, fără a se prilejui mai mult de îngăduinţă. Atunci sora ei, Doniazada, îi zise:

— O, sora mea, ce dulci, şi ce gingaşe, şi ce miezoase, şi ce zemoase la gust sunt vorbele tale!

Iar Şeherezada răspunse:

— Şi ele nu sunt chiar nimic pe lângă ceea ce am să vă povestesc la amândoi, noaptea următoare, dacă am să mai fiu cumva în viaţă şi dacă sultanul va binevoi să mă păstreze!

Iar sultanul îşi zise în sineşi: „Pe Allah! N-am s-o omor decât după ce am să aud urmarea poveştii ei!”

Pe urmă sultanul şi Şeherezada îşi petrecură noaptea toată îmbrăţişaţi. După care sultanul se duse să ocârmuiască treburile judeţelor lui. Şi îl văzu pe vizir purtând sub braţ giulgiul menit copilei sale Şeherezada, pe care o şi socotea moartă. Ci sultanul nu-i spuse nimic în privinţa aceasta, şi urmă să împartă dreptatea şi să căftănească pe unii în slujbe, şi să-i mazilească pe alţii, şi tot aşa până la sfârşitul zilei. Iar vizirul rămase nedumerit şi până peste poate de uluit.

Când divanul[20] se sfârşi, sultanul Şahriar se întoarse în saraiul său.

Iar când fu cea de a doua noapte,

Doniazada îi spuse surorii sale Şeherezada:

— O, sora mea, isprăveşte-ne, mă rog ţie, povestea cu păţania negustorului cu ginnul!

Iar Şeherezada răspunse:

— Din toată inima şi ca o cinstire datorată! — şi numai dacă sultanul îmi îngăduie.

Atunci sultanul îi spuse:

— Poţi să vorbeşti!

Ea spuse:

A ajuns până la mine, o, norocitule sultan, o, dăruitule cu gânduri cinstite şi drepte, că, după ce negustorul îl văzu pe viţel plângând, inima lui fu cuprinsă de milă, şi îi spuse ciurdarului:

— Lasă viţelul printre vite!

Întocmai! Iar ginnul se minuna cu mare minunare de povestea aceea uluitoare. Pe urmă şeicul, stăpânul gazelei, urmă:

O, doamne al sultanilor ginnilor, aşa s-au petrecut toate! Iar fiica moşului meu, gazela de colea, se afla de faţă, vedea toate şi spunea:

— Oh, trebuie să jertfim viţelul, întrucât este destul de gras!

Şi eu nu puteam, de milă, să mă hotărăsc a-l jertfi; şi îi poruncii ciurdarului să-l ia îndărăt; iar ciurdarul îl luă şi se duse cu el.

A doua zi, şedeam tolănit, când păstorul veni la mine şi îmi zise:

— O, stăpâne al meu, am a-ţi spune un lucru ce are să te bucure, iar vestea mea cea bună are să-mi aducă o răsplată.

Îi răspunsei:

— De bună seamă.

El spuse:

— O, strălucitule negustor, o am pe fata mea care este vrăjitoare şi a învăţat vrăjitoria de la o muiere bătrână care sălăşluia la noi. Or, ieri, când mi-ai dat viţelul, am intrat cu el la fata mea. Şi faţa, numai ce l-a văzut, că şi-a şi acoperit obrazul cu vălul şi a început să plângă şi apoi să râdă. Pe urmă mi-a spus:

— O, taică, atâta de mult a coborât preţul meu în ochii tăi, încât laşi să intre aşa la mine bărbaţii străini?

Eu am grăit:

— Păi unde sunt bărbaţii aceia străini? Şi pentru ce ai plâns şi pe urmă ai râs?

Ea mi-a spus:

— Viţelul pe care îl ai cu tine este fiul stăpânului nostru negustorul, da e vrăjit. Şi maică-sa cea maşteră l-a vrăjit aşa, şi pe el şi pe maica lui odată cu el. Şi nu m-am putut opri să nu râd de chipul lui de viţel. Iar dacă am plâns, a fost din pricina mamei viţelului, cea jertfită de părintele lui.

La vorbele acestea ale copilei mele, am fost până peste poate de minunat şi am aşteptat ca pe foc ivirea dimineţii, ca să vin să-ţi dau de ştire.

După ce auzii spusele ciurdarului, o, puternicule ginn, urmă şeicul, plecai cu el degrabă, şi mă simţeam beat fără vin, de potopul de bucurie şi de fericire ce mă năpădea, de a-mi vedea iarăşi feciorul. Când ajunsei, aşadar, la casa păstorului, copila îmi ură bun-venit şi îmi sărută mâna. Pe urmă veni la mine viţelul şi se rostogoli la picioarele mele. Atunci îi spusei fetei ciurdarului:

— Este adevărat ceea ce povesteşti despre viţel?

Ea spuse:

— Da, hotărât, stăpâne al meu! Este fiul tău, pojarul inimii tale!

Eu îi zisei:

— O, copilă binevoitoare şi săritoare, dacă îl dezlegi pe fiul meu, îţi voi da toată turma şi toate bunurile pe care le am în seama tatălui tău!
Ea zâmbi la vorbele mele şi îmi spuse:
— O, stăpâne al meu, nu vreau să primesc bogăţia decât cu două învoieli: cea dintâi este să mă mărit cu fiul tău! Iar cea de a doua este să mă laşi să vrăjesc şi să leg pe cine vreau! Fără de care nu răspund de izbânda strădaniei mele împotriva ticăloşiilor soţiei tale.
Când auzii, o, puternicule ginn, vorbele fetei văcarului, îi spusei:
— Fie! Şi, pe deasupra învoielii, vei avea şi bogăţiile care se află sub mâna părintelui tău! Cât despre fiica moşului meu, îţi îngăduiesc să faci ce vrei cu sângele ei!
Când auzi vorbele mele, fata luă un lighenaş de aramă, îl umplu cu apă şi rosti asupra apei nişte descântece vrăjitoreşti; apoi stropi viţelul şi îi zise:
— Dacă Allah te-a zămislit viţel, să rămâi viţel, fără a-ţi schimba chipul! Dar dacă eşti vrăjit, întoarce-te la chipul tău cel zămislit dintâi, şi numai cu îngăduinţa lui Allah Preaînaltul!
Aşa grăi. Şi numaidecât viţelul începu să se frământe scuturându-se, şi se făcu iarăşi făptură omenească. Atunci mă repezii la el şi îl luai în braţe. Apoi îi zisei:
— Allah fie asupra-ţi! Istoriseşte-mi ce a făcut fiica moşului meu cu tine şi cu mama ta!
Iar el îmi povesti toate câte păţiseră. Spusei atunci:
— O, copilul meu, Allah, Stăpânul Ursitelor, ţi-a hărăzit pe cineva spre a te mântui şi a-ţi mântui nedreptăţile!
După care, o, mult bunule ginn, îl însurai pe fiul meu cu fata ciurdarului. Iar fata, cu meşteşugul vrăjitoriei sale, o vrăji pe fiica moşului meu şi o preschimbă în gazela pe care o vezi! Iar eu, cum treceam pe aici, îi văzui laolaltă pe oamenii aceştia de treabă, îi întrebai ce fac şi aflai de la ei ce a păţit negustorul acesta, şi şezui jos să văd ce va fi să urmeze. Şi-aceasta-i povestea mea!

Atunci ginnul strigă:
— Povestea ta este destul de uluitoare: încât îţi dăruiesc treimea din sângele cerut.
Tot atunci păşi înainte cel de al doilea şeic, stăpânul celor doi ogari, şi spuse:

Istorisirea celui de al doilea şeic

— Află, o, doamne al sultanilor ginnilor, că aceşti doi câini de colea sunt fraţii mei, iar eu sunt cel de al treilea. Or, când tatăl nostru a murit, ne-a lăsat moştenire trei mii de dinari[21]. Eu, cu partea mea, deschisei o prăvălie unde mă apucai să vând şi să cumpăr. Iar unul dintre fraţii mei se apucă de drumeţii, spre a face negoţ, şi lipsi departe de noi de-a lungul unui an, cu caravanele. Când se întoarse, nu mai avea nimic. Atunci îi zisei:

— O, fratele meu, nu te-am povăţuit eu să nu pleci nicăierea?

Atunci el începu să plângă şi spuse:

— O, fratele meu, Allah, care este puternic şi mare, a îngăduit să mi se întâmple acestea, încât acuma vorbele tale nu pot să-mi mai fie de niciun folos, căci nu mai am nimic.

Atunci îl luai cu mine la prăvălie, apoi îl dusei la hammam[22] şi îi dăruii un caftan falnic de soiul cel mai bun. Pe urmă şezurăm alături să mâncăm, apoi îi spusei:

— O, fratele meu, am să fac socoteala agoniselii aduse de prăvălia mea de la un an la celălalt; şi, fără a mă atinge de căpătâiul banilor dintâi, am să împart agoniseala pe din două cu tine!

Şi aşa că făcui socoteala agoniselii de bani aduse de prăvălie, şi găsii, pentru anul acela, un câştig de o mie de dinari. Atunci îi mulţumii lui Allah, cel carele este puternic şi mare, şi mă bucurai cu cea mai straşnică bucurie. Pe urmă împărţii agoniseala în două părţi pe o potrivă între fratele meu şi mine. Şi sălăşluirăm laolaltă zile şi zile în şir. Şi iarăşi fraţii mei hotărâră să plece, şi vrură să mă facă să plec şi eu cu ei. Şi nu primii nicicum, şi le zisei:

— Au ce-aţi dobândit voi, neicuşorilor, călătorindu-vă, ca să fiu ispitit să fac şi eu ca voi?

Ei atunci începură să mă cicălească; da fără de roadă, întrucât nu mă înduplecai nicicum. Dimpotrivă, ramaserăm mai departe fiecare la prăvălia lui, să vindem şi să cumpărăm, vreme de un an întreg. Şi ei începură iar să mă îmbie cu călătoriile, iar eu urmai a nu mă învoi – şi aşa ţinu şase ani întregi. Până la urmă, sfârşii a cădea la înţelegere cu ei în ce priveşte plecarea şi le spusei:

— O, fraţii mei, să numărăm câţi bani avem.

Numărarăm şi găsirăm cu totul şase mii de dinari. Le spusei atunci:

— Să îngropăm jumătate din ei în pământ, spre a-i putea folosi, dacă ne-o lovi vreo năpastă. Şi să luăm fiecare câte o mie de dinari, spre a face neguţătorie în mic.

Ei răspunseră:

— Allah fie asupra gândului tău!

Atunci luai banii, îi împărţii în două părţi pe-o potrivă, îngropai trei mii de dinari, iar pe ceilalţi trei mii îi împărţii cinstit la fiecare dintre noi trei. Apoi făcurăm târguieli de felurite mărfuri, năimirăm o corabie, cărarăm pe ea toate lucrurile noastre şi plecarăm.

Călătoria ţinu o lună încheiată, la capătul căreia intrarăm într-o cetate, unde ne vândurăm mărfurile; şi izbutirăm un câştig de zece dinari pentru fiecare dinar. Apoi lăsarăm cetatea aceea.

Cum ajunserăm pe ţărmul mării, văzurăm o fetişcană, îmbrăcată cu nişte haine vechi şi roase, care veni la mine, îmi sărută mâna şi îmi zise:

— O, stăpâne al meu, poţi să mă ajuţi şi să-mi faci un bine? Şi am să mă pricep şi eu să-ţi întorc binele făcut!

Îi spusei:

— Da, hotărât! Îmi place să ajut şi să îndatorez; ci să nu te socoţi silită a-mi întoarce îndatorinţa.

Ea îmi răspunse:

— O, stăpâne al meu, atunci însoară-te cu mine şi ia-mă în ţara ta, şi îţi voi închina sufletul meu. Îndatorează-mă, aşadar, căci sunt dintre cele care ştiu preţul unei datorinţe şi al unei binefaceri. Şi să nu-ţi fie ruşine de starea mea săracă!

Dacă auzii asemenea vorbe, mă prinse o milă adâncă de ea: întrucât nu este nimic care să nu se facă fără de voia lui Allah, carele este puternic şi mare! O luai, aşadar, şi o îmbrăcai în haine scumpe; apoi aşternui pentru ea, pe corabie, covoare strălucitoare şi îi făcui o primire caldă şi îmbelşugată, plină de cinstire. Apoi pornirăm.

Iar inima mea o îndrăgi cu o dragoste mare. Şi de atunci nu mă mai săturam de ea nici zi, nici noapte. Şi numai eu, dintre fraţii mei, puteam să mă bucur de ea. Încât fraţii mei se umplură de pizmă; şi mă mai zavistuiau şi pentru bogăţia mea şi pentru bunătatea mărfurilor mele; şi îşi aruncau privirile lacom spre tot ce aveam, şi puseră la cale moartea mea şi jefuirea banilor mei: căci Şeitan[23] îi făcu să-şi vadă fapta în culorile cele mai frumoase.

Într-o zi, pe când dormeam lângă soţia mea, fraţii mei veniră la noi, ne luară pe sus şi ne aruncară pe amândoi în mare; şi soţia mea se trezi în apă. Atunci deodată îşi schimbă înfăţişarea şi se prefăcu într-o efrită[24]. Mă luă atunci pe umerii ei şi mă duse pe o insulă.

Apoi pieri pentru toată noaptea, şi se întoarse spre ziuă, şi îmi spuse:

— Nu mă mai cunoşti? Sunt soţia ta! Te-am luat şi te-am scăpat de la moarte, cu îngăduinţa lui Allah Prea-înaltul. Întrucât, să ştii bine, eu sunt o ginnă şi, din clipita când te-am văzut, inima mea te-a îndrăgit, numai că aşa a vrut Allah, iar eu sunt o drept-credincioasă întru Allah şi întru Profetul, binecuvânteze-l şi ocrotească-l Allah! Când am venit la tine în starea săracă în care eram, tu ai binevoit numaidecât să te însori cu mine. Şi-atunci eu, în schimb, te-am scăpat de moartea în apă. Cât despre fraţii tăi, sunt plină de mânie împotriva lor, şi trebuie să-i ucid neabătut!

La vorbele acestea, rămăsei năucit de tot, şi îi mulţumii pentru fapta ei, şi îi zisei:

— Cât despre pedepsirea fraţilor mei, chiar că nu trebuie!

Apoi îi istorisii câte mi se întâmplaseră cu ei, de la început până la sfârşit. După ce îmi ascultă spusele, îmi zise:

— Eu, în noaptea aceasta, am să zbor până la ei şi am să le scufund corabia; şi au să piară!

Eu îi spusei:

— Allah fie asupra-ţi! Să nu care cumva să faci aşa, căci zice Părintele Zicalelor: „O, făcătorule de bine faţă de un netrebnic! Să ştii că nelegiuitul este îndeajuns de pedepsit prin chiar nelegiuirea lui!” Or, fie orice-ar fi, ei oricum sunt fraţii mei!”

Ea zise:

— Trebuie numaidecât să-i ucid!

Şi zadarnic cerui îndurare pentru ei. După care mă luă pe umeri şi porni în zbor, şi mă lăsă pe prispa casei mele. Atunci descuiai uşile casei. Apoi scosei cei trei mii de dinari din tainiţa lor. Şi îmi deschisei prăvălia, după ce trecusem cum se cuvine pe la cunoscuţi şi le rostisem urările îndătinate; şi făcui alte târguieli de mărfuri.

Când veni noaptea, închisei prăvălia şi, întorcându-mă acasă, găsii câinii aceştia doi de colea legaţi într-un colţ. Când mă văzură, se sculară şi începură să plângă şi să se lipească de hainele mele; şi numaidecât veni în fugă soţia mea care îmi spuse:

— Sunt fraţii tăi.

Eu spusei:
— Dă cine a putut să-i aducă în starea aceasta?
Soţia mea răspunse:
— Eu! Am rugat-o pe sora mea, care este cu mult mai pricepută decât mine la descântece, şi ea i-a adus în starea aceasta, din care nu au să mai poată ieşi decât când s-or împlini zece ani.
Pentru aceasta, o, puternicule ginn, vin pe ţărmurile acestea, căci mă duc la cumnata mea s-o rog să-i dezlege, întrucât iacătă că s-au scurs cei zece ani. Când am ajuns aici, l-am văzut pe tânărul acesta de treabă, am aflat de păţania lui şi n-am mai vrut să mă urnesc din loc până a nu vedea ce va fi să se petreacă între tine şi el! Şi-aceasta-i povestea mea.

Ginnul grăi:
— Este o poveste uluitoare, într-adevăr, încât îţi dăruiesc treimea din sângele de răscumpărare a omorului.
Atunci păşi înainte cel de al treilea şeic, stăpânul catârcei, şi îi spuse ginnului:
— Am să-ţi istorisesc o poveste şi mai minunată decât cestelalte două. Iar tu îmi vei dărui ce-a mai rămas din sângele de răscumpărare a omorului.
Ginnul răspunse:
— Aşa să fie!
Iar cel de al treilea şeic spuse:

Istorisirea celui de al treilea şeic

— O, sultane, o, căpetenie de ginni! Catârca asta de colea este soţia mea. Am fost odată într-o călătorie şi am lipsit departe de ea un an întreg; şi, când mi-am isprăvit treburile, m-am întors la vreme de noapte acasă şi am găsit-o culcată cu un rob arap pe chilimurile patului; şi amândoi şedeau şi tăifăsuiau şi se marghioleau şi râdeau şi se cuprindeau şi se hârjoneau, zbânţuindu-se. De îndată ce mă văzu, se ridică iute şi se repezi la mine, ţinând un ulcior de apă în mână; boscorodi nişte vorbe deasupra ulciorului, mă stropi cu apă şi grăi:
— Ieşi din chipul tău şi ia înfăţişarea de câine!
Şi pe dată mă făcui câine; şi mă alungă din casa mea. Iar eu plecai, şi de atunci nu contenii să tot rătăcesc, şi ajunsei într-un sfârşit la dugheana unui

măcelar. Mă strecurai înlăuntru şi începui să rod la oase. Când mă văzu, stăpânul măcelăriei mă luă şi plecă acasă la el împreună cu mine.

Fata măcelarului, când mă văzu, îşi acoperi numaidecât obrazul cu iaşmacul, din pricina mea, şi îi zise tatălui ei:

— Oare aşa se face? Aduci un bărbat şi intri cu el în casă!

Tatăl ei zise:

— Păi unde este bărbatul acela?

Ea răspunse:

— Câinele acesta este un bărbat. Şi l-a vrăjit o femeie. Iar eu pot să-l dezleg.

La vorbele ei, tatăl spuse:

— Allah fie asupra-ţi! O, fata mea, dezleagă-l!

Ea luă un ulcior cu apă şi, după ce îngână asupra apei câteva vorbe, mă stropi cu câteva picături şi spuse:

— Ieşi din acest chip şi întoarce-te la chipul tău dintâi!

Atunci mă întorsei la chipul meu dintâi, şi sărutai mâna copilei, şi spusei:

— Aş dori acuma s-o vrăjeşti pe soţia mea, cum m-a vrăjit ea.

Faţa atunci îmi dărui un pic de apă şi îmi spuse:

— Dacă ai s-o găseşti pe soţia ta dormind, stropeşte-o cu apa aceasta, şi are să se facă după dorinţa ta!

Şi chiar că o găsii dormind, o stropii cu apă, şi spusei:

— Ieşi din chipu-acesta şi fă-te închipuirea unei catârce!

Şi pe clipă catârcă se şi făcu. Şi-i chiar catârca pe care o vezi colea cu chiar ochiul tău, o, sultane şi căpetenie a sultanilor ginnilor!

Atunci ginnul se întoarse înspre catârcă şi o întrebă:

— Este adevărat?

Iar ea începu să dea din cap şi spuse prin semne:

— Oh, da! Oh, da! Este adevărat!

Toată povestea aceasta izbuti să-l facă pe ginn să se zgâlţâie de tulburare şi de mulţumire, şi să-i dăruiască bătrânului treimea de sânge din urmă.

Aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, îşi curmă vorba, fără a se prilejui mai mult de îngăduinţă. Atunci sora ei Doniazada îi zise:

— O, sora mea, ce dulci, şi ce drăgălaşe, şi ce gustoase, şi ce zemoase sunt vorbele tale, în prospeţimea lor!

Şeherezada răspunse:

— Da ce sunt ele, măsurate cu cele ce am să-ţi povestesc în noaptea următoare, dacă voi mai fi în viaţă şi dacă sultanul va binevoi să mă mai păstreze?

Iar sultanul îşi zise: „Pe Allah! Nu am s-o omor decât după ce am să aud urmarea poveştii ei, care poveste este uluitoare!”

Apoi sultanul şi Şeherezada petrecură noaptea înlănţuiţi, până dimineaţa. După care sultanul plecă la sala divanurilor lui. Iar vizirul şi dregătorii intrară, şi divanul se umplu de lume. Iar sultanul judecă, şi căftăni, şi mazili, şi îşi isprăvi treburile, şi rosti porunci, şi tot aşa până la sfârşitul zilei. Pe urmă divanul fu ridicat, iar sultanul Şahriar se întoarse la saraiul său.

Iar când fu cea de-a treia noapte,

Doniazada zise:
— O, sora mea! Spune-ne povestea până la capăt.
Iar Şeherezada răspunse:
— Cu toată dragostea şi bucuria inimii!
Apoi urmă:

Am aflat, o, norocitule sultan, că, după ce şeicul al treilea i-a istorisit ginnului istorisirea cea mai uluitoare dintre toate trei, ginnul s-a minunat cu minunare mare, s-a cutremurat de mulţumire şi de tulburare şi a spus:
— Iţi dăruiesc ce a mai rămas din răscumpărarea omorului. Şi îl slobozesc pe negustor.
Atunci negustorul, bucuros până peste poate, se duse dinaintea şeicilor şi le mulţumi îndelung. Iar ei, la rândul lor, îl firitisiră pentru slobozirea lui.
Şi fiecare se întoarse în ţara sa.

Şi, urmă Şeherezada, povestea aceasta nu este mai uluitoare decât povestea cu pescarul.

Atunci sultanul îi zise Şeherezadei:
— Care poveste cu pescarul?
Iar Şeherezada spuse:

POVESTEA CU PESCARUL ŞI CU EFRITUL

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că a fost odată un pescar, om tare înaintat în vârstă, însurat, tată a trei copii, şi tare sărac ca stare.

Avea obiceiul să-şi arunce năvodul de patru ori pe zi, nimic mai mult. Or, într-o bună zi, la vremea prânzului, se duse pe malul mării, îşi puse jos coşul, aruncă năvodul, şi aşteptă răbdător până ce năvodul ajunse să se aştearnă pe fundul apei. Atunci strânse sforile şi văzu că năvodul este tare greu, şi nu izbuti să-l tragă până la el. Aduse atunci capătul năvodului înspre ţărm şi îl priponi de un ţăruş înfipt în pământ. Apoi se dezbrăcă, se scufundă în apă pe lângă năvod, şi nu conteni a se trudi până ce-l scoase afară. Se bucură, se îmbrăcă la loc şi, când se uită la năvod, văzu în el un măgar mort. La priveliştea aceea, se împăcă şi grăi:

— Nu este putere şi tărie decât întru Allah cel Preaînalt şi Atotputernic!

Apoi spuse:

— Ba chiar că darul acesta de la Allah este de-a mirărilea!

Şi îngână stihurile:

De ce te-afunzi în bezna oarbă şi în pieirea fără nume?
Nu mai trudi, dacă nici pâinea n-o scoţi din truda ta pe lume[25]

Pe urmă strânse năvodul, îl stoarse de apă şi, după ce isprăvi de stors, îl întinse pe jos. Pe urmă coborî în apă şi zise: „În numele lui Allah!” şi aruncă iarăşi năvodul în apă, şi aşteptă ca năvodul să ajungă la fund; încercă atunci să-l tragă afară, şi băgă de seamă că năvodul atârna tare greu şi trăgea la fund încă şi mai şi decât întâia dată. Încât socoti că prinsese vreun peşte mare. Priponi atunci năvodul de ţăruş, se dezbrăcă, se scufundă iar, şi făcu ce făcu până îl scoase afară; şi aducându-l pe mal, găsi în el un chiup uriaş, plin cu mâl şi cu nisip. La priveliştea aceea, se căină şi rosti stihurile:

O, voi, schimbări de soartă, staţi odată!
Fie-vă milă-un pic de bieţii oameni!
Vai, ce blestem! Pe-acest pământ, răsplata
Nu-i pe măsura faptei care-o sameni,

Nici pe potriva ostenelii tale.
Ca prostu-adesea am pornit asemeni
Să-ncerc Norocul. Şi aflai pe cale
Că-n lume a murit demult Norocul.
O, soartă tristă, ferecată-n jale,
Oare-ai golit de înţelepţi tot locul,
Lăsând doar proşti la cârma lumii tale?[26]

Pe urmă aruncă chiupul cât colo, stoarse bine năvodul, îl netezi, ceru iertăciune de la Allah pentru pornirea lui de răzvrătire şi se întoarse la mare a treia oară; aruncă năvodul, aşteptă până ce năvodul ajunse la fund şi, când îl trase afară, găsi în el nişte hârburi de oale şi nişte sticle făcute cioburi. La priveliştea aceea, pescarul iarăşi rosti un stih de-al unui poet:

O, poete, vântul norocos spre tine
Au nu vezi, neroade, că nu-i dat să bată?
Din condei de trestii şi din cânturi line
Nu se-mbogăţeşte nimeni niciodată.[27]

Şi, ridicând capul spre cer, strigă:

— Allah! Tu ştii că eu nu arunc năvodul decât de patru ori. Or, iacătă că l-am aruncat de trei ori până acum!

După care mai rosti o dată numele lui Allah şi îşi aruncă năvodul în mare, şi aşteptă până ce năvodul se aşternu la fund. Iar de data aceasta, cu toate opintelile lui, nu mai dovedi să tragă afară năvodul, care se agăţă şi mai straşnic de stâncile de la fund. Atunci pescarul strigă:

— Nu este tărie şi putere decât întru Allah![28]

Pe urmă se dezbrăcă, se scufundă în preajma năvodului şi începu să-l descâlcească, până ce îl desprinse şi îl scoase la mal. Îl desfăcu şi găsi în el, de data aceasta, un vas mare de aramă galbenă, plin şi nevătămat; gura îi era pecetluită cu plumb, în care era apăsată urma pecetei stăpânului nostru Soleiman ben Daud[29]. La priveliştea aceea, pescarul se bucură straşnic şi îşi zise: „Iacătă un chilipir, pe care am să-l vând în sukul[30] căldărarilor, întrucât trebuie să preţuiască pe puţin zece dinari de aur!” Încercă apoi să tăgârţe în spinare vasul, şi văzu că e prea greu, şi îşi zise: „Trebuie numaidecât să-l deschid, ca să văd cu ce e plin şi să-l golesc în sacul meu; şi pe urmă am să vând vasul la sukul căldărarilor.” Îşi luă, aşadar, cuţitul şi purcese să

meremetisească, până ce despecetlui plumbul; după care răsturnă atunci vasul şi îl scutură, ca să verse pe pământ ceea ce se afla în el. Şi nu ieşi din vas nimic, afară numai de un fum care se sui până în vineţeala cerului şi se văluri pe faţa pământului. Iar pescarul rămase uluit până peste poate. Pe urmă fumegaiul ieşi cu totul afară, se închegă, se vârteji şi se întruchipă într-un efrit, care ajungea cu capul până la nori, iar cu picioarele mătura ţărâna. Capu-i era ca o boltă, mâinile ca nişte furci, picioarele ca nişte catarge, gura ca o peşteră, dinţii ca nişte pietroaie, nasul ca un ulcior, ochii ca nişte masale; păru-i era răvăşit şi colbuit. La vederea acelui efrit, pescarul se înfricoşă, vinele începură să-i tremure, dinţii i se încleştară amarnic, gura i se uscă, iar ochii în plină lumină nu mai desluşiră nimic.

Când privirile i se opriră asupra pescarului, efritul strigă:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah, iar Soleiman este profetul lui Allah.

Şi, înturnându-se spre pescar, îi grăi:

— Iar tu, o, măritule Soleiman, profetule al lui Allah, să nu mă omori, întrucât niciodată nu am să-ţi mai fiu nesupus şi nu am să mă mai rocoşesc împotriva poruncilor tale!

Atunci pescarul îi grăi:

— O, uriaşule răzvrătit şi făţărit, cutezi să spui că Soleiman este profetul lui Allah? D-apoi Soleiman e mort de o mie şi opt sute de ani, iar noi ne aflăm la sfârşitul vremilor! Ce-i, dară, cu povestea asta? Şi ce tot trăncăneşti tu? Şi care-i temeiul intrării tale în vasul acesta?

La vorbele pescarului, ginnul spuse:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah! Lasă-mă să-ţi aduc buna-vestire, o, pescarule!

Pescarul zise:

— Şi ce ai tu să-mi bine-vesteşti?

El răspunse:

— Moartea ta! Şi chiar în clipita aceasta, şi în chipul cel mai năprasnic!

Pescarul răspunse:

— Pentru asemenea veste, o, vătafule de efriţi, eşti vrednic a ţi se lua îndărăt ocrotirea cerului! Şi izgonească-te el din preajma noastră! Şi pentru ce îmi vrei moartea? Şi ce am săvârşit eu ca să mi se cuvină moartea? Te-am slobozit din vas, te-am izbăvit de îndelunga şedere în mare şi te-am adus iară pe pământ!

Atunci efritul zise:

— Cumpăneşte şi alege-ţi felul de moarte pe care îl preţuieşti mai mult, şi chipu-n care ţi-ar plăcea cel mai bine să fii omorât!

Pescarul zise:

— Care-i nelegiuirea pentru care să mi se cadă o atare pedeapsă?

Efritul zise:

— Ascultă povestea mea, o, pescarule.

Pescarul zise:

— Grăieşte! Şi scurtează-ţi vorba, întrucât, de nerăbdare, sufletul meu stă gata să salte din picior!

Efritul spuse:

— Află că eu sunt un ginn răzvrătit! M-am rocoşit împotriva lui Soleiman, fiul lui Daud. Mă cheamă Sahr El-Genni! Iar Soleiman l-a trimis la mine pe vizirul său Assef, fiul lui Barkhi, care m-a luat, în pofida zbaterilor mele, şi m-a dus între mâinile lui Soleiman. Iar nasul meu, în ceasul acela, s-a făcut tare umil. La vederea mea, Soleiman chemă împotriva mea numele lui Allah şi îmi ceru să trec la legea credinţei lui şi să intru sub oblăduinţa lui. Şi eu nu mă învoii. El atunci porunci să se aducă vasul acesta şi mă închise în el. Pe urmă îl pecetlui cu plumb şi tipări în plumb numele celui Preaînalt. Pe urmă le porunci ginnilor credincioşi lui, care mă luară pe umeri şi mă aruncară în hăul mării. Zăcăşii o sută de ani în fundul apei, şi îmi ziceam în inima mea: „Am să-l îmbogăţesc pe veci pe cel ce are să mă slobozească!” Da cei o sută de ani trecură şi nimeni nu mă slobozi. Când intrai în cel de al doilea răstimp de o sută de ani, îmi zisei: „Celui ce are să mă slobozească am să-i dezvăluiesc şi am să-i dăruiesc toate comorile pământului!” Şi nimeni nu mă slobozi. Şi patru sute de ani se scurseră, iar eu îmi zisei: „Celui ce are să mă slobozească am să-i îndeplinesc trei dorinţe! Şi nimeni nu mă slobozi!” Atunci mă apucă o mânie înfricoşată, şi zisei în sufletul meu: „Acuma am să-l omor pe cel ce are să mă slobozească, da am să-i îngădui să-şi aleagă moartea!” Şi chiar atunci, iacătă, pescarule, m-ai slobozit tu. Şi îţi îngăduiesc să-ţi alegi felul morţii tale!

La spusele acestea ale efritului, pescarul zise:

— O, Allah! Ce lucru de-a mirărilea! A trebuit să fiu chiar eu acela care l-a slobozit! O, efritule, dăruieşte-mi iertarea, şi Allah are să te răsplătească! Iar dacă ai să mă dai pierzării, Allah are să-l stârnească pe vreunul, care să te dea pierzării şi pe tine, la rându-ţi.

Atunci efritul îi zise:

— Păi eu, dacă vreau să te omor, o fac tocmai pentru că m-ai slobozit!
Iar pescarul zise:
— O, şeicule al efriţilor, în chipu-acesta îmi plăteşti cu răutate binele ce ţi-am făcut! Încât nu minte nicidecum zicătoarea cea veche!
Şi pescarul rosti aceste stihuri cu tâlc:

Vrei să guşti pocalul cu amărăciuni?
Fii atunci pe lume săritor şi bun.

Eu îţi jur pe viaţă şi-ntru bună ştiinţă:
Nu cunosc mişeii vreo recunoştinţă.

Vrei să-ncerci? Încearcă! Ş-ai s-ajungi să pieri
Ca Magir sărmana, mama lui Amer![31]

Şi efritul îi zise:
— Gata cu pălăvrăgeala! Să ştii că am trebuinţă neabătut de moartea ta!
Atunci pescarul îşi zise în sineşi: „Eu nu sunt decât un om, iar el este un ginn; da Allah mi-a dăruit o minte bine chibzuită, încât am să ticluiesc o şmecherie spre a-l pierde, un tertip de isteţime de-al meu. Şi-am să văd limpede dacă şi el, la rându-i, va putea să încherbe ceva din nemernicia şi din viclenia lui.” Apoi îi zise efritului:
— Chiar ai hotărât moartea mea?
Efritul răspunse:
— Deloc să nu te îndoieşti!
Atunci el zise:
— În numele celui Preaînalt, care-i întipărit pe turaua lui Soleiman, mă rog ţie cu închinăciune să răspunzi cinstit la întrebarea mea!
Când auzi numele celui Preaînalt, efritul rămase tare tulburat şi tare cutremurat, şi răspunse:
— Poţi să mă întrebi, iar eu îţi voi răspunde cinstit.
Atunci pescarul spuse:
— Cum puteai să încapi tu întreg în vasul acesta în care de-abia dacă poate să-ţi intre piciorul sau mâna?
Efritul zise:
— Au nu care cumva te îndoieşti?
Pescarul răspunse:

— Păi nici că am să te cred vreodată, afară numai dacă te-aş vedea cu chiar ochiul meu cum intri în vas!

Şi tot atunci Şeherezada văzu zorii mijind şi îşi curmă vorbele îngăduite.

Iar când fu cea de a patra noapte,

urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că, după ce pescarul îi spuse efritului: „N-am să te cred vreodată, afară numai dacă te-aş vedea cu chiar ochiul meu!”, efritul se cutremură, se scutură şi se preschimbă iarăşi într-un fumegai care se sui până în slava slăvilor, se strânse şi purcese să intre în vas, fir cu fir, până la capăt. Atunci pescarul luă repede capacul de plumb tipărit cu pecetea lui Soleiman şi astupă gura vasului. Pe urmă îl hăui pe efrit şi îi zise:

— Hei! Socoteşte şi cumpăneşte felul de moarte în care ţi-ar fi mai pe plac să mori, că altminteri te arunc în mare şi îmi zidesc pe ţărm o casă, şi n-am să las pe nimeni să pescuiască, ci am să-i spun: „Aici este un efrit; dacă îl vei slobozi, el va vroi să-l omoare pe slobozitorul lui şi are să-i înşiruiască toate soiurile de morţi, lăsându-l să-şi aleagă!”

Când auzi vorbele pescarului, efritul vru să iasă afară, dar nu izbuti; şi văzu că era închis, cu turaua lui Soleiman deasupra-i. Pricepu atunci că pescarul îl închisese în temniţa împotriva căreia nu puteau să biruiască nici cei mai slabi, nici cei mai puternici dintre efriţi! Şi, înţelegând că pescarul îl cară spre mare, strigă:

— Nu! Nu!

Iar pescarul zise:

— Trebuie! Oh, trebuie!

Atunci ginnul începu să-şi îndulcească vorbele; se supuse şi grăi:

— O, pescarule, ce va să faci cu mine?

El spuse:

— Să te arunc în mare! Întrucât, dacă ai sălăşluit acolo o mie opt sute de ani, eu am să te ţintuiesc în afund până la ceasul Judecăţii de Apoi! Că oare nu te-am rugat eu să mă mântui, ca să te mântuie şi pe tine Allah? Şi să nu mă omori, ca să nu te omoare şi pe tine Allah? Or, mi-ai tăgăduit ruga şi te-ai purtat ca un descreierat! Încât Allah te-a dat pe mâinile mele. Şi nu am nicio căinţă că te-am viclenit!

Atunci efritul zise:

— Deschide vasul şi am să te potopesc cu binefaceri!
El răspunse:
— Minţi, o, afurisitule! Şi-apoi între mine şi tine se petrece întocmai ce s-a petrecut între vizirul împăratului Iunan şi hakimul[32] Ruian!
Iar efritul zise:
— Dă cine erau vizirul împăratului Iunan şi hakimul Ruian? Şi ce poveste-i asta?
Pescarul spuse:

Povestea cu vizirul împăratului Iunan şi cu hakimul Ruian

— Află, o, efritule, că, în vechimea vremilor şi în curgerea timpurilor şi a clipelor, a trăit în cetatea Farsului, în ţara rumannilor[33], un împărat pe nume Iunan. Era bogat şi puternic, stăpân peste oşti, peste volnicii nemăsurate şi peste războinici din toate neamurile de oameni. Şi trupu-i era atins de o lepră care-i posomorâse pe toţi vracii şi pe toţi învăţaţii. Nici băuturile de leac, nici hapurile, nici alifiile nu se dovediseră de vreun folos asupra lui, şi niciun hakim nu putuse să-i dibăcească nimica tămăduitor. Or, într-o zi, sosi în cetatea împăratului Iunan un hakim bătrân şi vestit, pe nume Ruian. Era dăscălit în cărţile greceşti, persieneşti, latineşti, arăbeşti şi sirieneşti; învăţase meşteşugul vracilor şi citirea stelelor, pătrunzându-le pe deplin şi temeiurile şi rosturile, precum şi puterile lor bune ori rele; într-un sfârşit, învăţase filosofia şi toate tâlcurile doftoriceşti şi alte multe învăţături. Încât, după ce doctorul intră în cetate şi petrecu acolo câteva zile, află de necazul împăratului şi de lepra care, din voia lui Allah, îi vătăma trupul, precum şi de neizbânda deplină a leacurilor tuturor hakimilor şi învăţaţilor. Aflând acestea, doctorul îşi petrecu noaptea îngândurat tare. Şi, când se sculă, dimineaţa – şi de cum sclipi lumina zilei şi soarele dădu bineţe lumii, această privelişte împodobită a celui Preabun[34] - se îmbrăcă în hainele lui cele mai frumoase şi intră la împăratul Iunan. Pe urmă sărută pământul dintre mâinile[35] împăratului şi îi aduse urările de dăinuire în veci a puterii Măriei Sale şi a milelor lui Allah şi a tuturor celor bune. Apoi îi vorbi şi îi spuse cine este, şi zise:

— Am aflat de boala care s-a încuibat în trupul tău, şi ştiu că doctorii cei mulţi nu au izbutit să afle mijlocul de a o curma. Or, eu am să te vindec fără a-ţi da să bei niciun fel de băuturi de leac şi fără să te ung cu alifii!

La vorbele acestea, împăratul Iunan se minună până peste fire şi zise:

— Cum vei face? Că, pe Allah! Dacă mă vei vindeca, am să te îmbogăţesc până în copiii copiilor tăi şi am să-ţi îndeplinesc toate dorinţele, şi vei fi tovarăşul meu de ospeţe şi prietenul meu.

După care îl cinsti cu un caftan de fală[36] şi cu daruri, şi îi zise:

— Oare chiar ai să mă vindeci de boală, fără de fierturi şi fără de iruri?

El răspunse:

— Da, hotărât! Am să te lecuiesc fără de caznă şi fără de osteneli asupra trupului tău.

Atunci împăratul se minună în chipul cel mai minunător şi îi zise:

— O, măreţe doctore, care zi şi care clipă au să vadă împlinindu-se ceea ce îmi povesteşti? Grăbeşte-te, o, copilul meu!

El răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Apoi coborî de la împărat şi luă cu chirie o casă unde îşi aduse cărţile, prafurile şi ierburile cele înmiresmate. Pe urmă făcu nişte fierturi din prafurile şi din buruienile şi din dresurile lui, ciopli o măciucă scurtă şi încovoiată, la mânerul ei făcu o scobitură în care înfipse o ţeavă de trestie plină cu prafurile; şi tot aşa întocmi şi o minge de lemn. Când îşi sfârşi cu totul treaba, se urcă la împărat, a doua zi, intră la Măria Sa şi sărută pământul dintre mâinile lui. Pe urmă îl îndemnă să meargă călare pe meidan[37] şi să se joace acolo cu mingea şi cu măciuca.

Şi Măria Sa plecă însoţit de emiri[38] şi de curteni, de viziri şi de mai-marii împărăţiei. Şi, de cum ajunse pe meidan, doctorul Ruian veni şi îi înmână măciuca, zicând:

— Ia măciuca şi apuc-o în pumn în chipu-acesta; loveşte cu ea în pământul meidanului şi în minge, din toate puterile tale. Şi fă în aşa fel, încât să ajungi a asuda şi în palmă şi în tot trupul. Şi, în chipu-acesta, leacul va pătrunde în palma ta şi se va împrăştia în tot trupul tău. După ce ai să asuzi, iar leacul va fi avut răgazul să lucreze, întoarce-te la sarai şi-apoi du-te la hammam să te scalzi. Şi-atunci vei fi vindecat. Iar acuma, pacea să fie cu tine!

Atunci împăratul Iunan luă măciuca hakimului şi o prinse cu mâna toată. La rându-le, călăreţii aleşi săriră pe cai şi îi aruncară mingea. El atunci începu să gonească de-a călare după ea, s-o mâie şi s-o lovească năprasnic, ţinând mereu măciuca strânsă straşnic în mână. Şi nu conteni a tot lovi mingea, până ce nu asudă bine şi în palmă şi pe tot trupul. Încât leacul pătrunse prin palmă şi se împrăştie în tot trupul. Când doctorul Ruian văzu că leacul se împrăştiase în trup, îi porunci împăratului să se întoarcă la sarai şi să se ducă la hammam să facă o scaldă pe dată. Iar împăratul Iunan se întoarse numaidecât şi porunci să i se pregătească hammamul. I se pregăti şi, anume, cămăraşii zoriră şi robii grăbiră pe întrecute şi aşternură cearşafurile. Atunci împăratul intră la hammam şi făcu o scaldă, pe urmă se îmbrăcă chiar înlăuntrul hammamului, de unde ieşi spre a încăleca iarăşi şi a se întoarce la sarai să doarmă.

Iacă-aşa cu împăratul Iunan. Cât despre doctorul Ruian, acesta se întoarse acasă să se culce şi el. Se sculă dimineaţa, sui la împărat, ceru îngăduinţa să intre, ceea ce împăratul îngădui, intră, sărută pământul dintre mâinile Măriei Sale şi începu a-i prociti câteva stihuri cu tâlc:

Dacă harul vorbei te-ar alege tată,
El a doua oarâ-ar înflori pe dată!

Şi-n afar de tine, bine se-nţelege
Că pe nimeni altul n-ar putea alege!

Strălucita-ţi faţă, cu-al luminii joc,
Ar umbri văpaia orişicărui foc!

Fie ca mărită-ţi faţă mult iubită
Proaspătă să steie şi neprihănită!

Prospeţimea-i pună cute de lumină
Pe obrazul vremii care va să vină!

Darnic, tu cu daruri m-ai acoperit
Ca un nor de ploaie dealul înverzit.

Faptele-ţi măreţe sunt de falâ pline,
Şi Ursita însăşi s-a-ndrăgit de tine!

După rostirea stihurilor, împăratul se ridică pe cele două picioare ale sale şi se aruncă plin de dragoste la gâtul hakimului. Pe urmă îl pofti să şadă lângă el şi îl cinsti, dăruindu-l cu nişte caftane de fală strălucite.

Şi chiar că, atunci când ieşise de la hammam, împăratul se uitase la trupul său şi nu mai găsise nici urmă de lepră; iar pielea i se făcuse curată ca argintul neprihănit. Se învoioşise atunci de voioşia cea mai nemăsurată, iar pieptul i se lărgise şi i se umflase. Când dimineaţa se luminase, împăratul intrase la divan şi şezuse în jeţul său; iar dregătorii şi mai-marii împărăţiei intraseră, şi tot aşa şi doctorul Ruian, şi-atunci împăratul, la vederea lui, se ridicase zornic şi îl poftise să şadă alături de el. Atunci li se aduse amândurora mâncăruri, bucate şi băuturi, cât ţinu ziua toată. La căderea nopţii, împăratul îi dărui hakimului două mii de dinari, fără a mai socoti şi caftanele cele făloase şi peşcheşurile, şi chiar calul său de călărie. Şi-aşa, hakimul îşi luă rămas-bun şi se întoarse la el acasă.

Cât despre împărat, apoi el nu mai contenea să se mire cu mare minunare de iscusinţa vraciului şi să spună:

— M-a tămăduit pe dinafara trupului, fără să mă ungă cu nicio unsoare! Or, pe Allah! Acesta-i meşteşug adevărat! Se cade, aşadar, să-l acopăr pe omul acesta cu binefacerile filotimiei mele şi să mi-l iau de tovarăş şi de prieten drag pentru totdeauna!

Şi împăratul Iunan se culcă bucuros de toată bucuria lui, văzându-se teafăr la trup şi mântuit de boală.

Aşa că atunci când împăratul veni dimineaţa şi se sui în scaunul său împărătesc, capii neamului şezură în picioare dinainte-i, iar de-a dreapta şi de-a stânga lui vizirii îşi încrucişară picioarele. Atunci trimise să fie chemat doctorul Ruian, care veni şi sărută pământul dintre mâinile Măriei Sale. Atunci împăratul se ridică în cinstea lui, mâncă împreună cu el, îi ură viaţă lungă şi îi dărui caftane de fală şi încă alte lucruri. Pe urmă nu conteni a tăifăsui cu el decât la venirea nopţii; şi puse să i se dea, ca răsplată, cinci haine de fală şi o mie de dinari. Şi-aşa se întoarse vraciul acasă, înălţând urări de bine pentru Măria Sa.

Când se sculă dimineaţa, împăratul ieşi şi se duse la divan, şi fu înconjurat de emiri, de viziri şi de curteni. Or, printre viziri, împăratul avea un vizir cu înfăţişarea greţoasă, cu chipul mohorât şi de piază rea, cumplit, pârdalnic de zgârcit, zavistios şi împietrit de pizmă şi de ură. Când îl văzu pe Măria Sa cum îl pofteşte lângă el pe hakimul Ruian şi cum îl potopeşte cu toate dărniciile, vizirul fu cuprins de zavistie şi hotărî în taină pieirea lui, precum

grăieşte zicala: „Pizmaşul se oţărăşte pe toată lumea, împilăciunea stă încârligată în inima pizmaşului: tăria o scoate în vileag, iar neputinţa o ţine mocnită.” Vizirul se apropie atunci de împăratul Iunan, sărută pământul dintre mâinile Măriei Sale, şi grăi:

— O, doamne al veacului şi al vremii, tu cel care i-ai învăluit pe toţi cu facerile tale de bine, ai la mine un sfat de însemnătate minunată, şi pe care n-aş putea să ţi-l tăinuiesc fără a fi într-adevăr un fiu ticălos; dacă îmi porunceşti să ţi-l dezvăluiesc, am să ţi-l dezvăluiesc!

Atunci împăratul, tulburat întru totul de vorbele vizirului, zise:

— Şi care-i sfatul tău?

El răspunse:

— O, falnice doamne, cei de demult au spus: „Cine nu vede sfârşitul şi urmările, acela nu va avea de prieten norocul”. Iar eu iacătă că tocmai bag de seamă că domnul meu dovedeşte lipsă de chibzuinţă, dăruindu-şi binefacerile unui vrăjmaş, care râvneşte nimicirea domniei sale, potopindu-l cu hatâruri şi cu filotimii. Or, eu din atare pricină mă aflu la cea mai grea temere pentru Măria Ta.

La vorbele acestea, împăratul rămase până peste poate de tulburat, se schimbă la chip, şi rosti:

— Cine este cel care prepui tu că îmi este vrăjmaş şi care ar fi fost potopit de hatârurile mele?

El răspunse:

— O, Măria Ta, dacă ai adormit, trezeşte-te! Întrucât eu gândesc la vraciul Ruian!

Împăratul îi zise:

— Acela-i prietenul meu bun, şi îmi este cel mai drag dintre oameni, întrucât m-a tămăduit cu un lucru pe care l-am ţinut în mână, şi m-a izbăvit de gubăvia mea, care îi adusese la canon pe doctori! Or, hotărât! Nu se mai află altul ca el în veacul nostru, în lumea întreagă, nici în Apus, nici în Răsărit! Încât cum de cutezi tu să băsneşti asemenea lucruri despre el? Că eu, chiar de astăzi, am să-i statornicesc simbrii şi huzmeturi, cât să aibă o mie de dinari pe lună! Altminteri, de i-aş da eu şi jumătate din împărăţia mea, tot ar fi prea puţin lucru pentru el. Aşa că tare mă socot că nu spui toate astea decât din pizmă, cum stă istorisit în povestea care a ajuns până la mine, cu sultanul Sindabad!

În clipita aceea, Şeherezada băgă de seamă că se făcuse dimineaţă şi se opri din istorisit.
Atunci Doniazada îi zise:

— O, sora mea, ce dulci şi ce gingaşe, şi ce plăcute, şi ce curate sunt vorbele tale!
Iar Şeherezada îi spuse:
— Da ce sunt ele, măsurate cu ceea ce am să vă povestesc amândurora, noaptea următoare, dacă voi mai fi în viaţă şi dacă sultanul va binevoi să mă mai păstreze!
Atunci sultanul zise în cugetul său: „Pe Allah! Nu am s-o omor până a nu auzi urmarea poveştii care-i o poveste minunată, într-adevăr!”
Pe urmă îşi petrecură amândoi noaptea înlănţuiţi, până la ziuă. Şi sultanul plecă la sala de judecăţi, iar divanul se umplu de lume. Şi sultanul judecă, şi ridică în slujbe, şi mazili, şi dirigui, şi isprăvi chibzuielile orânduite, şi-aşa până la sfârşitul zilei. Pe urmă divanul fu ridicat, iar sultanul intră în saraiul său. Iar la apropierea nopţii, împlini treaba lui obişnuită cu Şeherezada, fiica vizirului.

Când fu cea de a cincea noapte,

Şeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, mult norocitule sultan, că împăratul Iunan i-a spus vizirului său:
— O, vizirule, ai lăsat zavistia să intre în tine împotriva doftorului şi vrei să-l omor, ca pe urmă să mă căiesc, cum s-a căit sultanul Sindabad, după ce a omorât şoimul!
Vizirul răspunse:
— Şi cum s-au petrecut lucrurile?
Atunci împăratul Iunan povesti:

Şoimul sultanului Sindabad

Cică a fost odată un sultan dintre sultanii Farsului, şi sultanul acela era mare îndrăgitor de petreceri, de preumblări prin grădini şi de toate soiurile de vânători, încât avea un şoim, pe care chiar el îl crescuse şi de care nu se despărţea nici ziua, nici noaptea: căci, chiar şi noaptea, îl ţinea pe pumnul său; iar când se ducea la vânătoare, îl lua cu el, agăţându-şi la gât o ceşcuţă de aur, din care îi da să bea. Într-o zi, pe când şedea în saraiul său, deodată iacătă că vine mai-marele şoimarilor şi îi spune:
— O, doamne al veacurilor, acuma-i taman vremea de a merge la vânătoare!
Atunci sultanul îşi făcu pregătirile de plecare şi îşi luă şoimul pe mână. Pe urmă plecară şi ajunseră într-o vale unde întinseră mrejele de vânătoare. Şi pe dată o gazelă căzu în mreajă. Atunci sultanul zise:
— Îl ucid pe cel pe lângă cine s-ar întâmpla să scape gazela!

Pe urmă începură să strângă mreaja de vânătoare împrejurul gazelei, care veni atunci înspre sultan, se ridică pe picioarele de dindărăt şi îşi îndoi la piept picioarele de dinainte, de parcă ar fi vroit să sărute pământul înaintea sultanului. Atunci sultanul îşi plesni palmele una de alta, spre a o face să fugă, şi atunci gazela sări şi zbură, trecând pe deasupra capului sultanului, şi se cufundă în zarea pământurilor. Atunci sultanul se întoarse înspre străjeri şi îi văzu cum îşi făceau cu ochiul în privinţa lui. La vederea aceea, îi spuse vizirului:

— Oare ce au oştenii, de-şi fac semne aşa între ei?

El răspunse:

— Îşi spun că ai jurat să-l dai morţii pe oricine va vedea trecând gazela pe lângă el!

Şi sultanul zise:

— Pe viaţa capului meu! Trebuie să ne luăm pe urmele ei şi s-o aducem îndărăt!

Şi sultanul porni calul în goană pe urmele gazelei; iar şoimul o izbea întruna cu ciocul în ochi, până ce o orbi şi o ameţi. Atunci sultanul îşi luă ghioaga cea ghintuită, izbi cu ea în gazelă şi o doborî; pe urmă descălecă, o înjunghie, o jupui şi-i atârnă leşul la oblâncul şeii. Or, se făcuse cald, iar locul era pustiu, uscat şi fără pic de apă. Încât sultanului i se făcu sete, şi i se făcu sete şi calului. Şi sultanul se întoarse şi văzu un copac, din care curgea o apă ca untul. Or, sultanul avea mâna acoperită cu o mănuşă de piele; încât sultanul luă ceşcuţa şoimului de la gât, o umplu cu apă şi o puse dinaintea păsării; şi pasărea dete cu gheara în ceaşcă şi o vărsă. Sultanul luă ceşcuţa a doua oară, o umplu şi, gândind mai departe că păsării îi este sete, o aşeză dinainte-i; şi şoimul pentru a doua oară lovi cu gheara în ceaşcă şi o vărsă. Şi sultanul fu cuprins de mânie împotriva păsării, şi luă ceaşca a treia oară, da o întinse calului; iar şoimul lovi cu aripa ceaşca şi o vărsă. Atunci sultanul zise:

— Îngropa-te-ar Allah, o, tu, cea mai cobe dintre păsările de piază rea! Nu mi-ai dat nici mie tihnă să beau, te-ai păgubit şi tu de apă, şi l-ai păgubit şi pe cal.

Pe urmă îl lovi pe şoim cu sabia şi-i reteză aripile. Atunci şoimul începu să salte capul şi să grăiască prin semne:

— Uită-te ce se află în copac!

Şi sultanul ridică ochii şi văzu în copac un şarpe; iar ceea ce curgea era veninul lui. Atunci sultanul se căi că tăiase aripile şoimului. Pe urmă se

sculă, încălecă iar pe cal, plecă ducând cu el gazela şi ajunse la saraiul lui. Aruncă atunci bucătarului gazela şi spuse:

— Ia-o şi găteşte-o!

Pe urmă sultanul şezu în scaunul său împărătesc, având pe mână şoimul. Atunci şoimul scoase un piuit şi muri. La priveliştea aceea, sultanul începu să se tânguie de jale şi de amar că ucisese şoimul, care îl scăpase de la pieire.

Şi-aceasta-i povestea cu sultanul Sindabad!

După ce ascultă istorisirea cu împăratul Iunan, vizirul spuse:

— O, mărite doamne plin de falã, ce rău am săvârşit, în care tu să fi văzut urmări năprasnice? Nu mă port cu tine aşa decât din milă faţă de tine. Şi ai să vezi tu adevărul spuselor mele! Dacă mă vei asculta, vei scăpa; de nu, ai să pieri, cum a pierit un vizir viclean, care a amăgit un cocon de crai.

Povestea cu coconul de crai şi cu ghula

Craiul cu pricina avea un fecior tare împătimit de vânătoare şi de goana de-a călare după vânat; şi mai avea şi un vizir. Craiul acela îi poruncise vizirului să fie lângă fiul său peste tot pe unde s-o duce. Într-o zi ca toate zilele, coconul plecă la vânătoare şi în goana de-a călare după vânat, şi cu el plecă şi vizirul tatălui său. Şi merseră amândoi până ce nimeriră peste o fiară cumplită. Şi vizirul îi zise beizadelei:

— E a ta! Sari după fiara asta cruntă şi ţine-i urma!

Iar coconul domnesc goni pe urma fiarei până ce o pierdu din ochi. Şi pe dată fiara se mistui în pustie. Iar coconul rămase năuc şi nu mai ştia încotro s-o ia, când iacătă că zări în susul drumului o copilă care plângea. Coconul o întrebă:

— Cine eşti tu?

Ea răspunse:

— Sunt fiica unui sultan dintre sultanii de la Ind. Pe când drumeţeam prin pustie cu caravana, m-a potopit somnul şi am căzut de pe cal, fără să-mi dau seama. Şi m-am pomenit părăsită, singură-singurică şi tare buimacă!

Dacă auzi vorbele fetei, coconul fu cuprins de milă şi o luă pe spinarea calului, o puse la spatele şeii şi plecă. Iar când treceau pe lângă nişte năruituri, copila îi zise:

— O, stăpâne al meu, aş vrea să cobor pentru o nevoie!

Atunci el o coborî lângă năruituri; apoi, văzând că ea zăboveşte prea mult şi că se dovedea prea târomelnică, se duse după ea, fără ca ea să-l simtă; or, fata era o ghulă![39] Şi le spunea copiilor ei:

— O, copiii mei, astăzi v-am adus un băietan bine rotunjit!

Iar ei îi ziseră:

— Oh! Adu-ni-l, o, maică a noastră, ca să-l înfulecăm în pântecele noastre!

Când le auzi vorbele, coconul domnesc nu mai avu nicio îndoială în ce priveşte moartea lui; şi vinele i se zbătură, şi fu cuprins de spaimă pentru viaţa lui, şi se întoarse. Când ghula ieşi afară, îl văzu că era speriat rău de tot şi că tremură, şi îi zise:

— Ce ai de eşti speriat?

El răspunse:

— Am un vrăjmaş, de care mi-e frică!

Şi ghula îi zise:

— Au nu mi-ai spus tu aşa: „sunt un cocon domnesc?…"

El răspunse:

— Da, într-adevăr.

Ea îi spuse:

— Atunci de ce nu-i dai nişte bani vrăjmaşului tău, spre a-l potoli?

El răspunse:

— O, nu se potoleşte cu bani, că nu se potoleşte decât cu sufletul meu! Or, tare mi-e frică de el, şi sunt pradă împilării!

Ea zise:

— Dacă eşti împilat, precum mărturiseşti, nu ai decât să ceri ajutorul lui Allah împotriva vrăjmaşului tău; iar El are să te izbăvească de răutăţile vrăjmaşului şi de răutăţile tuturor acelora de care ţi-e frică!

Atunci coconul domnesc ridică fruntea spre cer şi zise:

— O, Tu, cel carele răspunzi împilatului care ţi se roagă, şi îi dezvălui răul, fă-mă să biruiesc asupra neprietenului meu, căci tu ai putere peste toate câte le vrei!

Când auzi rugăciunea, ghula pieri. Iar coconul se întoarse la tatăl său craiul şi istorisi îndemnul cel rău al vizirului! Şi sultanul porunci moartea vizirului!

Apoi vizirul împăratului Iunan urmă cu spusele acestea:

— Tot aşa şi cu tine, o, Măria Ta: dacă ai să te încrezi în vraciul acesta, are să te facă să mori de cea mai rea dintre morţi. Şi, măcar că l-ai potopit cu hatâruri şi ţi l-ai făcut prieten de inimă, el tot îţi pregăteşte moartea. Au tu nu vezi pentru ce te-a scăpat de boală pe dinafara trupului cu un lucru pe care l-ai ţinut în mână? Şi nu socoţi că a făcut-o numai ca să-ţi pricinuiască pieirea cu alt lucru pe care să ţi-l dea să-l ţii tot aşa?

Atunci împăratul Iunan zise:

— Drept spui! Să se facă după îndemnul tău, o, vizire de bun sfat. Întrucât este tare cu putinţă ca vraciul să fi fost venit ca o iscoadă furişată spre a-mi pricinui pierzarea. Întrucât, dacă m-a izbăvit cu un lucru pe care l-am ţinut în mână, poate prea bine să mă şi piardă, de pildă cu un lucru pe care m-ar pune să-l miros!

Pe urmă împăratul spuse vizirului său:

— O, vizirule, ce se cuvine să facem cu el?

Iar vizirul răspunse:

— Se cuvine să trimitem numaidecât pe cineva să-l cheme; şi, când are să se înfăţişeze aici, se cuvine să-l izbim drept la cerbice; şi ai să-i curmi astfel ticăloşiile şi ai să te scapi de el, şi ai să fii liniştit. Vicleneşte-l, dară, până a nu te vicleni el!

Iar împăratul Iunan zise:

— Drept spui, o, vizirule!

Pe urmă împăratul trimise să fie chemat doctorul, care se înfăţişă bucuros, neştiind ce hotărâse îndurătorul. Spune poetul în stihuri:

O, tu, cel speriat de cruda Soartă,
Te linişteşte! Nu ştii tu cuvântul
Că toată firea – vie fie, moartă –
E-n mâna Celui ce-a zidit pământul?
Căci ce e scris, e scris – şi n-o să ardă
Nimic vreodată-n lume legământul!
Iar de ce nu ţi-e scris, de bună seamă
Că nu ai pentru ce să-ţi fie teamă.

Şi, Doamne-nalt, pot eu petrece oare
O zi să nu slăvesc a Ta-nălţime?
Cui să-i păstrez atâtea daruri rare,
Şi glasu-mi de poet, şi-aceste rime?
Tu daruri noi îmi dai, şi fiecare.

Primit din mâna ta, e-n întregime
Mult mai frumos decât cel dinainte.
Şi, până să ţi-l cer, mi-l dai, Părinte!

Şi-atunci cum aş putea eu să nu cânt
Mărirea Ta şi să nu te slăvesc
În sufletu-mi şi-n ochii-a câte sunt?
Ci n-am grumaz să pot – mărturisesc! –
Şi nici atâta har într-un cuvânt,
Cât să te cânt şi cât să dovedesc
Povara darurilor fără număr,
Pe care, Doamne, mi le pui pe umăr!

O, tu, cel necăjit, încredinţează
În mâna lui Allah cel înţelept
Grijile tale! Sub eterna-i rază,
Sufletul tău netemător şi drept
Va sta-ntre oameni răi ca sub o pază.
Nu vrerea ta, să ştii, ia lumea-n piept,
Ci vrerea-n care-s toate câte-aştepţi
A Celui înţelept peste-nţelepţi!

Nu deznădăjdui! Alungă toate
Tristeţile şi gândurile-amare!
Oare nu ştii că deznădejdea roade
Chiar inima celui mai dârz şi tare?
Deci lasă tot! Un vis de rob nu poate
Nimic în faţa Celui veşnic mare.
Tu-n voia sorţii mergi – şi-ai să ai parte
De darul fericirii fără moarte!

Când, deci, hakimul Ruian se înfăţişă, Măria Sa zise:
— Ştii pentru ce te-am chemat să vii dinaintea mea?
Iar doctorul răspunse:
— Nimenea nu cunoaşte necunoscutul, decât numai Allah cel Preaînalt!
Măria Sa îi spuse:
— Te-am chemat să vii la moartea ta şi spre a-ţi lua sufletul!

Şi hakimul Ruian, la vorbele acestea, rămase uluit de mirare în cea mai mirată uluire, şi grăi:

— O, Măria Ta, pentru ce să mă ucizi, şi ce greşeală a fost săvârşită de mine?

Şi Măria Sa îi răspunse:

— Se zice că eşti o iscoadă şi că ai venit să mă omori. Iar eu vroi să te omor, până a nu mă omorî tu!

Pe urmă strigă la armaş şi îi zise:

— Retează-i gâtul acestui hiclean şi izbăveşte-ne de ticăloşiile lui!

Şi doctorul spuse:

— Cruţă-mă, şi Allah te va cruţa! Şi nu mă omorî, că te va omorî şi pe tine Allah!

Pe urmă se mai rugă iară, cum am făcut şi eu dinaintea ta, o, efritule, fără ca tu să te înduri de mine; ba, dimpotrivă, ai stăruit să-mi vrei moartea.

Apoi împăratul spuse hakimului:

— Nu pot să mai am încredere şi nici să mă mai ştiu liniştit, până nu te voi ucide. Întrucât, dacă m-ai tămăduit cu un lucru pe care l-am ţinut în mână, tare mă socot c-ai să mă ucizi cu vreun lucru pe care ai să mi-l dai să-l miros, ori în alt chip!

Hakimul spuse:

— O, Măria Ta, asta mi-e răsplata? Îmi dai răul pentru binele ce ţi-am făcut?

Ci împăratul zise:

— Este de trebuinţă moartea ta fără de zăbavă!

Când hakimul se încredinţă limpede că împăratul îi vroia moartea fără de izbavă, plânse şi se mohorî din pricina binelui făcut celui ce nu era vrednic de el. Că spune poetul în privinţa aceasta:

Tânăra şi smintita de Maimuna
Nu are-n creier niciun pic de minte.
Pe când cinstitul, vrednicu-i părinte
Un înţelept rămâne-ntotdeauna.
Priviţi-l cum, în mâna cu-o lumină,
Trece pe drum, ferindu-se frumos
De praf, de murdării, de orice tină,
Ca şi de-alunecuşul păcătos.

După aceea, armaşul păşi înainte, îl legă pe hakim la ochi şi, trăgându-şi spada, îi zise împăratului:
— Cu îngăduinţa ta!
Şi hakimul plângea mai departe şi îi spunea împăratului:
— Cruţă-mă, şi Allah te va cruţa; şi nu mă omorî, ca să nu te omoare şi pe tine Allah!
Şi îi spuse stihurile poetului:

Zadarnice sunt sfaturile mele.
Doar nătărăii dobândesc crezare.
Eu numai silă-adun şi supărare,
Şi râsetele gurilor mişele,
Încât, de-oi mai trăi, mă voi feri
Să dau vreun sfat. Iar dacă am să mor,
Rămâne-voi de pildă celor vii:
Să-şi pună lacăt straşnic gurii lor.

Pe urmă îi spuse Măriei Sale:
— Aceasta mi-e răsplata? Iacătă că te porţi cum a făcut un crocodil!
Atunci Măria Sa zise:
— Da care este povestea acelui crocodil?
Şi hakimul zise:
— Of, mi-e peste putinţă să ţi-o istorisesc, câtă vreme mă aflu în starea aceasta. Uf, Allah fie asupra-ţi! Cruţă-mă, şi Allah are să te cruţe!
Pe urmă începu să verse lacrimi gârlă. Atunci câţiva dintre prietenii de inimă ai Măriei Sale se ridicară şi grăiră:
— O, Măria Ta, fă-ne hatârul sângelui acestui hakim, întrucât nu l-am văzut niciodată săvârşind vreo vină împotriva ta; dimpotrivă, l-am văzut cum te-a scăpat de boala care nu se da dusă de doctori şi de învăţaţi!
Împăratul le răspunse:
— Voi habar nu aveţi de temeiul morţii acestui vraci: dacă l-aş cruţa, aş fi pierdut fără de izbavă, întrucât cel ce m-a mântuit de boală, dându-mi să ţin în mână un băţ, ar putea prea bine să mă ucidă, dându-mi să miros cine ştie ce. Or, tare mi-e frică să nu mă omoare, ca să pună mâna pe plata tocmită pentru moartea mea; întrucât pesemne că-i vreo iscoadă care nu a venit aici decât să mă omoare. Aşa că moartea lui este de nevoie. După care nu am a mă mai teme pentru mine!
Atunci hakimul spuse:

— Cruţă-mă, ca să te cruţe şi pe tine Allah, şi nu mă omorî, că Allah te va omorî şi pe tine!

Ci, bre efritule, când hakimul se încredinţă că împăratul avea să-l omoare fără de izbavă, îi spuse:

— O, Măria Ta, dacă moartea mea este chiar de nevoie, îngăduie-mi răspăsul de-a coborî până la casa mea, spre a mă scutura de toate lucrurile şi spre a le cere alor mei şi vecinilor să se îngrijească de înmormântarea mea, şi mai cu seamă spre a da în dar cărţile mele de leacuri. Şi-apoi am o carte, care chiar că este temeiul temeiurilor şi minunea minunilor, pe care vreau să ţi-o aduc peşcheş, spre a o păstra cu grijă în dulapul tău.

Atunci împăratul îi spuse hakimului:

— Şi ce carte-i aceea?

El răspunse:

— Cuprinde lucruri de nepreţuit, iar cea mai însemnată dintre tainele pe care le dezvăluie este aceasta: dacă îmi vei tăia capul, să deschizi cartea şi să numeri trei foi, întorcându-le; să citeşti apoi trei rânduri de pe faţa din stânga, şi atunci capul meu tăiat îţi va vorbi şi îţi va răspunde la toate întrebările pe care ai să i le pui!

La vorbele acestea, împăratul se minună până peste marginile minunării şi se înfioră de bucurie şi de tulburare şi grăi:

— O, hakimule! Chiar dacă am să-ţi tai capul, vei vorbi?

El răspunse:

— Da, chiar aşa, o, Măria Ta! Întrucât într-asta-i, cu adevărat, un lucru peste fire.

Atunci împăratul îi îngădui să plece, ci între străji; şi doctorul coborî la casa lui şi îşi isprăvi în ziua aceea treburile, precum şi în ziua următoare. Pe urmă se întoarse la divan, şi tot aşa veniră şi emirii, vizirii, dregătorii, navabii[40] şi toţi capii împărăţiei, iar divanul se făcu ca o grădină plină de flori. Atunci vraciul intră în divan şi se opri dinaintea împăratului, ţinând în mâini o carte tare veche şi o cutiuţă de leacuri plină cu un praf. Pe urmă şezu jos şi grăi:

— Să mi se aducă o tavă!

I se aduse o tavă; şi vărsă pe tavă praful şi îl întinse pe faţa ei. Spuse apoi:

— O, Măria Ta! Ia această carte, dar să nu te slujeşti de ea, până a nu-mi vei fi tăiat capul. După ce îl vei fi tăiat, aşază-l pe tava aceasta şi porunceşte

să fie apăsat peste praful acesta, spre a opri scurgerea sângelui; pe urmă să deschizi cartea!

Şi împăratul, în graba lui, nici nu-l mai ascultă: luă cartea şi o deschise; şi găsi foile lipite unele de altele. Atunci îşi duse degetul la gură, îl înmuie şi izbuti să desfacă foaia dintâi. Şi făcu tot aşa şi cu cea de a doua şi cu cea de a treia foaie, şi de fiecare dată foile nu se desfăceau decât cu mare anevoinţă. În chipu-acesta, împăratul desfăcu şase foi, încercă să citească, da nu putu să găsească acolo niciun fel de scriitură. Şi grăi:

— O, vraciule, nu se află nimic scris!

Hakimul răspunse:

— Întoarce mai departe în acelaşi chip!

Şi împăratul urmă a întoarce mai departe foile. Şi nici nu se scurseseră bine câteva clipite, că otrava şi începu să curgă prin sângele împăratului, chiar pe clipă şi pe dată; căci cartea era otrăvită. Şi atunci împăratul se prăbuşi, cu zvârcoliri cumplite, şi strigă:

— Otrava curge.

Şi atunci pe loc, hakimul Ruian începu să ticluiască nişte stihuri rostind:

Judecătorii-au judecat, vai mie!
Dar încălcând şi pravili şi dreptate!
Şi totuşi, mare Doamne, nu se poate
Dreptate niciodată să nu fie.

La rându-le sunt judecaţi şi ei!
Dac-ar fi fost cinstiţi şi drepţi cândva,
Acum judeţul poate i-ar cruţa.
Ci ei au împilat fără temei,
Şi-acuma însăşi soarta îi împilă
Cu grea osândă, neştiind de milă.

De scârbă şi batjocură-au ajuns.
Şi-i drept! Căci după faptă – şi răsplată!
Temeiul soartei, cât de nepătruns,
Tot se-mplineşte-odată şi odată.

Pe când Ruian, hakimul, sfârşea de rostit stihurile, împăratul căzu mort chiar în clipita aceea.

— Or, o, efritule, acuma vezi şi tu că, dacă împăratul Iunan l-ar fi cruţat pe hakimul Ruian, Allah l-ar fi cruţat şi pe el la rându-i. Şi el nu a vrut, şi şi-a hotărât moartea.

Iar tu, o, efritule, dacă ai fi vroit să mă cruţi, te-ar fi cruţat şi pe tine Allah.

În clipita aceasta a povestirii sale, Şeherezada văzu zorii sclipind şi se opri sfioasă. Iar sora ei Doniazada îi zise:

— Ce desfătătoare sunt vorbele tale!

Ea răspunse:

— Da ce sunt astea pe lângă cele ce am să vă istorisesc în noaptea următoare, dacă voi mai fi în viaţă şi dacă sultanul va voi să mă mai cruţe!

Şi îşi petrecură noaptea aceea în bucurie desăvârşită şi în desfătare, până dimineaţa. Pe urmă sultanul se duse la divanul lui. Iar după ce ridică divanul, se întoarse la sarai la ale sale.

Iar când fu cea de a şasea noapte,

Şeherezada urmă:

Mi s-a izvodit, o, mult-norocitule sultan, că atunci când pescarul i-a spus efritului: „Dacă m-ai fi cruţat, te-aş fi cruţat şi eu; dar tu nu ai vrut decât moartea mea, iar eu am să te las să mori întemniţat în vasul acesta, şi am să te arunc în mare!” – atunci efritul a strigat şi a zis:

— Allah fie asupra-ţi! O, pescarule, să nu faci aşa! Şi cruţă-mă cu mărinimie, fără a mă certa prea tare pentru fapta mea, căci, dacă eu am fost ucigaş, fii tu binefăcător; iar zicalele vestite spun: „O, tu, cel care faci bine celui ce face rău, iartă toată nelegiuirea răufăcătorului!” Iar tu, o, pescarule, să nu-mi faci cum a făcut Umama cu Atika!

Pescarul zise:

— Şi care-i pătărania lor?

Efritul răspunse:

— Nu este ceasul de povestit, câtă vreme sunt întemniţat; după ce ai să mă scoţi afară, am să-ţi spun pătărania lor!

Pescarul zise:

— A, nu! Trebuie numaidecât să te arunc în mare, fără a-ţi mai rămâne nici un mijloc de ieşire de acolo! Când mă rugam de tine şi când îţi ceream îndurare, tu nu râvneai decât la moartea mea, fără ca eu să fi săvârşit nicio greşeală faţă de tine ori vreo mişelie; şi nu-ţi făcusem decât bine, căci te slobozisem de la popreală. Încât atunci când te-ai purtat aşa cu mine, am priceput că erai de un neam ticălos la obârşie. Or, să ştii bine că nu am a te arunca în mare, decât spre a da de veste despre purtarea ta oricui ar încerca să te scoată, iar acela are să te arunce îndărăt iarăşi, şi-atunci ai să zaci în

marea această până la sfârşitul vremilor, spre a te înfrupta din toate soiurile de chinuri!

Efritul îi răspunse:

— Dă-mi drumul, întrucât acuma este ceasul a-ţi istorisi povestea. Şi-apoi îţi făgăduiesc a nu-ţi mai face vreun rău niciodată şi am să-ţi fiu de mare folos printr-o învoială, ce are să te îmbogăţească pentru totdeauna.

Atunci pescarul luă seama la făgăduiala că, dacă îl va slobozi, efritul nu îi va mai face niciodată vreun rău, ci că îl va răsplăti printr-un ajutor. Pe urmă, după ce se încredinţă bine de credinţa şi de făgăduiala lui, şi după ce îl puse să se lege faţă de el cu jurământ pe numele lui Allah Atotputernicul, pescarul deschise vasul. Atunci fumul porni să se înalţe, până ce ieşi afară cu totul; şi se preschimbă într-un efrit înfricoşător ca urâţenie la chip. Efritul izbi o dată cu piciorul în vas şi îl aruncă în mare. Când văzu cum găvanul ia calea mării, pescarul fu încredinţat fără de nicio îndoială de pieirea lui, se scăpă cu udul în şalvari, şi rosti:

— Asta chiar că nu este semn bun!

Pe urmă încercă să-şi întremeze inima şi zise:

— O, efritule, Allah Preaînaltul a spus: „Trebuie să vă ţineţi jurământul, căci vi se va cere socoteală!” Or, mi-ai făgăduit şi mi-ai jurat să nu mă vicleneşti. Aşa că, dacă ai să mă vicleneşti, Allah are să te pedepsească, întrucât Allah este luător-aminte; şi, dacă e îndurător, nu este şi uitător; şi ţi-am spus ce i-a spus doctorul Ruian împăratului Iunan: „Cruţă-mă, şi Allah te va cruţa!

La vorbele acestea, efritul începu să râdă şi veni dinainte-i şi zise:

— O, pescarule, haide după mine!

Iar pescarul purcese la drum după el, fără a prea crede în vreo scăpare, până ce lăsară cetatea departe în urmă şi o pierdură din ochi; şi urcară într-un munte, şi coborâră într-o sihăstrie largă, în mijlocul căreia se afla un lac. Atunci efritul se opri şi îi porunci pescarului să-şi arunce năvodul şi să pescuiască; iar pescarul se uită în apă şi văzu o mulţime de peşti albi, roşii, albaştri şi galbeni. La priveliştea aceea, pescarul se minună; pe urmă îşi aruncă năvodul şi, când îl scoase îndărăt, văzu în el patru peşti, fiecare peşte de altă culoare. La această privelişte, se bucură, iar efritul îi zise:

— Du-te cu peştii aceştia la sultan şi dăruieşte-i-i, iar sultanul are să-ţi dea pe ei cât să te îmbogăţeşti. Şi-acuma, pe Allah! Binevoieşte a primi temenelele mele, întrucât iacătă că am uitat talâmurile cele alese, de când tot şed în mare, acuma-s mai bine de o mie şi opt sute de ani, fără a mai

vedea lumea de la faţa pământului! În ce te priveşte, tu să vii în fiece zi să pescuieşti aici, da numai câte o singură dată pe zi! Şi-acuma, aibă-te Allah sub straja sa!

Cu asta, efritul izbi cu cele două picioare ale lui pământul, care se întredeschise şi îl înghiţi.

Atunci pescarul se întoarse în cetate, minunat întru totul de cele ce i se întâmplaseră cu efritul; pe urmă luă peştii şi îi duse în casa lui; apoi luă un ol de lut ars, îl umplu cu apă şi puse în el peştii, care începură să zburde prin apa din ol. Pe urmă, aşezându-şi olul pe cap, purcese spre saraiul sultanului, precum îl învăţase efritul. Când pescarul urcă la sultan şi îi înfăţişă peştii, sultanul se minună cu minunare până peste fire, întrucât nu mai văzuse niciodată în viaţa lui ceva asemenea ca soi şi ca bunătate, şi grăi:

— Să fie daţi peştii aceştia arăpoaicei noastre, bucătăreasa!

Or, roaba aceea îi fusese dăruită sultanului ca peşcheş de numai trei zile de către împăratul rumannilor şi nu avusese încă vreme să-i pună la încercare priceperea de bucătăreasă. Şi-aşa că vizirul îi porunci să pună la prăjit peştele, zicându-i:

— O, arăpoaico, sultanul m-a însărcinat să-ţi spun aşa: „Nu te păstrez ca pe o comoară, o, strop al ochiului meu, decât numai pentru zilele de mare bătălie!” Or, fă-ne să-ţi vedem astăzi dovada măiestriei tale de bucătăreasă şi bunătatea bucatelor tale: căci sultanul tocmai a primit un om aducător de peşcheşuri!

Apoi vizirul plecă, după ce rosti toate îndrumările; iar sultanul îi porunci să i se numere pescarului patru sute de dinari. După ce vizirul îi numără dinarii, pescarul puse galbenii în poala cămăşii şi se întoarse acasă la nevastă-sa, întru totul mulţumit şi bucuros. Pe urmă cumpără pentru copiii săi toate de câte puteau să aibă trebuinţă. Şi-atâta, în ceea ce îl priveşte pe pescar!

Şi în ceea ce o priveşte pe arăpoaică, apoi ea luă peştii, îi curăţi şi îi rândui pe tigaie; pe urmă îi lăsă să se prăjească bine pe-o parte, şi îi întoarse apoi pe cealaltă parte. Dar deodată peretele bucătăriei se crăpă şi lăsă loc să intre o copilandră cu mijlocelul suleget, cu obrajii plini şi netezi, cu mândreţi desăvârşite, cu pleoapele sulemenite cu khol[41] negru, cu chipul luminos, cu trupul gingaş îndoit; avea pe cap o kufie[42] de mătase cu ciucuri sinilii, cercei mari la urechi, brăţări la încheieturi, iar pe degete, inele cu nestemate

scumpe; şi ţinea în mână o smicea de bambus. Se apropie şi, înfigând smiceaua în tigaie, grăi:

— O, peştilor, vă mai ţineţi făgăduiala?

La priveliştea aceea, roaba leşină; iar copila îşi rosti întrebarea şi a doua oară, şi a treia oară. Atunci toţi peştii îşi ridicară capetele dinlăuntrul tigăii şi spuseră:

— Oh, da! Oh, da!

Pe urmă cântară laolaltă stihurile acestea:

De-ţi vei schimba vreodată gândul.
La fel ni-l vom schimba şi noi;
De-ţi vei îndeplini cuvântul
Şi noi l-îndeplinim apoi;
Dar de vei vrea să-nşeli orândul,
Venim asupra ta puhoi!



După stihurile acestea, copila răsturnă tigaia şi ieşi tot prin locul pe unde intrase, iar peretele bucătăriei se lipi la loc. Când roaba se trezi din leşin, văzu că tuspatru peştii se arseseră şi se făcuseră negri ca de cărbune, şi îşi zise în sine: „Săracii peşti! Nici n-a

început bătălia, şi s-au şi rocoşit!” Şi pe când ea se văicărea mai departe, iacătă că vizirul se iţeşte din spate peste capul său şi-i zice:

— Du-i sultanului peştii!

Iar roaba începu să plângă şi îi istorisi vizirului păţania şi ce a urmat din ea; iar vizirul rămase uluit şi grăi:

— Asta chiar că este o poveste tare ciudată!

Şi trimise să fie căutat pescarul şi, odată pescarul adus, îi zise:

— Trebuie numaidecât să ni te înfăţişezi cu patru peşti la fel cu cei pe care i-ai adus întâia oară!

Iar pescarul se duse la baltă, aruncă năvodul şi îl scoase îndărăt cu patru peşti în el, pe care îi luă şi-i duse vizirului. Iar vizirul intră să-i dea arăpoaicei, spunându-i:

— Apucă-te să-i pui la prăjit de faţă cu mine, ca să văd şi eu ce este în toată treaba asta?

Iar arăpoaica se apucă să gătească peştii, şi îi puse în tigaie la foc. Or, nici nu apucară să se scurgă bine câteva clipite, că iacătă că peretele se şi crăpă, iar copila se ivi tot în aceleaşi haine şi ţinând tot aşa în mână smiceaua. Înfipse smiceaua în tigaie şi grăi:

— O, peştilor, o, peştilor! Vă mai ţineţi făgăduiala cea veche?

Iar peştii îşi ridicară toţi capetele şi cântară laolaltă stihurile acestea:

De-ţi vei schimba vreo dată gândul,
Atunci şi noi ni-l vom schimba;
Dacă-ţi vei ţine jurământul.
Şi noi vom face tot aşa;
Dar de-ai să vrei să rupi orândul,
E vai şi-amar de viaţa ta.

În clipita aceea, Şeherezada văzu zorii mijind şi îşi curmă vorbele îngăduite.

Când fu cea de a şaptea noapte,

ea spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că, după ce peştii începură să vorbească, fetişcana răsturnă tigaia şi ieşi tot pe acolo pe unde intrase, şi peretele se lipi la loc. Atunci vizirul se ridică şi spuse:

— Aceasta-i o treabă pe care chiar că n-aş putea s-o tăinuiesc sultanului!

Pe urmă se duse la sultan şi îi istorisi ce se petrecuse de faţă cu el. Iar sultanul zise:

— Trebuie să văd lucrul cu chiar ochiul meu!

Şi trimise să fie căutat pescarul, şi îi porunci să se înfăţişeze cu patru peşti la fel cu cei dintâi, şi îi lăsă pentru aceasta un răspas de vreme de trei zile. Şi pescarul se întoarse degrabă la baltă şi aduse numaidecât patru peşti. Atunci sultanul porunci să i se dea patru sute de dinari; şi, întorcându-se spre vizir, îi spuse:

— Pregăteşte chiar tu, dinaintea mea, peştii aceştia!

Iar vizirul răspunse:

— Îndeplinesc şi mă supun!

Atunci puse să fie adusă tigaia dinaintea sultanului şi rândui în ea peştii la prăjit, după ce îi curăţi bine; apoi, odată prăjiţi pe-o parte, îi întoarse pe cealaltă parte. Şi deodată peretele bucătăriei se crăpă şi ţâşni pe acolo un arap asemenea unui bivol ca toţi bivolii ori a vreunuia dintre uriaşii din seminţia lui Ad[43]; şi ţinea în mână o creangă verde de pom; şi spuse cu un glas răspicat şi cumplit:

— Peştilor, o, peştilor! Vă mai ţineţi făgăduiala cea veche?

Iar peştii îşi ridicară capetele din tigaie şi spuseră:

— Da, de bună seamă! da, de bună seamă!

Şi rostiră laolaltă întocmirea aceasta de stihuri:

De-ţi vei schimba vreodată gândul,
Şi noi ni-l vom schimba la fel;
De-ţi vei cinsti tot legământul,
Şi noi îl vom cinsti cu zel;
Dar de-ai să-ncalci cândva orândul,
Nu vei scăpa de la măcel!

Pe urmă arapul veni la tigaie şi o răsturnă cu creanga, iar peştii arseră şi se făcură cărbune negru. Atunci arapul plecă tot pe acolo pe unde intrase. După ce pieri de dinaintea ochilor lor a tuturor, sultanul grăi:

— Asta-i o treabă despre care chiar că nu putem să păstrăm tăcere. De altminteri, nu încape îndoială, peştii aceştia trebuie să aibă o poveste ciudată.

Porunci atunci să fie adus pescarul şi, odată pescarul sosit, îi zise:

— De unde este peştele?

El răspunse:

— Dintr-o baltă aflată între patru dealuri, dincolo de muntele care străjuieşte cetatea!

Iar sultanul se întoarse spre pescar şi întrebă:

— Câte zile se cer ca să ajungi acolo?

El răspunse:

— O, doamne, al nostru sultane! Nu se cere decât o jumătate de ceas!

Iar sultanul rămase tare uluit şi porunci străjerilor să-l însoţească pe pescar tot atunci. Iar pescarul, tare încurcat, începu să-l blesteme în gând pe efrit. Iar sultanul şi toţi ceilalţi porniră şi suiră într-un munte şi coborâră într-o sihăstrie largă pe care niciodată în viaţa lor nu o mai văzuseră până atunci. Iar sultanul şi oştenii se minunau de întinderea aceea goală, aşternută între patru munţi, şi de tăul acela în care jucau peşti de patru culori osebite: roşii, albi, galbeni şi albaştri. Iar sultanul se opri şi le spuse oştenilor şi tuturor câţi se aflau de faţă:

— Este careva dintre voi care să fi văzut până acum lacul acesta în locul acesta?

Ei răspunseră cu toţii:

— O, nu!

Şi sultanul zise:

— Pe Allah! Nu am să mă mai întorc în cetatea mea şi nu am să mă mai aşez în scaunul de domnie al împărăţiei mele până ce nu voi afla adevărul despre acest lac şi despre peştii din el!

Şi le porunci oştenilor să împresoare munţii; iar oştenii aşa făcură. Atunci sultanul îl chemă pe vizir. Vizirul acela era un cărturar, om înţelept, iscusit la vorbă, dăscălit în toate ştiinţele. După ce se înfăţişă dinaintea sultanului, sultanul îi zise:

— Am de gând să fac un lucru şi, dintru-ntâi, voi să ţi-l înfăţişez: mi-a venit în minte să stau cu desăvârşire singur la noapte şi să caut singur lămurirea tainei lacului şi a peştilor lui. Tu, dar, ai să te aţii la uşa cortului meu şi ai să le spui emirilor, vizirilor şi curtenilor: „Sultanul este bolnav şi mi-a dat poruncă să nu las pe nimeni să intre la el!” Şi să nu dezvăluieşti nimănuia ce mi-am pus de gând!

Aşa că vizirul nu avu cum să se împotrivească. Atunci sultanul se străvesti, îşi încinse sabia şi se strecură departe de însoţitorii săi, fără a fi văzut. Şi purcese să umble toată noaptea până dimineaţa, fără de oprire, până la vremea când căldura, ajungând prea tare, îl sili să se odihnească. După care

porni iar să umble cât ţinu ziua toată, şi-a doua noapte până dimineaţa. Şi iacătă că zări în depărtare ceva negru; se bucură şi îşi zise: „S-ar putea să dau acolo de vreunul care să-mi istorisească povestea lacului şi a peştilor lui!” Apropiindu-se de negureaţa aceea, văzu că era un dam zidit numai din pietre negre, întărit cu brâie late de fier, şi văzu că poarta avea un canat deschis, iar celălalt închis. Atunci se bucură şi, oprindu-se la poartă, bătu încetişor; dar, neauzind niciun răspuns, bătu a doua oară, şi-a treia oară; pe urmă, neauzind răspuns, bătu şi a patra oară, şi mult mai vârtos; şi nimeni nu-i răspunse. Atunci îşi zise: „Nu mai încape îndoială, saraiul este pustiu.” Atunci, făcându-şi inimă, păşi pe poarta saraiului şi ajunse într-o încăpere lungă de trecere. Acolo, cu glas tare, grăi:

— O, stăpâni ai saraiului, sunt un străin, un trecător pe cale, şi vă cer oleacă de merinde pentru drum!

Pe urmă îşi rosti iarăşi cererea, încă o dată şi încă o dată; şi, neauzind niciun răspuns, îşi întări inima şi îşi îmbărbătă sufletul, şi păşi mai departe până în mijlocul saraiului. Şi nu găsi acolo pe nimeni. Da văzu că tot saraiul era aşternut din belşug cu chilimuri şi că în mijlocul curţii dinlăuntru era un havuz străjuit de patru lei de aur roşu şi care lăsau apa să ţâşnească din gurile lor de mărgăritare strălucitoare şi de nestemate; de jur împrejur, era un potop de păsări care nu puteau să zboare afară din sarai, oprite de o mreajă mare ce se întindea pe deasupra saraiului. Iar sultanul se minună de toate astea, da era mâhnit că nu poate să găsească pe nimenea care să-i poată dezvălui într-un sfârşit taina lacului, a peştilor, a munţilor şi a saraiului. Pe urmă şezu jos, între două uşi, cugetând adânc. Şi deodată auzi un plânset slab, care venea ca dintr-o inimă obidită, şi auzi un glas dulce care îngâna încetişor stihurile acestea:

Ah, nu mai sunt în stare să vă supun, durerii
Pedepsele amare mi se citesc pe faţă.
Din ochii mei şi somnul şi liniştile pier,
Iar nopţile-mi sunt albe ca alba dimineaţă.

Of, dacă deznădejde şi chin n-ar mai veni,
Şi gândurile dacă nu s-ar mai face spini!
Vai, îndurare! Măcar putinţa de-a mai şti
Mireasma sfântă-a tihnei şi blândul ei tain.

Şi mai cu seamă dacă aş mai putea uita,

De-aş mai găsi un sprijin în viaţa-mi pustiită!
Ci nu se mai aprinde în cale-mi nicio stea,
În negură se-afundă amara mea ursită.

Când auzi jelaniile acelea îngânate, sultanul se ridică şi se îndreptă spre locul de unde le auzea venind. Găsi o uşă, peste care atârna o perdea. Ridică perdeaua şi, într-o sală mare, văzu un tânăr ce sta pe un pat mare şi înalt de un cot. Era un tânăr frumos, cu boiul mlădiu, dăruit cu o vorbă dulce şi răpitoare; fruntea îi era ca o floare, obrajii, ca trandafirul; iar în mijlocul unuia dintre obraji avea o aluniţă ca un strop de chihlimbar negru, cum zice poetul:

Suleget copilandru, şi dulce! Negru-i păr
E-atât de negru-ncât jur-împrejur
Se face noapte. Şi, într-adevăr,
De fruntea-i albă, fără de cusur,
Se luminează noaptea-ntunecată!
N-a tresărit un ochi de om vreodată
De-o bucurie mai întemeiată
Ca la vederea frumuseţii lui.
Un alt flăcău pe lume-asemeni nu-i,
Şi-l vei cunoaşte fără şovăială
Doar după benghiul care face haz
Pe trandafirul lui de pe obraz,
Sub ochi anume pus, ca o momeală.

La vederea lui, sultanul se bucură şi îi spuse:

— Pacea fie asupră-ţi!

Iar tânărul urmă a şedea mai departe pe pat, înveşmântat în haina lui de mătase bătută cu zarafir; ci, cu o jale revărsată peste toată fiinţa lui, îi răspunse sultanului la bineţe şi îi zise:

— O, doamne, iartă că nu pot să mă ridic!

Iar sultanul îi zise:

— O, flăcăule, luminează-mă despre povestea acestui lac şi a peştilor lui coloraţi, şi tot aşa despre saraiul acesta şi despre singurătatea ta şi despre pricina lacrimilor tale!

La vorbele acestea, tânărul vărsă lacrimi îmbelşugate ce-i curgeau de-a lungul obrajilor, iar sultanul se minună şi zise:

— O, tinere, ce te face să plângi?
Iar tânărul răspunse:
— Au cum aş putea să nu plâng, când sunt în starea în care sunt?
Tânărul întinse mâna către poalele cele lungi ale hainei sale şi le ridică. Şi atunci sultanul văzu că toată jumătatea de jos a flăcăului era din marmură, iar cealaltă jumătate, de la brâu până la părul de pe cap, era ca a unui om. Şi flăcăul îi spuse sultanului:
— Află, o, doamne, că povestea cu peştii este un lucru ciudat care, dacă ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, spre a fi văzută de toţi, ar fi o învăţătură pentru cel ce ar cerceta-o cu luare-aminte!
Şi flăcăul istorisi aşa povestea aceea:

Povestea cu tânărul cel vrăjit şi cu peştii

Află, aşadar, o, doamne al meu, că tatăl meu a fost sultanul acestei cetăţi. Îl chema Mahmud şi era stăpân peste Insulele Negre şi peste aceşti patru munţi. Tatăl meu a domnit şaptezeci de ani, după care s-a stins întru mila Atoatedătătorului. După moartea lui, am luat eu sultănia şi m-am însurat cu fiica moşului meu. Iar ea mă îndrăgea cu o dragoste atâta de aprigă, încât, dacă din întâmplare zăboveam pe undeva departe de ea, nu mânca şi nu bea nimic, până ce nu mă vedea iar. Şi şezu sub ocrotirea mea vreme de cinci ani, până ce într-o zi se duse la hammam, după ce poruncise bucătarului să ne gătească masa de prânz. Iar eu intrai în sarai şi mă culcai pe locul obişnuit pe care mă culcam, şi poruncii la două dintre roabele mele să-mi facă vânt cu un vânturar. Atunci una se aşeză la capul meu, iar cealaltă la picioare. Şi mă cuprinse nesomnia, gândind la lipsa soţiei mele, şi nicio tihnă nu se mai lipi de mine: căci chiar dacă ochiul meu se închisese, sufletu-mi sta tot treaz! Atunci o auzii pe roaba care îmi şedea la cap cum îi spunea celei care îmi şedea la picioare:
— O, Massuda, ce tinereţe fără de noroc mai are şi stăpânul nostru! Şi ce păcate pe capul lui s-o aibă de soţie pe stăpâna noastră, vicleană şi nelegiuită!
Iar cealaltă răspunse:
— Bătu-le-ar Allah pe muierile stricate. Că odrasla asta a desfrâului niciodată nu are să mai poată găsi pe careva cu o fire aşa de bună ca a stăpânului nostru, ea, care îşi petrece nopţile prin felurite paturi!

Iar roaba care şedea la cap răspunse:
— Chiar că stăpânul nostru trebuie să fie tare adormit, de nu ia seama la faptele muierii lui!
Iar cealaltă zise:
— Păi ce tot trăncăneşti tu acolo? Au poate stăpânul nostru să prepună ce face ea? Ori poate socoti cumva că îl lasă ea să se învârtească în voie? Află, dar, că întotdeauna vicleana amestecă ceva în pocalul pe care stăpânul nostru îl bea în fiecare seară, înainte de a se culca: îi pune în el nişte banj[44]; şi îl cufundă în somn. În acea stare, nu mai poate să ştie nici ce se petrece, nici unde se duce ea, nici ce face. Or, după ce îi dă să bea vinul, ea se îmbracă şi pleacă, lăsându-l singur, şi lipseşte până-n zori. Când se întoarce, îi arde sub nas nişte mirosne, şi el atunci se trezeşte din somn.
Când auzii, doamne, vorbele roabelor, în ochii mei lumina se preschimbă în neguri. Şi tare zăbavnic vedeam apropiindu-se noaptea spre a mă afla iarăşi cu fiica moşului meu, care se întoarse într-un sfârşit de la hammam. Atunci întinserăm masa şi mâncarăm vreme de un ceas, îmbiindu-ne unul pe altul la băutură, ca de obicei. După care cerui vinul pe care îl beam în fiecare seară, înainte de a mă culca; iar ea îmi întinse potirul. Atunci mă ferii cu grijă să-l beau; da mă prefăcui a-l duce la buze, ca şi în alte daţi; şi îl vărsai în crăpătura de sus a caftanului, şi-apoi pe clipă pe dată mă întinsei pe pat, prefăcându-mă că dorm. Iar ea zise atunci:
— Dormi! Şi nu te-ai mai trezi în veci! Că, pe Allah! Tare mi-e lehamite de tine, şi mi-e silă până şi de chipul tău; iar sufletul mi-e sătul de atingerea cu tine!
Pe urmă se sculă, îşi puse hainele cele mai frumoase, se înmiresmă, încinse o spadă, deschise uşa de la sarai şi plecă. Eu atunci mă sculai şi mă ţinui după ea, până ce ieşi din sarai. Şi străbătu toate sukurile şi, până la urmă, ajunse la porţile cetăţii. Atunci le grăi porţilor într-o limbă pe care n-o pricepeam, şi zăvoarele căzură, şi porţile se deschiseră, şi ea ieşi. Iar eu pornii pe urma ei, fără ca ea să mă simtă, până ce ajunse pe o ridicătură, alcătuită din aruncături de gunoaie, şi la un bordei cu o boltă deasupra, făcută din lut ars; intră pe uşă, iar eu mă aburcai pe boltă şi mă aşezai acolo sus, la pândă. Şi iacăt-o că intră la un arap negru. Arapu-acela hâd avea buza de sus cât o buză de oală, iar buza de jos, cât însăşi oala; şi amândouă buzele îi atârnau atâta de jos, încât ştergea cu ele ţărâna de pe pietrele podelei. Şi era putred de boli; şi sta tolănit pe un strat sărac de paie de

trestie de zahăr. Când îl văzu, fiica moşului meu sărută pământul între mâinile lui; iar el săltă capu-nspre ea şi-i grăi:

— Vai de tine şi de tine! De ce-ai zăbovit până la ceasul acesta? I-am poftit pe arapii care s-au apucat să bea la vinaţuri şi s-au împreunat cu liubovnicele lor. Şi eu nu am vrut să beau, din pricina ta!

Ea spuse:

— O, stăpâne al meu şi dulceaţa inimii mele, nu ştii că eu sunt măritată cu fiul moşului meu şi că mi-e silă până şi de chipul lui, şi că mi-e greaţă să stau cu el? Şi-apoi, de nu mi-ar fi fost frică să nu te văd şi pe tine zăticnit, de mult aş fi năruit cetatea din creştet până în temelii şi aş fi făcut ca numai glasul cucuvăii şi al ciorii să se mai audă; şi aş fi mutat pietrele năruiturilor hăt tocmai dincolo de muntele Cocaz[45].

Arapul răspunse:

— Minţi, dezmăţato! Or, mă jur pe cinstea şi pe însuşirile cele voiniceşti ale arapilor, şi pe întâietatea noastră nemăsurat mai presus faţă de cea a bărbaţilor de neam alb, că dacă încă o dată, începând din ziua aceasta, ai să mai zăboveşti aşa, am să mă scutur de prietenia cu tine şi nu am să-mi mai aştern trupul peste trupul tău! O, vânzătoareo vicleană! N-ai zăbovit aşa decât ca să-ţi îndestulezi într-alte părţi pojarurile tale de muiere, o, stricato, o, tu cea mai ticăloasă dintre muierile albe!

Aşa îi istorisi sultanului feciorul de sultan. Şi urmă:

Când auzii ce-şi vorbiseră şi când văzui cu ochii mei ceea ce urmă între ei doi, lumea se preschimbă în neguri dinaintea mea şi nu mai ştiui unde mă aflu. Apoi fiica moşului meu începu să plângă şi să se jeluiască, ugilită între mâinile arapului, şi să spună:

— O, dragostea mea, o, frupt al inimii mele, nu te mai am decât pe tine! Dacă mă alungi, atunci e vai de mine! O, iubirea mea, o, lumină a ochiului meu!

Şi nu se mai opri din plâns şi din rugăminţi, până ce el nu o iertă. Ea atunci se sculă bucuroasă, se dezbrăcă de toate hainele de pe ea, şi de ceacşiri, şi rămase goală de-a binelea. Pe urmă spuse:

— O, stăpâne al meu, ai să-i dai ceva de mâncare roabei tale?

Iar arapul răspunse:

— Saltă capacul cratiţei şi ai să găseşti în cratiţă o tocană făcută cu nişte oase de şoarece, pe care ai s-o înfuleci de-ai să rozi şi oasele; pe urmă ia oala ceea de colo şi-ai să găseşti în ea nişte buză[46] de băut!

Iar ea se duse şi mâncă, şi bău, şi se spălă pe mâini; pe urmă se întoarse şi se culcă lângă arap pe paiele de trestie, goală cu totul, şi se ghemui sub arap pe zdrenţele împuţite.

Când văzui toate faptele pe care le săvârşea fiica moşului meu, nu mai putui să mă ţin şi sării din vârful bagdadiei şi mă repezii în odaie, şi luai spada, pe care o adusese fiica moşului meu, hotărât să-i omor pe amândoi. Şi dintru-ntâi îl izbii pe arap peste gât, şi gândii că-şi lepădase sufletul.

În clipita aceea, Şeherezada văzu zorii mijind şi se opri sfioasă. Iar când lumina zilei străluci, sultanul Şahriar intră în sala de judeţe, şi divanul fu înţesat de lume până la sfârşitul zilei. Pe urmă sultanul se întoarse în saraiul lui, iar Doniazada îi zise surorii sale:

— Urmează, mă rog ţie, povestea!

Ea răspunse:

— Din toată inima şi ca o cinstire datorată!

Aşadar, când fu cea de a opta noapte,

Şeherezada urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că tânărul cel vrăjit i-a spus sultanului:

Izbindu-l pe arap, spre a-i reteza capul, i-am retezat într-adevăr beregata – pielea şi carnea – şi am socotit că l-am ucis, întrucât a horcăit o horcăitură lungă şi cumplită. Fiica moşului meu, care dormea adânc, se trezi după plecarea mea, luă spada pe care o puse la loc în teacă, se întoarse acasă la sarai şi se culcă în patul meu, până dimineaţa. A doua zi de dimineaţă, văzui fiica moşului meu că îşi taie pletele şi se îmbracă în haine de moarte. Pe urmă îmi spuse:

— O, fiu al moşului meu, să nu mă cerţi cumva pentru ceea ce fac, întrucât iacătă că am aflat că maică-mea a murit, taică-meu a fost ucis în războiul cel sfânt, unul dintre fraţii mei s-a prăpădit înţepat de un scorpion, şi fratele celălalt a fost îngropat de viu sub prăbuşirea unei clădiri. Aşa încât sunt îndreptăţită să plâng şi să mă chinuiesc.

La vorbele acestea, nu vrusei să arăt că aş şti ceva, şi îi zisei:

— Fă ce socoţi, căci nu te opresc de la nimic.

Iar ea rămase închisă în jalea, în lacrimile şi în dârdora ei de durere smintită, vreme de un an întreg, de la început până la celălalt început. Când se încheie anul, îmi zise:

— Vreau să zidesc pentru mine în saraiul tău un mormânt boltit, şi să mă închid acolo în singurătate şi în lacrimi, şi să-i dau numele de Casa Jelaniilor!

Eu îi răspunsei:

— Fă ce socoţi tu de trebuinţă!

Iar ea îşi clădi Casa Jelaniilor ei, încununată cu o boltă şi cuprinzând un mormânt ca o groapă. Pe urmă îl aduse şi îl puse acolo pe arap, care nu era mort, dar care ajunsese tare bolnav şi tare slăbit, şi care chiar că nu mai putea să-i fie de nici o slujbă fiicei moşului meu. Dar starea aceea nu îl împiedica să bea întruna la vin şi la buză. Iar din ziua rănirii lui, nu mai putea să vorbească, şi trăia aşa mai departe, întrucât sorocul lui nu venise. Iar ea, în fiecare zi intra la el sub boltă, în zori şi pe înserate, şi era cuprinsă lângă el de potoape de lacrimi şi de nebunie; şi îi da să bea băuturi şi mâncăruri terciuite. Şi nu conteni a face aşa, dimineaţa şi seara, tot răspăsul celui de al doilea an. Iar eu o îngăduiam plin de răbdare toată vremea; şi într-o zi, intrând la ea pe neaşteptate, o găsii pornită pe plânsete şi izbindu-se peste obraji şi rostind cu glas jalnic stihurile acestea:

De când te-ai dus, iubite, m-am sihăstrit de lume,
Şi doar singurătatea îmi sună în auz,
Căci nu mai e în stare să strige un alt nume
Inima mea, iubite, din clipa când te-ai dus.

De te vei mai întoarce, iubitule, vreodată
La roaba care suflet şi trup ţi-a dăruit,
O, fie-ţi milă, strânge-i cenuşa lepădată,
Şi-n amintirea vieţii cu care te-a iubit,

Dă-i liniştea deplină de care n-avu parte,
Şi sapă-i tu mormântul, oriunde vei vroi,
Numai să fie-alături de tine, ca şi-n moarte
La pieptul tău să doarmă iubirea-ţi, pe vecii.

Şi glasul tău, ah, glasul, aminte să-şi aducă
De numele cu care pe vremuri mă striga,
Şi-asupra gropii negre să-şi cheme vechea slugă,
Să-i vină la picioare precum venea cândva.

Ci, vai, atunci zadarnic vei întreba mormântul
Sub care mă va roade al vieţilor călău, -
Că va răzbate-afară doar sunetul, răsfrântul,

Al oaselor uscate, scrâşnind de dorul tău.

Când îşi isprăvi jelania, îi spusei, cu sabia în mână:
— O, vânzătoareo, iacătă vorbele vicleniei care se leapădă de legăturile juruite şi calcă în picioare dragostea!
Şi, ridicând mâna, mă pregăteam s-o izbesc, când ea sări deodată şi, pricepând astfel că făptaşul betejirii arapului eram eu, se ridică dreaptă în picioare şi rosti nişte vorbe pe care nu le înţelesei deloc, şi zise:
— Prin puterea vrăjitoriei mele, Allah să te preschimbe jumătate în piatră şi jumătate în om!
Şi tot atunci, doamne, ajunsei precum mă vezi. Şi nu mai putui să mă clintesc, nici să fac vreo mişcare; astfel că nu sunt nici mort, nici viu. După ce mă aduse în starea aceasta, vrăji şi cele patru insule ale împărăţiei mele şi le preschimbă în munţii cu lacul de la mijloc; iar pe supuşii mei îi preschimbă în peşti. Da asta nu e tot! În fiecare zi, mă schingiuieşte şi mă biciuieşte cu o vână de piele şi îmi dă o sută de lovituri până la sânge. Şi apoi îmi pune de-a dreptul pe piele, pe sub haine, o cămaşă de păr aspru care îmi cuprinde toată partea de sus a trupului!
Şi tânărul, după spusele acestea, începu să plângă şi rosti aceste stihuri:

Dreptatea-ţi aşteptând-o, Doamne-al meu,
Şi judecata-ţi, – îmi sugrum durerea
Şi-ndur fără crâcnire orice greu,
De vreme ce aşa îţi este vrerea.

Dar mă sfârşesc de chinuri, fără vină,
Şi numai tu mi-eşti ţărmul alinat,
O, Doamne, către care se închină
Profetul nostru binecuvântat.

Atunci sultanul se întoarse spre tânăr şi îi spuse:
— Ai mai adăugat un păs la păsurile mele! Şi ia spune-mi, unde se află femeia aceea?
El răspunse:
— În mormântul în care zace arapul sub boltă. Se abate pe la mine în fiecare zi. Vine la mine, mă dezbracă de haine şi mă bate cu o sută de lovituri de bici, în vreme ce eu plâng şi ţip, şi nu pot să fac nicio mişcare, ca

să mă apăr. Pe urmă, după ce mă pedepseşte astfel, se întoarce la arap, ducându-i, şi dimineaţa, şi seara, vinuri şi băuturi fierte.

Sultanul zise:

— Pe Allah! O, necăjitule, se cade să-ţi dau un ajutor de pomenire şi să-ţi fac un bine care, atunci când n-oi mai fi, să se treacă în hrisoavele cronicilor!

Apoi sultanul urmă să stea la taifas cu el până la lăsarea serii. Pe urmă se ridică şi aşteptă să vină ceasul de noapte al vrăjitorilor. Atunci se dezbrăcă, îşi încinse paloşul şi porni spre locul unde se afla arapul. Văzu acolo lumânările aprinse şi fanarele atârnate; văzu şi căţuia cu tămâie, mirosnele şi alifiile. Pe urmă se duse drept la arap, îl izbi cu paloşul şi îl omorî. Apoi îl aburcă în spinare şi îl zvârli în afundul unui puţ, care se afla în sarai. Pe urmă se întoarse şi se îmbrăcă în hainele arapului şi se preumblă oleacă pe sub boltă, vânturând în mână spadă, cât era ea de lungă.

Peste un ceas, veni şi vrăjitoarea, dezmăţata, la tânăr. De cum intră, îl dezbrăcă pe fiul moşului ei şi luă un bici şi începu să-l bată. El atunci strigă:

— Au! Au! Ajunge! Osânda mea e prea amarnică! Oh! Fie-ţi milă de mine!

Ea răspunse:

— Da ţie ţi-a fost milă de mine? Mi-ai cruţat tu iubitul? Nu! Ei na, îndură!

Apoi puse pe el cămaşa din păr de capră şi aşternu celelalte haine peste cămaşă. După care coborî la arap, să-i ducă pocalul cu vin şi olul cu ierburi fierte. Şi intră sub boltă, şi plânse, şi se jelui ţipând:

— Ufl Uf!

Şi zise:

— O, stăpâne al meu, grăieşte-mi! O, stăpâne al meu, vorbeşte cu mine!

Pe urmă rosti cu durere stihurile acestea:

Ah, va mai ţine, o, inima mea,
Aceasta despărţire-atât de grea?
Iar dragostea cu care m-ai străpuns
Nu-i oare chinuită-ndeajuns?
Ah, până când vei mai fugi de mine,
Lăsându-mi numai jale şi suspine?
Dacă n-ai vrut decât să mă ucizi,
Fii fericit, iubite: m-ai ucis!

Pe urmă izbucni în hohote de plâns şi iarăşi spuse:

— O, stăpâne, vorbeşte-mi, ca să te aud!
Atunci arapul (cel închipuit) îşi puse limba de-a crucişelea şi începu să îngâne după rostirea arapilor, şi grăi:
— Hoh! Hoh! Nu este tărie şi putere decât întru ajutorul lui Allah!
Când auzi vorbele (după atâta amar de vreme de când arapul nu mai vorbise), femeia scoase un ţipăt de bucurie şi leşină; ci îşi veni în fire şi spuse:
— Oh! Iacătă că stăpânul meu s-a vindecat!
Atunci sultanul îşi prefăcu glasul şi-l făcu tare slab şi zise:
— O, stricato! Nu eşti vrednică să-ţi grăiesc!
Ea zise:
— Pentru ce oare?
El răspunse:
— Pentru că în fiece zi nu faci altceva decât să-l pedepseşti pe soţul tău, iar el să ţipe şi să strige după ajutor, de mi se duce somnul pe toată noaptea până dimineaţa. Iar soţul tău nu conteneşte să ţi se roage şi să-ţi ceară îndurare, încât glasul lui îmi alungă somnul. Fără chinurile astea, de multă vreme mi s-ar fi întors puterile. Şi chiar aceasta-i pricina care mă opreşte a-ţi răspunde.
Ea spuse:
— Atunci, dacă îmi porunceşti aşa, am să-l slobozesc din starea în care se află!
Iar sultanul zise:
— Da! Slobozeşte-l şi întoarce-ne liniştea!
Ea spuse:
— Ascult şi mă supun!
Pe urmă se ridică şi ieşi de sub boltă. Intră în altar, luă un găvan de aramă plin cu apă şi rosti deasupra lui nişte vorbe vrăjitoreşti. Şi apa începu să fiarbă ca apa fiartă într-un ceaun. Atunci îl stropi cu apă pe tânăr şi rosti:
— Prin puterea vorbelor rostite, te dezleg să ieşi din înfăţişarea aceasta spre a lua iarăşi înfăţişarea ta cea dintâi!
Şi tânărul se scutură şi se sculă în sus pe picioarele lui, şi se bucură de slobozirea sa, şi strigă:
— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât Allah, iar Mohamed este profetul lui Allah! Binecuvântarea şi pacea lui Allah fie asupra-i!
Pe urmă ea spuse:
— Du-te şi să nu mai dai pe-aici, că altminteri te voi omorî!

Şi-l scuipă în ochi. Atunci el plecă de dinaintea ei. Iar ea se întoarse la boltă şi coborî în ea şi spuse:

— O, stăpâne al meu, ridică-te să te văd!

Iar el, tare slab, spuse:

— Oh! N-ai făcut încă nimic! Nu mi-ai dat îndărăt decât numai o parte din tihnă, da n-ai curmat pricina de căpetenie a tulburării mele!

Iar ea zise:

— O, inima mea, care-i pricina de căpetenie?

El spuse:

— Peştii din lac, cei care nu sunt decât locuitorii cetăţii de odinioară şi ai celor patru insule de mai înainte, şi care nu mai contenesc să-şi salte capul din apă şi să-şi arunce blestemele împotriva mea şi a ta, şi-acesta-i temeiul care nu mă lasă să-mi capăt puterile. Îţi rămâne, aşadar, să-i dezlegi. Şi-atunci vei putea să vii şi să mă iei de mână şi să mă ajuţi să mă scol, întrucât e neîndoielnic că are să mi se întoarcă sănătatea!

Când auzi vorbele sultanului, pe care femeia îl luă drept arapul său, îi spuse, bucuroasă:

— O, stăpâne al meu, vrerea ta o pun pe capul şi în ochiul meu![47]

Şi, rostind: „În numele lui Allah!”, se ridică voioasă şi plecă în fugă şi, când ajunse la lac, luă un pic de apă şi…

În clipita aceea, Şeherezada văzu dimineaţa mijind şi, cuminte, se opri din povestit.

Când fu cea de a noua noapte

ea urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că atunci când vrăjitoriţa a luat un pic de apă din lac şi a rostit deasupra-i nişte vorbe tainice, peştii au început să se zbată şi să ridice capetele şi se preschimbară iarăşi în fii ai lui Adam, chiar în clipita aceea, iar vraja care îi ţinea pe locuitorii cetăţii se dezlegă. Iar cetatea se prefăcu într-o cetate înfloriă, cu sukuri bine clădite, şi fiecare locuitor începu să-şi îndeplinească meseria lui. Iar munţii se prefăcură în insule, ca mai înainte. După care nevasta cea tânără se întoarse numaidecât la sultan, tot cu credinţa că sultanul este arapul, şi îi spuse:

— O, inima mea, dă-mi mâna ta mărinimoasă ca s-o sărut!

Şi sultanul răspunse cu glas mocnit:

— Vino lângă mine!

Ea se duse. Şi deodată el înşfacă paloşul cel straşnic şi îi străpunse pieptul atâta de năprasnic, încât vârful paloşului ieşi prin spinare; pe urmă o mai izbi o dată şi o despică în două jumătăţi. Când sfârşi, ieşi afară şi îl găsi pe tânărul cel vrăjit care îl aştepta în picioare. Atunci sultanul îl firitisi cu bucurie că scăpase; iar tânărul îi sărută mâna şi îi mulţumi din toată inima. Apoi sultanul îi zise:

— Vrei să rămâi în cetatea ta ori să vii cu mine în cetatea mea?

Şi tânărul îi spuse:

— O, doamne al vremilor, ştii tu câtă depărtare este de aici până la cetatea ta?

Şi sultanul zise:

— Două zile şi jumătate.

Atunci tânărul îi spuse:

— O, Măria Ta, dacă dormi, trezeşte-te! De aici, ca să ajungi la cetatea ta, vei bate un an întreg, cu voia lui Allah! Întrucât, dacă ai venit aici în două zile şi jumătate, a fost pentru că această cetate era vrăjită. Şi-apoi, o, Măria Ta, eu nu mă voi mai despărţi de tine nici atâta cât ai clipi din ochi!

Iar sultanul se bucură de vorbele lui şi zise:

— Mărire lui Allah, carele a binevoit să te scoată în calea mea! Căci de aci înainte eşti fiul meu, întrucât Allah până acuma nu mi-a hărăzit niciun copil!

Atunci se aruncară unul la pieptul celuilalt şi se bucurară până peste marginile bucuriei. Apoi purceseră la drum până la saraiul sultanului cel tânăr, care fusese vrăjit. Şi sultanul cel tânăr dădu de ştire mai-marilor din împărăţia sa că urma să plece într-un sfânt hagialâc la Mecca. Atunci i se făcură toate pregătirile de trebuinţă. Apoi el şi sultanul plecară, şi inima sultanului ardea după cetatea sa, întrucât lipsise din ea vreme de un an. Purceseră, aşadar, la drum, având cu ei cincizeci de mameluci[48] încărcaţi cu peşcheşuri de dăruit. Şi nu conteniră din drumeţit vreme de un an întreg, până ce ajunseră în preajma cetăţii sultanului. Atunci vizirul ieşi cu oştenii în întâmpinarea sultanului, după ce îşi pierduse nădejdea că îl va mai vedea vreodată. Iar oştenii veniră şi sărutară pământul dinaintea sultanului, şi îi urară bun venit. Atunci sultanul intră în sarai şi şezu în scaunul său domnesc. Pe urmă îl chemă pe vizir şi îi împărtăşi toate câte i se întâmplaseră. După ce vizirul luă ştire despre povestea tânărului, îi aduseră firitisiri pentru slobozirea şi mântuirea lui.

Estimp, sultanul milui o mulţime de inşi; pe urmă îi spuse vizirului:

— Fă să-mi vină degrabă pescarul care mi-a adus pe vremuri peştele.

Iar vizirul trimise să fie căutat pescarul care fusese pricina izbăvirii locuitorilor din cetate. Iar sultanul îl pofti să vină mai aproape de Măria Sa şi îi dărui caftane falnice, şi îl întrebă dacă are copii; iar pescarul îi spuse că are un băiat şi două fete. Atunci sultanul se însură cu una dintre cele două fete, iar tânărul se însură cu cealaltă. Pe urmă sultanul îl opri pe tatăl lor lângă sine şi îl căftăni căpetenie peste toţi sameşii vistieriei. Apoi îl trimise pe vizir în cetatea tânărului, aşezată în Insulele Negre, îl căftăni sultan peste acele insule şi-i trimise cu el şi pe cei cincizeci de mameluci, care îl însoţiseră mai înainte pe el însuşi, şi trimise şi o mulţime de caftane falnice pentru toţi emirii. Atunci vizirul îi sărută mâinile amândouă şi ieşi să plece. Iar sultanul şi tânărul urmară să trăiască laolaltă. Cât despre pescar, ajuns cap peste toţi sameşii vistieriei, se îmbogăţi pe deplin şi ajunse omul cel mai bogat de pe vremea sa. Iar cele două fete ale lui ajunseră soţii de sultani. Şi în starea aceea se şi săvârşiră din viaţă!

Şi, urmă Şeherezada, să nu socotiţi că povestea aceasta ar fi mai minunată decât cea cu hamalul.

POVESTEA CU HAMALUL ŞI CU CELE TREI COPILE

A fost odată, în cetatea Bagdadului, un ins care era neînsurat şi care era hamal.

Într-o bună zi, pe când sta în suk, rezemat alene de samarul lui, se opri dinainte-i o femeie înfăşurată în izarul[49] ei din mătase de la Mossul[50], presărat cu buburuze de aur şi căptuşit cu atlaz, îşi săltă oleacă iaşmacul[51] de pe faţă şi, de dedesubt, se iviră nişte ochi negri cu gene lungi, şi cu ce pleoape! Şi era subţire şi sulegetă, desăvârşită ca soi. Pe urmă îi spuse cu dulceaţa glăsuirii ei:

— O, hamalule, ia-ţi samarul şi vino după mine!

Iar hamalului, fermecat cu totul, nu-i venea să dea crezare vorbelor auzite; ci îşi luă coşul şi porni după copilă, care se opri într-un sfârşit la uşa unei case. Bătu în uşă şi numaidecât un nusran[52] coborî şi îi cântări fetişcanei, pentru un dinar, o măsură de măsline, pe care ea o puse în samar, spunându-i samaragiului:

— Ia asta şi ţine-te după mine!

Şi hamalul strigă:

— Pe Allah! Ce zi binecuvântată!

Şi îşi luă coşul şi o urmă pe copilă, care se opri apoi dinaintea tarabei unui neguţător de pometuri şi cumpără mere sirieneşti, gutui osmanlâi[53], piersici de la Oman, iasomii de la Alep, nuferi albi de la Damasc, harbuji de la Nil, lămâi misreneşti[54], chitre sultanlâi[55], boabe de mirt, flori de hennea[56], dediţei sângerii, toporaşi, flori de rodie şi zarnacadele. Şi le puse pe toate în samarul hamalului şi spuse:

— Ia-le în spinare!

Iar el le luă şi porni după ea, până ce ajunse dinaintea unui măcelar, căruia fata îi spuse:

— Taie zece artale[57] de carne.

Măcelarul tăie cele zece artale; iar ea le înfăşură în foi de banan, le puse în samar, şi spuse:

— Ia-le, o, hamalule!

El le aburcă în spinare şi porni după ea, spre a se opri dinaintea unui neguţător de migdale, de la care copila târgui tot soiul de migdale şi spuse:
— Ia-le şi hai după mine!
Iar el luă coşul şi porni după ea, până dinaintea prăvăliei unui cofetar; acolo fata cumpără o tabla pe care o umplu cu toate câte avea neguţătorul: acadele de zahăr cu unt, împletite şi răsucite, gogoşi calde înmiresmate cu musc[58] şi umplute cu dulceţuri, cofeturi numite sabun[59], plăcinte, turte dulci cu lămâie, baclavale, zumaricale numite muşabac[60], colţunaşe coapte în zahăr numite lukmet-el-kadi[61] şi altele numite assabih-Zeinab[62], făcute cu unt, cu miere şi cu lapte. Pe urmă puse toate aceste soiuri de bunătăţuri pe tablă şi puse tablaua pe samar. Atunci samaragiul zise:
— Dacă mi-ai fi spus de la început, aş fi venit cu un catâr, spre a încărca toate astea!
Iar ea zâmbi a râde la vorbele lui. Pe urmă se opri la un neguţător de parfumuri şi cumpără zece feluri de ape: apă de trandafiri, apă de flori de portocal şi încă multe altele; mai luă şi o măsură de băuturi ameţitoare; cumpără tot aşa şi un stropitor de apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, grăunţe de tămâie tare, lemn de aloe, chihlimbar cenuşiu şi mosc; luă, într-un sfârşit, nişte lumânări de ceară de Alexandria; puse totul în samar şi spuse:
— Ia coşul în spinare şi vino după mine!
Iar el luă samarul şi o urmă cu povara în spinare, până ce hanâma[63] cea tânără ajunse la un sarai falnic cu o curte largă înspre grădina din spate; era tare înalt, pătrat la înfăţişare şi semeţ; uşa avea două canaturi de abanos, împodobite cu solzi de aur roşu.
Fetişcana se opri la uşă şi bătu încetişor; şi uşa se deschise din cele două canaturi ale ei. Hamalul se uită atunci la cea care deschise uşa şi văzu că era o copilă cu trup zarif şi subţietic, chiar ca un tipar în ce priveşte sânii gogoneţi şi îmbolditori, în ce priveşte drăgălăşenia, nurii şi frumuseţea ei, şi în toate desăvârşirile boiului şi ale călcăturii; fruntea îi era albă ca lucirea dintâi a lunii pline, ochii ca ochii gazelelor, sprâncenele ca un pătrar de lună la vremea ramadanului[64], obrajii ca bujorul, gura ca pecetea-lui-Soleiman[65]; chipu-i ca luna plină la răsăritul ei, sânii cei doi ca două rodii gemene; cât despre pântecul ei tânăr şi mlădiu, şi unduitor, se ascundea sub haine ca o scrisoare scumpă în sulul care o cuprinde.

Încât, la vederea ei, hamalul simţi că-i zboară minţile, iar coşul era să-i cadă de pe spinare; şi îşi zise: „Pe Allah! În viaţa mea n-am avut o zi mai binecuvântată decât ziua de azi!”

Atunci fata cea tânără, portăriţa, stând tot înlăuntrul casei, spuse surorii ei, cea care făcuse târguielile, şi hamalului:

— Intraţi! Şi intrarea să vă fie largă şi bună!

Atunci intrară şi ajunseră într-o sală largă, ce da spre curtea lăuntrică; sala era împodobită toată cu chilimuri de mătase şi de zarafir şi plină cu lucruri iscusit lucrate şi învrâstate cu ochiuri de aur şi cu oluri, şi cu jeţuri cioplite, şi cu perdele, şi cu dulapuri de haine frumoase. În mijlocul sălii se afla un crivat de marmură, bătut cu mărgăritare sclipitoare şi cu nestemate; deasupra crivatului era întins un polog de atlaz roşu, iar pe crivat şedea o copilandră minunată, cu nişte ochi babilonici[66], cu un trup drept ca litera alef[67], şi cu un chip atâta de frumos, încât umplea de tulburare soarele cel luminos. Era ca o stea strălucitoare, şi într-adevăr ca o hanâmă de neam înalt arăbesc, după spusa poetului:

Acel ce îţi asemuie făptura
Cu-o mlădioasă ramură subţire
În van, copilo, îşi mai bate gura,
Căci tu eşti fără de asemuire:
Nu are soră fiinţa-ţi mlădioasă,
Nici trupul tău un frate pe potrivă.
Iar ramura, oricât e de frumoasă,
Numai în pom e-n totului zarifă,
Pe când tu, preafrumoaso, eşti oricum
Fără pereche sub slăvitul soare,
Iar haina ce te-ascunde-i ca un fum,
Care te face mai ispititoare.

Atunci copila de pe pat se ridică, făcu câţiva paşi, spre a veni în mijlocul sălii lângă surorile ei, şi le spuse:

— Ce staţi aşa nemişcate? Luaţi povara din cârca hamalului.

Atunci cea care târguise veni dinaintea hamalului, portăriţa trecu la spatele lui şi, ajutate de cea de a treia soră a lor, îl uşurară de povară. Apoi scoaseră tot ceea ce se afla în samar, rânduiră fiecare lucru la locul lui, îi plătiră doi dinari hamalului şi îi spuseră:

— Arată-ţi ceafa şi du-te, o, hamalule!

Şi hamalul se uită la fete şi începu să se minuneze de frumuseţea lor şi de desăvârşirile lor, şi gândi că nu mai văzuse vreodată ceva asemenea. Şi luă seama că nu se afla în casa aceea niciun bărbat. Apoi văzu toate băuturile, toate poamele, toate florile înmiresmate şi toate celelalte bunătăţuri câte se aflau acolo, şi se minună până peste marginile minunării, şi nu avu niciun îndemn să plece.

Atunci cea mai mare dintre fete îi zise:

— Ce ai de nu te clinteşti? Socoţi plata prea săracă? Şi se întoarse spre sora ei, cea care făcuse târguielile, şi îi zise:

Mai dă-i şi al treilea dinar.

Şi hamalul spuse:

— Pe Allah, o, stăpânele mele, plata de obicei nu este decât de două jumătăţi de dinar! Şi nu am găsit nicidecum săracă plata de-acum. Da inima şi lăuntrul fiinţei mele se zbuciumă din pricina voastră. Şi mă întreb cum poate să fie viaţa voastră, de vreme ce staţi singure şi nu aveţi aici niciun bărbat, care să vă ţină tovărăşie bărbătească. Au voi nu ştiţi că un minaret nu e chiar nimic, decât atunci când este unul dintre cele patru minarete ale unei geamii? Or, o, stăpânele mele, voi nu sunteţi decât trei şi vă lipseşte cel de al patrulea! Şi ştiţi şi voi că fericirea femeilor nu ajunge desăvârşită decât lângă bărbaţi! Şi, cum spune poetul, o îmbinare de sunete nu poate să fie cântec decât într-o însoţire de măcar patru soiuri de scule laolaltă: o harpă, o lăută, o cobză şi un flaut. Or, o, stăpânele mele, voi nu sunteţi decât trei şi vă lipseşte scula cea de-a patra, flautul, care să fie un bărbat înţelept, plin de inimă şi de duh, meşter iscusit şi ştiutor a păstra o taină!

Iar fetişcanele îi ziseră:

— Păi, tu nu ştii, hamalule, că noi suntem fete fecioare? Încât tare ne este frică a ne da pe mâna vreunui palavragiu. Că l-am citit pe poetul care spune:

Fereşte-te de-orice destăinuire,
Că taina spusă-aduce păgubire!

La vorbele acestea, hamalul strigă:

— Mă jur pe viaţa voastră, o, stăpânele mele! Eu sunt un bărbat înţelept, de temei şi de credinţă, care a citit cărţi şi a rumegat cronicile! Nu povestesc decât lucruri dulci şi tăinuiesc cu grijă, fără a pălăvrăgi, toate lucrurile jalnice. În toate împrejurările, mă port după spusa poetului:

Ştie păstra o taină doar omul fără pată,
Doar omul-om îşi ţine întreagă o făgadă.
În mine orice taină rămâne ferecată,
Ca într-o casă-nchisă sub straşnică lăcată,
Cu uşa cetluită şi cheia aruncată.

Auzind stihurile hamalului şi toate strofele pe care le spuse, şi întocmirile lui poeticeşti, fetele se îndulciră bine de tot; şi, numai din prefăcătorie îi ziseră:

— Tu ştii, o, hamalule, că am cheltuit pentru saraiul nostru o mulţime de galbeni. Ai tu oare cu ce să ne despăgubeşti? Întrucât nu te-am pofti să stai cu noi decât cu învoiala, din parte-ţi, de a plăti cu aur. Ori nu ţi-e a rămâne la noi, a ne fi tovarăş la băut şi mai cu seamă a ne face să stăm treze toată noaptea, până la ivirea zorilor pe chipurile noastre?

Pe urmă, cea mai mare dintre fete, stăpâna casei, adăugă:

— Că dragostea fără de arginţi nu poate să slujească de dreaptă măsură în cumpăna tereziei!

Iar portăriţa zise:

— Dacă nu ai nimic, du-te fără nimic!

Şi, în clipita aceea, fata care făcuse târguielile luă cuvântul şi grăi:

— O, surorile mele, destul! Întrucât, pe Allah! Flăcăul acesta nu ne-a împuţinat cu nimic ziua! Şi-apoi ar fi putut să fie altul, care să nu fi avut atâta răbdare faţă de noi. Şi apoi tot ce i s-ar cădea ca plată, mă leg să plătesc eu în locul lui.

Atunci hamalul se bucură până peste poate şi îi spuse celei ce făcuse târguielile:

— Pe Allah! Cel dintâi câştig al zilei numai ţie ţi-l datorez!

Atunci tustrele îi ziseră:

— O, hamalule, rămâi, aşadar, aici, şi fii încredinţat că ne vei fi precum capul şi ochiul nostru!

Pe dată, cea care făcuse târguielile se ridică şi se încinse peste mijloc. Pe urmă orândui pocalele, strecură vinul, pregăti locul de petrecere chiar lângă havuzul de apă şi puse dinaintea lor toate câte puteau să le fie de trebuinţă. Pe urmă aduse vinul, şi toată lumea şezu jos; iar hamalului, în mijlocul fetelor, i se părea că visează în somn.

Atunci fata care făcuse cumpărăturile luă carafa cu vin, umplu pocalul şi îl bău, şi încă o dată, şi încă o dată. Pe urmă umplu iarăşi pocalul şi îl trecu

surorilor ei, pe urmă hamalului. Iar hamalul rosti în stihuri:

Bea vinul! Că el e izvorul
De bucurii şi veselii.
El este tămăduitorul
La rele şi nevolnicii.
Cel care-l bea îşi uită dorul
Şi prinde proaspete tării
Nu-i om care să-l bea vreodată
Fără-a-şi simţi din temelii
Fiinţa-ntreagă tulburată
Şi vrednică de ghiduşii.
În el e fericirea toată
Şi saţiul dragostei – să ştii!

Şi sărută mâinile celor trei fete şi goli pocalul. Pe urmă se duse lângă stăpâna casei şi îi zise:

— O, stăpâna mea, sunt robul, lucrul şi avutul tău!

Şi rosti în cinstea ei un stih al poetului:

La uşa ta aşteaptă robul ochilor tăi,
Cel mai supus din robii tăi supuşi,
Ce îţi cunoaşte bine râvnitele văpăi,
Şi-ntreaga-ţi dărnicie ţi-o-nseamnă la răbuj.
Şi ştie robu-acesta, răpus de crudul dor;
Bunăvoinţa toată cu care ţi-e dator.

Atunci ea îi spuse:

— Bea, o, prietene al meu! Şi băutura să-ţi fie priincioasă şi de dulce mistuire! Şi să-ţi dea puteri pe calea adevăratei sănătăţi!

Atunci hamalul luă pocalul, sărută mâna fetei şi, cu glas cald şi unduitor, cântă molcom stihurile acestea ale poetului:

I-am dat iubitei mele un vin, strălucitor
Precum lumina din obrajii ei:
Obrajii-i ca un foc dogoritor
Cum numai o năpadă de scântei
Ar arde-atâta de mistuitor.

Părea că s-ar fi-nduplecat să-l bea,
Şi mi-a grăit, râzând cu gura toată:
„Cum de socoti tu, oare, c-aş putea
Să-mi beau lumina din obraji vreodată,
Obrajii să mi-i beau sorbind din ea?”
Eu, spun: „Bea, o, lumină, soarbe-l rar!
Că-n vinu-acesta-s lacrimile mele!
Roşeaţa lui e sângele meu chiar!
Iar aburul lui, cu arome grele,
E sufletu-mi ce ţi-l aduc în dar!”

Atunci fetişcana luă pocalul de la hamal, îl duse la buze, pe urmă trecu lângă sora ei. Şi începură să dănţuiască, să cânte şi să se încunune cu flori; şi în toată vremea asta, hamalul le lua în braţe şi le strângea; şi una îi spunea ghiduşii, alta îl trăgea spre ea, iar cea de a treia îl împodobea cu flori. După ce vinul se înstăpâni de-a binelea, copila portăriţă se sculă, se despuie de toate hainele de pe ea şi rămase goală cu totul. Pe urmă se aruncă în havuzul cu apă şi începu să se joace cu apa; pe urmă luă apă în gură şi îl stropi pufnind pe hamal. Apoi îşi săltă în sus şi mâinile şi picioarele şi lăsă apa să curgă peste tinereţea ei fragedă. Pe urmă ieşi din apă şi se aruncă la pieptul hamalului şi, întinzându-se pe spate, făcu un semn şi întrebă:

— O, inima mea, ştii cum se cheamă aceasta?

Iar hamalul răspunse:

— Ha! Ha! Ha! De rând, se cheamă casa milelor!

Atunci ea strigă:

— Yuh! Yuh! Da nu ţi-e ruşine?

Şi îl luă de gât şi începu să-l bată pe spate. Atunci el spuse:

— Nu! Nu! Se cheamă potcă! Ci ea spuse:

— Altcumva!

Şi hamalul zise:

— Atunci este bucăţica ta de la urmă!

Iar ea spuse iar:

— Altcumva!

Atunci el zise:

— Este viespea ta!

Ea, la vorbele acestea, începu să-l lovească atât de straşnic peste ceafă, încât îi urzică pielea. Atunci el zise:

— Păi da spune-mi tu cum se cheamă!
Şi ea răspunse:
— Busuiocul podurilor!
Atunci hamalul strigă:
— Într-un sfârşit! Lăudat fie Allah pentru izbăvirea ta, o, busuioace al podurilor!
După care îşi trecură iarăşi pocalul roată. Pe urmă, cea de a doua fată îşi scoase hainele şi se aruncă în havuzul cu apă: făcu şi ea ca sora ei, pe urmă ieşi şi se duse să se arunce la pieptul hamalului. Acolo, arătând cu degetul, îi zise hamalului:
— O, lumină a ochiului meu! Cum se cheamă aceasta?
El răspunse:
— Veşcă!
Ea strigă:
— Uf! Ce vorbe proaste la flăcăul ăsta!
Şi îl lovi şi îl plesni atâta de tare, de răsună sala toată. Iar el răspunse:
— Atunci este busuiocul podurilor.
Ea răspunse:
— Nu! Nu!
Şi iar începu să-l plesnească peste ceafa. Atunci el o întrebă:
— Păi da cum îi zice?
Ea răspunse:
— Susanul descojit!
Atunci cea de a treia fată se sculă, se dezbrăcă şi coborî în havuz, unde făcu la fel ca şi cele două surori ale sale; pe urmă se îmbrăcă iar şi se duse să se întindă pe genunchii hamalului şi îi spuse:
— Ghiceşte-i numele!
Şi-i făcu semn. El atunci începu să spună ba că se cheamă aşa, ba că se cheamă pe dincolo! Şi sfârşi întrebând-o, pentru ca ea să înceteze a-l mai lovi:
— Atunci spune-mi tu cum îi zice!
Ea răspunse:
— Hanul lui Abu-Mansur!
Atunci hamalul se ridică, îşi scoase hainele şi coborî în havuzul cu apă; iar paloşu-i plutea la faţa apei! Se spălă pe tot trupul, cum se spălaseră şi fetele; pe urmă ieşi din havuz şi se aruncă în poala portăriţei şi îşi alungi cele două

picioare în poala celei ce făcuse târguielile. Pe urmă, arătând cu un semn, îi spuse stăpânei casei:

— O, stăpână doamnă a mea, cum se cheamă?

La vorbele acestea, toate trei fură cuprinse de un râs atâta de amarnic, încât se prăbuşiră pe spate şi strigară:

— Zebbul tău!

El spuse:

— Ba nu!

Şi-i arse fiecăreia câte-o muşluitură. Ele spuseră atunci:

— Scula ta!

El răspunse:

— Iaca ba!

Şi-i arse fiecăreia câte o ciupitură de sân. Iar ele, uluite, îi spuseră:

— Păi da-i chiar păcătoşia ta, şi-i fierbinte! E chiar zebbul tău, şi-i zbuciumat!

Iar hamalul, de fiecare dată, clătina din cap, apoi le săruta, le muşluia, le ciupea şi le strângea în braţe; iar ele râdeau până peste poate. Într-un sfârşit, îl întrebară:

— Spune-ne atunci tu cum se cheamă?

Hamalul cugetă o clipită, se uită cu luare-aminte, clipi din ochi, şi zise:

— O, stăpânele mele, iacătă vorbele pe care tocmai mi le-a spus copilul acesta care-i pojarul meu: „Mă cheamă catârul cel vârtos şi nejugănit, cel care paşte şi rumegă busuiocul podurilor, se desfată cu tainul de susan descojit, şi poposeşte la hanul lui moş Mansur!”

La vorbele acestea, fetele începură să râdă de se prăbuşiră pe spate. Pe urmă se apucară iar să bea din acelaşi pocal, până spre căderea nopţii. Atunci fetele îi spuseră hamalului:

— Acuma arată-ne ceafa şi du-te, lăsându-ne să-ţi privim lăţimea spetelor!

Şi hamalul strigă:

— Pe Allah! Mai lesne-i sufletului meu să iasă din trup, decât mie să plec din casa voastră, o, stăpânele mele! Hai să împreunăm noaptea aceasta cu ziua care s-a dus, iar mâine fiecare va putea să plece să-şi vadă de starea soartei sale pe drumul lui Allah!

Atunci copila care făcuse târguielile luă cuvântul şi spuse:

— Pe viaţa mea! O, surorile mele, hai să-l poftim să-şi petreacă noaptea cu noi: avem să ne prăpădim de râs, întrucât e o pramatie fără ruşine şi e plin de gingăşie!

Atunci fetele îi spuseră hamalului:
— Bine, fie! Poţi să rămâi în noaptea asta, da numai cu învoiala să te laşi în seama noastră şi să nu ceri nicio lămurire despre ceea ce vei vedea sau despre pricina a orice-ar fi!
Atunci el zise:
— Da, hotărât! O, stăpânele mele!
Iar ele îi spuseră:
— Atunci ridică-te şi citeşte ce stă scris pe uşă!
Iar el se sculă şi găsi pe uşă cuvintele acestea scrise cu zugrăveală de aur: *Nu întreba nimic despre ceea ce nu te priveşte, altminteri vei auzi lucruri care nu au să-ţi fie pe plac!*
Atunci hamalul spuse:
— O, stăpânele mele, vă iau de martore că nu am să crâcnesc nimic despre ceea ce nu mă priveşte!

În clipita aceea, Şeherezada văzu zorile mijind şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a zecea noapte,

Doniazada îi spuse:
— O, sora mea, isprăveşte povestea!
Iar Şeherezada răspunse:
— Cu dragoste şi ca o datorinţă pentru mărinimie!
Şi urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că, după ce hamalul le-a dat fetelor această făgăduială, cea care făcuse târguielile s-a ridicat şi a aşternut bucatele dinaintea lor, şi toţi au mâncat cu poftă. După care, se aprinseră lumânările, se arseră beţişoare înmiresmate şi tămâie; pe urmă toată lumea începu iarăşi să bea şi să mănânce din toate bunătăţurile cumpărate în suk, mai cu seamă hamalul, care totodată spunea întruna stihuri bine ticluite, închizând ochii şi legănând din cap. Şi deodată se auziră nişte bătăi în uşă; dar bătăile nu-i tulburară din desfătările lor; fata portăriţă se sculă şi se duse la uşă, pe urmă se întoarse şi le spuse:
— Masa noastră chiar că are să fie plină în noaptea aceasta, întrucât iacătă că au sosit la uşă trei ajami[68] cu barba rasă, şi tustrei chiori de ochiul stâng, şi chiar că asta-i o potriveală de-a mirărilea! Am văzut pe dată că sunt străini, din ţara rumannilor; şi fiecare dintre ei are o înfăţişare osebită, da tustrei sunt cu totul de râs la chip, atâta-s de pociţi. Aşa că, dacă avem să-i poftim să intre, avem să ne veselim straşnic pe seama lor!

Pe urmă le spuse mai departe vorbe de încredinţare tovarăşelor ei, care într-un sfârşit ziseră:

— Spune-le, aşadar, că pot să intre, da arată-le limpede învoiala care cere: *Să nu întrebi nimic despre ceea ce nu te priveşte, altminteri vei păţi lucruri ce nu au să-ţi placă!*

Şi fetişcana alergă plină de voioşie la uşă şi se întoarse aducându-i pe cei trei chiori; şi într-adevăr, aveau bărbile rase şi mustăţile lungi şi răsucite în varvaric, şi totul la ei învedera că ţin de isnaful cerşetorilor numiţi saalici[69]. De îndată ce intrară, urară bună pace celor de faţă, ploconindu-se unul după altul. La vederea lor, fetele se ridicară în picioare şi-i poftiră să şadă jos. După ce şezură, cei trei inşi se uitară la hamalul care era beat cu totul, şi, după ce îl măsurară bine, socotiră că şi el ţine de isnaful lor şi îşi ziseră:

— A, păi şi acesta este un saaluk ca noi! Aşadar poate să ne tină tovărăşie cu dragoste!

Şi hamalul, care le auzise socotinţa, se sculă deodată şi se holbă la ei cu ochii poncişi, şi le zise:

— Haide, haide! Staţi cuminţi, că nu am ce să fac cu marghiolelile voastre! Şi mai dintruîntâi ia băgaţi de seamă la ce stă scris colo, pe uşă!

La vorbele acestea, fetele pufniră în râs şi îşi ziseră:

— Avem să ne veselim straşnic cu saalicii şi cu hamalul!

Pe urmă îi poftiră pe saalici să mănânce, iar ei mâncară straşnic! Pe urmă portăriţa îi pofti să bea, iar saalicii se porniră să bea unul după altul şi să-şi treacă spornic pocalul din mâna copilei-portăriţe. După ce pocalul îşi porni rotirea din plin, hamalul le zise:

— Hehe, fârtaţilor! Au nu care cumva aveţi în desagii voştri vreo poveste mai de soi ori vreo păţanie mai de mirare ce-ar putea să ne veselească?

La vorbele acestea, ei, stârniţi cu totul şi încălziţi, cerură să li se aducă sculele de petrecere. Atunci portăriţa le aduse pe dată o dairea de Mossul împodobită cu zdrăngănei, o alăută de Irak şi un flaut persan. Iar cei trei saalici se sculară în picioare: unul luă daireaua cu zdrăngănei, cel de al doilea luă alăuta, iar cel de al treilea flautul. Şi tustrei începură să cânte, iar fetele îi însoţeau cu glasurile; cât despre hamal, acesta se zgâlţâia de desfătare şi icnea: „Uf! Ya Allah!”, atâta de vrăjit era de glasul strălucit şi de dulceaţa cântăreţilor.

Într-acestea, se auziră iarăşi nişte bătăi la uşă. Iar portăriţa se ridică spre a vedea cine bate.

Or, iacătă care era pricina bătăilor în uşă:

În noaptea aceea, califul Harun Al-Raşid[70] coborâse să cutreiere prin cetatea sa, spre a vedea şi a auzi însuşi lucrurile care se puteau petrece; şi era însoţit de vizirul său Giafar Al-Barmaki şi de spătarul Massrur, împlinitorul osândelor sale. Întrucât îşi făcuse obiceiul de a se străvesti adeseori în neguţător.

Aşa că, pe când se preumbla în noaptea aceea pe uliţele cetăţii, ajunse în drumul său la casa aceea şi auzi zvoana alăutelor şi larma zaiafetului. Şi califul îi spuse lui Giafar:

— Hai să intrăm în casa asta să vedem ale cui sunt glasurile.

Şi Giafar răspunse:

— Trebuie să fie vreo ceată de beţivani. Încât să ne ferim a intra, de teamă ca nu care cumva să ni se întâmple vreun pocinog.

Şi califul zise:

— Trebuie numaidecât să intrăm, şi vreau ca tu să găseşti vreun tertip care să ne îngăduie să intrăm şi să-i luăm pe neaşteptate.

Şi Giafar, la porunca aceea, răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Atunci Giafar o luă înainte şi bătu la uşă. Şi tot atunci portăriţa veni să deschidă.

Portăriţa cea tânără deschise, aşadar, uşa, iar Giafar îi zise:

— O, stăpâna mea, suntem nişte negustori de la Tabaria[71]. Sunt zece zile de când am venit la Bagdad cu mărfuri, şi am tras la hanul negustorilor. Încât unul dintre negustorii de la han ne-a poftit în seara aceasta la el şi ne-a îmbiat la cină. După cină, care a ţinut un ceas de vreme şi la care ne-a tot îndemnat să mâncăm şi să bem straşnic, ne-a dat slobozenie să plecăm. Am plecat, aşadar; dar s-a lăsat noaptea, iar noi suntem nişte străini aici: aşa că rătăcirăm drumul spre hanul la care suntem traşi. Şi-acuma ne închinăm cu osârdie la mărinimia voastră, spre a ne îngădui să intrăm şi să ne petrecem noaptea la voi. Iar Allah are să ţină seama de această faptă bună!

Atunci portăriţa se uită la ei şi văzu că aveau într-adevăr înfăţişare de negustori, precum şi chipuri preacinstite. Şi se întoarse la cele două surori ale ei şi le ceru părerea. Ele îi spuseră:

— Pofteşte-i să intre!

Atunci ea se întoarse să le deschidă uşa; iar ei o întrebară:

— Putem să intrăm, cu îngăduinţa voastră?

Ea spuse:

— Intraţi!

Atunci califul, Giafar şi Massrur intrară, iar la vederea lor fetele se ridicară în picioare să-i întâmpine şi să le dovedească cinstirea cuvenită, şi spuseră:

— Fiţi bineveniţi, iar intrarea aici fie-vă voioasă şi desfătată! Simţiţi-vă în voia voastră, o, oaspeţi ai noştri!

Avem însă a vă cere o învoială: *Să nu întrebaţi ceea ce nu vă priveşte, altminteri veţi auzi lucruri care nu au să vă fie pe plac!*

Ei răspunseră:

— Da, de bună seamă!

Şi şezură jos, şi fură poftiţi să bea şi să-şi treacă pocalul de la unul la altul. Pe urmă califul se uită la cei trei saalici şi văzu că erau chiori, toţi de ochiul stâng, şi tare se minună. Se uită apoi la fetişcane, şi văzu toate mândreţele şi toţi nurii lor, şi rămase tare nedumerit şi uluit. Şi copilele îşi vedeau mai departe de taifasul lor cu oaspeţii şi îi îmbiau să bea cu ele; pe urmă îi aduseră califului un vin de soi; şi el nu vroi să bea, spunând:

— Sunt un hagiu cucernic[72].

Atunci portăriţa se sculă şi aşeză dinaintea lui o sofra învrâstată gingaş, pe care puse o ceaşcă de farfuriu chinezesc; turnă în ceaşcă apă de izvor, pe care o răcori cu o bucată de gheaţă şi o îndulci cu zahăr şi cu apă de trandafiri; apoi îl pofti pe calif să bea. El primi şi îi mulţumi îndelung copilei, şi îşi zise în sineşi: „Mâine trebuie s-o răsplătesc pentru fapta ei şi pentru tot binele pe care îl săvârşeşte!”

Estimp, fetele îşi vedeau mai departe de îndatoririle lor de gazde şi de îmbierile la băutură. Da când vinul îşi împlini rosturile, stăpâna casei se ridică, îi întrebă încă o dată ce mai poruncesc, pe urmă o luă pe portăriţă de mână şi îi spuse:

— O, sora mea, ridică-te să ne îndeplinim datoriile!

Ea îi răspunse:

— La poruncile tale!

Atunci portăriţa se ridică, le spuse saalicilor să se scoale din mijlocul sălii şi să se rânduiască în dreptul uşilor, strânse tot ce se afla în mijlocul sălii şi făcu curat. Iar celelalte două fete îl strigară pe hamal şi îi spuseră:

— Uf, pe Allah! Ce fără de folos este prietenia ta! Mişcă-te! Că doar nu eşti străin aici, eşti de-al casei!

Atunci hamalul se sculă, îşi sumese poalele hainei, îşi strânse cingătoarea şi spuse:

— Porunciţi şi mă supun!

Iar ele îi ziseră:
— Aşteaptă la locul tău!
Peste câteva clipite, portăriţa îi zise:
— Urmează-mă şi hai să mă ajuţi!
Iar el o urmă afară din sală, şi văzu două căţele din soiul căţelelor negre şi care aveau nişte lanţuri petrecute pe după gât. Hamalul le luă şi le aduse în mijlocul sălii. Atunci stăpâna saraiului se apropie, îşi suflecă mânecile, luă un bici şi îi spuse hamalului:
— Adu aici una dintre căţele!
Iar el veni cu una dintre căţele, trăgând de lanţ, şi o aduse aproape; iar căţeaua începu să plângă şi să ridice capul spre fetişcană. Şi fetişcana, fără a lua seama la scâncelile ei, tăbărî pe ea lovind-o cu biciul peste cap, iar căţeaua schelălăia şi plângea; iar fetişcana nu încetă de-a o bate, decât când mâinile îi căzură istovite. Atunci aruncă biciul din mână, luă căţeaua în braţe, o strânse la piept, îi şterse lacrimile şi o sărută pe cap, ţinându-i-l între mâinile ei. Pe urmă îi spuse hamalului:
— Du-o de-aici, şi adu-mi-o pe cea de-a doua!
Şi hamalul aduse căţeaua; iar fata se purtă şi cu ea la fel cum se purtase cu cea dintâi.
Atunci califul îşi simţi inima cum i se umple de milă şi pieptul cum i se strânge de jale şi clipi din ochi către Giafar, spre a-i da de înţeles s-o întrebe pe fetişcană despre toate astea. Şi Giafar îi răspunse prin semne că mai bine să-şi ţină gura.
Apoi stăpâna saraiului se întoarse spre surorile ei şi le spuse:
— Hai să facem ceea ce avem obiceiul să facem!
Ele răspunseră:
— Ne supunem.
Atunci stăpâna saraiului se sui în crivatul ei de marmură, învrâstat cu aur şi cu argint, şi îi spuse portăriţei şi celei ce făcuse cumpărăturile:
— Arătaţi-ne acuma ce ştiţi.
Atunci portăriţa se sculă şi se sui în pat lângă sora ei; iar cea care făcuse cumpărăturile ieşi, se duse în iatacul ei şi aduse de acolo un tăbuieţ de atlaz dichisit cu ciucuri de mătase verde; se opri dinaintea fetelor, deschise sacul şi scoase din el o lăută. I-o întinse portăriţei care îi potrivi strunele şi, ciupindu-le, cântă nişte stihuri de dragoste şi de alean:

Fie-vă milă! Dati-le-ndărăt



Pleoapelor mele liniştea pierdută!
Spuneţi-mi unde, unde mi s-au dus
Şi minţile de m-au lăsat zăludă?
Când uşa i-am deschis-o larg iubirii
Şi adăpost i-am dat în casa mea,
Atunci s-a mâniat pe mine somnul
Şi mi s-a dus, de nu-l mai pot vedea.
Ei îmi răspund: „Prietena cuminte,
Tu cea care mergeai pe drumul drept,
Ce-ai săvârşit? Şi ce blestem ţi-aduse
Neliniştea în gânduri şi în piept?”
Iar eu şoptesc: „Nu eu, ci ea, prieteni,
Ar fi în stare să vă lumineze;
Eu doar pot spune că întregu-mi sânge
E-al ei, al mult preagingaşei crăiese.
Şi doar pot spune că eu mai degrabă
Mi l-aş vărsa numai de dragul ei,
Decât să-l ţin clocotitor în mine,
Plin de povara grea a dragostei.
Vai, m-am îndrăgostit de o femeie,

Şi-n gândurile mele-o port mereu,
Şi numai ea mi se-oglindeşte-n gânduri,
Icoana ei sclipeşte-n ochiul meu!
Iar dacă din lăuntrurile mele
Aş vrea s-alung icoana ei de dor,
Lăuntrurile, vai, mi s-ar aprinde
Într-un pojar atotmistuitor.
Ah, de-aţi vedea-o, m-aţi ierta, prieteni!
Însuşi Allah a şlefuit se pare
La giuvaieru-acesta fără pată
Lucrat cu-a vieţii proaspătă lucoare;
Iar cu ceea ce îi mai rămăsese
Din proaspăta lucoare minunată,
Allah a plăsmuit mărgăritarul
Şi rodia de flăcări, totodată".
Ei mă întreabă: „Oare tu, credule,
Găseşti într-o iubită şi-altceva
Decât suspine, lacrimi şi amaruri,
Şi-arare-o bucurie lângă ea?
Şi oare nu ştii tu că dacă chipul
Ţi-l vei privi adânc în apa lină,
Nu vei vedea lucind în ochiul apei
Decât chiar chipul tău ca o lumină?
Te-ai apucat să bei dintr-un izvor
Din care-abia apuci să sorbi o gură,
Că te-ai şi săturat apoi cu totul
Şi, iată, cu asupra de măsură."
Eu le răspund: „Nu cumva să vă pară
Că bându-l, poate, m-a cuprins beţia!
O, nu! Nu bându-l! Ci numai privindu-l,
Privindu-l doar, şi, iată, nesomnia
S-a aşternut numaidecât, prieteni,
În ochii mei adânci pe totdeauna.
Şi nu de nişte lucruri petrecute
Îmi arde-acuma inima, nebuna,
Ci doar de trecerea ei ca o umbră!
Şi nu de vreo iubire împlinită,

Din care m-aş fi rupt cumva, prieteni,
Mi-s gândurile astăzi rătăcite!
Ci doar de despărţirea de aceea
Care nu este astăzi lângă mine!
Cum oare aş putea acum, prieteni,
Înspre o alta să-mi întorc privirea,
Când sufletul meu tot, în care geme
Şi-n care arde pururea iubirea,
Mi-l simt legat pe veci, fără scăpare,
De trupu-i zămislit ca din pojar,
De trupu-i mirosind cu îmbătare
A mosc curat şi-a chihlimbar”.

Când îşi isprăvi cântarea, sora ei îi zise:

— Deie-ţi alinare Allah, o, sora mea!

Şi portăriţa fu cuprinsă de o mâhnire atâta de amarnică, încât îşi sfâşie hainele şi se prăbuşi la pământ leşinată cu totul.

Şi, în felul acela, trupul fetei rămase gol, iar califul băgă de seamă că tot trupul purta urmele unor lovituri de bici şi ale unor lovituri de nuiele şi fu uluit până peste marginile uluirii. Şi fata care făcuse târguielile sări şi aruncă oleacă de apă pe obrazul surorii sale leşinate, care îşi veni în simţiri; pe urmă îi aduse o altă rochie şi o îmbrăcă la loc.

Atunci califul îi spuse lui Giafar:

— Nu prea pari tulburat. Tu nu vezi urma loviturilor pe femeia aceasta? În ce mă priveşte, nu mai pot să-mi ţin gura şi nu voi mai avea tihnă până ce nu voi afla adevărul despre toate astea, ca şi despre întâmplarea cu cele două căţele!

Iar Giafar răspunse:

— O, doamne şi stăpâne, adu-ţi aminte de învoiala statorită: *Nu întreba nimic despre ceea ce nu te priveşte, altminteri vei auzi lucruri ce nu-ţi vor fi pe plac!*

Într-acestea, fata care făcuse târguielile se ridică şi luă läuta: o sprijini pe sânul ei rotund, o ciupi cu vârful degetelor şi cântă:

Vreunul dacă ni s-ar plânge de dragoste, ce i-am răspunde?
Pe noi de ne-ar zdrobi iubirea, scăparea ne-am găsi-o unde?
De-am căuta tălmaci să deie răspuns cu limbă iscusită,
N-ar şti să tălmăcească chinul din inima îndrăgostită;

Iar dacă am păstra-n tăcere plecarea celui drag departe,
Durerea ne-ar aduce-ndată la două degete de moarte.
O, chin amarnic! Partea noastră-s numai căinţele şi dorul,
Şi lacrimile care-şi varsă peste obrajii arşi izvorul!
Iar tu, iubite dus, cel care te-ai mistuit privirii mele
Şi-ai rupt ceea ce ne legase cu lanţuri de iubire grele,
Ai mai păstrat în suflet baremi o umbră din iubirea noastră,
O umbră să înfrunte vremea cu amintirea ei măiastră?
Ori ai uitat, plecând departe, tot ce-ai luat la despărţire,
De am ajuns, doar pentru tine, la frângere şi prăbuşire?
Şi dacă-a fost să nu am parte decât de chin şi de surghiun,
Voi cere lui Allah odată socoată dreaptă şi răzbun.

La cântecul acesta jalnic, stăpâna saraiului îşi sfâşie hainele, ca şi sora ei mai înainte, plânse şi căzu leşinată. Iar fata care târguise se sculă şi o îmbrăcă într-o altă rochie, după ce se îngrijise să-i arunce apă pe obraji şi s-o întoarcă în sineşi. Atunci stăpâna saraiului, întremată oleacă, se aşeză pe pat şi îi spuse celei cu târguielile:

— Mă rog ţie, mai cântă, spre a putea să ne plătim datoriile! Numai o dată încă!

Atunci fata care făcuse cumpărăturile îşi struni iarăşi lăuta şi cântă stihurile acestea:

Şi până când această despărţire şi-această părăsire-atât de grea?
Nu ştii că ochii-mi nu mai au nici lacrimi, ca măcar lacrimi să mai pot vărsa?
M-ai dat uitării! Ci socoţi tu oare că mult vei mai putea să uiţi ce-a fost?
Ah, dacă-ai vrut doar să mă pui pe flăcări, hai bucură-te, ţi-ai ajuns la rost!…
Vicleana soartă dacă-i ocroteşte doar pe bărbaţi în dragostele lor,
Sărmanele femei n-au să mai poată o zi să scape de amăgitori!
Iar eu, vai! Oare cui să-mi plâng amarul spre-a-mi uşura povara de suspine –
Suspinele prin mâna ta venite, o, ucigaş al inimii din mine!
Vai, vai, ce supărări îl mai aşteaptă pe un pârâş care-a pierdut cândva
Dovada scrisă lui de un datornic ori pe aceea că-a plătit ce-avea!
Ah, jalea inimii-mi îndurerate nebună geme cu dureri afunde
De dorul tău! Mi-e dor nebun de tine! Mi-ai juruit. Şi unde eşti tu, unde?

O, fraţi întru Allah! Vă las în seamă să-l judecaţi pe-amăgitorul meu,
Să-ndure şi el chinurile mele, să simtă şi el ceea ce simt eu!
De-abia, trudit, să i se-nchidă ochiul, ca să se odihnească-o clipă doar,
Şi-n ochiul lui să intre nesomnia, să i-l deschidă cu durere iar!
Pentru iubirea ce-i purtai, mi-aduse cele mai ticăloase umilinţi!
Deie-i Allah să vadă şi el cum e când ţi-ai pierdut şi inimă şi minţi.
Eu m-am topit de doru-i până-acuma, cu jale grea iubindu-l şi cu zel –
Ci mâine-i rândul lui, al celui care mă chinuie, să sufere şi el!

Atunci iarăşi portăriţa căzu leşinată, iar trupu-i rămas gol se ivi acoperit de urma bicelor şi a nuielelor.

La priveliştea aceea, cei trei saalici îşi ziseră unul altuia:

— Cu mult mai bine ar fi fost pentru noi să nu fi intrat în casa aceasta, chiar cu primejdia de a ne fi petrecut toată noaptea culcaţi pe un muşuroi de pământ, întrucât priveliştea aceasta ne-a mohorât şi ne-a rupt şira spinării!

Atunci califul se întoarse către ei şi le zise:

— Şi pentru ce?

Ei răspunseră:

— Pentru că suntem zguduiţi înlăuntrul nostru de tot ceea ce s-a petrecut!

Atunci califul îi întrebă:

— Păi, aşadar, nici voi nu sunteţi de-ai casei?

Ei răspunseră:

— Păi nu! Ci gândim că saraiul acesta este al insului care şade lângă tine!

Atunci hamalul strigă:

— Nu, pe Allah! Chiar în noaptea aceasta am intrat şi eu pentru întâia oară în casa aceasta! Şi cu mult mai bine ar fi fost pentru mine să mă fi culcat pe un morman de pământ între năruituri, mai degrabă decât în casa aceasta!

Atunci toţi se chibzuiră şi ziseră:

— Ne aflăm aici şapte bărbaţi, iar ele nu sunt, în totului tot, decât trei femei, niciuna mai mult! Să le cerem lămurirea acestei stări de lucruri. De n-or vrea să ne răspundă de bunăvoie, au să ne răspundă de nevoie!

Şi toţi căzură la înţelegere, afară de Giafar, care zise:

— Găsiţi voi că asemenea gând ar fi un gând drept şi cinstit? Aduceţi-vă aminte că le suntem oaspeţi şi că ele ne-au spus învoielile lor, pe care suntem datori să le urmăm cu statornicie! Şi-apoi iacătă că noaptea e pe sfârşite şi fiecare dintre noi va să plece să-şi vadă de starea ursitei sale pe calea lui Allah!

Pe urmă făcu din ochi spre calif şi, luându-l de-o parte, îi zise:
— Nu mai avem decât un ceas de petrecut aici. Şi îţi făgăduiesc că mâine am să le aduc între mâinile tale şi avem să le cerem povestea lor!
Şi califul nu se înduplecă şi zise:
— Nu mai am răbdare să aştept până mâine!
Pe urmă, cum se chibzuiau mai departe, zicându-şi ba c-o fi, ba c-o păţi, ajunseră a se întreba:
— Da care dintre noi să le pună întrebarea?
Şi socotiră că aceasta i s-ar cădea hamalului. Într-acestea, fetele îi întrebară:
— O, oameni buni, ce tot şopocăiţi acolo?
Atunci hamalul se sculă, şezu în picioare dinaintea stăpânei casei şi îi zise:
— O, doamnă stăpână a mea, te întreb, şi mă rog ţie în numele lui Allah, din partea tuturor acestor oaspeţi, să ne spui povestea celor două căţele, şi pentru ce le-ai pedepsit ca apoi să plângi asupra lor şi să le săruţi! Şi, asemenea, să ne spui, ca să pricepem şi noi pricina urmelor loviturilor de bici şi de vergi de pe trupul surorii tale. Şi-aceasta-i întrebarea noastră! Şi pacea să fie cu tine!
Atunci stăpâna casei îi întrebă pe toţi cei strânşi acolo:
— Este adevărat ceea ce grăieşte hamalul în numele vostru?
Şi toţi, afară de Giafar, răspunseră:
— Da, este adevărat!
Iar Giafar nu scoase o vorbă.
Atunci fetişcana, auzind răspunsul lor, spuse:
— Pe Allah! O, oaspeţi ai noştri, iacătă că săvârşiţi faţă de noi cea mai rea ocară şi cea mai ticăloasă! Or, dintru început, noi v-am arătat că dacă vreunul va întreba despre ceea ce nu-l priveşte, va auzi lucruri ce nu-i vor fi pe plac! Şi nu v-a fost destul că aţi intrat în casa noastră şi că aţi mâncat din bucatele noastre? Ci nu-i vina voastră, ci-i vina surorii noastre, cea care v-a adus aici!
La vorbele acestea, îşi suflecă mânecile până la cot, izbi de trei ori cu piciorul în podea şi strigă:
— Hei! Veniţi degrabă!
Şi numaidecât se deschise uşa de la unul dintre dulapurile peste care erau trase perdelele şi ieşiră de acolo şapte arapi voinici, rotind în mâini paloşe agere. Iar ea le zise:

— Legaţi-le mâinile acestor inşi cu limba prea lungă şi cetluiţi-i pe unii de alţii!

Şi arapii împliniră porunca, apoi grăiră:

— O, stăpâna noastră, o, floare tăinuită departe de privirile bărbaţilor, ne îngăduieşti a le reteza capetele?

Ea răspunse:

— Mai aveţi răbdare cu ei vreme de un ceas! Întrucât vreau, înainte de a le tăia gâtul, să-i iscodesc, spre a dovedi cine sunt!

Atunci hamalul strigă:

— Pe Allah! O, stăpâna mea, nu mă omorî pentru fărădelegea făptuită de alţii! Că toţi cei de aici s-au amăgit şi au săvârşit o fărădelege, da eu ba! Oh, pe Allah! Ce noapte desfătată am petrecut noi, de n-am fi fost pângăriţi de vederea saalicilor aceştia ai prăpădului! Căci saalicii aceştia de piază rea ar duce la prăpăd, doar cu ivirea lor, până şi cetatea cea mai înfloritoare, numai cât ar intra în ea!

Şi rosti pe dată o strofă:

Frumoasă-i iertarea din partea celui puternic.
Mai ales faţă de cel fără de apărare.
Mă rog, dar, ţie, pe prietenia care ne leagă:
Pentru cel culpaş, nu-l omorî pe-acela care nicio vină nu are.

După ce hamalul îşi încheie vorba, fetişcana începu să râdă.

În clipita aceea, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a unsprezecea noapte,

urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că atunci când fetişcana a început să râdă, după ce se mâniase, veni la ceata de musafiri şi zise:

— Istorisiţi-mi tot ceea ce se cuvine să-mi istorisiţi, căci nu mai aveţi decât un ceas de trăit! De altminteri, dacă mai zăbovesc aşa, o fac pentru că sunteţi oameni de rând; întrucât, de-aţi fi fost dintre cei de vază sau dintre mai-marii din seminţiile voastre, ori de-aţi fi fost căpetenii dregătoreşti, de bună seamă că v-aş fi trimis mai degrabă la ai voştri, să vă pedepsească ei!

Atunci califul îi spuse lui Giafar:

— Dezvăluie-i cine suntem, că altminteri ne omoară!

Iar Giafar răspunse:
— Nu avem decât ceea ce ni se cuvine!
Şi califul îi zise:
— Nu se cade să faci glume la ceasul când se cere să fii cuminte, căci fiecare lucru la vremea sa!
Atunci fata veni lângă saalici şi îi întrebă:
— Sunteţi fraţi?
Ei răspunseră:
— Nu, pe Allah! Nu suntem decât cei mai amărâţi dintre amărâţi, şi trăim din meşteşugul nostru de a pune zbanţuri şi lipitori.
Atunci ea îi întrebă pe fiecare la rând:
— Te-ai născut chior?
El răspunse:
— Nu, pe Allah! Da povestea pierderii ochiului meu este o poveste atâta de uluitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul în colţul dinlăuntru al ochiului, ar fi de învăţătura aceluia care ar citi-o cu smerenie!
Iar cel de al doilea şi cel de al treilea îi răspunseră la fel. Pe urmă toţi laolaltă îi spuseră:
— Fiecare dintre noi este dintr-altă ţară, iar poveştile noastre sunt uluitoare şi păţaniile noastre sunt de-a mirărilea!
Atunci fetişcana se înturnă spre ei şi le zise:
— Fiecare dintre voi să-şi istorisească povestea şi pricina venirii în casa noastră. Şi-apoi fiecare să-şi ducă mâna la frunte, spre a ne mulţumi, şi să plece după soarta lui!
Atunci cel dintâi care începu fu hamalul, şi spuse:
— O, stăpâna mea, eu, ca stare omenească, sunt hamal, şi-atât! Copila de colea, cea care a făcut târguielile, m-a pus să car o sarcină şi a venit acolea cu mine. Şi acolea mi s-a întâmplat cu voi ceea ce ştiţi prea bine, şi ceea ce nu vreau acuma să mai pomenesc, pricepeţi voi de ce. Şi-asta-i toată povestea mea, întrucât nu am a adăuga o vorbă mai mult. Şi vă urez bună pace!
Atunci fetişcana îi zise:
— Hai, du-ţi mâna la cap spre a vedea dacă-i bine aşezat, netezeşte-ţi pletele şi cară-te!
Şi hamalul spuse:
— Ba nu, pe Allah! N-am să mă car decât după ce am să aud povestea tovarăşilor mei de colea.

Atunci saalukul cel dintâi dintre saalici păşi înainte spre a-şi istorisi povestea şi spuse:

Povestea celui dintâi saaluk

— O, stăpână a mea, am să-ţi mărturisesc pricina ce m-a silit să-mi rad barba şi să-mi pierd ochiul!

Află, dar, că tatăl meu era sultan. Avea un frate, şi fratele acela era şi el sultan într-o altă cetate. În ce priveşte naşterea mea, s-a nimerit că maică-mea m-a născut chiar în aceeaşi zi în care s-a născut şi fiul moşului meu.

Pe urmă anii trecură, şi pe urmă alţi ani şi alte zile, iar eu şi fiul moşului meu crescurăm. Se cade să-ţi spun că mă deprinsesem să mă duc în ospeţie la unchiul meu, la răstimp de câţiva ani, ba chiar să zăbovesc pe la el luni în şir. Cea din urmă dată când m-am dus în ospeţie la ei, fiul moşului meu mi-a făcut o primire cât se poate de bucuroasă şi de îmbelşugată; şi a pus să se junghie berbeci în cinstea mea şi să se pritocească multe vinuri. Pe urmă am început să bem, până ce vinul se dovedi mai tare decât noi. Atunci fiul unchiului meu îmi spuse:

— O, fiu al moşului meu! Ţie, care îmi eşti drag într-un chip cu totul aparte, am a-ţi cere un lucru însemnat, şi n-aş vrea să te văd că nu primeşti ori că mă opreşti să fac ceea ce am hotărât!

Îi răspunsei:

— De bună seamă, şi din toată inima prietenoasă şi caldă!

Atunci, spre a se încredinţa pe deplin, mă puse să mă leg cu cel mai sfânt jurământ, punându-mă să mă juruiesc pe legea noastră cea sfântă. Se sculă numaidecât, ieşi pentru câteva clipite, pe urmă se întoarse cu o femeie după el, împodobită toată, dulce înmiresmată toată şi îmbrăcată în haine scumpe, care trebuie să fi costat un preţ mare. Iar el se întoarse spre mine, cu femeia la spatele său, şi îmi zise:

— Ia-o pe femeia aceasta şi mergi înaintea mea la locul pe care am să ţi-l zugrăvesc. (Şi îmi zugrăvi locul, lămurindu-mi-l în aşa fel încât pricepui limpede.) Şi acolo ai să găseşti un mormânt aşa şi aşa, printre celelalte morminte, şi să mă aştepţi acolo!

Iar eu nu putui să nu mă învoiesc, nici să dau îndărăt dinaintea acelei cereri, din pricina jurământului pe care îl juruisem cu mâna mea cea dreaptă! Şi luai femeia, şi mă dusei, şi intrai sub bolta mormântului

împreună cu ea, şi şezurăm jos să-l aşteptăm pe fiul moşului meu, pe care îl văzurăm în curând cum vine, aducând cu el o căldăruşă plină cu apă, un sac cu ipsos şi un târnăcop micuţ. Le puse jos pe toate, în afară de târnăcop, şi se duse la lespedea mormântului de sub boltă; scoase pietrele una câte una şi le rândui alături; pe urmă, cu târnăcopul, începu să sape pământul, până ce scoase la iveală un capac cam cât o uşiţă; deschise şi, dedesubt, se ivi o scară boltită. Atunci se întoarse către femeie şi îi spuse, făcându-i semn:

— Hai! Nu ai decât să alegi!

Şi femeia numaidecât coborî scara şi pieri. Atunci el se întoarse spre mine şi îmi spuse:

— O, fiu al moşului meu! Mă rog ţie să împlineşti ajutorul pe care mi-l dai. După ce am să cobor aici înlăuntru, să închizi capacul şi să-l acoperi apoi cu pământ, cum era mai înainte. Şi astfel vei împlini ajutorul dat. Iar ipsosul din sac şi apa din căldăruşă să le amesteci bine, pe urmă să pui pietrele la locul lor de mai înainte şi, cu amestecul, să tencuieşti pietrele la îmbinările lor ca mai înainte, şi să faci în aşa fel încât nimeni să nu bage de seamă şi să spună: „Iacătă o groapă proaspătă, tencuită de curând, da cu pietrele vechi!” Întrucât, o, fiu al moşului meu, iacătă-i un an întreg de când trudesc aici, şi numai Allah mă ştie! Şi-aceasta-i rugămintea mea!

Pe urmă adăugă:

— Iar acuma, fie ca Allah să nu te copleşească prea greu cu jalea despărţirii mele de tine, o, fiu al moşului meu!

Pe urmă coborî pe scară şi se afundă în mormânt. Când pieri din privirile mele, mă ridicai, închisei capacul şi făcui precum îmi poruncise să fac, aşa fel că mormântul arăta precum fusese.

Mă întorsei atunci la saraiul moşului meu; si moşul meu era la vânătoare; şi-atunci mă dusei să mă culc, în noaptea aceea. Pe urmă, când se făcu dimineaţă, începui să cuget la toate lucrurile din noaptea trecută şi la toate câte se petrecuseră între mine şi fiul moşului meu; şi mă mustrai de fapta pe care o făptuisem. Dar mustrările de cuget nu slujesc la nimic! Atunci mă întorsei la morminte şi căutai mormântul cu pricina, fără a putea să izbutesc a-l mai cunoaşte. Şi îmi urmai căutările până la căderea nopţii, fără a putea să mai găsesc drumul. Mă întorsei la sarai, şi nu mai putui nici să beau, nici să mănânc, şi toate gândurile mele se zbuciumau în privinţa fiului moşului meu, şi nu putui cu niciun chip să mă dumiresc cât de cât! Atunci mă posomorâi de o posomorală amarnică, şi îmi trecui noaptea tare mohorât, până dimineaţa. Şi mă întorsei a doua oară la mecet, gândind la tot ce

făcuse fiul moşului meu, şi mă cuprinse o căinţă grea că-i dădusem ascultare; pe urmă începui iarăşi să caut mormântul printre celelalte morminte, fără a izbuti să dau de el. Îmi urmai căutările vreme de şapte zile, şi nu aflai nicicum calea cea bună. Atunci îngrijorările şi gândurile rele sporiră atâta, încât ajunsei aproape să mă smintesc.

Spre a-mi găsi un leac şi o tihnă chinurilor, mă gândii să plec şi luai drumul de întoarcere la tatăl meu. În chiar ceasul când soseam la porţile cetăţii părintelui meu, se ivi o ceată de inşi care se repeziră asupră-mi şi îmi legară mâinile. Atunci rămăsei cu totul năucit de fapta aceasta, dat fiind că eram fiul sultanului cetăţii şi că inşii aceia erau slugile tatălui meu, precum şi robii mei cei tineri. Şi mă cuprinse o spaimă grea, şi îmi zisei în sine-mi: „Cine ştie ce-a putut să i se întâmple tatălui meu!”

Atunci începui să-i întreb despre aceasta pe cei care îmi legaseră mâinile, iar ei nu-mi dădură niciun răspuns. Şi, peste scurt răstimp, unul dintre ei, care era un rob tânăr de-al meu, îmi spuse:

— Judeţul vremii s-a dovedit năprasnic faţă de părintele tău. Oştenii l-au părăsit, iar vizirul l-a dat morţii. Iar noi am ieşit la pândă, spre a aştepta căderea ta în mâinile noastre.

Şi mă înşfăcară, iar eu chiar că nu mai ţineam de lumea aceasta, într-atâta ştirile auzite mă năuciseră, într-atâta moartea tatălui meu mă umpluse de jale. Iar ei mă târâră supus dinaintea vizirului, care îl omorâse pe tatăl meu. Or, între vizir şi mine era o râcă veche. Pricina neprieteniei venea de acolo că eram tare pătimaş după tragerea cu arbalesta[73]. Or, iacătă că, într-o zi, pe când mă aflam pe terasa saraiului tatălui meu, se brodi ca o pasăre mare să se lase pe terasa saraiului vizirului, tocmai când vizirul se afla acolo; şi vrusei să săgetez pasărea cu arbalesta mea, da arbalesta nu nimeri pasărea, ci nimeri ochiul vizirului şi i-l prăpădi, cu vrerea şi cu osânda scrisă de Allah! Cum spune poetul:

Lasă ursita să se împlinească
Şi nu te osteni să-ndrepţi vreodată
Altceva decât strâmba judecată
A juzilor din lumea pământească.

Între-ale vieţii tulburate spume,
Nimica nu lăsa să-ţi schimbe firea,
Nici bucuria oarbă nici mâhnirea –

Că totul este trecător pe lume.

Vorbă cu vorbă, şirurile toate,
Câte ni le-a scris Soarta, le-am urmat –
Căci datul Sorţii-i pe vecie dat,
Şi să-l mai schimbe nimenea nu poate.

Saalukul urmă mai departe:

După ce prăpădii astfel, fără putinţă de zviduire, ochiul vizirului, vizirul nu cuteză să crâcnească nimic, întrucât tatăl meu era sultanul cetăţii.

Şi asta era pricina neprieteniei dintre mine şi el.

Când, aşadar, cu mâinile legate, fusei dus dinaintea lui, el porunci să mi se reteze gâtul! Atunci îi spusei:

— Oare ai să mă ucizi fără de vreo vină din parte-mi?

El răspunse:

— Da ce vină-i mai mare ca asta?

Şi îmi arătă ochiul lui pierdut. Atunci îi spusei:

— Am săvârşit-o din greşeală.

Ci el îmi răspunse:

— Dacă tu ai săvârşit-o din greşeală, eu am s-o săvârşesc precugetat!

Pe urmă strigă:

— Să fie adus înaintea mea!

Şi mă duseră dinaintea lui. Atunci el întinse mâna şi îşi înfipse degetul în ochiul meu cel stâng şi mi-l zdrobi cu desăvârşire.

Şi din ceasul acela de-atunci sunt chior, precum mă vedeţi cu toţii.

După aceea, vizirul porunci să fiu legat şi băgat într-o ladă. Pe urmă îi spuse gâdelui:

— Ţi-l dau în seamă. Trage-ţi sabia din teacă şi ia-l de-aici. Du-l afară din cetate, omoară-l şi lasă-l fiarelor sălbatice să-l mănânce!

Atunci armaşul mă luă şi mă duse până ce ieşi din cetate. Mă scoase atunci din ladă, legat de mâini şi de picioare, şi vru să mă lege şi la ochi, înainte de a mă da morţii. Atunci eu începui să plâng şi să rostesc stihurile acestea:

Te socoteam cămaşa mea de zale,
Scuteala mea de-un lăncier vrăjmaş –
Ci tu eşti lancea! Fierul mâinii tale
Deschide morţii-n mine larg făgaş!
Pe când eram puternic şi-n paftale,

Mâna mea dreaptă-n loc de-a pedepsi,
Trecea în mâna stângă spada cruntă,
În mâna care nu ştia lovi.
Aşa făceam cu cel ce azi mă-nfruntă.
Purcede dar asemeni mie, şi
Mă cruţă-acum, cu mila ta măruntă,
Şi lasă-i numai pe duşmanii mei
Săgeţile urgiei să-mi arunce!
De caznele vrăjmaşilor mişei
Sărmanei mele inimi îi ajunge
Cât a-ndurat! Închină-i un crâmpei
De tăinuire, şi n-o mai răpune
Cu greul vorbei care nu se spune!

— Prieteni mi-am făcut, să-mi fie-armură,
Şi-aşa mi-au fost. Dar împotriva mea,
Şi-n mâinile celor ce-mi poartă ură.
Mi-i socoteam săgeţi. Şi-au fost aşa!
Le simt în suflet vajnica arsură!
Şi multor inimi fostu-le-am ca stea,
Şi le-am hrănit, să-mi fie credincioase.
Şi credincioase-au fost: spre înşelare!
Le-am dat iubirea mea, să nu mă lase,
Statornic să-mi rămână-ajutătoare
Când mă vor bate vremuri ticăloase.
Şi-au fost aşa! Ci doar întru vânzare!

Când auzi stihurile, împlinitorul osândelor îşi aduse aminte că fusese armaş la părintele meu şi că eu însumi îl copleşisem cu cinstiri, şi îmi zise:

— Cum să te omor? Că sunt rob al tău preasupus!

Pe urmă îmi spuse:

— Fugi! Viaţa îţi este mântuită! Şi să nu te mai întorci prin părţile acestea, întrucât vei pieri şi mă vei da şi pe mine pieirii odată cu tine; cum spune poetul:

Fugi! Mântuie-te prietene! Du-te!
Dezleagă-ţi, frate, sufletul pe veci
Din lanţul legăturilor trecute!

Dă deci uitării totu-acum când pleci!
Şi lasă şi căminul îndrăgit,
Ca să slujească astăzi de mormânt
Aceluia ce cândva l-a zidit
Să-i fie adăpostul cald şi blând!
Un alt meleag vei mai găsi vreodată,
Şi-o altă ţară decât ţara ta;
Dar sufletu-ţi e scris că niciodată,
De-l pierzi, un altul nu vei mai afla.
Ia cugetă: ce nerozie mare
Să vecuieşti în lanţuri, asuprit,
Când lumea lui Allah sclipeşte-n soare
Şi când pământul lui e nesfârşit!
Şi-i scris că dacă soarta ţi-a menit
Să mori într-un pământ, nu vei putea
Decât să mori unde ţi-a fost sortit.
Dar cine-şi ştie oare soarta sa?
Tu uită-te la coama unui leu,
Şi pilda scumpă să n-o uiţi nicicând:
Grumazul lui se face dârz şi greu
Doar când trăieşte slobod pe pământ!

Când isprăvi stihurile, îi sărutai mâinile. Şi nu mă încrezui cu adevărat în izbăvirea mea, decât după ce mă văzui zburat departe.

Mai pe urmă, mă alinai de pierderea ochiului, gândind că scăpasem de la moarte. Şi drumeţii mai departe, şi ajunsei în cetatea moşului meu. Intrai, aşadar, la el şi îi istorisii ce i se întâmplase tatălui meu şi ce mi se întâmplase şi mie de mi-am pierdut ochiul. Atunci el începu să plângă cu potop de plânsete şi strigă:

— O, fiu al fratelui meu! Iacătă că mai adaugi o jale la jalele mele şi încă o durere la durerile mele. Căci trebuie să-ţi spun că fiul moşului tău cel sărman, care se află dinaintea ta, s-a pierdut de zile şi zile, şi eu nu ştiu ce-a păţit, şi nimeni nu poate să-mi spună unde este!

Pe urmă se porni pe un plâns de căzu pierit. Când îşi veni în sineşi, îmi spuse:

— O, copilul meu, sunt mâhnit de o mâhnire până peste poate din pricina fiului moşului tău, eu, moşul tău! Şi vii să mai adaugi un chin la chinurile

mele, istorisindu-mi ce ai păţit şi ce a păţit tatăl tău. Ci, o, copilul meu, mai bine-i că ţi-ai pierdut ochiul decât viaţa!

La vorbele lui, nu mai putui să tăinuiesc ce se întâmplase cu fiul moşului meu, copilul său. Îi dezvăluii, aşadar, tot. La vorbele mele, moşul meu se bucură până peste marginea bucuriei, chiar că se bucură grozav de vorbele mele despre fiul său. Şi îmi spuse:

— O, du-mă degrabă să văd mormântul acela.

Iar eu îi răspunsei:

— Pe Allah, o, moşule, nu ştiu unde este aşezat. Întrucât m-am dus de-o grămadă de ori să-l caut, fără a putea să găsesc locul lui!

Atunci eu şi unchiul meu ne duserăm la mecet şi, de data aceasta, uitându-mă la dreapta şi uitându-mă la stânga, izbutii să cunosc într-un sfârşit mormântul. Atunci eu şi moşul meu, bucuroşi peste măsură, intrarăm sub boltă; traserăm la o parte pământul şi apoi capacul; eu cu moşul meu coborârăm cincizeci de trepte, câte avea scara. Când ajunserăm la capătul scării, văzurăm o fumăraie vălătucindu-se spre noi, care ne orbi. Şi numaidecât unchiul meu rosti vorbele care alungă de la cel care le rosteşte orice spaimă, anume: „Nu este putere şi tărie decât întru Allah Cel Atotputernic!”

Atunci păşirăm mai departe şi ajunserăm într-o încăpere mare, plină cu făină, cu seminţe de toate soiurile, cu bucate de toate felurile şi cu multe alte lucruri încă. Şi văzurăm în mijlocul încăperii o perdea coborâtă peste un pat. Atunci moşul se uită înlăuntrul patului, şi îl văzu şi îl cunoscu pe fiul său, care era acolo, în braţele femeii care coborâse împreună cu el; dar amândoi se preschimbaseră în cărbune negru, întocmai ca şi cum ar fi fost aruncaţi într-o groapă de jar!

La priveliştea aceea, unchiul meu scuipă în obrazul fiului său şi strigă:

— Aşa ţi se cuvine, o, nelegiuitule! Aceasta-i pătimirea de pe lumea aceasta de jos! Şi îţi mai rămâne şi pătimirea de pe lumea cealaltă, care-i mai cruntă şi mai îndelungă!

Şi, rostind acestea, moşul meu, după ce îl scuipă în ochi pe fiul său, îşi scoase papucul şi îl lovi cu pingeaua peste obraji.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se aprinseră zorii şi, cuminte, nu vroi să se prilejuiască mai mult de îngăduinţa ce-i fusese dată.

Dar când fu cea de a douăsprezecea noapte

urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că saalukul i-a spus copilandrei, pe când toţi cei strânşi acolo, precum şi califul şi Giafar, ascultau povestirea:

Aşadar, după ce moşul meu îl lovi cu pingeaua papucului peste obraz pe fiul său, care se afla întins acolo, negru ca de cărbune, eu rămăsei uluit până peste poate de năprasna aceea. Şi tare mă mâhnii din pricina fiului moşului meu, văzându-l aşa, ajuns negru ca de cărbune, dimpreună cu copila! Pe urmă strigai:

— Pe Allah! O, moşule al meu, gata! Potoleşte-ţi oleacă aleanurile inimii! Întrucât şi mie mi se zbate inima amarnic, cu tot lăuntrul făpturii mele, de pe urma celor întâmplate copilului tău! Şi mă topesc mai cu seamă când îi văd, şi pe el şi pe copilă, ajunşi aşa, negri cărbune; şi când te văd pe tine, părintele lor, că nu te mulţumeşti cu atâta, ci îl mai şi baţi cu talpa papucului!

Atunci moşul meu îmi povesti:

O, fiu al fratelui meu! Află că acest copil, care-i copilul meu, din pruncia lui s-a aprins de patimă după chiar sora lui. Iar eu mereu l-am depărtat de ea, şi îmi ziceam în sinea mea: „Fii pe pace! Sunt încă prea tineri!”. Da degeaba! Nici nu apucară bine să ajungă la anii tinereţii, că între ei se şi petrecu fapta cea rea. Iar eu aflai! Ci chiar că nu-mi venea să cred de-a binelea! Da tot l-am ocărât cu ocară amarnică şi i-am spus:

— Ia bine seama şi te fereşte de asemenea fapte smintite, pe care nimeni nu le-a săvârşit până la tine şi pe care nimeni nu le va săvârşi după tine! Altminteri, avem să fim de ruşine şi de ocară până la moarte printre sultani! Şi olăcarii au să împrăştie păţania noastră în lumea toată! Aşa că fereşte-te de asemenea fapte, că de nu, te afurisesc şi te omor!

Pe urmă luai seama să-l despart şi pe el de ea, şi pe ea de el. Dar se cuvine a socoti că smintita îl îndrăgea cu dragoste pojarnică! Întrucât Şeitan îşi durase lucrarea în ei.

Aşa că, atunci când fiul meu văzu că îl despărţisem de soră-sa, pesemne că atunci, fără a spune nimic nimănuia, şi-o fi făcut locul acesta, care se află sub pământ. Şi, precum vezi, şi-a adus aici de-ale gurii şi toate astea! Şi s-a prilejuit de lipsa mea, când mă aflam la vânătoare, spre a veni aici cu sora lui! Şi atunci judeţul Celui Preaînalt şi Preaslăvit s-a stătorit! Şi i-a ars pe amândoi chiar aici! Căci caznele de pe lumea cealaltă sunt încă şi mai grozavnice şi îndelungi!

Şi deodată moşul meu începu să plângă, iar eu la fel cu el laolaltă. Pe urmă îmi spuse:

— De-acuma vei fi tu copilul meu, în locul celuilalt!

Eu atunci, vreme de un ceas, şezui să cuget la ţesăturile lumii acesteia de sub soare, şi, printre toate, şi la moartea părintelui meu din porunca vizirului, şi la scaunul lui de domnie răpit, şi la ochiul meu cel pierdut, pe care îl vedeţi cu toţii! Şi la toate lucrurile cele atâta de anapoda, câte i se întâmplaseră fiului moşului meu, şi nu putui a mă opri să nu plâng!

După care ieşirăm din gropniţă; şi închiserăm la loc capacul; pe urmă îl acoperirăm cu pământ şi aduserăm mormântul la starea în care se afla mai înainte; şi ne întoarserăm acasă.

Nici nu apucarăm noi bine să ajungem şi să şedem jos, că şi auzirăm o zarvă de sunete de război, de vuve şi de goarne, şi văzurăm oşteni alergând, şi toată cetatea fu năpădită de vuiete de larmă şi de praful stârnit de copitele cailor. Şi chiar că mintea noastră rămase tare năucă de a nu putea ajunge să priceapă temeiul tuturor acestora. Într-un sfârşit, sultanul, moşul meu, se hotărî să întrebe care-i pricina, şi i se răspunse:

— Fratele tău a fost omorât de vizirul său, care a dat zor să-şi strângă toţi oştenii şi toate cetele şi să vină aici cât mai grabnic, ca să lovească cetatea pe nevegheate! Iar locuitorii din cetate au văzut că nu puteau să-i steie împotrivă! Încât au lăsat cetatea la cheremul lui!

La vorbele acestea, îmi zisei în sinea mea: „De bună seamă, are să mă omoare dacă voi cădea în mâinile lui!” Şi iarăşi necazurile şi grijile se grămădiră în sufletul meu, şi iar pornii să-mi prefir cu jale prin minte toate năpastele petrecute de tatăl meu şi de mama mea. Şi nu mai ştiam ce să fac. Pe de altă parte, dacă aş fi ieşit la iveală, locuitorii din cetate şi oştenii tatălui meu m-ar fi cunoscut şi ar fi căutat să mă omoare şi să mă dea pierzării! Şi nu mai găsii altă scăpare decât aceea de a-mi tăia barba. Încât îmi tăiai barba, mă străvestii în alte haine şi părăsii cetatea. Şi pornii la drum spre cetatea aceasta a Bagdadului, unde nădăjduiam să ajung în tihnă şi să dau de careva care să mă ajute să răzbat până la saraiul emirului drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, califul Stăpânului Lumii, căruia vroiam să-i spun povestea mea şi păţaniile mele.

Până la urmă ajunsei cu bine în cetatea Bagdadului, chiar în noaptea aceasta. Şi nu ştiui nici unde să mă duc, nici unde să mă întorc, şi rămăsei tare încurcat. Şi deodată mă pomenii nas în nas cu saalukul de colea. Atunci îi urai bună pace şi îi spusei:

— Sunt străin.
El îmi răspunse:
— Şi eu sunt străin.
Tăifăsuirăm prieteneşte, până văzurăm că vine către noi saalukul de colea, cel de al treilea soţ al nostru. Ne ură bună pace şi ne spuse:
— Sunt străin.
Noi răspunserăm:
— Şi noi suntem străini.
Atunci merserăm împreună, până ce ne prinse noaptea. Iar ursita cea norocită ne călăuzi până aici, în preajma voastră, stăpâne ale noastre! Şi-aşa-i cu pricina bărbii mele tăiate şi a ochiului meu scos!
După povestirea aceasta a celui dintâi saaluk, fetişcana îi spuse:
— Gata, bine! Şi acuma, freacă-te cu mâna oleacă pe creştet[74]. Şi pleacă repede!
Şi saalukul îi răspunse:
— O, stăpâna mea, chiar că nu voi pleca decât după ce voi fi auzit povestirea tuturor soţilor mei de aici.
Estimp, toţi cei de faţă se minunau de povestea aceasta uluitoare, iar califul îi şi spuse lui Giafar:
— Hotărât lucru, în viaţa mea nu am auzit o întâmplare ca a saalukului acesta!

Atunci saalukul dintâi se duse să şadă jos, încrucişându-şi picioarele; iar cel de al doilea saaluk păşi înainte, sărută pământul între mâinile stăpânei casei, şi istorisi următoarele:

Povestea celui de al doilea saaluk

Eu, o, stăpână a mea, cu adevărat nu m-am născut chior. Şi povestea mea, pe care am să ţi-o istorisesc, este atâta de uluitoare, încât, dacă ar fi scrisă cu andreaua pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură celui ce este vrednic a se lumina!
Aşa cum mă vezi, sunt sultan, fiu de sultan! Mai află că nu sunt un neştiutor: am citit *Coranul* şi i-am slovenit cele şapte citanii[75]; am citit, de asemenea, cărţile de căpătâi ale dascălilor de ştiinţe; am pătruns ştiinţa stelelor şi spusele poeţilor. Într-un sfârşit, până într-atâta m-am aplecat

asupra învăţării tuturor învăţăturilor, încât i-am întrecut pe toţi vecuitorii din veacul meu.

Încât numele meu crescu în ochii tuturor cărturarilor. Ba încă, faima mea se întinse peste toate olaturile şi peste toate meleagurile, iar vorbele despre mine ajunseră la urechile tuturor sultanilor. Şi atunci sultanul de la Ind auzi de mine. Şi trimise rugăminte la tatăl meu să mă lase să mă duc la el şi, totodată, chemându-mă, îi trimise părintelui meu daruri strălucite şi peşcheşuri cu adevărat vrednice de sultani. Încât tatăl meu se învoi şi porunci să mi se pregătească şase corăbii pline cu de toate, şi plecai.

Călătoria noastră pe mare ţinu vreme de o lună întreagă, după care ajunserăm la un ţărm. Acolo coborârăm pe mal caii pe care îi luasem cu noi pe corăbii, şi cămilele; şi întărniţarăm zece cămile cu darurile menite sultanului de la Ind. Şi de-abia pornirăm la drum, că un nor de pulbere se şi ridică venind către noi, şi învălui toate zările cerului şi ale pământului, şi ţinu aşa vreme de un ceas din zi; pe urmă se împrăştie şi, de dedesubtul lui, se iviră şaizeci de călăreţi ca nişte lei întărâtaţi. Când ne uitarăm la ei bine, văzurăm că erau arabi din pustie, tâlhari de drumul mare! Iar când ne zăriră, în vreme ce noi o luarăm la fugă cu cele zece poveri de daruri menite sultanului de la Ind, ei se repeziră asupra noastră şi îşi îndreptară goana, cu frâiele slobozite, către noi. Atunci începurăm să le facem semne şi le strigarăm:

— Suntem trimişi la sultanul cel puternic de la Ind! Aşa că să nu ne faceţi vreun rău!

Iar ei ne spuseră:

— Noi nu suntem nici pe pământurile lui, nici sub atârnarea lui!

Şi-aşa că omorâră o parte din slujitorii mei cei tineri, pe când ceilalţi şi eu luarăm fuga care încotro, eu după ce căpătai o rană amarnică. Estimp, arabii din pustie se apucară să jefuiască bunurile şi darurile noastre rămase pe spinarea cămilelor.

Iar eu, după atâta fugă, nu mai ştiui nici unde eram, nici ce se cădea să fac. Vai, adineauărea eram în făalnicii, şi acuma în ticăloşie şi sărăcie! Şi îndemnai la fugă înainte, până ce mă pomenii pe un vârf de munte unde găsii o bortă; şi putui într-un sfârşit să mă odihnesc şi să-mi petrec noaptea acolo.

Dimineaţa, ieşii din bortă şi îmi luai umbletul mai departe, până ce ajunsei la o cetate strălucită şi înfloritoare, cu un văzduh atâta de minunat, încât iarna nu avea asupra ei nicio putere, iar primăvara o îmbrăca pururea cu

trandafirii ei. Încât tare mă bucurai de sosirea mea în cetatea aceea, mai cu seamă dată fiind istovirea în care mă aflam, vlăguit cum eram de drum şi de fugă. Şi chiar că ajunsesem într-o stare jalnică de ofilire. Şi eram tare schimbat.

În cetatea aceea, nu ştiam încotro să mă îndrept, când, trecând pe lângă un croitor, care cosea în croitoria lui, intrai la el şi îi urai bună pace! El îmi răspunse la urarea de bună pace şi mă pofti cu dragoste să şed jos, şi mă sărută, şi mă întrebă cu bunătate despre pricina ce mă depărtase de ţara mea. Atunci îi istorisii tot ce mi se întâmplase, de la început până la sfârşit. El atunci rămase tare mâhnit pentru mine, şi îmi zise:

— O, tinere frumos, nu trebuie să spui nimic din toată pătărania aceasta nimănui! Întrucât tare mi-e frică pentru tine de sultanul acestei cetăţi; că este cel mai mare vrăjmaş al părintelui tău, şi are un păs vechi de socotit cu el!

După care îmi aduse de mâncat şi de băut; şi mâncai şi băui, iar el la fel împreună cu mine. Şi ne petrecurăm noaptea stând de vorbă, şi îmi orândui un loc într-un ungher al croitoriei sale, unde mă întinsei, iar el la fel, spre a dormi. Apoi îmi aduse tot ce ar fi putut să-mi fie de trebuinţă, o saltea şi o învelitoare.

Şezui astfel la el vreme de trei zile, după care mă întrebă:

— Ştii vreo meserie cu care să-ţi ţii zilele?

Iar eu îi răspunsei:

— De bună seamă! Sunt cărturar priceput în cunoaşterea pravilelor, dascăl iscusit la toate învăţăturile; ştiu să citesc şi ştiu să socotesc!

El îmi răspunse:

— Prietene, toate astea nu sunt o meserie! Sau, mai degrabă, sunt o meserie, dacă vrei (căci mă văzuse tare deznădăjduit), da meseria ta nu are nici-o căutare la târgul din cetatea noastră! Aici, în cetatea noastră, nimeni nu ştie nici să înveţe, nici să citească, nici să socotească. Ştie numai cum să-şi dobândească agoniseala.

Atunci mă simţii tare încurcat şi nu putui decât să-i spun iarăşi:

— Chiar că, pe Allah! Nu ştiu să fac nimic decât ceea ce ţi-am înşiruit!

Iar el îmi zise:

— Atunci, băiete, strânge-ţi brăcinarul! Şi ia o secure şi o funie şi du-te de taie butuci pe olaturi, până ce Allah va vroi să te miluiască cu o soartă mai bună! Şi mai cu seamă să nu dezvălui nimănuia stepena ta, întrucât au să te omoare!

După vorbele astea, se duse să-mi cumpere o secure şi o funie; şi mă trimise să tai lemne cu alţi tăietori de lemne, după ce se osteni să mă înfăţişeze lor precum se cuvine.

Plecai atunci cu toporarii şi începui să toporăsc. Pe urmă îmi pusei povara de lemne pe cap, o cărai în cetate şi o vândui pe o jumătate de dinar. Cumpărai de-ale gurii cu câţiva bănuţi şi păstrai cu grijă partea care îmi rămăsese din bani. Şi astfel, vreme de un an întreg, trudii mai departe şi mă duceam în fiece zi pe la prietenul meu croitorul, la croitoria lui, unde mă odihneam la răcoare, încrucişându-mi picioarele sub mine în ungherul meu.

Într-o zi, după obiceiul meu, plecai să tai lemne, şi, ajungând acolo, găsii o pădure deasă, în care se aflau o mulţime de butuci straşnici. Alesei un copac uscat şi mă apucai să dau la o parte pământul dimprejurul rădăcinilor lui; pe când trudeam aşa, securea deodată se prinse într-un belciug de aramă. Atunci trăsei la o parte pământul de jur împrejur şi văzui un capac de lemn, de care era prins belciugul de aramă. Şi ridicai capacul. Şi văzui o scară dedesubt. Coborâi până în josul scării şi ajunsei la o uşă. Intrai pe uşă şi ajunsei într-o sală falnică de sarai minunat şi bine clădit. Şi găsii acolo o fetişcană minunată, pe potriva celui mai frumos dintre mărgăritare. Şi într-atâta încât numai la vederea ei chiar că ţi se şi ştergeau din inimă toată grija, tot aleanul şi tot amarul. Mă uitai la ea şi numaidecât mă plecai cu închinăciune Atoateziditorului carele o dăruise cu atâtea desăvârşiri şi cu frumuseţea aceea.

Atunci ea se uită la mine şi îmi zise:

— Eşti făptură omenească.

Îi răspunsei:

— Sunt făptură omenească.

Iar ea îmi zise:

— Da atunci cine a putut să te îndrume la locul acesta, în care mă aflu de douăzeci de ani, fără a fi văzut vreodată o făptură de om?

La vorbele ei, care mi se părură pline de gingăşie şi de dulceaţă, zisei:

— O, stăpâna mea, Allah este acela carele m-a îndrumat la sălaşul tău, pentru ca să dau întru-un sfârşit uitării toate chinurile şi toate năpastele mele.

Şi îi istorisii tot ce mi se întâmplase, de la început până la sfârşit. Şi povestea mea chiar că îi pricinui multă mâhnire pentru mine, întrucât plânse şi îmi zise:

— Am să-ţi istorisesc şi eu povestea mea. Află, aşadar, că sunt fiica sultanului Aknamus, domnul de la capătul tărâmurilor Indului, stăpânul

peste insula de Abanos. El m-a măritat cu fiul moşului meu. Dar, în chiar noaptea nunţii, până a-mi fi pierdut fecioria, m-a răpit un efrit, pe care îl cheamă Georgirus, fiul lui Rajmus, chiar fiul lui Eblis. M-a luat şi m-a pornit în zbor şi m-a adus în locul de aici, unde a cărat tot ce aş fi putut râvni, şi prăjituri, şi zaharicale, şi haine, şi ţesături scumpe, şi lucruri de casă, şi mâncăruri, şi băuturi. De-atunci vine să mă vadă tot la fiecare zece zile, şi se bucură de mine, chiar aici, şi pleacă dimineaţa. Şi mi-a spus că dacă voi avea vreo trebuinţă de el în răstimpul celor zece zile, pe care le petrece departe de mine, nu am decât, fie ziua, fie noaptea, să ating cu mâna cele două şiruri care sunt scrise colo sub bolta sălii. Şi într-adevăr, de-atunci, cum ating înscrisul acela, îl şi văd ivindu-se. De data aceasta sunt, iacătă, patru zile de când n-a venit, şi mai are încă şase zile până a se arăta, încât ai putea să stai la mine cinci zile, ca să pleci apoi cu o zi până să vină el.

Eu răspunsei:

— De bună seamă! pot.

Ea atunci fu bucuroasă foarte; se ridică drept în sus, mă luă de mână, mă pofti să trec printr-o uşă boltită şi mă duse la un hammam gingaş şi plăcut şi plin de o abureală dulce. Atunci, pe loc, mă dezbrăcai, şi la fel şi ea se dezbrăcă goală toată; şi amândoi intrarăm să ne scăldăm. După scaldă, şezurăm jos pe podina hammamului, ea lângă mine, şi începu să mă îmbie să beau sorbet de mosc, şi puse dinainte-mi nişte prăjituri minunate. Pe urmă tăifăsuirăm dulce mai departe, şi mâncarăm din toate cele câte erau bunătăţurile efritului, răpitorul ei.

Apoi ea îmi zise:

— Astă-seară ai să dormi şi ai să te odihneşti bine de ostenelile tale, spre a fi apoi întremat bine.

Iar eu, o, stăpână a mea, mă lăsai ispitit să dorm, după ce îi mulţumii îndelung. Şi chiar că îmi uitai toate grijile. La trezire, o văzui cum şedea jos lângă mine şi cum mă mângâia dulce pe mâini şi pe picioare. Atunci rostii numele lui Allah, spre a chema asupra ei toate binecuvântările, şi şezurăm la taifas vreme de un ceas, iar ea îmi spuse lucruri tare drăgălaşe. Îmi spuse:

— Pe Allah! Mai înainte, singură-singurică în saraiul acesta de sub pământ, eram plină de mâhnire şi îmi simţeam pieptul apăsat, întrucât nu aveam pe nimeni cu care să stau de vorbă, şi-aşa vreme de douăzeci de ani! Şi slavă lui Allah! Preamărit fie El că te-a călăuzit până la mine!

Pe urmă, cu glasul ei dulce, îmi cântă strofele acestea:

Dacă am fi ştiut cumva,
De-am fi aflat de mai-nainte
Vreun zvon despre venirea ta,
Atunci am fi zorit a-ntinde
Şi a-ţi deşterne sub picioare,
Ca tu să poţi călca aşa
Pe umilitele covoare,
Pe care le ţeseam minune
Din purpuriul nostru sânge
Şi din negreala de cărbune,
Luată, ca să te îmbete,
Din ochiul nostru care plânge
De bucurie că te vede.
Te-ar fi poftit pe-o catifea
Obrajii noştri moi şi dulci,
Şi coapsa noastră-ţi aşternea
Mătasea-n care să te culci,
O, călător de noapte-adus
La noi de sfetnicele astre,
Căci locul tău e mai presus
De pleoapele privirii noastre!

La auzul stihurilor, îi mulţumii cu mâna pe inimă; iar dragostea ei se împlântă încă şi mai năprasnic în mine; şi îşi luară zborul şi grijile, şi necazurile mele. Apoi începurăm să bem din acelaşi pocal, şi tot aşa până seara; atunci, în noaptea aceea, mă desfătai cu ea, în deplină bucurie. Şi niciodată în viaţa mea nu am avut o noapte asemănătoare cu noaptea aceea. Iar când veni dimineaţa, ne sculărăm tare mulţumiţi unul de altul şi plini de bucurie într-adevăr!

Eu atunci, cu totul aprins încă, şi mai cu seamă spre a-mi alungi bucuria, îi zisei:

— Vrei să te ajut să ieşi de sub pământ şi să te scap de ginnul acela?

Ea începu să râdă şi îmi spuse:

— Taci tu şi mulţumeşte-te cu ce ai! Că iacătă! Amărâtul acela de efrit nu va avea decât o zi din zece, pe când tu, îţi făgăduiesc, le vei avea de fiecare dată pe celelalte nouă zile!

Eu atunci, dus de pojarul patimii, mă lăsai târât de vorbe deşarte, întrucât îi spusei:

— Nicidecum! Am să sfărâm pe dată de la temelie până în creştet bolta aceasta, în care sunt săpate scrierile lui vrăjitoreşti, pentru ca astfel efritul să-mi vină la îndemână şi să pot să-l omor! Întrucât de multă vreme m-am deprins să-mi fac o joacă din măcelărirea tuturor efriţilor de deasupra şi de dedesubtul pământului.

La vorbele mele, şi spre a mă potoli, ea începu să-mi înşire stihurile acestea:

O, tu, cel care mai ceri un răgaz,
Până-a ne despărţi pe totdeauna,
Şi care-abia şopteşti cu jalea-n glas
Că despărţirea e ca mătrăguna,
Nu ştii tu oare că doar despărţirea
E singurul şi-adevăratul leac
De-a nu te fereca în lanţ iubirea,
Ci numai de-a iubi ce ţi-este drag?
Nu vrei să cugeţi şi să înţelegi
Că orişice iubire se sfârşeşte
Sub zodia neînduratei legi
Ce în plictis şi-n silă-o veştejeşte,
Şi dragostele noastre, pân la urmă,
Cu voie, fără voie, tot se curmă?

Şi eu, fără a lua seama la stihurile pe care mi le înşira, trântii o izbitură năprasnică de picior în boltă!…

În clipa aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, tăcu.

Iar când fu cea de a treisprezecea noapte,

urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că al doilea saaluk şi-a urmat astfel povestirea dinaintea tinerei stăpâne a casei:

Aşa că, o, stăpână a mea, când trăsei în zidul boltei izbitura aceea năprasnică de picior, femeia îmi spuse:

— Iacătă efritul! Vine la noi! Au nu te-am prevestit? Or, pe Allah! M-ai dat pierzaniei! Da acuma gândeşte-te cum să scapi tu, şi aşa că ieşi tot pe acolo pe unde ai venit!

Eu atunci mă repezii pe scară. Şi, din pricina spaimei, îmi uitai jos, spre prăpădul meu, încălţările şi securea. Încât, cum de-abia suisem numai câteva trepte de scară, mă întorsei oleacă spre-a mai arunca o privire după încălţările mele şi după secure; şi văzui pământul cum se crapă şi cum iese din el un efrit mare, îngreţoşător de urât, care îi spuse femeii:

— Care-i pricina zguduiturii năprasnice cu care m-ai speriat? Ce nenorocire ai păţit?

Ea răspunse:

— Chiar că nici-o nenorocire, afară că adineaori mi-am simţit pieptul apăsat de singurătate şi m-am ridicat spre a mă duce să beau vreo băutură răcoritoare care să-mi mai uşureze pieptul şi, cum m-am ridicat prea iute ca să mă duc, am alunecat şi am căzut lovindu-mă de boltă.

Şi efritul îi zise:

— A, desfrânată ticăloasă! Bine mai ştii să minţi!

Pe urmă începu să se uite prin sarai, ba la dreapta, ba la stânga, şi până la urmă găsi încălţările şi securea mea. Atunci strigă:

— Ha! ce vra să zică ciurucurile astea? Spune! De unde ai lucrurile astea omeneşti?

Ea răspunse:

— Păi chiar acuma când mi le arăţi le văd şi eu! Nu le-am mai văzut niciodată până acum. Pesemne că or fi fost agăţate la spatele tău, şi chiar tu le-ai fi adus aici.

Atunci ginnul, în năpada mâniei, strigă:

— Ce vorbe smintite, deşănţate şi anapoda! N-ai să mă zăpăceşti cu ele, o, tălaniţo!

La vorbele acestea, o lăsă goală toată, o puse în cruce între patru stâlpi înfipţi în pământ şi, luând-o la schingiuiri, începu s-o întrebe despre ce se întâmplase. Dar eu nu mai putui să îndur, nici să-i aud plânsetele; şi urcai repede pe scară, tremurând de spaimă; şi, ajungând afară, pusei la loc capacul precum fusese şi îl ascunsei de priviri, acoperindu-l cu pământ. Şi mă cuprinse căinţa pentru fapta mea, până peste marginile căinţei. Şi începui să cuget la femeie, la frumuseţea ei şi la caznele la care o supunea procletul acela, după ce femeia şezuse cu el vreme de peste douăzeci de ani. Şi mai cu seamă rămăsei tare necăjit la gândul că o chinuia din vina mea.

Şi, în clipita aceea, începui iarăşi să cuget şi la tatăl meu şi la împărăţia lui şi la starea ticăloasă de tăietor de lemne în care eram, şi, plângând întruna, rostii un stih[76] despre întâmplările acestea amarnice.

După care îmi văzui de drum mai departe, până ce ajunsei la croitor, prietenul meu. Şi îl găsii pe croitor, care, din pricina lipsei mele, sta ca pe o tigaie pusă la prăjit pe foc. Şi şedea acolo, aşteptându-mă cu nerăbdare. Şi îmi zise:

— Ieri, dacă nu te-am mai văzut ca de obicei, mi-am petrecut noaptea cu inima la tine! Şi mi-a fost frică pentru tine, să nu fi dat în pădure peste vreo fiară sălbatică ori peste altceva de soiul acesta. Şi preamărit fie Allah pentru izbăvirea ta!

Eu atunci îi mulţumii pentru bunătatea sa, intrai în croitorie şi şezui jos în ungherul meu; şi începui să cuget la câte mi se întâmplaseră şi să mă cert singur pentru izbitura de picior pe care o dădusem boltei. Deodată, prietenul meu cel bun, croitorul, intră şi îmi spuse:

— Se află la uşa croitoriei un ins, un fel de persan, care te caută şi care are la el securea şi încălţările tale. A trecut cu ele pe la toţi croitorii de pe uliţă, spunându-le: „Am ieşit de cu zori ca să mă duc la rugăciunea de dimineaţă la chemarea muezinului[77], şi am găsit în cale lucrurile acestea, fără a izbuti să aflu ale cui ar putea să fie. Spuneţi-mi voi dară cine-i stăpânul lor!”

Atunci croitorii de pe uliţa noastră, care te ştiu, văzând securea şi încălţările, cunoscură că sunt ale tale şi îi spuseră degrabă persanului unde stai. Şi a venit aici, te aşteaptă la uşa croitoriei. Ieşi, aşadar, şi mulţumeşte-i pentru osteneală, şi ia-ţi securea şi încălţările.

Dar eu, la vorbele lui, simţii că mă îngălbenesc la chip şi că tot trupul mi se topeşte de spaimă. Şi, pe când stam prostit aşa, deodată pământul de dinaintea ungherului meu se crăpă, iar persanul cu pricina se şi ivi pe acolo. Era efritul! Care, după ce fugisem, o pusese pe soţia lui cea tânără la schingiuiri; şi ce schingiuiri! Dar ea nu-i mărturisise nimic. El atunci a luat securea şi încălţările şi i-a spus:

— Am să-ţi dovedesc că sunt într-adevăr Georgirus, din viţa lui Eblis! Şi ai să vezi tu dacă sunt în stare ori ba să ţi-l aduc aici pe stăpânul securii şi al încălţărilor!

Şi atunci a venit să se slujească faţă de croitori de şiretlicul despre care am vorbit.

Aşa că intră năpristan la mine, de dedesubtul pământului, şi pe dată, fără a mai pierde o clipită, mă şi înhăţă! Îşi luă zborul şi se ridică în văzduhuri; pe

urmă se lăsă jos şi se afundă în pământ! Cât despre mine, îmi pierdusem orice simţire. Şi intră cu mine în saraiul de sub pământ în care mă dedulcisem la desfăt. Şi o văzui pe tinerică goală-goluţă şi cu sângele curgându-i pe şolduri! Atunci ochii mi se muiară în lacrimi. Şi efritul se duse la ea şi, înşfăcând-o, îi zise:

— O, dezmăţato! Iacătă-ţi hăndrălăul!

Atunci muieruşca se uită la mine şi spuse:

— Nu ştiu cine este. Şi nu l-am văzut niciodată, decât numai în clipita de-acum!

Iar efritul îi zise:

— Ce? Nici acuma, când se află dinainte-ţi însuşi faptaşul ticăloşiei, tot nu mărturiseşti?

Ea atunci zise:

— Habar nu am cine este. Şi nu l-am văzut în viaţa mea. Şi nu mi-e îndemână să mint dinaintea lui Allah!

Atunci efritul îi zise:

— Dacă chiar habar nu ai cine este, ia sabia şi retează-i căpăţâna!

Ea atunci luă sabia, veni la mine şi se opri dinainte-mi. Eu atunci, galben de spaimă, îi făcui un semn din sprâncene că nu (spre-a o ruga să-i fie milă) şi lacrimile îmi curgeau de-a lungul obrajilor. Atunci îmi clipi şi ea din ochi; şi rosti cu glas tare:

— Tu eşti pricina nenorocirilor noastre!

Eu atunci iarăşi îi făcui semn din sprâncene, iar cu graiul îi spusei nişte stihuri cu două înţelesuri:

Îndeajuns ştiu ochii să-şi întocmească graiul
Şi-ar fi zadarnic limba să-şi mai deştearnă-alaiul
Când singură privirea despleticeşte taine,
Învăluite bine în inimă ca-n haine.
La cea dintâi ivire dulci lacrimi potopiră,
Şi mut rămase glasul, iar mintea fără şiră;
Şi numai ochii galeşi şoptesc încet şi rar
Tot ce şopteşte vraja stârnitului pojar.
Clipirea pleoapei spune simţirea lumii toată,
Degeaba-i ca vreun deget în tobă să mai bată
Sprânceana ţine locul întregului alai.
Tăcere, dar! Aleanul grăieşte fără grai.

Atunci femeia cea tinerică îmi pricepu şi semnele şi stihurile, şi aruncă din mâini sabia efritului. Iar efritul luă sabia şi mi-o întinse şi-mi zise:

— Retează-i gâtul, şi am să te slobozesc şi n-am să-ţi fac niciun rău!

Iar eu spusei:

— Da!

Şi luai sabia şi înaintai cu dârzie şi ridicai braţul! Ea atunci îmi spuse, făcându-mi semn din sprâncene:

— Oare eu te-am vătămat cu ceva?

Atunci ochii mei se umplură de lacrimi, şi aruncai din mâini sabia şi îi spusei efritului:

— O, puternicule efrit, o, viteaz vladnic şi de neînfrânt! Dacă femeia aceasta ar fi fost, precum o socoti tu, de puţină credinţă şi de puţină judecată, ar fi găsit legiuită căderea capului meu retezat! Or, dimpotrivă, iacătă că aceasta-i chiar sabia pe care a aruncat-o departe de ea. Cum, dar, aş putea eu, la rândul meu, să găsesc legiuit a-i reteza gâtul, mai cu seamă dat fiind că niciodată nu am mai văzut-o până în ceasul de acum? Încât niciodată nu am să săvârşesc fapta aceasta, chiar de va urma să mă faci a bea pocalul morţii crunte!

La spusele mele, efritul strigă:

— Ha! acuma sunt bine încredinţat de legătura dintre voi!

Şi-atunci, o, stăpână a mea, blestematul luă sabia, izbi mâna femeii şi o reteză; pe urmă izbi cealaltă mână şi o reteză la fel; pe urmă îi reteză piciorul drept; pe urmă îi reteză piciorul stâng. Şi-aşa, din patru izbituri, reteză cele patru mădulare. Iar eu priveam cu ochii mei şi mă gândeam că neabătut am să mor.

În clipita aceea, tânăra femeie se uită la mine pe furiş şi îmi făcu un semn cu ochiul. Şi, vai, efritul văzu clipirea aceea din ochi şi strigă:

— O, plod de lele! Iacătă că săvârşeşti înşelăciunea cu ochiul!

Şi atunci o izbi peste gât cu sabia şi îi reteză capul. Pe urmă se întoarse spre mine şi îmi zise:

— Află, o, tu, făptură de om, că, în privinţa noastră, nouă, ginnilor, ne este îngăduit, ba ne este chiar legiuit şi statorit s-o omorâm pe soţia necredincioasă! Află, aşadar, că pe tinerica aceasta am răpit-o în noaptea nunţii ei, când nu avea încă decât doisprezece ani, şi mai înainte ca vreun altul să se fi bucurat de ea ori s-o fi cunoscut! Am adus-o aici şi veneam s-o văd o zi din zece, spre a-mi petrece noaptea cu ea, şi mă veseleam cu ea luând înfăţişarea unui persan! Da dacă m-am încredinţat că mă înşală, am

omorât-o! De altminteri, nu m-a înşelat decât numai cu ochiul, cel cu care a clipit uitându-se la tine. Cât despre tine, întrucât nu m-am putut încredinţa că te-ai fi dezmăţat cu ea, spre-a o ajuta să mă înşele, nu am să te omor. Ci, oricum, ca să nu poţi să râzi în spatele meu, vreau să-ţi căşun un rău care să-ţi răpească fălnicia! Şi te las să-ţi alegi soiul care îţi place mai mult dintre toate relele.

Eu atunci, o, stăpână a mea, mă bucurai până peste marginile bucuriei, văzându-mă scăpat de la moarte. Şi bucuria mă îndemnă să mă prilejuiesc de mila lui. Şi îi zisei:

— Chiar că nu ştiu ce să aleg dintre toate năpastele! Mi-ar plăcea mai mult niciuna!

Atunci efritul, mâniat, izbi în pământ cu piciorul şi strigă:

— Îţi spun să alegi! De pildă, alege în ce înfăţişare vrei să te vrăjesc! Vrei un chip de măgar? Nu! Un chip de câine? Un chip de catâr? Un chip de corb? Ori mai degrabă un chip de maimuţă?

Eu atunci îi răspunsei, tot căutând un spor de milă, întrucât aveam nădejde la o îndurare deplină:

— Pe Allah! O, stăpâne Georgirus, din spiţa lui Eblis cel puternic! Dacă mă cruţi, şi Allah are să te cruţe; întrucât te va avea drag pentru iertarea dată unui bun muslemin, care nu ţi-a căşunat niciodată vreun necaz!

Şi mă milogii mai departe la el, până peste marginile rugăminţilor, stând în picioare ugilit dinaintea lui, şi îi spusei:

— Mă osândeşti pe nedrept!

El atunci îmi răspunse:

— Destul cu vorbe de-alde astea, că te omor! Aşa că nu te prilejui mai mult de bunătatea mea, întrucât sunt dator numaidecât să te vrăjesc!

La vorbele acestea, mă înşfacă, despică bolta şi pământul de deasupra noastră şi îşi luă zborul cu mine în văzduhuri, atâta de sus, încât nu mai văzui pământul decât sub înfăţişarea unei străchini de apă. Atunci coborî pe vârful unui munte şi mă lăsă jos; luă oleacă de pământ în mână, slomni deasupra-i, mormăind cam aşa: „Hm! Hm! Hm!”, rosti nişte vorbe, pe urmă aruncă pământul acela asupra mea, strigând:

— Leapădă-ţi chipul şi ia chip de maimuţă!

Şi, tot atunci, o, stăpână a mea, mă şi preschimbai în maimuţă, da ce maimuţă! Bătrână de pe puţin o sută de ani şi amarnic de urâtă! Atunci, dacă mă văzui cu înfăţişarea aceea, dintru-ntâi rămăsei nemulţumit şi începui să ţopăi; şi chiar că ţopăiam! Pe urmă, de vreme ce ţopăiala nu-mi

folosea la nimic, începui să-mi plâng de jale şi de jalea celui care fusesem. Iar efritul râdea într-un chip înfricoşător. Pe urmă se mistui.

Atunci începui să cuget la strâmbătăţile soartei, şi văzui, pe pielea mea, că într-adevăr soarta nu stă nicidecum în puterea făpturii.

După care începui să cobor de-a rostogolul din vârful muntelui până jos de tot. Şi pornii la drum, dormind noaptea în pomi, şi-aşa, vreme de o lună, până ce ajunsei la ţărmul Mării Sărate. Mă oprii acolo vreme de vreun ceas şi, într-un sfârşit, văzui în mijlocul mării o corabie pe care vântul prielnic o împingea spre ţărm, către mine. Eu atunci mă ascunsei pe după o stâncă şi aşteptai. Când văzui oamenii că sosesc şi că încep să foiască de colo-colo, îmi luai inima în dinţi şi sării în mijlocul corăbiei. Atunci unul dintre oameni strigă:

— Alungaţi-o repede pe fiinţa aceasta de rea vestire!

Iar altul strigă:

— Ba s-o omorâm!

Iar al treilea strigă:

— Da, s-o omorâm cu sabia!

Eu atunci începui să plâng şi abătui cu laba vârful săbiei, iar lacrimile-mi curgeau din belşug.

Atunci căpitanului i se făcu milă de mine şi le zise:

— O, negustorilor, maimuţa aceasta iacătă cum se milcuieşte la mine, iar eu îi ascult rugămintea; este sub ocrotirea mea! Nimeni să n-o prindă şi nici s-o alunge ori s-o tulbure!

Pe urmă căpitanul începu să mă cheme şi să-mi spună vorbe dulci şi îmbietoare; iar eu îi pricepeam toate vorbele. Încât căpitanul mă luă ca slujitor; iar eu îi îndeplineam toate nevoile şi îl slujeam pe corabie.

Vântul ne fu prielnic vreme de cincisprezece zile, şi traserăm la ţărm lângă o cetate nemăsurat de mare şi atâta de plină de locuitori cât numai unul Allah putea să le socotească numărul!

La sosirea noastră, văzurăm că vin către noi nişte mameluci care erau trimişi de sultanul cetăţii. Se apropiară şi le urară bun venit negustorilor, şi le spuseră:

— Sultanul nostru vă firitiseşte pentru buna voastră sosire şi ne-a însărcinat să vă aducem sulul acesta de pergament, şi cere: „Fiecare dintre voi să scrie aici câte un rând cu scriitura lui cea mai frumoasă!”

Eu atunci, tot cu înfăţişarea mea de maimuţă, mă ridicai şi deodată smulsei din mâinile lor sulul de pergament, şi sării cu el ceva mai încolo. Lor atunci

li se făcu frică să nu care cumva să-l rup şi să-l arunc în apă. Şi mă strigară cu ţipete, şi vrură să mă omoare. Atunci eu le făcui semn că ştiam şi că vroiam să scriu. Iar căpitanul le spuse:

— Lăsaţi-o să scrie! De-o vom vedea că mâzgăleşte, avem s-o oprim a mâzgăli mai departe; dar dacă într-adevăr ştie să scrie frumos, am s-o înfiez de copil al meu! Că n-am văzut vreodată o maimuţă mai deşteaptă.

Eu atunci luai calamul[78], îl apăsai pe câlţii din călimară, întinzând frumos cerneala pe amândouă feţele calamului, şi începui să scriu.

Scrisei aşa patru strofe ticluite atunci, fiecare într-alt fel de scriitură şi într-alt fel de stihuire: cea dintâi strofă în scrierea *rika;* cea de a doua în scrierea *rihani*; cea de a treia în scrierea *sulsi*; iar cea de a patra în *muhakkik:*

a)
Vremile-au însemnat cu grijă potoapele de mile rare
Câte le-au săvârşit cei darnici în lumea noastră trecătoare;
Şi nimeni n-ar putea vreodată să pomenească şi socoată
Potoapele de binefaceri de câte tu ai fost în stare.
Căci toată spiţa omenească, după Allah cel Preaslăvit,
Numai la tine-şi află sprijin la ceas de cumpănă cumplit
Şi tu eşti, singurul pe lume, nădejdea noastră-a tuturor,
Şi-n tine-i nesecat de-a pururi al binefacerii izvor.

b)
Acum să vă vorbesc, prieteni, despre calamul lui vrăjit:
Calamul lui! El e părinte calamurilor câte-s toate!
El cel dintâiu-i din calamuri, cum altul nu s-a pomenit;
El l-a-nălţat în marea faimă a minţilor străluminate.
Şi, prin calamu-acesta gingaş, sub degetele-i, cinci, când scrie,
Asupra lumii curg cinci râuri de grai ales şi poezie,

c)
Acum să vă vorbesc, prieteni, despre nemurirea sa:
Nu este scriitor pe care moartea cea grea să nu-l doboare,
Căci nimeni nu trăieşte pururi! Dar pururi nu se va uita
Mult prea frumoasa-i scriitură: ea singură-i nemuritoare!
Încât să nu laşi niciodată să scrie pană-ţi altceva
Decât ce îţi va fi cunună la judecata viitoare!

d)
Când te apuci să deschizi călămărul,
Nu-ţi muia pană-n sfânta lui cerneală
Decât să zugrăveşti pe foaie pajişti
Cu straturi de lumină şi de soare;
Căci dacă nu ţi-e dat să dărui lumii
Măreţe gânduri dăltuite-n fală,
Sileşte măcar să-i însenini ochii
Cu smalţuri dulci de flori şi de culoare.
Şi astfel pe drept, vei fi şi vei rămâne,
La ceasul Judecăţii viitor,
În rândul binecuvântat cu slavă
Al celor mai de seamă scriitori.

Când isprăvii de scris, le întinsei sulul de pergament. Şi toţi fură cuprinşi de cea mai mare minunare, pe urmă fiecare, rând pe rând, scrise câte un şir cu cea mai frumoasă scriitură a lui.

După care robii plecară să-i ducă sultanului sulul. Iar când sultanul cercetă toate scriiturile, nu fu mulţumit decât numai de scriitura care era făcută în patru feluri osebite şi pentru care eram vestit în lumea întreagă, pe când mai eram încă fiu de sultan.

Sultanul atunci le spuse tuturor prietenilor săi, câţi erau de faţă, şi robilor:

— Duceţi-vă toţi la meşterul acestei scriituri frumoase, şi daţi-i caftanul acesta de fală spre a se înveşmânta cu el, şi poftiţi-l să încalece pe catârca mea cea mai frumoasă, şi însoţiţi-l cu alai, în zarvă de alăute, şi poftiţi-l dinaintea mea!

La vorbele Măriei Sale, toţi începură a zâmbi. Iar sultanul, băgând de seamă, rămase tare oţărât şi strigă:

— Ce! Vă dau o poruncă, iar voi râdeţi de mine?

Şi ei răspunseră:

— O, doamne al veacului, nu cutezăm noi a râde de vorbele Măriei Tale! Da trebuie să-ţi spunem că acela care a scris scriitura aceasta nu este vreun fiu de Adam, ci e o maimuţă a căpitanului corăbiei!

Atunci sultanul rămase minunat până peste fire de vorbele lor, pe urmă se cutremură de bucurie şi de râs, şi strigă:

— Vreau să cumpăr maimuţa aceea!

Tot atunci, le porunci tuturor oamenilor de la curtea lui să se ducă la corabie să capete maimuţa şi să ia cu ei catârca şi caftanul de fală, şi le spuse:

— Trebuie neabătut s-o îmbrăcaţi cu caftanul acesta de fală, s-o poftiţi să încalece pe catârcă şi s-o aduceţi aici!

Atunci toţi veniră la corabie şi mă cumpărară la preţ greu de la căpitan, care nu vroise dintru-ntâi. Eu, pe urmă, îi făcui un semn căpitanului spre a-i spune că eram tare mâhnit să mă despart de el. Pe urmă, mă luară, mă înveşmântară cu caftanul cel falnic, mă ajutară să încalec pe catârcă şi plecarăm cu toţii, în zvoana alăutelor dulci, din cetatea aceea; şi toţi locuitorii din cetatea aceea rămaseră înmărmuriţi şi începură să se uite cu o luare aminte nemărginită la priveliştea aceea uluitoare şi de-a mirărilea.

După ce mă aduseră dinaintea sultanului şi după ce îl văzui, sărutai de trei ori pământul dintre mâinile sale şi pe urmă rămăsei nemişcat. Atunci sultanul mă pofti să stau jos, iar eu şezui în genunchi. Atunci toţi cei de faţă se minunară de buna mea creştere şi de polisfetia mea aleasă; ci tot sultanul fu cuprins de minunarea cea mai mare. Şi, de îndată ce mă aşezai astfel în genunchi, sultanul porunci să plece toată lumea, şi toată lumea plecă. Nu mai rămaseră în sală decât sultanul, căpetenia hadâmbilor, un rob tânăr, îndrăgit de sultan, şi eu, o, stăpână a mea! Atunci sultanul porunci să mi se aducă de mâncare. Şi fu adusă o masă pe care se găseau toate bucatele pe care un suflet şi le poate dori şi râvni, şi toate lucrurile care fac desfătul ochilor. Iar sultanul îmi făcu semn să mănânc. Eu atunci mă ridicai şi sărutai pământul dintre mâinile sale, de şapte ori pe rând, şi şezui jos tare cuviincios, şi începui să mănânc, aducându-mi aminte de toată bună creşterea mea din trecut.

După ce masa fu strânsă, mă sculai şi eu spre a mă duce să mă spăl pe mâini; mă întorsei pe urmă, după ce mă spălai pe mâini, şi luai călimara, calamul şi o foaie de pergament, şi scrisei două strofe despre bunătatea cofeturilor arăbeşti:

O, dulci cofeturi, gingaşe comori,
Zaharuri împletite-n foi subţiri.
Voi sunteţi tiriacul vrăjitor;
Voi sunteţi leac oricărei otrăviri!

Numai pe voi, zumaricale scumpe,
Vă îndrăgeşte inima-mi întreagă,

Voi, pentru care sufletu-mi se umple
De sfânta prietenie ce ne leagă.

Ah, cum tresare inima-mi când vede,
Pe masa-ntinsă, în mijlocul ei,
O kenafa cu pletele boghete
Şi aromind în dulcele-i olei,

Scăldată-n untul lenevos şi proaspăt
Şi-n mierea ei de aur risipit,
Într-o tabla ce-mbie să-i fii oaspăt
La ceasul desfătării fericit.

O, kenafa, o, kenafa-ntocmită
Din tăieţeii bucuriei rare,
De-atâta poftă dusă-ntru ispită
O, kenafa, ard ca o faclă mare!

Simt moartea neagră-n preajma mea cum vine
Când nu te văd zâmbindu-mi de pe masă!
O zi din viaţă nu pot fără tine,
O, kenafa, ya kenafa aleasă!

După care pusei jos calamul şi hârtia şi mă ridicai şi mă dusei să stau cuviincios mai deoparte. Atunci sultanul privi ce scrisesem şi citi, şi se minună cu uluire şi strigă:

— Este oare cu putinţă ca o maimuţă să ştie stăpâni atâta pricepere la vorbă şi mai cu seamă o scriitură atâta de frumoasă? Pe Allah! Asta-i minunea minunilor!

În clipita aceea, i se aduse sultanului tablaua de şatrange, şi sultanul mă întrebă prin semne:

— Ştii să joci şah?

Iar eu făcui din cap:

— Da, ştiu!

Atunci mă apropiai, orânduii şahul şi începui să joc cu sultanul. Şi îl bătui de două ori! Atunci sultanul nu ştiu ce să mai creadă şi minţile lui rămaseră năuce, şi grăi:

— De-ar fi un fiu de Adam, i-ar întrece pe toţi muritorii din veacul său!

Atunci sultanul îi zise hadâmbului:

— Du-te la stăpâna ta cea tânără şi spune-i: „Vino repede la sultan, o, stăpâna mea”, căci vreau ca fiica mea să se poată bucura de priveliştea aceasta şi să vadă maimuţa aceasta de-a mirărilea!

Atunci hadâmbul se duse şi se întoarse numaidecât cu stăpâna lui cea tânără, fata sultanului, care, de cum mă văzu, îşi şi acoperi chipul cu iaşmacul şi spuse:

— O, părintele meu, cum de te-ai putut amăgi să trimiţi după mine spre a mă aduce la vederea bărbaţilor străini?

Iar sultanul îi spuse:

— O, copila mea, nu se află aici la mine decât robul meu cel micuţ, copilul de colea, şi hadâmbul care te-a crescut, şi maimuţa aceasta, şi eu, tatăl tău! Aşa că faţă de cine de aici îţi acoperi chipul?

Faţa atunci răspunse:

— Află, o, părinte al meu, că maimuţa aceasta este fiul unui sultan! Pe sultanul, părintele său, îl cheamă Aymarus şi este stăpân peste o ţară din lăuntrul depărtat. Maimuţa aceasta este numai vrăjită; şi însuşi efritul Georgirus, cel din stirpea lui Eblis, este acela care l-a vrăjit, după ce a omorât-o pe chiar soţia sa, fata sultanului Aknamus, stăpânul de peste Insula de Abanos. Maimuţa pe care tu o socoţi maimuţă adevărată este, aşadar, om, cărturar vestit, învăţat şi tare înţelept!

La vorbele acestea, sultanul se minună foarte, se uită la mine şi mă întrebă:

— Este adevărat ceea ce spune despre tine fiica mea?

Eu răspunsei dând din cap:

— Da! Este adevărat!

Şi începui să plâng. Atunci sultanul o întrebă pe fiica sa:

— Da de unde ai învăţat tu să pricepi că este vrăjit?

Ea răspunse:

— O, părinte al meu, când eram mică, bătrâna care o slujea pe maica era o vrăjitoare, doldora de şiretlicuri şi tare meşteră la fermecătorie. Şi ea-i cea care m-a învăţat meşteşugul vrăjitoriei. Şi de-atunci până acum am adâncit şi mai mult meşteşugul acesta, m-am desăvârşit în el, şi aşa am învăţat aproape o sută şi şaptezeci de feluri de fermecătorii; iar cel mai mărunt dintre ele m-ar face în stare să mut saraiul tău întreg, cu toate pietrele lui şi cu toată cetatea, tocmai dincolo de muntele Kaf, să prefac tot meleagul acesta într-o faţă de mare şi să-i preschimb pe toţi locuitorii în peşti!

Atunci părintele ei strigă:

— Mă rog ţie, pe adevărul numelui lui Allah, o, copila mea, slobozeşte-l pe tânărul acesta, ca să pot să mi-l fac vizir! Cum? Stăpâneşti un har atâta de scump, iar eu nici habar nu am? Of, slobozeşte-l, ca să mi-l fac numaidecât vizir, întrucât trebuie să fie un tânăr zarif şi plin de deşteptăciune!

Iar fata răspunse:

— Din toată inima prietenoasă şi caldă, şi ca o cinstire datorată!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă, şi se opri cu chibzuinţă.

Dar când fu cea de a patrusprezecea noapte,

urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că al doilea saaluk i-a spus stăpânei casei:

O, stăpâna mea, fata, la vorbele acelea, luă un cuţit, pe care erau învrâstate nişte slove în limba ebraică, şi cu acel cuţit trase un cerc în mijlocul saraiului, iar în mijlocul cercului scrise nişte nume şi nişte semne talismanice; pe urmă şezu în mijlocul cercului şi murmură nişte vorbe vrăjitoreşti, şi citi dintr-o terfeloagă tare veche nişte lucruri pe care nimenea nu le pricepu, şi o ţinu tot aşa un oarecare răstimp. Dintr-odată, partea saraiului în care ne aflam noi se cufundă într-o beznă atâta de groasă, încât gândirăm că am fost îngropaţi de vii sub năruiturile lumii. Şi, deodată, dinaintea noastră se ivi efritul Georgirus, în înfăţişarea cea mai cumplită şi mai hâdă, cu mâinile ca nişte furci, cu picioarele ca nişte catarge şi cu ochii ca doi tăciuni aprinşi. Noi toţi atunci ramaserăm înmărmuriţi. Şi fiica sultanului îi zise:

— Nu îţi urez niciun bun venit! Şi nu te întâmpin prieteneşte, o, efritule!

Atunci efritul îi zise:

— O, vicleano! Cum de poţi să-ţi calci jurământul? Au nu mi-ai jurat şi nu am căzut noi la învoială că niciunul dintre noi doi nu are a se băga în treburile celuilalt şi nu va căta să-l stânjenească? Încât, o, vânzătoareo, ţi se binecuvine soarta ce te aşteaptă! Na, ţine!

Şi pe dată efritul se preschimbă într-un leu înfricoşător, care căscă gura în toată mărimea ei şi se repezi la copilă. Ea atunci, cu o smucitură iute, îşi smulse un fir de păr din plete şi-l apropie de buze şi slomni asupra-i nişte vorbe magiceşti şi pe dată părul se făcu o sabie bine agerită. Atunci ea înşfacă sabia, izbi năprasnic leul şi îl despică în două jumătăţi. Şi

numaidecât capul tăiat al leului se prefăcu într-un scorpion, care lunecă spre călcâiul fetei că să-l înţepe; şi repede faţa se preschimbă într-un şarpe urieşesc, care se repezi asupra afurisitului de scorpion, chip al efritului, şi amândoi porniră o luptă aprigă. Şi scorpionul deodată se preschimbă într-o gaie şi pe dată şarpele se făcu o pajură, care sări asupra găii şi începu s-o înghesuie; era gata s-o zvântuie, după un ceas de trudă, când deodată gaia se preschimbă într-o pisică neagră şi pe dată fata se făcu lup; atunci, în mijlocul saraiului, pisica şi lupul se luară la luptă şi porniră o bătălie amarnică; iar pisica, văzându-se biruită, se preschimbă iar şi se făcu o rodie mare, roşie şi tare umflată. Şi rodia se lăsă a cădea pe fundul havuzului din curte; şi lupul sări în havuz şi era gata s-o prindă, când rodia se ridică în văzduh. Şi, cum era foarte mare, căzu greu pe marmură şi se sparse; atunci toate seminţele din ea se împrăştiară una câte una şi acoperiră tot pământul din curte. Atunci lupul se preschimbă într-un cocoş care începu să le pigulească cu ciocul şi să le înghită una câte una şi nu mai rămase decât numai o sămânţă, pe care cocoşul urma s-o înghită la fel, când deodată sămânţa aceea căzu din ciocul cocoşului, întrucât aşa vroiseră ursitoarea şi soarta, şi ajunse de se oploşi într-o crăpătură de lângă havuz şi în aşa fel, încât cocoşul nu mai ştiu unde-i. Atunci cocoşul începu să ţipe şi să bată din aripi şi să ne facă semn cu ciocul; ci noi nu pricepeam nimic din graiul lui, nici ce ne spunea. Atunci scoase un ţipăt atâta de năprasnic, încât nouă, celor care nu-l pricepeam, ni se păru că saraiul se cufundase sub noi. Pe urmă cocoşul începu să se rotească prin curte şi să caute sămânţa de rodie, până ce o găsi în gaura de lângă havuz, şi se repezi la ea s-o ciugulească, dar deodată sămânţa căzu în apă, în mijlocul havuzului, şi se preschimbă într-un peşte care se afundă în apă. Atunci cocoşul se preschimbă într-un chit mare, care sări în apă şi se afundă pe urmele peştelui şi se mistui din privirile noastre vreme de un ceas. După acest răstimp, auzirăm ţipete mari şi ne cutremurarăm de spaimă. Şi pe dată văzurăm ivindu-se efritul cu înfăţişarea lui hâdă de efrit, da era tot numai un pojar ca un cărbune arzând, iar din gură îi ieşeau flăcări, iar din ochi şi din nări ieşea pară şi fum; iar după el se ivi fata, cu înfăţişarea ei de fată de sultan, da era toată numai un pojar, ca un fier încins, şi se repezi pe urmele efritului, care şi ajunsese asupra noastră! Ne cuprinse atunci pe toţi o spaimă cumplită că avem să fim arşi de vii şi să ne pierdem viaţa. Şi eram gata să ne repezim toţi în apă, când efritul ne opri scurt cu un răcnet înfricoşător şi sări pe noi în mijlocul sălii ce da înspre curte şi suflă foc peste feţele noastre! Şi copila îl ajunse şi

suflă şi ea foc peste faţa lui. Da toate astea făcură ca focul să ne ajungă şi pe noi, venind şi de la ea şi de la el; da focul care venea de la ea nu ne făcu niciun rău, pe când focul de la el dimpotrivă! Astfel o scânteie mă ajunse drept în ochiul cel stâng de maimuţă şi mi-l prăpădi fără de leac! Iar o scânteie îl ajunse pe sultan în obraz şi-i arse toată partea de jos a chipului, cu barbă şi cu gură cu tot, şi-i făcu scrum toţi dinţii de jos. Iar o scânteie îl ajunse pe hadâmb în piept, şi hadâmbul luă foc din creştet până în talpă şi arse şi muri pe clipă pe dată!



Estimp, copila se ţinea mereu după efrit şi îl sufla cu flăcări. Şi deodată auzirăm un glas care spunea:

— Numai unul Allah este mare! Numai unul Allah este puternic! El sfarmă, biruie şi părăseşte pe tăgăduitorul care se leapădă de legea lui Mohamed, domnul oamenilor!

Or, glasul era glasul copilei sultanului, care ne făcu semn cu degetul şi ni-l arătă pe efritul care, ars pe de-a întregul, se prefăcuse într-o grămadă de cenuşă. Pe urmă fata veni la noi şi ne spuse:

— Repede! Aduceţi-mi un vas cu apă!
I se aduse. Atunci ea rosti deasupra apei nişte vorbe nedesluşite, mă stropi pe urmă cu apă şi îmi spuse:
— Fii slobozit, în numele şi întru adevărul celui singur Adevărat! Şi, întru adevărul numelui lui Allah cel Atotputernic, întoarce-te la înfăţişarea ta dintâi!
Atunci eu mă preschimbai în fiinţă omenească, aşa cum fusesem odinioară, da rămăsei chior! Fata atunci, în chip de alinare, îmi zise:
— Focul s-a preschimbat iarăşi în foc, sărmane copil!
Şi tot aşa îi spuse şi tatălui ei, cel cu barba arsă şi cu dinţii pierduţi! Pe urmă zise:
— Cât despre mine, părinte al meu, eu trebuie să mor, întrucât moartea aceasta mi-a fost scrisă! În ceea ce îl priveşte pe efrit, nu aş fi avut atâta de furcă, spre a-l nimici, dacă ar fi fost o făptură ca toate făpturile: l-aş fi omorât de întâia dată! Da ce m-a ostenit şi mi-a dat de furcă a fost risipirea seminţelor de rodie, întrucât sămânţa pe care n-am izbutit s-o ciugulesc dintru-ntâi era chiar sămânţa cea mai de seamă, în care se afla, singur-singurel, sufletul ginnului! Oh, de-aş fi putut să înhaţ sămânţa aceea, efritul ar fi fost nimicit chiar în acea clipită. Ci, vai, nu l-am văzut! Întrucât aşa a fost statorinţa ursitoarei! Şi-aşa că am fost silită să duc cu el atâtea bătălii cumplite sub pământ, în văzduh şi în apă; şi, de fiecare dată când deschidea vreo uşă de scăpare, eu îi deschideam o uşă de pierzare, până ce deschise într-un sfârşit cumplita uşă a focului! Or, odată ce uşa focului a fost deschisă, trebuie să mori! Şi ursita mi-a îngăduit să-l ard pe efrit mai înainte de a fi ars eu! Da până a-l omorî, am vrut să-l hotărăsc să îmbrăţişeze credinţa noastră, care-i legea cea sfântă a Islamului; dar el n-a primit, şi l-am ars! Iar eu, la rându-mi, am să mor şi eu! Şi Allah îmi va ţine locul pe lângă voi şi are să vă mângâie!
La vorbele acestea, fata începu să se roage fierbinte focului până în clipita când, într-un sfârşit, nişte scântei negre ţâşniră şi urcară înspre pieptul şi înspre faţa ei. Şi când focul îi atinse faţa, ea începu să plângă, pe urmă spuse:
— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât numai singur unul Allah! Şi mărturisesc că Mohamed este trimisul lui Allah!
Nici nu apucă ea să rostească bine vorbele acestea, că o şi văzurăm prefăcându-se într-o grămadă de cenuşă, chiar lângă grămada efritului.

Noi atunci ramaserăm tare mâhniţi din pricina sa. Iar eu aş fi vrut să fiu în locul ei decât să văd prefăcut într-o grămadă de cenuşă acel chip luminos de mai înainte, copila aceea care îmi făcuse un bine atâta de mare! Şi nu se poate răsturna întru nimic porunca lui Allah.

Când îşi văzu copila prefăcută într-un morman de cenuşă, sultanul îşi smulse ce-i mai rămăsese din barbă şi se bătu peste obraji, şi îşi sfâşie hainele. Iar eu făcui la fel. Şi amândoi o plânserăm. Apoi veniră curtenii şi căpeteniile ocârmuirii şi îl găsiră pe sultan în starea aceea de sfârşire, stând jos şi plângând lângă două grămezi de cenuşă. Rămaseră tare uimiţi, şi începură să se învârtească împrejurul sultanului, fără a cuteza să-i vorbească, şi-aşa vreme de un ceas. Atunci sultanul îşi veni oleacă în fire şi le istorisi ce păţise fata lui cu efritul. Iar ei strigară:

— Allah! Allah! Ce nenorocire amarnică! Ce prăpăd!

Apoi veniră toate hanâmele din sarai, cu toate roabele lor; şi, vreme de şapte zile în şir, se săvârşiră toate datinele de înmormântare şi de jale. Pe urmă sultanul porunci să se zidească o boltă mare pentru cenuşa copilei lui, şi îndemnă să fie gata în grabă mare, şi hotărî să ardă în ea lumânările şi fanarele zi şi noapte. Iar cenuşa efritului fu aruncată în vânt, sub blestemul lui Allah. Şi sultanul, după atâtea necazuri, căzu într-o boală de era să moară. Boala aceea ţinu o lună întreagă. Şi, când puterile i se mai întoarseră oleacă, trimise după mine şi îmi spuse:

— O, flăcăule, noi toţi cei de aici, înainte de venirea ta, ne trăiam viaţa în cea mai desăvârşită mulţumire, la adăpost de răutăţile soartei! Şi-a trebuit să vii tu, spre-a trage asupră-ne toate necazurile. De-ar fi fost dat să nu te fi văzut niciodată nici pe tine, nici chipul tău de cobe, chipul tău de pacoste, care ne-a aruncat în starea aceasta de jale! Căci, mai întâi şi-ntâi, tu ai fost pricina pierzaniei copilei mele, care, hotărât, preţuia mai mult decât o sută de oameni! Şi, în al doilea rând, din pricina ta am păţit ceea ce ştii, cu barba mea! Şi dinţii i-am pierdut şi celelalte mi-au fost arse! Şi, în al treilea rând, bietul meu hadâmb, slujitorul acela bun, care o crescuse pe copila mea, a fost omorât şi el! Şi nu este din vina ta, iar acuma mâna ta nu poate să mai aducă vreo îndreptare; şi toate ni s-au întâmplat, şi nouă şi ţie, din porunca lui Allah! Şi-apoi preamărit fie Allah, carele a îngăduit fiicei mele să te slobozească pe tine, pierzându-se pe sine! Asta-i soarta! Pleacă, dară, copilul meu, din ţara noastră! Întrucât ceea ce ni s-a întâmplat până acum din pricina ta ne ajunge. Şi toate au fost statorite de Allah. Pleacă, dar, şi mergi în pace!

Eu atunci, o, stăpână a mea, ieşii de la sultan, nevenindu-mi să cred în mântuirea mea. Şi nu ştiam unde să mă duc. Şi prefiram prin inima mea toate câte mi se întâmplaseră, de la început până la sfârşit: şi cum scăpasem cu zile de la tâlharii din pustie, şi drumul meu de o lună, şi ostenelile, şi întâlnirea mea cu croitorul, şi întâlnirea şi petrecerea mea cea atâta de dulce cu tinerica de sub pământ, şi scăparea mea din mâinile efritului, care vroise dintru-întâi să mă căsăpească, şi totul tot, de la început până la sfârşit, dimpreună cu preschimbarea mea în maimuţă ajunsă slugă la căpitanul corăbiei, şi cumpărarea mea de către sultan pe un preţ scump foarte, datorită scriiturii mele frumoase, într-un sfârşit tot! Şi încă, mai cu seamă, vai, năpasta de la urmă, care prilejui pierderea ochiului meu. Şi mulţumii lui Allah zicând: „Mai bine-i că mi-am pierdut ochiul decât viaţa!”

După aceea, şi până a nu părăsi cetatea, mă dusei la hammam să mă îmbăiez. Şi chiar acolo mi-am ras barba, o, stăpână a mea, spre a putea să drumeţesc liniştit în starea aceasta de saaluk! Şi, de-atunci, nu mai contenesc să plâng în fiece zi şi să mă gândesc la toate nenorocirile câte le-am îndurat şi mai cu seamă la pierderea ochiului meu stâng. Şi, ori de câte ori mă gândesc la el, îmi vin lacrimile în ochiul drept şi mă împiedică să văd, da nu mă vor împiedica niciodată să cuget la stihurile acestea ale poetului:

Allah cel milosârdnic va fi având habar
De lunga-mi pribegire prin chinuri şi amar?
Se-abat mereu asupră-mi izbelişti şi prăpăd –
Zăbavnic prind de veste şi prea târziu le văd!
Ci răbduriu şedea-voi năpastelor nainte,
Pentru ca orişicine să ia astfel aminte
C-am îndurat necazuri cât n-are apă marea,
Mai rele şi mai negre ca însăşi îndurarea.
Că are şi-ndurarea în sine-o frumuseţe,
Când îi înduri cucernic poverile mistreţe.
Oricum, ce hotărât-a Allah dintru-nceput,
Aceea-i dat să-ndure făpturile de lut!
Iubita mea ciudată tot sufletul mi-l ştie
Şi tot ce-ascunde patu-mi în noaptea mea târzie.
Nu-i scapă nicio taină, nici taina tainei baremi;
Îmi iscodeşte somnul, mereu în vis apare-mi!

Cât despre cel ce spune că totuşi sunt pe lume
Şi desfătări şi zâmbet şi bucurii şi glume,
Răspunde-i: trece grabnic voioasa desfătare,
Curând gusta-vei zile ca smirna mai amare.

Plecai, aşadar, şi lăsai cetatea şi drumeţii prin ţări multe, şi străbătui cetăţi de scaun, şi mă îndreptai spre Sălaşul Păcii, Bagdadul[79], unde nădăjduiam să ajung la emirul drept-credincioşilor spre a-i istorisi toate câte mi s-au întâmplat.

După zile lungi ajunsei până la urmă la Bagdad, în noaptea aceasta. Şi îl găsii pe fratele de colea, saalukul cel dintâi, care şedea tare nedumerit, şi îi zisei:

— Pacea fie cu tine!

Iar el îmi răspunse:

— Şi cu tine să fie pacea şi mila lui Allah şi toate îndurările sale!

Eu atunci începui să stau de vorbă cu el, şi îl văzurăm venind spre noi pe fratele nostru, cel de al treilea, care, după urările de bună pace, ne spuse că este străin. Iar noi îi spuserăm:

— Şi noi tot aşa, suntem doi străini, şi am ajuns chiar în noaptea aceasta în cetatea această binecuvântată!

Pe urmă tustrei plecarăm împreună şi niciunul dintre noi nu ştia povestea celorlalţi. Şi soarta şi ursitoarea ne călăuzi dinaintea acestei uşi, şi intrarăm în casa voastră!

Şi-acestea-s, o, stăpână a mea, pricinile bărbii mele rase şi ale ochiului meu prăpădit!

Atunci stăpâna cea tinerică a casei îi spuse celui de al doilea saaluk:

— Povestea ta este într-adevăr nemaipomenită! Încât, hai! Netezeşte-ţi oleacă pletele pe cap şi du-te de-ţi vezi de drumul tău pe calea lui Allah.

Şi el răspunse:

— Chiar că nu voi ieşi de aici până nu voi auzi şi povestea celui de al treilea soţ al meu!

Atunci cel de al treilea saaluk înaintă şi spuse:

Povestea celui de al treilea saaluk

O, hanâmă plină de fală, să nu socoţi că povestea mea ar fi tot pe atâta de minunată ca aceea a celor doi soţi ai mei! Întrucât povestea mea este nemăsurat mai uluitoare.

Dacă soţilor mei, aceştia doi de colea, nenorocirile le-au fost menite de soartă şi de ursitoare, cu mine a fost altceva! Pricina bărbii mele rase şi a ochiului meu scos este că eu însumi, din vina mea, mi-am stârnit năpasta şi mi-am umplut inima cu supărări şi cu necazuri.

Iacătă! Eu sunt un sultan, fiu de sultan. Pe tatăl meu îl chema Kassib, iar eu sunt fiul său. După ce sultanul, tatăl meu, a murit, am moştenit domnia şi am domnit şi am ocârmuit cu dreptate, şi le-am făcut mult bine supuşilor mei.

Da mă mistuia o patimă amarnică pentru călătorii pe mare. Şi nu duceam lipsă de ele, întrucât cetatea mea de scaun era aşezată la marginea mării; şi, pe o întindere mare de ape, aveam ostroave ce se aflau sub stăpânirea mea şi care erau întărite, în starea de apărare şi de bătălie. Şi gândii într-o zi să mă duc să-mi cercetez ostroavele, şi poruncii să se pregătească zece corăbii mari, şi să se aducă pe ele zaherea pentru o lună, şi plecai. Călătoria de cercetare ţinu douăzeci de zile, după care, într-o noapte, văzurăm că se dezlănţuie spre noi nişte vânturi potrivnice, şi aşa ţinu până în zori; când vântul se mai domolise şi marea se mai îmbunase, la răsăritul soarelui, văzurăm o insulă mică, la care puturăm să poposim; coborârăm pe uscat, gătirăm ceva de-ale gurii, mâncarăm, ne odihnirăm două zile, aşteptând sfârşitul furtunii, şi plecarăm iar. Călătoria ţinu încă douăzeci de zile, până ce într-o zi pierdurăm drumul; apele pe care pluteam ne erau necunoscute, şi nouă şi căpitanului. Întrucât nici căpitanul nu cunoştea chiar nimic din marea aceea! Atunci îi spuserăm celui ce sta de veghe:

— Scrutează marea cu băgare de seamă!

Şi năierul de veghe se sui pe catarg, pe urmă coborî şi ne spuse şi-i spuse şi căpitanului:

— La dreapta mea am văzut nişte peşti la faţa apei; iar în mijlocul mării am întrezărit în dreapta ceva ce părea ba negru, ba alb!

La vorbele acestea ale străjerului, pe căpitan îl cuprinse spaima; îşi izbi turbanul de pământ, îşi smulse barba şi ne strigă:

— Vă vestesc pieirea noastră a tuturora! Şi nici măcar unul nu are să scape întreg şi teafăr!

Pe urmă începu să plângă, şi noi tot aşa, laolaltă cu el, începurăm să plângem de mila noastră. Pe urmă îl întrebai pe căpitan:

— O, reizule, lămureşte-ne şi nouă vorbele străjerului!

El răspunse:

— O, doamne al meu, află că din ziua când a bătut vântul cel potrivnic am pierdut drumul, şi aşa a rămas, pierdut, de unsprezece zile încoace; şi nu se simte niciun fel de vânt prielnic, care să ne întoarcă la calea cea bună. Or, află ce vrea să zică lucrul acela negru şi alb, şi peştii aceia plutind prin preajmă; mâine avem să ajungem la un munte de stâncă neagră, care se cheamă Muntele de Magnet, iar apele au să ne mâne cu tărie către muntele acela, iar nava noastră are să fie desfăcută în bucăţele, căci cuiele ei au să-şi ia zborul, trase de Muntele de Magnet, şi au să se lipească de coastele lui; întrucât Allah Preaînaltul a înzestrat cu o putere tainică muntele acela de magnet care, astfel, trage la el toate lucrurile de fier! Aşa că nici nu poţi să-ţi închipuieşti grămada uriaşă de fierotenii câte s-au strâns, lipite de muntele acela, din vremea de când corăbiile sunt trase spre el cu tărie! Singur Allah le ştie socoata. Mai mult: de pe mare se vede strălucind în vârful acelui munte o boltă de aramă galbenă, sprijinită pe zece pilaştri; iar pe boltă se află un călăreţ de aramă călare pe un cal de aramă; iar călăreţul ţine în mână o lance de aramă; iar pe pieptul călăreţului atârnă o tăblie de plumb, încrustată toată cu nume necunoscute şi talismanice! Or, o, Măria Ta, află că, atâta vreme cât călăreţul acela va sta pe calul său, toate corăbiile care vor trece pe sub el vor fi dezbârnate în bucăţi, şi toată fierăria corăbiilor se va lipi de munte. Şi-aşa că nu va fi cu putinţă vreo mântuire până ce călăreţul acela nu va fi răsturnat jos de pe cal![80]

La vorbele acestea, o, stăpână a mea, căpitanul începu să plângă cu belşug de lacrimi, iar noi rămaserăm încredinţaţi de pieirea noastră fără de mântuire, şi fiecare îşi luă bun rămas de la prietenii săi.

Şi, într-adevăr, de cum se lumină de ziuă, ne văzurăm aproape de muntele acela cu stânci de magnet negre, iar apele ne mânară cu putere către el. Pe urmă, când cele zece corăbii ale noastre ajunseră la poalele muntelui, deodată cuiele corăbiilor începură să zboare cu miile, laolaltă cu toate fieroteniile, şi se duseră să se lipească de munte; şi navele noastre se dezbârnară, iar noi toţi ne prăvălirăm în mare.

Atunci, ziua toată, rămaserăm la cheremul mării, şi unii ne înecarăm, alţii scăparăm, da cea mai mare parte se înecă; iar cei care scăpară nu mai

izbutiră niciodată nici să se vadă, nici să ne mai găsească, întrucât nahlapii cumpliţi şi vânturile potrivnice îi risipiră în toate părţile.

Cât despre mine, o, stăpână a mea, Allah Preaînaltul mă izbăvi, spre a mă meni altor necazuri, suferinţe mari şi nenorociri grele. Izbutii să mă agăţ de o scândură dintre scândurile desprinse, iar valurile şi vântul mă aruncară pe ţărm, la piciorul Muntelui de Magnet!

Atunci găsii un drum care ducea tocmai în spicul muntelui, drum întocmit în chip de scară tăiată în stâncă. Şi numaidecât rostii într-ajutor numele lui Allah Preaînaltul, şi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu dimineaţa sclipind şi, cuminte, îşi curmă povestirea.

Iar când fu cea de a cincisprezecea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că al treilea saaluk, povestindu-i tinerei stăpâne a casei, pe când ceilalţi soţi şedeau jos cu braţele încrucişate, vegheaţi de cei şapte arapi, care ţineau în mână sabia trasă, urmă:

Rostii într-ajutor numele lui Allah şi mă rugai lui fierbinte şi mă cufundai în flacăra rugăciunii; mă căţărai pe urmă cum putui printre stânci şi crăpături şi izbutii, vântul potolindu-se într-un sfârşit la porunca lui Allah, să mă caţăr până sus pe munte, şi tare mă bucurai de izbăvirea mea, până peste marginile bucuriei! Şi nu-mi mai rămânea decât să ajung până la boltă; şi ajunsei, într-un sfârşit, şi putui să intru sub ea. Atunci şezui în genunchii amândoi, şi îmi făcui rugăciunea, şi îi mulţumii lui Allah pentru scăparea mea.

În ceasul acela, osteneala mă potopi până într-atâta încât mă prăbuşii la pământ şi adormii. Şi, pe când dormeam, auzii un glas care îmi spunea:

— O, fiu al lui Kassib! Când te vei deştepta din somn, să sapi sub picioarele tale, şi ai să găseşti un arc de aramă şi trei săgeţi de plumb, pe care sunt săpate nişte semne talismanice. Să iei arcul şi să ţinteşti în călăreţul care se află pe boltă, şi vei da iarăşi linişte oamenilor, scăpându-i de pacostea aceasta amarnică! Iar când ai să-l loveşti pe călăreţ, călăreţul va cădea în mare, iar arcul va cădea din mâinile tale la pământ; tu atunci să iei arcul şi să-l îngropi în pământ, chiar pe locul unde va fi căzut! Estimp, marea va începe să clocotească, pe urmă să crească, până ce va ajunge să atingă vârful pe care te afli tu. Şi atunci ai să vezi pe mare un caic, iar în

caic un ins[81]. Ci-i un alt ins decât călăreţul prăvălit în mare. Insul acela va veni la tine, ţinând în mână o vâslă. Iar tu, fără teamă, să te sui lângă el în caic! Dar ia seama bine să nu care cumva să rosteşti numele cel sfânt al lui Allah, ia seama bine! Odată ajuns în caic, insul acela are să te ducă şi are să te poarte pe mare vreme de zece zile, până ce te va face să ajungi la Marea Izbăvirii. Şi, ajungând la marea aceea, vei găsi tu pe careva care să te ajute să răzbaţi până la ţara ta. Şi să nu uiţi că toate astea nu se vor împlini decât dacă nu vei rosti numele lui Allah.[82]

În clipita aceea, o, stăpână a mea, mă deşteptai din somn şi, plin de bărbăţie, mă apucai pe dată să îndeplinesc porunca glasului. Cu arcul şi cu săgeţile găsite, săgetai călăreţul şi-l doborâi. Iar arcul căzu din mâna mea; atunci, chiar pe locul acela, îl îngropai în pământ; şi numaidecât marea se zbuciumă, clocoti şi crescu, ajungând până la vârful muntelui unde mă aflam. Şi, peste scurt răstimp, văzui că se iveşte din adâncul mării un caic ce se îndrepta spre mine. Iar când caicul ajunse aproape, zării în el un om de aramă, care avea pe piept o tăblie de plumb, pe care erau săpate nişte nume şi nişte semne vrăjitoreşti. Atunci mă suii în caic, da fără a rosti nicio vorbă. Iar omul de aramă purcese la drum cu mine şi merse vreme de o zi, vreme de două zile, vreme de trei zile, şi tot aşa până la sfârşitul celei de a zecea zi. Şi atunci văzui ivindu-se în zare nişte insule: erau izbăvirea! Atunci mă bucurai în cumpănul bucuriei şi, din pricina preaplinului din suflet şi a mulţumitei mele fată de Preaînaltul, rostii numele lui Allah şi îl preamării şi strigai: „Allahu akbar! Allahu akbar!”[83]

Şi nici nu apucai eu să rostesc bine vorbele acestea sfinte, că omul de aramă mă şi înşfacă şi mă aruncă din caic în mare, pe urmă se afundă în depărtare şi se mistui.

Cum ştiam să înot, mă pusei să înot ziua toată până noaptea, încât mâinile mi se sleiră, iar umerii mi se sfârşiră de trudă, şi mă simţeam topit! Atunci, văzând că-mi vine moartea, îmi făcui mărturisirea de credinţă[84] şi mă gătii să mor. Ci, tot atunci, un val, mai nemăsurat decât toate valurile mării, se năpusti din depărtare ca o cetate urieşească şi mă luă şi mă aruncă atâta de tare şi atâta de departe, încât mă pomenii dintr-o dată pe malul uneia din insulele pe care le zărisem. Aşa a vrut Allah!

Atunci mă trăsei pe mal şi mă apucai să storc apa din hainele de pe mine; şi îmi întinsei hainele pe jos ca să se zvânte; şi aţipii şi dormii toată noaptea. La deşteptare, mă îmbrăcai cu hainele care se uscaseră şi mă ridicai să văd

încotro să mă îndrept. Şi zării dinaintea mea o vâlcea rodnică; intrai în ea şi o străbătui în toate părţile, pe urmă făcui tot înconjurul locului în care mă aflam şi văzui că mă aflam pe un ostrov mic, împrejmuit de mare. Atunci îmi spusei în sinea mea: „Ce prăpăd! Ori de câte ori scap dintr-un necaz, cad într-altul şi mai negru.”

Pe când şedeam aşa cufundat în gânduri negre, care mă făceau să-mi doresc cu patimă moartea, văzui că se apropia pe mare o naie plină cu oameni. Atunci, de frică să nu mai păţesc vreun bucluc amarnic, mă sculai şi mă căţărai într-un pom şi aşteptai acolo, uitându-mă. Văzui naia cum trage la ţărm şi cum ies din ea zece robi, care ţineau fiecare câte o cazma; merseră până ce ajunseră la mijlocul ostrovului şi acolo începură să dea pământul la o parte, şi până la urmă scoaseră la iveală un capac, pe care îl ridicară, şi deschiseră o intrare, care se afla dedesubt. Pe urmă se întoarseră la naie şi scoaseră din ea o sumedenie de lucruri, pe care le încărcară pe umerii lor: pâine, făină, miere, unt, oi, saci ticsiţi şi multe alte lucruri, şi toate bunurile pe care un gospodar şi le-ar dori în casă; iar robii urmară să se ducă şi să se întoarcă de la intrarea sub pământ la naie şi de la naie la capac, până ce goliră cu totul naia de lucrurile cele mari; atunci scoaseră din ea nişte haine scumpe şi nişte caftane falnice, pe care le luară în braţe; apoi văzui cum coboară din naie, în mijlocul robilor, un preacinstit moşneag, tare bătrân, ros de ani şi uscat de vânturile vremii, până într-atâta cât ajunsese ca o părere de om. Moşneagul ţinea de mână un tinerel de o frumuseţe pojarnică, croit chiar după calupul desăvâşirii, tot atâta de gingaş precum un ram subţire şi mlădiu, tot atâta de miroznic precât strălucirea cea neprihănită, vrednic a sluji de chip şi de pildă unui trup desăvârşit, într-un sfârşit, de un farmec atâta de vrăjitor, cât îmi răpi inima şi făcu să tremure toată măduva cărnii din mine! Merseră până ce ajunseră la intrare şi coborâră, şi pieriră din ochii mei; şi, peste un timp, ieşiră cu toţii îndărăt, în afară de copilandru; se întoarseră la naie, se suiră în ea şi se depărtară pe mare.

Când îi văzui că pieriră de-a binelea, mă ridicai şi coborâi din pom şi alergai spre locul pe care îl acoperiseră cu pământ. Începui să dau pământul la o parte şi să mă trudesc, până ce scosei capacul la iveală; văzui că acel capac era făcut dintr-un lemn gros cât o piatră de moară; până la urmă îl ridicai cu ajutorul lui Allah, şi văzui sub el o scară boltită; coborâi pe scara aceea de piatră, măcar că eram tare uluit, şi, într-un sfârşit, ajunsei jos.

Acolo găsii o sală încăpătoare, aşternută cu chilimuri de mare preţ şi cu mătăsării şi catifele şi, pe un divan scund, între lumânări aprinse şi între oluri pline cu flori, şi între zimbiluri pline cu poame, şi între gavanoase cu dulceţuri, şedea copilandrul şi îşi făcea vânt cu un vânturar. Când mă văzu, fu cuprins de spaimă mare; şi, cu glasul meu cel mai mângâios, îi spusei:

— Pacea fie cu tine!

Iar el îmi răspunse atunci, mai liniştit:

— Şi asupră-ţi fie pacea şi milele lui Allah şi binefacerile sale!

Iar eu îi zisei:

— O, doamne al meu, să ai parte de tihnă! Aşa cum mă vezi, sunt fiu de sultan şi sunt eu însumi sultan! Allah m-a îndrumat ca să te slobozesc din locul acesta de sub pământ, unde am văzut cum te-au coborât inşii aceia, spre a te da morţii. Şi vin să te slobozesc. Şi vei fi prietenul meu, căci vederea ta mi-a răpit minţile!

Atunci copilandrul zâmbi a râde la vorbele mele, cu un zâmbet din buze, şi mă pofti să vin şi să şed jos lângă el pe divan, şi îmi spuse:

— O, doamne, nu mă aflu aici spre a muri, ci spre a ocoli moartea. Află că sunt fiul unui mare giuvaiergiu, vestit în lumea toată pentru avuţiile lui şi pentru mulţimea comorilor sale; iar faima lui s-a întins pe toate meleagurile, cu caravanele pe care le mână până departe, ca să vândă pietre scumpe sultanilor şi emirilor pământului. La naşterea mea, în amurgul vieţii sale, tatăl meu a fost prevestit de către meşterii ghicitori că fiul acesta avea să moară înaintea lui tătâne-său şi a maică-sii; şi tatăl meu, în ziua aceea, în ciuda bucuriei naşterii mele şi a voioşiei mamei mele, care mă adusese pe lume după cele nouă luni ale sorocului, prin vrerea lui Allah, fu prins de o mâhnire mare, mai cu seamă când învăţaţii, care citiseră soarta mea în stele, îi spuseră:

— Fiul acesta va fi ucis de un sultan, fiul unui sultan pe nume Kassib, şi anume la patruzeci de zile după ce sultanul acela va prăvăli în mare călăreţul de aramă de pe Muntele de Magnet! Şi tatăl meu, giuvaiergiul, rămase mohorât. Şi se îngriji de mine şi mă crescu cu multă luare-aminte, până ce ajunsei la vârsta de cincisprezece ani. Şi-atunci părintele meu află că a fost prăvălit în mare călăreţul, şi începu să plângă şi să se chinuiască atâta, şi maică-mea împreună cu el, încât se schimbă la faţă, se sfriji la trup şi ajunse întocmai ca un om tare bătrân, ros de ani şi de nenoroc. Şi-atunci mă aduse în ostrovul acesta unde, de când m-am născut, a pus nişte oameni să zidească locaşul acesta de sub pământ, în care să mă adăpostească de

căutările sultanului, care urma să mă omoare la vârsta de cincisprezece ani, după ce avea să dea jos călăreţul de aramă. Iar tatăl meu şi cu mine rămaserăm încredinţaţi că fiul lui Kassib nu putea să mă găsească pe ostrovul acesta neştiut. Şi asta-i pricina aducerii mele aici!

Eu atunci gândii în sufletul meu: „Cum de pot cei ce citesc în stele să se înşele până într-atâta? Întrucât, pe Allah! Băietanul acesta este flacăra inimii mele şi, ca să-l omor, ar trebui să mă omor pe mine însumi!” Pe urmă îi spusei:

— O, copilul meu, Allah cel Atotputernic nu va îngădui ca o floare ca tine să fie retezată! Iar eu mă aflu aici spre a te apăra, şi am să rămân cu tine toată viaţa mea!

El îmi răspunse atunci:

— Tatăl meu va veni să mă ia la sfârşitul celei de a patruzecea zile, căci după acest răstimp nu va mai fi nicio primejdie.

Iar eu îi spusei:

— Pe Allah! O, copilul meu, am să stau cu tine aceste patruzeci de zile şi, apoi, am să-i spun părintelui tău să te lase să vii cu mine în împărăţia mea, unde ai să fii prietenul meu şi urmaşul meu la scaunul de domnie!

Atunci copilandrul, fiul giuvaiergiului, îmi mulţumi cu vorbe dulci, iar eu băgai de seamă cât era de plin de polisfetie, şi câtă înclinare avea spre mine, şi eu spre el. Şi începurăm să tăifăsuim prieteneşte, şi să mâncăm din toate bunătăţurile din zahereaua lui, care putea să ajungă vreme de un an la o sută de oaspeţi. Şi, după ce mâncarăm, pricepui ce răpită îmi era inima de farmecele acelui copilandru. Şi ne întinserăm şi dormirăm toată noaptea. Spre ziuă, mă deşteptai şi mă spălai, şi îi adusei băiatului ligheanul de aramă plin cu apă înmiresmată, şi se spălă; iar eu pregătii de masă şi mâncăram împreună; pe urmă ne apucarăm de pălăvrăgit, apoi de jucat împreună nişte jocuri, şi de râsete, până seara; atunci aşternurăm masa şi mâncarăm o oaie umplută cu migdale, cu stafide, cu nucşoare, cu piper şi cuişoare, şi băurăm apă bună şi rece, şi mâncarăm pepeni verzi şi galbeni, şi prăjituri cu miere şi cu unt, dintr-un aluat dulce şi uşor ca puful şi în care untul nu fusese cruţat, nici mierea, nici migdalele, nici scorţişoara. Şi atunci, ca şi în noaptea de dinainte, ne culcarăm şi văzui cât de prieteni ajunseserăm! Şi trăirăm aşa, în huzururi şi în tihnă, până în cea de a patruzecea zi.

Atunci, cum era cea din urmă zi şi cum giuvaiergiul urma să vină, băiatul vru să facă o scaldă bună, iar eu încălzii apa într-o căldare mare, aprinsei

lemnele, turnai apa caldă într-o cadă mare de aramă, adăugai apa rece, ca s-o fac bună şi desfătătoare, şi copilandrul intra în ea, şi îl spălai eu însumi, şi îl săpunii, şi îl frecai, şi îl înmiresmai, pe urmă îl dusei în pat, îl acoperii cu învelitoarea, şi îi înfăşurai capul cu o basma de mătase înflorată cu argint, şi îi adusei să bea un sorbet minunai, şi adormi.

Când se deşteptă, vru să mănânce, iar eu alesei harbuzul cel mai frumos şi cel mai mare, îl pusei pe o sinie, aşezai sinia jos pe chilim şi mă suii în pat, ca să iau cuţitul cel mare care sta agăţat pe perete deasupra capului băiatului; şi băiatul, ca să se joace, mă gâdilă deodată la talpă, iar eu tresării atâta de tare, încât, fără să vreau, căzui peste el, iar cuţitul pe care îl luasem i se înfipse în inimă, şi pe clipă copilandrul îşi dete sufletul.

La priveliştea aceea, o, stăpână a mea, mă bătui cu palmele peste obraji şi începui să ţip şi să gem, şi îmi sfâşiai hainele, şi mă trântii la pământ deznădăjduit şi plângând. Şi tânărul meu prieten era mort, şi ursita i se împlinise, spre a nu da de minciună spusele cititorilor în stele, şi îmi ridicai privirile şi mâinile către Cel Preaînalt şi zisei:

— O, Doamne al Lumii, dacă am săvârşit un omor, stau gata a fi osândit la judecată!

Şi, în clipita aceea, eram plin de cutezanţă în faţa morţii. Ci, o, stăpână a mea, dorurile noastre nu se împlinesc niciodată, nici în rău, nici în bine!

Aşa că nu putui să îndur mai mult vederea acelui loc şi, cum ştiam că tatăl, giuvaiergiul, urma să vină la sfârşitul celei de a patruzecea zile, păşii pe scară, ieşii, şi închisei capacul, şi îl acoperii cu pământ, ca mai înainte.

Când ajunsei afară, îmi zisei: „Trebuie numaidecât să văd ce are să se întâmple; şi trebuie să mă ascund, altminteri am să fiu căsăpit de cei zece robi, care au să mă omoare cu moartea cea mai rea!”

Şi atunci mă căţărai într-un copac mare, nu departe de locul unde se afla capacul, şi mă aciuai acolo şi privii. Peste un ceas, văzui că se iveşte pe mare naia cu bătrânul şi robii, coborâră pe uscat şi ajunseră degrabă la copac; şi văzură pământul încă proaspăt de tot; şi fură cuprinşi de spaimă mare, iar bătrânul îşi simţi inima pierindă; şi robii traseră pământul la o parte, deschiseră intrarea şi coborâră cu toţii. Atunci bătrânul începu să-şi strige copilul pe nume, cu glas mare, şi băiatul nu-i răspunse, iar ei începură să caute peste tot, şi îl găsiră cu inima străpunsă, întins pe pat.

La priveliştea aceea, bătrânul îşi simţi inima topită şi leşină; iar robii începură să se vaiete şi să se bocească, pe urmă îi duseră pe umerii lor, afară din bortă, mai întâi pe bătrân, apoi pe copilandrul mort, şi săpară pământul

şi îl înveliră pe băiat în giulgiu. Pe urmă îl cărară pe bătrân la naie, şi toate bunurile şi toată zahereaua, şi pieriră departe pe mare.

Eu atunci, într-o stare jalnică, coborâi din pom şi cugetai la nenorocirea mea, şi plânsei îndelung, şi pornii să umblu prin ostrov ziua toată şi noaptea toată, cuprins de deznădejde. Şi nu mai contenii să tot plâng aşa, până când, într-un sfârşit, băgai de seamă că marea scădea din clipă în clipă şi se depărta, şi lăsa curat tot locul aşezat între ostrov şi pământul din faţă. Atunci îi mulţumii lui Allah, care binevoia să mă scape de vederea acelui ostrov blestemat, şi răzbătui în partea cealaltă, pe nisip; ajunsei pe pământul tare şi pornii la drum, rostind într-ajutor numele lui Allah. Şi-aşa până la ceasul apusului de soare. Şi deodată văzui în depărtare un foc mare şi roşu şi mă îndreptai spre focul acela roşu, unde gândeam că am să găsesc niscaiva fiinţe omeneşti ce se vor fi apucând să frigă vreo oaie; da când ajunsei mai aproape, văzui că focul acela roşu era un dam mare de aramă galbenă, pe care soarele îl aprindea aşa, în amurg.

Atunci rămăsei până peste poate de uluit, la vederea palatului acela măreţ, durat numai din aramă galbenă, şi mă uitam la trăinicia durării lui, când deodată văzui că ies pe poarta cea mare a palatului zece flăcăi minunaţi la stat şi cu nişte chipuri care îl preamăreau pe Ziditorul ce le plămădise atâta de frumoase; şi văzui că acei zece flăcăi erau toţi chiori de ochiul stâng, în afară de un preacinstit şi falnic moşneag, care era cel de al unsprezecelea.

La priveliştea aceea, îmi zisei: „Pe Allah! Ce potriveală ciudată! Oare ce-au putut să facă zece chiori ca să aibă ochiul stâng scos aşa, fiecare la fel?” Pe când mă scufundam în gândurile acestea, cei zece flăcăi veniră la mine şi îmi spuseră:

— Pacea fie asupră-ţi!

Iar eu le întorsei urarea de pace, şi le istorisii povestea mea, de la început până la sfârşit; şi socot zadarnic a o mai spune încă o dată dinaintea ta, o, stăpână a mea.

La spusele mele, ei rămaseră miraţi până peste fire şi îmi ziseră:

— O, doamne, intră în casa aceasta, iar primirea aici fie-ţi largă şi mărinimoasă!

Intrai, şi ei dimpreună cu mine, şi străbăturăm săli multe, toate aşternute cu mătăsuri şi ajunserăm într-un sfârşit în cea din urmă sală, mai încăpătoare şi mai frumoasă decât toate celelalte; în mijlocul acelei săli mari se aflau zece chilimuri aşternute pe nişte saltele; şi, în mijlocul acelor zece culcuşuri strălucite, se afla unul, cel de al unsprezecelea chilim, fără

saltea, da tot atâta de frumos ca şi celelalte zece. Atunci bătrânul şezu pe cel de al unsprezecelea chilim, iar cei zece tineri fiecare pe al său, şi îmi spuseră:

— Şezi jos, doamne, la capătul sălii, şi să nu ne întrebi nimic despre toate câte vei vedea aici!

Atunci, după câteva clipite, bătrânul se ridică, ieşi, apoi se întoarse în mai multe rânduri, aducând mâncăruri şi băuturi, şi toţi mâncară şi băură, şi eu dimpreună cu ei.

După care moşneagul strânse tot ce rămăsese şi se întoarse iar să şadă jos. Atunci flăcăii îi spuseră:

— Cum de poţi să stai jos până a nu ne fi adus cele cu care să ne îndeplinim datorinţele?

Şi bătrânul, fără a crâcni, se sculă şi ieşi de zece ori şi se întoarse de fiecare dată aducând pe cap un lighean acoperit cu o zarpa, iar în mână un felinar, şi puse fiecare lighean şi fiecare fanar dinaintea fiecăruia dintre tineri. Dar mie nu-mi aduse nimic, şi rămăsei într-o mare nedumerire. După ce ridicară zarpalele, văzui că fiecare lighean era plin cu cenuşă şi cu praf de cărbuni şi cu khol. Pe urmă luară cenuşa şi se mânjiră cu ea pe cap, cu praful de cărbuni pe chip, iar cu kholul pe ochiul lor drept; şi începură să se jeluiască şi să plângă şi să spună:

— Nu avem decât ceea ce ni se cuvine pentru nechibzuinţele şi pentru greşelile noastre!

Şi nu conteniră decât odată cu apropierea zorilor. Atunci se spălară în alte lighene aduse de moşneag şi îşi puseră alte haine, şi îşi luară iarăşi înfăţişarea de mai înainte.

După ce văzui toate astea, o, stăpână a mea, mă cuprinse o mirare nemăsurată; dar nu cutezam să întreb nimic, din pricina poruncii primite. Iar în noaptea următoare făcură ca şi în cea dintâi, şi la fel în cea de a treia noapte, şi în cea de a patra. Eu atunci nu putui să-mi mai ţin limba şi strigai:

— O, domniile voastre, mă rog vouă să mă luminaţi asupra pricinii scoaterii ochiului vostru stâng şi a cenuşii, şi a cărbunelui, şi a kholului pe care vi le-aţi pus pe chipuri, întrucât, pe Allah! Până şi moartea îmi pare mai de dorit decât uluirea în care m-aţi aruncat!

Ei atunci strigară:

— O, vai de tine, ce întrebi tu? Asta-i pierzania ta!

Eu răspunsei:

— Mai degrabă îmi doresc pierzania, decât nedumerirea de-acum!

Ei atunci îmi spuseră:
— Teme-te pentru ochiul tău cel stâng!
Şi spusei:
— Nu am trebuinţă de ochiul meu cel stâng, dacă mi se cere să rămân în nedumerirea de-acum!
Atunci ei îmi spuseră:
— Împlinească-ţi-se ursita! Ai să păţeşti şi tu ceea ce am păţit noi, şi să nu te plângi, întrucât va fi din vina ta! Şi-apoi, după pierderea ochiului, nu vei putea să te mai întorci aici, întrucât noi suntem de pe acum zece, şi nu mai este niciun loc pentru cel de al unsprezecelea!
La vorbele acestea, bătrânul aduse un berbec viu pe care îl înjunghie, îl jupui şi îi curăţă pielea. Pe urmă îmi spuseră:
— Vei fi cusut în pielea aceasta de berbec şi vei fi suit pe pleşul palatului acesta de aramă. Atunci vulturul cel mare care se cheamă roc[85], şi care este în stare să ridice şi-un elefant, are să te ia drept un berbec adevărat şi are să se repeadă asupra ta şi are să te ridice în zbor până în nori, pe urmă are să te coboare pe vârful unui munte înalt, de neatins pentru picior de om, spre a te înfuleca în gâtlejul lui! Şi tu atunci, cu jungherul acesta pe care ţi-l dăm, ai să spinteci pielea berbecului şi ai să ieşi afară întru totul; atunci rocul cel cumplit, care nu mănâncă oameni, nu are să te mănânce şi are să piară din vederile tale! Atunci vei merge până ce vei ajunge la un palat de zece ori mai mare decât palatul nostru, şi de o mie de ori mai strălucitor. Palatul acela este aurit numai cu tăblii de aur, şi toţi pereţii lui sunt învrâstaţi cu nestemate mari şi mai ales cu smaralde şi cu mărgăritare. Tu atunci vei intra pe poarta deschisă, cum am intrat şi noi şi vei vedea ceea ce vei vedea! Cât despre noi, acolo ne-am lăsat ochiul stâng, şi încă îndurăm pedeapsa cuvenită, şi ne-o ispăşim, săvârşind în fiecare noapte ceea ce ne-ai văzut că săvârşim. Aceasta-i povestea noastră, pe scurt, întrucât, cu de-amănuntul, ar umple foile unei cărţi mari şi late! Cât despre tine, de-acuma împlinească-ţi-se ursita!
La vorbele acestea, cum stăruiam în hotărârea mea, îmi dădură jungherul, mă cetluiră în pielea berbecului, mă duseră pe acoperişul palatului şi plecară. Şi deodată mă simţii ridicat de pasărea cea cumplită roc, care îşi luă zborul; şi, de îndată ce mă simţii lăsat la pământ pe vârful muntelui, despicai cu jungherul pielea de berbec şi ieşii afară ţipând: „Uş! Uş!” spre a alunga rocul cel cumplit, care zbură greoi, şi văzui că era o pasăre mare, albă, mătăhăloasă cât zece elefanţi, şi voinică mai cât zece cămile!

Atunci îmi luai calea grabnic, pârjolit de focul nerăbdării şi, pe la nămiez de zi, ajunsei la sarai. La vederea saraiului, oricât mi-l zugrăviseră cei zece flăcăi, rămăsei minunat până peste marginile minunării, întrucât era cu mult mai strălucitor decât în spusele lor. Poarta cea mare prin care intrai în sarai era mărginită de nouăzeci şi nouă de uşi din lemn de aloe şi din lemn de santal, iar uşile încăperilor erau din abanos învrâstat cu aur şi cu olmazuri; şi toate acele uşi duceau spre nişte săli şi spre nişte grădini, în care văzui toate bogăţiile de pe pământ şi din mare.

În cea dintâi sală în care intrai, mă pomenii deodată între patruzeci de fetişcane, care erau aşa de minunate ca frumuseţe, încât nici minţile nu mai izbuteau să nu se adune, nici ochii să-şi odihnească alegerea pe vreuna, şi rămăsei atâta de plin de vrajă, încât mă oprii locului, simţindu-mi capul cum mi se învârteşte.

Atunci toate deodată se ridicară la vederea mea şi, cu glas dulce, îmi spuseră:

— Casa noastră să fie şi casa ta, o, oaspete al nostru, iar locul tău să fie asupra capetelor noastre şi în ochii noştri!

Şi mă poftiră să stau, şi mă îmbiară pe o podină, şi şezură toate jos pe chilimuri, şi îmi spuseră:

— O, doamne al nostru, suntem roabele tale şi avutul tău, iar tu eşti stăpânul nostru şi cunună pe capetele noastre!

Pe urmă toate începură să mă slujească: una aduse apă caldă şi cearceafuri, şi îmi spălă picioarele; alta îmi turnă în palme apă înmiresmată, dintr-un ibric de aur; a treia mă îmbrăcă într-un caftan de mătase cu un brâu bătut în fire de aur şi de argint; a patra îmi întinse o cupă plină cu o băutură minunată şi înmiresmată cu flori; şi una se uita la mine, alta îmi zâmbea, una îmi făcea cu ochiul, alta îmi spunea stihuri, una îşi întindea braţele dinaintea mea, alta îşi răsucea dinainte-mi mijlocul; şi una zicea: „Ah!” iar alta: „Uf!” şi ceastălaltă îmi zicea: „O, tu, ochi al meu!”, iar cealaltă: „O, tu, sufletul meu!”, iar alta: „Lăuntrurile mele!”, iar alta: „Suflarea mea!” iar una: „O, pojar al inimii mele!”

Pe urmă veniră toate lângă mine şi începură să mă alinte şi să mă mângâie şi îmi ziseră:

— O, oaspete al nostru, istoriseşte-ne povestea ta, căci de vreme îndelungată suntem singure aici, fără niciun bărbat, iar fericirea noastră este acum deplină!

Eu atunci mă simţii mai liniştit şi le istorisii numai o parte din povestea mea, şi asta până la apropierea nopţii.

Atunci se aduse o mulţime mare de lumânări, iar sala se lumină ca de soarele cel mai strălucit. Pe urmă se aşternu masa şi se aduseră bucatele cele mai alese şi băuturile cele mai îmbătătoare, şi se zvoni cu alăutele cele mai desfătătoare şi se cântă cu glasul cel mai vrăjitor, iar câteva începură să dănţuiască, în vreme ce eu mâncam mai departe.

După toate aceste huzuriri, îmi ziseră:

— O, drăguţule, acuma-i vremea desfătării celei straşnice şi a crivatului; alegeţi-o dintre noi pe cea care îţi place şi fii fără teamă că ne-ai supăra, întrucât fiecăreia dintre noi are să-i vie rândul vreme de o noapte, tuturor celor patruzeci de surori; şi-apoi fiecare la rândul ei are să înceapă iarăşi hârjoana cu tine, în fiecare noapte.

Eu atunci, o, stăpână a mea, nu ştiui pe care dintre surori se cădea s-o aleg, întrucât toate erau la fel de ispititoare. Atunci închisei ochii, întinsei mâinile şi o prinsei pe una, şi deschisei ochii; ci îi închisei la loc repede, din pricina strălucirii orbitoare a frumuseţii ei. Atunci ea îmi întinse mâna şi mă duse în patul ei. Şi îmi petrecui cu ea noaptea toată. Mă bucurai de ea de patruzeci de ori! Şi ea la fel! Şi îmi zicea de fiecare dată: „Yuh! O, ochi al meu! Yuh! O, sufletul meu!” Şi mă alinta, iar eu o desfătam, şi ea mă stârnea, şi-aşa toată noaptea.

Şi-aşa o ţinui întruna, o, stăpână a mea, noapte de noapte, cu câte una dintre surori, şi fiecare noapte cu un potop de dezmierdări dintr-o parte şi din cealalta! Şi-aşa vreme de un an întreg, în desfătare şi în voioşie. Şi, după fiecare noapte, dimineaţa, copila din noaptea următoare venea la mine, mă ducea la hamman, mă freca bine pe tot trupul şi mă înmiresma cu toate miresmele pe care Allah le-a dăruit slujitorilor săi.

Şi ajunserăm astfel la sfârşitul anului. În dimineaţa zilei celei din urmă, le văzui pe toate fetişcanele că vin fuga la patul meu, plângând amarnic şi despletindu-şi şi pletele de mâhnire şi văicărindu-se; pe urmă îmi spuseră:

— Află, o, lumină a ochilor noştri, că trebuie să ne despărţim de tine, cum ne-am despărţit şi de ceilalţi de dinainte de tine, căci se cade să ştii că tu nu eşti cel dintâi, şi că până la tine mulţi voinici ne-au desfătat ca şi tine, şi ne-au făcut ca şi tine. Numai că tu chiar că eşti isteţul cel mai isteţ la isteţii, de-o potrivă şi-n lung şi-n lat! Şi, de asemenea, hotărât că eşti cel mai terfichi şi cel mai iubeţ dintre toţi. Din care pricini nu vom mai putea să trăim fără tine.

Iar eu le zisei:
— Dar spuneţi-mi, pentru ce trebuie să mă părăsiţi? Căci nici eu nu vreau să pierd bucuria vieţii mele cu voi!
Ele îmi răspunseră:
— Află că noi toate suntem fiicele unui sultan, da din mame osebite. De pe vremea fecioriei, trăim în saraiul acesta şi, în fiecare an, Allah călăuzeşte pe drumul nostru un voinic care ne mulţumeşte, iar noi tot aşa pe el! Şi în fiecare an trebuie să lipsim vreme de patruzeci de zile, spre a ne duce la tatăl nostru şi la mamele noastre. Iar astăzi este ziua de plecare!
Atunci spusei:
— Şi, o, dulceţelor, eu am să rămân în casă, spre a-l preamări pe Allah până la întoarcerea voastră!
Ele îmi răspunseră:
— Indeplinească-ţi-se dorinţa! Iată toate cheile de la sarai, care descuie toate uşile. Palatul acesta este casa ta şi tu eşti stăpânul lui. Da fereşte-te să nu carecumva să deschizi uşa de aramă din fundul grădinii, că nu vei putea să ne mai vezi niciodată şi vei păţi o nenorocire mare. Fereşte-te să nu carecumva să deschizi uşa de aramă!
După vorbele acestea, veniră toate să mă îmbrăţişeze şi să mă sărute una după alta, plângând şi spunându-mi: Allah fie cu tine! Şi se uitară la mine plângând, şi plecară. Eu, atunci, o, stăpână a mea, ieşii din sală, ţinând în mână cheile, şi începui să cercetez saraiul, pe care până în ziua aceea nu avusesem răgazul să-l văd, atâta îmi fuseseră de înlănţuite în pat şi trupul şi sufletul, în braţele fetişcanelor. Şi mă apucai, cu cheia dintâi, să descui cea dintâi uşă.
Când deschisei cea dintâi uşă, văzui o grădină mare, plină toată cu pomi în roadă, atâta de mari şi atâta de frumoşi, cât în viaţa mea nu mai văzusem alţii la fel în lumea întreagă; nişte ape în şanţuri mici udau pomii, şi aşa de bine, încât poamele acelor pomi erau de o mărime şi de o frumuseţe minunate. Mâncai din poamele acelea, mai cu seamă nişte banane, nişte curmale lungi ca degetele unei arăboaice de viţă aleasă, nişte rodii, nişte mere şi nişte piersici. După ce sfârşii de mâncat, îi mulţumii lui Allah pentru darurile sale, şi descuiai cea de a doua uşă, cu cea de a doua cheie.
După ce deschisei uşa aceea, ochii şi nasul meu rămaseră vrăjite de florile ce umpleau o grădină mare, udată de nişte pârâiaşe. Se aflau în grădina aceea toate florile câte cresc în grădinile emirilor pământului: iasomii, zarnacadele, trandafiri, viorele, zambile, bujori, garoafe, lalele, gălbenele şi

toate florile din toate vremile. Când sfârşii de mirosit toate florile, culesei o iasomie şi mi-o înfipsei în nas şi acolo o lăsai, ca să-l sorb mireasma; şi îi mulţumii lui Allah Preaînaltul pentru podoabele sale.

Deschisei apoi cea de a treia uşă, şi urechile mele rămaseră vrăjite de glasurile păsărilor de toate culorile şi de toate neamurile pământului. Păsările acelea şedeau toate într-o colivie mare, făcută din nuiele de lemn de aloe şi de santal; apa de băut a acelor păsări era pusă în nişte străchinuţe de jad şi de jasp gingaş colorat, grăunţele erau în nişte ceşcuţe de aur; pământul pe jos era măturat şi stropit; iar păsările îl binecuvântau pe Atoateziditorul. Ascultai glasurile acelor păsări până la apropierea nopţii; şi mă întorsei de acolo în seara aceea.

Dar, a doua zi ieşii degrabă şi deschisei cea de a patra uşă, cu cea de a patra cheie. Şi-atunci, o, stăpână a mea, văzui nişte lucruri, pe care nici în vis o fiinţă omenească n-ar putea să le vadă vreodată. În mijlocul unei curţi mari văzui o boltă iscusit zidită; bolta aceea avea nişte scări de porfiră, care suiau până ajungeau la patruzeci de uşi de lemn de abanos, bătute în aur şi în argint. Porţile acelea, cu canaturile date la o parte, lăsau fiecare să se vadă o sală largă; şi în fiecare sală se afla câte o comoară osebită, şi fiecare comoară preţuia mai mult decât toată împărăţia mea întreagă. Sala dintâi era ticsită cu mormane mari de mărgăritare voinice, puse în şir, şi de mărgăritare mărunţele; da cele voinice erau mai multe decât cele mărunte, şi fiecare era cât un ou de porumbiţă şi sclipitor ca luna în strălucirea ei. Da cea de a doua sală o întrecea pe cea dintâi ca bogăţie: era ticsită până sus cu diamante, rubine, safire şi granate. În cea de a treia, erau numai smaralduri; în cea de a patra, calupuri de aur sadea; în cea de a cincea, dinari de aur de pe tot pământul; în cea de a şasea, argint neprihănit; în cea de a şaptea, dinari de argint de pe tot pământul. Iar celelalte săli erau ticsite cu toate nestematele din sânul pământului şi al mărilor, şi topaze, şi turcoaze, şi hiacinte, şi nestemate de la Yemen, şi cornaline de toate culorile, şi oluri de jad, şi salbe, şi brăţări, şi brâie, şi toate giuvaierurile folosite la curţile de emiri şi de sultani.

Iar eu, o, stăpână a mea, îmi ridicai mâinile şi privirile şi îi mulţumii lui Allah Preaînaltul pentru binefacerile sale. Şi urmai astfel, în fiecare zi, să deschid câte una, ori două, ori trei uşi, până în cea de a patruzecea zi, şi minunarea mea sporea cu fiecare zi, şi nu îmi mai rămăsese decât cheia cea de pe urmă, care era cheia de la uşa de aramă. Şi mă gândeam la cele patruzeci de copile, şi mă simţeam în cea mai mare bucurie gândind la ele,

şi la dulceaţa purtărilor lor, şi la prospeţimea trupului lor, şi la virtuţile lor pojarnice, şi la bunurile lor cele tainice, şi la rotunzimea şi vânjoşia durduleţurilor lor, şi la ţipetele lor când îmi spuneau: „Yuh, o, ochi al meu! Yuh, o, pojarul meu!” Şi îmi strigai: „Pe Allah! Noaptea noastră are să fie o noapte binecuvântată, o noapte de lapte!”

Ci Pârdalnicul mă făcea să simt cheia de la uşa aceea de aramă, care mă ispitea amarnic, şi ispita fu mai tare decât mine, şi descuiai uşa de aramă. Şi ochii mei nu văzură nimic, şi numai nasul meu simţi un damf tare şi neprielnic adulmecului meu, şi leşinai pe clipă pe dată, şi căzui dincoace de uşa care se închise. Când mă deşteptai, stăruii în hotărârea stârnită de Şeitan, şi deschisei iarăşi uşa şi aşteptai ca miasma să se facă oleacă mai puţin tare.

Atunci intrai şi mă pomenii într-o sală largă, presărată toată cu şofran şi luminată de două lumânări înmiresmate cu ambrăsură şi cu tămâie, şi de nişte fanare falnice de aur şi de argint pline cu ulei bine mirositor, care, arzând, scoteau mireasma aceea tare. Şi, între sfeşnicele de aur şi fanarele de aur, văzui un cal negru minunat, care avea o stea albă în frunte; şi era pintenog la piciorul stâng şi la glezna dreaptă; ieslea îi era plină cu grăunţe de susan şi de orz bine dat prin ciur; adăpătoarea era umplută cu apă proaspătă înmiresmată cu apă de trandafiri. Iar eu, o, stăpână a mea, cum patima mea cea mai mare erau caii frumoşi, şi cum eram călăreţul cel mai vestit din împărăţia mea, gândii că acel cal mi s-ar potrivi; şi îl luai de căpăstru şi îl dusei în grădină şi încălecai pe el; dar el nici nu se clinti. Atunci îl lovii peste gât cu lanţul de aur. Şi numaidecât, o, stăpână a mea, calul întinse două aripi mari şi negre pe care nu le văzusem până în clipita aceea, necheză într-un chip înfricoşat, izbi de trei ori cu copita în pământ şi zbură cu mine în văzduhuri.

Atunci, o, stăpână a mea, pământul se învârti dinaintea ochilor mei; da îmi strânsei pulpele şi mă ţinui ca un călăreţ iscusit, şi, într-un sfârşit, calul pogorî şi se opri pe pleşul palatului de aramă roşie, în care îi găsisem pe cei zece flăcăi chiori. Şi-atunci calul se ridică atâta de cumplit în două picioare şi se scutură atâta de iute, încât mă trânti jos, apoi veni la mine şi îşi lăsă aripa spre faţa mea, şi îşi înfipse vârful aripii în ochiul meu stâng, şi mi-l prăpădi pe veci. Pe urmă zbură în văzduhuri şi pieri.

Iar eu îmi pusei mâna pe ochiul pierdut şi mă învârtii în lung şi în lat pe terasă, văicărindu-mă şi scuturându-mi mâna de durere! Şi de îndată văzui că se ivesc cei zece flăcăi care, dând cu ochii de mine, îmi spuseră:

— N-ai vrut să ne asculţi! Şi iacătă rodul hotărârii tale de năpastă. Şi nu putem să te primim între noi, întrucât suntem zece. Ci, urmând cutare şi cutare drum, vei ajunge în cetatea Bagdadului, la emirul dreptcredincioşilor, Harun Al-Raşid, a cărui faimă a răzbit până la noi; şi soarta-ţi va fi între mâinile lui.

Şi plecai, şi mersei zi şi noapte, după ce mi-am ras barba şi am pus pe mine hainele acestea de saaluk, ca să nu mai am de îndurat alte necazuri, şi nu mă oprii din umblet, până ce nu mă văzui ajuns în lăcaşul acesta al păcii, Bagdadul, şi îi găsii pe chiorii aceştia doi, şi le dădui bineţe şi le spusei:

— Sunt un străin.

Iar ei răspunseră:

— Şi noi suntem străini.

Şi iacă-aşa ajunserăm tustrei în casa această binecuvântată, o, stăpână a mea! Şi-aşa-i cu pricina ochiului meu pierdut şi cu barba mea cea rasă!

La povestea aceasta fără de seamăn, tânăra stăpână a casei îi spuse celui de al treilea saaluk:

— Hai! Mângâie-te oleacă pe creştet şi du-te! Te iert.

Dar cel de al treilea saaluk răspunse:

— Nu am să mă duc, pe Allah! Decât după ce am să aud poveştile tuturor celorlalţi.

Atunci copila se întoarse spre calif, spre Giafar şi spre Massrur şi le spuse:

— Istorisiţi-mi povestea voastră!

Atunci Giafar se apropie şi istorisi povestea pe care i-o spusese portăriţei celei tinere, când intrase în casă. Încât, după ce auzi spusele lui Giafar, copila le spuse tuturor:

— Vă iert pe toţi, şi pe unii şi pe alţii. Da plecaţi cât mai iute!

Şi ieşiră toţi şi ajunseră în uliţă. Atunci califul le spuse saalicilor:

— Unde vă duceţi aşa, fârtaţilor?

Ei răspunseră:

— Nu ştim unde avem să ne ducem.

Şi califul le spuse:

— Veniţi să vă petreceţi noaptea la noi.

Şi îi spuse lui Giafar:

— Ia-i la tine şi adu-mi-i mâine dimineaţă, şi vom vedea ce va fi de făcut cu ei.

Iar Giafar nu pregetă a îndeplini poruncile califului

Apoi califul urcă în saraiul său şi nu putu să guste pic de somn în noaptea aceea. Pe urmă, dimineaţa, se sculă şi şezu în scaunul de domnie al stăpânirii lui; şi porunci să intre toţi capii din împărăţia sa. Pe urmă, după ce toţi capii împărăţiei veniră, se întoarse spre Giafar şi îi spuse:

— Adu-mi aici cele trei copile şi cele două căţele şi cei trei saalici.

Şi Giafar plecă îndată şi îi aduse pe toţi între mâinile califului; iar tinerele se acoperiră cu vălurile lor şi şezură dinaintea califului.

Atunci Giafar le zise:

— Vă socotim slobode de orice datorinţă, întrucât, fără a şti cine suntem, şi voi ne-aţi iertat şi ne-aţi făcut binele pe care ni l-aţi făcut. Şi iacătă că acum vă aflaţi între mâinile celui de al cincilea din urmaşii lui Abbas[86], califul Harun Al-Raşid! Trebuie, dar, să-i povestiţi numai adevărul!

Când tinerele auziră vorbele lui Giafar, care vorbea în numele emirului drept-credincioşilor, cea mai mare dintre ele păşi înainte şi grăi:

— O, emire al drept-credincioşilor, povestea mea este atâta de uluitoare, încât, dacă ar fi scrisă cu andrelele pe colţul dinlăuntru al ochiului, i-ar fi de învăţătură aceluia care ar citi-o cu cinstire!

În clipita aceasta a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se iveşte dimineaţa şi, cu chibzuinţă, se opri din povestit.

Dar când fu cea de a şaisprezecea noapte,

urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că fata cea mai mare păşi înainte între mâinile emirului drept-credin-cioşilor şi istorisi astfel povestea ei:

Povestea istorisită de Zobeida, cea dintâi dintre copile

O, emire al drept-credincioşilor, află că pe mine mă cheamă Zobeida; pe sora care ţi-a deschis uşa o cheamă Amina; iar pe sora mea cea mică o cheamă Fahima. Tustrele suntem născute dintr-un tată, dar nu şi din aceeaşi mamă. Cât despre cele două căţele, ele sunt chiar surorile mele, din acelaşi tată şi din aceeaşi mamă.

Când părintele nostru a murit, ne-a lăsat cinci mii de dinari, care au fost împărţiţi cu deplină cinste între noi; atunci sora mea Amina şi sora mea

Fahima s-au despărţit de noi, spre a locui în casa mamei lor; iar eu şi cu celelalte două surori am rămas laolaltă, şi eu sunt cea mai mică dintre noi trei; dar nu sunt mai mică decât surorile mele de la cealaltă mamă, Amina şi Fahima.

La puţină vreme după moartea părintelui nostru, cele două surori mai mari ale mele se pregătiră de măritiş şi se măritară fiecare cu câte un bărbat, şi rămaseră să mai stea o vreme cu mine, în aceeaşi casă. Dar în curând soţii lor se gătiră de o călătorie negustorească, luară cei o mie de dinari ai soţiilor lor, spre a cumpăra mărfuri, le luară şi pe soţiile lor cu ei, şi plecară toţi, şi mă lăsară singură.

Lipsiră astfel vreme de patru ani. Estimp, soţii surorilor mele lefteriră toţi banii şi prăpădiră toate mărfurile, şi îşi luară valea, lăsându-le pe soţiile lor singure-singurele în inima ţării străinilor. Iar surorile mele îndurară toate nevolniciile şi, până la urmă, ajunseră la mine în chip de cerşetoare amărâte. La vederea celor două cerşetoare, eu nici vorbă de a cunoaşte în ele pe surorile mele, şi mă depărtai. Şi ele atunci îmi vorbiră şi le cunoscui, şi le zisei:

— Cum se face, o, surorile mele, de sunteţi în starea aceasta?

Ele îmi răspunseră:

— O, sora noastră, vorbele nu mai pot să slujească acum la nimic, întrucât calamul a lunecat pe dâra poruncită de Allah!

La vorbele lor, inima mi se umplu de milă pentru ele şi le trimisei la hammam, şi le îmbrăcai pe fiecare cu câte o rochie nouă şi frumoasă, şi le spusei:

— O, surorile mele, sunteţi amândouă mai mari decât mine, iar eu sunt cea mai mică. Şi vă socot că ţinându-mi loc de tată şi de mamă! Şi-apoi, moştenirea care mi s-a cuvenit ca şi vouă a fost binecuvântată de Allah şi a sporit straşnic. Aveţi să mâncaţi cu mine rodul ei, iar viaţa voastră are să fie vrednică de cinstire şi de preţuire, iar noi avem să stăm de aci înainte laolaltă!

Şi chiar că le copleşii cu binefaceri, iar ele şezură la mine vreme de un an încheiat, iar bunul meu era şi bunul lor. Dar, într-o zi, îmi spuseră:

— Într-adevăr, măritişul este mai de preţ pentru noi, nu mai putem să ne lipsim de el, iar răbdarea noastră, singure aşa, s-a topit.

Atunci le spusei:

— O, surorile mele, nu aveţi de găsit nimic bun în măritiş, întrucât bărbatul cu adevărat cinstit şi bun este lucru rar în vremurile de-acum! Şi

oare nu aţi şi încercat voi măritişul? Şi aţi uitat ce aţi găsit în el?

Dar ele nu ascultară de vorbele mele şi vrură, oricum, să se mărite, chiar şi fără învoirea mea. Atunci le măritai cu chiar banii mei şi le întocmii zestrea de trebuinţă. Pe urmă plecară cu soţii lor.

Şi de-abia trecuse oleacă de vreme de când plecaseră, că soţii lor le traseră pe sfoară, le luară tot ce le dăruisem şi le părăsiră. Ele atunci se întoarseră la mine, goale cu totul. Şi îşi cerură multe iertăciuni, şi îmi spuseră:

— Nu ne certa, o, sora noastră! Tu, adevăratu-i, eşti cea mai mică dintre noi, da eşti cea mai întreagă la minte. Îţi făgăduim că nici măcar nu avem să mai rostim vorba măritiş.

Atunci le spusei:

— Venirea la mine fie-vă largă, o, surorile mele!

Şi le sărutai, şi le copleşii cu încă şi mai multă dărnicie. Trăirăm laolaltă în starea aceasta un an întreg, după care mă gândii să încarc cu mărfuri o corabie şi să mă duc să fac negoţ la Bassra. Şi-aşa că orânduii o corabie şi o încărcai cu mărfuri şi cu târguieli şi cu tot ce ar fi putut să fie trebuitor în răstimpul călătoriei cu corabia, şi le spusei surorilor mele:

— O, surorile mele, vreţi să rămâneţi aici în casa mea pe tot răstimpul cât va ţine călătoria mea, până ce am să mă întorc, ori v-ar plăcea mai degrabă să mergeţi cu mine?

Iar ele îmi răspunseră:

— Mergem cu tine, întrucât n-am putea să îndurăm lipsa ta!

Atunci le luai cu mine şi plecarăm. Şi, până a pleca, avusei grijă să-mi împart banii în două părţi: luai cu mine jumătate şi ascunsei cealaltă jumătate, zicându-mi: „E cu putinţă să se întâmple vreun necaz cu corabia, iar noi să scăpăm cu viaţă. În atare împrejurare, la întoarcerea noastră, dacă ne-om mai întoarce vreodată, vom găsi aci câte ceva ce ne va fi de folos.”

Nu contenirăm mersul nici zi, nici noapte; da, din nenorocire, reizul rătăci drumul. Curgerea valurilor ne duse în largul apelor şi intrarăm într-o mare cu totul alta decât aceea către care vroiam. Iar un vânt năprasnic ne împingea mereu, şi nu conteni vreme de zece zile. Atunci, în depărtare, ni se năzări o cetate, şi îl întrebarăm pe reiz:

— Care-i numele acelei cetăţi către care ne îndreptăm?

El răspunse:

— Pe Allah! Habar n-am. N-am văzut-o niciodată, şi în viaţa mea n-am intrat în marea aceasta. Da până la urmă lucrul cel mai de seamă este că din norocire ne aflăm în afara primejdiei. Încât nu vă mai rămâne decât să

intraţi în cetatea aceasta şi să vă aşterneţi mărfurile la vedere. Iar dacă aţi putea să le vindeţi, vă sfătuiesc să le vindeţi!

Peste un ceas de vreme, se întoarse la noi şi ne spuse:

— Zoriţi-vă să ieşiţi în cetate şi să vedeţi minunile lui Allah în făptuirile sale! Şi rostiţi-i numele cel sfânt, ca să vă ferească de nenoroc!

Noi atunci plecarăm spre cetate. Şi nici nu ajunserăm noi bine acolo, că ne şi cufundarăm în uluirea cea mai adâncă: văzurăm că toţi locuitorii din cetate erau preschimbaţi în pietre negre. Da numai locuitorii erau împietriţi; căci, în toate sukurile şi pe toate uliţele negustorilor, găseam mărfurile ca atare, şi toate lucrurile de aur şi de argint ca atare. La priveliştea aceea, ne cuprinse mare mulţumire şi ne ziserăm: „Este neîndoielnic că pricina tuturor acestora trebuie să fie un lucru uluitor.”

Atunci ne despărţirăm şi fiecare purcese în calea sa pe uliţele cetăţii, şi fiecare se apucă de treabă şi de strâns pe seama sa tot ceea ce putea să încarce din aur, din argint şi din ţesăturile cele scumpe.

Cât despre mine, mă suii în cetăţuie şi văzui că acolo era saraiul sultanului. Intrai în sarai printr-o uşă mare şi boltită, lucrată din aur greu, şi ridicai perdeaua cea mare de catifea, şi văzui că toate lucrurile dinlăuntru erau de aur şi de argint. Iar în curte şi în toate sălile, străjile şi curtenii şedeau fie în picioare, fie pe jos, da toţi erau prefăcuţi în stane de piatră, şi parcă vii. Iar în sala cea mai de la urmă, plină de dregători, de căpetenii şi de viziri, îl văzui pe sultan, şezând în scaunul său de domnie, împietrit, îmbrăcat în haine atâta de falnice şi atâta de bogate, de-ţi venea să-ţi pierzi minţile, şi era înconjurat de cincizeci de mameluci, îmbrăcaţi în caftane de mătase şi ţinând în mâini săbiile trase. Jeţul sultanului era bătut în mărgăritare şi în nestemate, şi fiecare mărgăritar strălucea ca o stea. Şi chiar că era să mă smintesc la minte.

Şi trecui mai departe şi ajunsei în harem, şi îl găsii încă şi mai minunat, şi tot, până la drevele de la ferestre, era de aur; pereţii erau îmbrăcaţi cu mătăsării; la uşi şi la ferestre atârnau perdele de catifea şi de atlaz. Şi o văzui într-un sfârşit, în mijlocul femeilor împietrite, pe chiar sultana cea mare, îmbrăcată cu o rochie presărată cu mărgăritare alese şi purtând pe cap o cunună împodobită cu toate neamurile de nestemate, iar la gât cu nişte gherdane şi cu nişte împletituri de aur meşteşugite minunat; da şi ea era, la fel, împietrită în stană neagră.

De acolo trecui mai departe şi găsii o uşă deschisă, care avea amândouă canaturile lucrate din argint sadea, iar înlăuntru văzui o scară de porfiră,

alcătuită din şapte trepte; urcai pe scara aceea şi, când ajunsei sus, mă pomenii într-o sală mare, toată făcută din marmură albă şi aşternută cu chilimuri ţesute în zarafir; iar în mijlocul sălii, între nişte sfeşnice mari de aur, văzui o podină de aur împistrată cu smaralde şi cu peruzele, iar pe podină era un crivat de alabastră, învrâstat cu mărgăritare şi cu năstrăpate şi dichisit cu zarpale şi cu horbote. Şi văzui, în fund, o lumină care sclipea; mă apropiai şi văzui că lumina aceea era un olmaz şlefuit, mare cât un ou de struţ, pus pe un scăunel, şi ale cărui ape revărsau lumina aceea; iar olmazul era însăşi desăvârşirea, şi numai lumina lui lumina sala toată.

Însă se mai aflau acolo şi nişte făclii aprinse, da ele păleau dinaintea acelui adamant. Iar eu îmi zisei: „Dacă făcliile acestea sunt aprinse, sunt pentru că le-a aprins cineva."

Atunci trecui mai departe şi intrai în altă sală, şi pretutindeni mă minunam şi pretutindeni căutam să dau de vreo fiinţă vie. Şi atâta de îngândurată eram, încât îmi uitai şi de mine şi de călătoria mea şi de corabia mea şi de surorile mele. Şi încă mai eram răpită de minunarea aceea, când se lăsă noaptea; atunci vrusei să ies din sarai, însă mă rătăcii, nu mai găsii drumul şi, până la urmă, ajunsei în sala în care se află patul de alabastră şi adamantul şi policandrele de aur aprinse. Atunci şezui pe pat, mă acoperii pe jumătate cu învelitoarea de atlaz siniliu bătută cu zarafir şi cu mărgăritare, luai cartea cea sfântă, *Coranul* nostru, şi din cartea aceea, care era scrisă cu o scriptură strălucită, în slove din aur şi din roşu şi cu zugrăvituri de toate culorile, mă apucai să citesc vreo câteva versete, spre a mă neprihăni şi a-i mulţumi lui Allah şi a-mi veni în cuget, şi chibzuii la spusele Profetului, binecuvânteze-le Allah! Mă întinsei pe urmă şi încercai să adorm; dar nu izbutii. Iar nesomnia mă ţinu trează până la miez de noapte.

În clipita aceea, auzii un glas care citea din *Coran*, un glas molcom, şi dulce, şi mângâietor. Atunci mă sculai degrabă şi mă îndreptai către locul de unde venea glasul care citea. Şi ajunsei la un iatac cu uşa deschisă; intrai binişor pe uşă, lăsând afară făclia cu care îmi luminasem căutările, şi mă uitai împrejur, şi văzui că era un mihrab[87]; era luminat de nişte lămpi de sticlă verde atârnate; iar la mijloc era un chilim de rugăciune aşternut în partea dinspre răsărit, iar pe chilim şedea un tânăr cu înfăţişarea tare frumoasă, şi care citea din *Coran* cu luare-aminte, cu glas tare şi cu mult simţ al măsurii. Iar eu rămăsei cuprinsă de o uimire nemărginită şi mă întrebam cum de putuse tânărul acela să scape numai el de soarta întregii

cetăţi. Atunci păşii înainte şi mă temenii către el şi îi făcui urarea mea de salamalek; iar el îşi întoarse privirile către mine şi îmi răspunse la salamalek. Atunci îi spusei:

— Mă rog ţie fierbinte, pe adevărul cel sfânt al suralelor pe care le citeai din cartea lui Allah, să răspunzi la întrebarea mea!

El atunci zâmbi a râde liniştit şi dulce şi îmi zise:

— Dezvăluie-mi mai înainte, tu cea dintâi, o, femeie, cum ai ajuns în mihrabul acesta şi, la rându-mi, am să răspund la întrebarea pe care ai să mi-o pui!

Eu atunci îi istorisii povestea mea, care îl minună tare. Şi îl întrebai apoi ce era cu starea aceea nemaipomenită a cetăţii. Şi el îmi spuse:

— Aşteaptă oleacă!

Apoi închise cartea cea sfântă şi o vârî într-un săcui de atlaz; şi îmi spuse să şed alături de el. Şezui şi mă uitai la el cu luare-aminte, şi văzui că era ca luna plină, desăvârşit ca soi, plin întru totul de nuri, minunat la înfăţişare, subţire şi bine potrivit la stat; obraji-i erau ca de cleştar; chipu-i, de culoarea curmalelor proaspete; de parcă despre el ar vorbi poetul în stihurile acestea:

Un cititor de stele privea în noapte cerul.
Deodată, dinaintea ochilor lui miraţi,
Vrăjit flăcău răsare străluminându-şi lerul
Şi mlădiindu-şi mersul cu paşii amânaţi.

Îşi spune cititorul de stele: „Doar Zohal[88]
Putea să-i dăruiască acestui tânăr soare
Cununa-ntunecată a pletelor în val
Ca o cometă neagră prin hăuri rotitoarei

Mirrikh[89] *doar în obraji-i cu purpuri smălţuite*
Putea s-aştearnă astfel pojar de foc şi lapte!
Iar razele din ochii-s săgeţi ce le trimite
Săgetătorul însuşi, din stelele lui şapte!

Dar mai presus de toate, chiar Hutared[90] *i-aduse*
Cununa iscusinţei în frunzele de laur,
Pe când, de bună seamă, Abylsuha[91] *îşi puse*
În gingaşa-i făptură comorile de aur!”

Nu ştie zodierul nimic să mai priceapă,
Şi stă răpit de vrajă şi săgetat de jind,
Cu minţile furate de visuri ca de-o apă.
Atunci frumosul astru i se-nclină zâmbind.

Uitându-mă aşa la el, icoana lui mă aruncă în tulburarea cea mai cruntă a simţirii şi în căinţele cele mai pătimaşe că nu îl cunoscusem până în ziua aceea; şi pojaruri roşii se aprinseră în inima mea. Şi îi zisei:

— O, stăpâne al meu şi doamne, acum povesteşte-mi ceea ce te-am întrebat!

Şi el îmi răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi îmi povesti:

Află, o, hanâmă plină de falǎ, că cetatea aceasta a fost cetatea tatălui meu. Şi era locuită de toate rudele şi de toţi supuşii lui. Tatăl meu este sultanul pe care l-ai văzut şezând în jeţul domnesc, preschimbat în piatră. Iar în privinţa sultanei pe care ai văzut-o, aceea este mama mea. Tatăl meu şi mama mea erau magi, închinători la cumplitul Nardun. Jurau şi puneau legământ pe foc şi pe lumină, pe umbră şi pe căldură, şi pe sorii rotitori!

Multă vreme tatăl meu nu a avut niciun copil, şi numai la apusul vieţii lui m-am născut eu, ca fiu al bătrâneţei sale. Şi tatăl meu m-a crescut cu mare grijă; estimp, mă făcui mare: şi-atunci am fost ales eu pentru fericirea cea adevărată.

Într-adevăr, aveam la noi în sarai o babă tare înaintată în vârstă, musulmană, o drept-credincioasă întru Allah şi întru Trimisul lui. Era drept-credincioasă pe ascuns, iar în afară se prefăcea a fi de-o părere cu părinţii mei. Iar tatăl meu avea mare încredere în ea, dat fiind că îi vedea credincioşia şi neprihana. Era faţă de ea tare darnic şi o copleşea cu filotimia lui. Şi era încredinţat cu tărie că ea era de credinţa şi de legea lui încât, cum mă făcusem măricel, mă dădu în seama ei şi îi spuse:

— Ia-l şi creşte-l cum se cuvine, şi învaţă-l legile credinţei noastre; şi deprinde-l cu o purtare strălucită, şi slujeşte-l cu sârg şi cu toată grija!

Şi bătrâna mă luă: dar ea mă învăţă credinţa islamului, de la datorinţele de curăţie şi datorinţele spălărilor celor cucernice, până la sfintele închinări ale rugăciunii. Şi mă învăţă şi îmi tălmăci *Al-Coran*-ul în limba Profetului. Iar când încheie întru totul dăscălirea mea, îmi zise:

— O, copilul meu, trebuie să ascunzi cu grijă toate astea faţă de tatăl tău şi să păstrezi nesmintit taina, altminteri au să te omoare!

Iar eu, într-adevăr, păstrai taina. Şi nu peste mult de când învăţătura mea se încheiase, sfânta bătrână muri, dându-mi sfaturile ei cele mai de pe urmă. Iar eu urmai a fi în taină un drept-credincios întru Allah şi întru Profetul său. Şi locuitorii din cetate nu făceau decât să se îndărătnicească în necredinţa, în răzvrătirea şi în întunericimile lor. Şi într-o zi, pe când ei urmau a fi precum erau, un glas mare de muezin nevăzut se auzi; şi glăsui cu o tărie ca de tunet şi care răzbătu până la urechile celui apropiat, la fel ca şi până la urechile celui depărtat:

— O, voi, locuitori ai cetăţii, lepădaţi-vă de preamărirea focului şi a lui Nardun şi preamăriţi-l pe Unul şi Atotputernicul împărat!

La glasul acela, o spaimă mare se stârni în inima locuitorilor, care se strânseră la părintele meu, sultanul cetăţii, şi îl întrebară:

— Ce este cu glasul cel înfricoşător pe care l-am auzit? Încă mai suntem înfricoşaţi de strigarea lui!

Tatăl meu le spuse:

— Nu vă înfricoşaţi de glas şi nu vă speriaţi de el! Şi credeţi nesmintit în credinţele noastre cele străvechi!

Şi atunci inimile lor se plecară de bunăvoie la vorbele părintelui meu; şi nu conteniră a sta legaţi statornic şi închinaţi întru preamărirea focului. Şi rămaseră în starea lor de greşeală oarbă încă un an încheiat, până la vremea împlinirii zilei când se auzise glasul întâi! Şi atunci, pentru a doua oară, se auzi glasul, pe urmă încă o dată, şi încă o dată, şi tot aşa câte o dată în fiecare an, vreme de trei ani în şir. Dar ei nu conteniră a fi zeloşi în a îndeplini deprinderile lor oarbe. Şi aşa că atunci, într-o dimineaţă, în zori, prăpădul şi blestemul se abătu din cer asupra lor şi fură prefăcuţi în stane de piatră neagră, şi ei, şi caii, şi catârii, şi cămilele, şi toate vitele lor! Iar, dintre toţi locuitorii, numai eu am fost iertat de la prăpăd. Întrucât numai eu eram drept-credincios.

Şi, de la ziua aceea încoace, stau aici în rugăciune, în ajunare şi în citirea *Al-Coran*-ului.

Ci, o, hanâmă plină de fală şi de desăvârşire, sunt tare sătul de singurătatea în care mă aflu, fără nimeni în preajma mea să-mi ţină tovărăşie omenească.

La vorbele acestea îi spusei:

— O, tinere plin de haruri, vrei să vii cu mine în cetatea Bagdadului? Acolo ai să găseşti învăţaţi şi preacinstiţi şeici, pricepuţi la legi şi la dreapta

credinţă. Şi, în tovărăşia lor, vei spori şi mai mult întru ştiinţă şi întru cunoaşterea pravilei dumnezeieşti. Iar eu, măcar că sunt o hanâmă de vază, am să fiu roaba ta şi bunul tău! Că eu sunt, într-adevăr, stăpână peste slugile mele, şi am sub poruncile mele şi bărbaţi în putere, şi slujitori, şi băieţandri! Şi am aici cu mine o corabie ticsită cu mărfuri. Iar soarta ne-a aruncat pe ţărmul acesta şi ne-a adus să cunoaştem cetatea aceasta, şi ne-a prilejuit întâmplarea aceasta. Şi soarta a vroit să ne întâlnim astfel!

Pe urmă nu contenii a-l îmboldi cu ispita de a merge cu mine, până ce îmi răspunse că merge.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se iveşte dimineaţa şi, cuminte, după obiceiul ei, se opri din povestit.

Ci când fu cea de a şaptesprezecea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că tânăra Zobeida nu mai conteni a-l îmbia cu dorinţa de a merge cu ea, până ce el se învoi.

Şi amândoi nu mai conteniră din tăifăsuit, până ce somnul nu-i potopi. Atunci tânăra Zobeida se culcă şi dormi în noaptea aceea la picioarele flăcăului. Şi nu mai putea de bucurie şi de mulţumire.

Pe urmă Zobeida îşi urmă astfel istorisirea faţă de califul Harun Al-Raşid, de Giafar şi de cei trei saalici.

Când zorile se împurpurară, ne sculărăm şi ne apucarăm să descuiem toate vistieriile, şi luarăm tot ceea ce nu era prea greu de dus şi era mai de preţ şi coborârăm din cetăţuie în târg, şi îi găsirăm pe robii noştri şi pe căpitan, care mă căutau de multă vreme. Iar când mă văzură, se bucurară şi mă întrebară de pricina pentru care lipsisem atâta. Atunci le istorisii ce văzusem, precum şi povestea flăcăului, şi taina preschimbării locuitorilor din cetate, cu toate amănuntele. Iar ei rămaseră tare minunaţi de istorisirea mea.

Cât despre surorile mele, de-abia mă văzură cu flăcăul acela frumos că le şi cuprinse o ciudă rea şi o pizmă, şi se umplură de ură, şi urziră tainic viclenia împotriva mea.

Estimp, ne duserăm cu toţii la corabie, iar eu eram tare voioasă, şi voioşia mea era sporită şi de dragostea tânărului. Şi aşteptarăm ca vântul să ne fie

prielnic, şi deşternurăm pânzele şi pornirăm. Cât despre surorile mele, ele şedeau întruna în tovărăşia noastră; şi într-o zi îmi spuseră aparte:

— O, sora noastră, ce gândeşti să faci cu tânărul acesta frumos?

Iar eu le spusei:

— Gândul meu este să-l iau de soţ.

Mă întorsei pe urmă spre el, mă apropiai de el şi-i mărturisii:

— O, stăpâne al meu, dorinţa mea este să ajung bunul tău! Mă rog ţie să nu te lepezi de ruga mea!

El atunci îmi răspunse:

— Ascult şi mă supun!

La vorbele acestea, mă întorsei către surorile mele şi le spusei:

— Mă mulţumesc cu flăcăul acesta drept toată bogăţia! Iar toate bunurile mele, începând din ceasul de-acum, trec în stăpânirea voastră!

Iar ele îmi răspunseră:

— Vrerea ta este bucuria noastră!

Dar în sinea lor îmi urzeau vânzarea şi prăpădul. Urmarăm a pluti aşa mai departe, cu vânt prielnic, şi ieşirăm din Marea Spaimei şi intrarăm în Marea Tihnei. Pe marea aceea, plutirăm încă vreo câteva zile şi ajunserăm aproape de cetatea Bassrei, şi-i zărirăm, în depărtare, zidurile. Şi, cum se lăsa noaptea, ne oprirăm; şi în curând dormeam cu toţii.

Şi, pe când noi dormeam, surorile mele se sculară şi ne luară, pe mine şi pe flăcăiandru, cu aşternuturi cu tot, şi ne aruncară în mare. Iar flăcăul, cum nu ştia să înoate, se înecă; întrucât fusese scris de către Allah ca el să fie din tagma mucenicilor. Cât despre mine, eu am fost scrisă printre cei ce urmau să scape cu zile. Aşa că, atunci când mă prăbuşii în mare, Allah mă milui cu o bucată de lemn, de care mă agăţai şi cu care fusei împinsă de valuri şi aruncată pe malul unei insule tare depărtate. Acolo îmi uscai hainele, îmi petrecui noaptea toată, iar dimineaţa mă ridicai şi căutai vreun drum. Şi găsii un drum pe care se aflau nişte urme de paşi de fiinţe omeneşti, fii de Adam! Drumul acela începea de la ţărm şi se afunda în insulă. Atunci, după ce îmi pusei hainele care se zvântaseră, urmai drumul acela şi nu mă oprii din umblet, până ce nu ajunsei pe malul de dincolo al insulei, faţă cu uscatul, unde zării în depărtare cetatea Bassrei. Şi deodată văzui o şerpuică venind fuga spre mine, şi numaidecât pe urma ei luneca un şarpe gros şi mare, care vroia s-o prindă. Şerpuica era atâta de sfârşită şi de ostenită de fugă, încât limba îi atârna din gură. Eu atunci, cuprinsă de milă faţă de ea, apucai un pietroi şi îl azvârlii în capul balei, pe care o zdrobii şi o omorâi pe

clipă. Şi îndată şerpuica desfăcu două aripi şi zbură în văzduh şi se mistui, iar eu rămăsei uluită până peste măsură.



Da cum eram topită de osteneală, şezui jos acolo, pe urmă mă întinsei şi dormii vreme de un ceas. Iar când mă trezii, găsii şezând la picioarele mele o arăpiţă drăgălaşă, care mă freca pe picioare şi mă alinta. Atunci îmi trăsei repede picioarele şi mă simţii tare ruşinată, întrucât nu ştiam ce vroia de la mine arăpiţa aceea nurlie! Şi îi zisei:

— Cine eşti şi ce vrei?

Iar ea îmi răspunse:

— M-am grăbit să vin la tine, cea care mi-ai făcut un bine mare când l-ai omorât pe vrăjmaşul meu. Că eu sunt şerpuica pe care ai scăpat-o de balaur. Şi sunt o ginnă. Iar bala aceea era şi el un ginn. Da îmi era vrăjmaş şi vroia să mă siluiască şi să mă omoare. Şi numai tu m-ai izbăvit din mâinile lui. Eu atunci, de cum am scăpat, mi-am luat zborul pe vânt şi m-am îndreptat degrabă spre corabia de pe care te-au aruncat cele două surori ale tale. Le-am vrăjit pe amândouă surorile tale şi le-am preschimbat în două căţele negre; şi ţi le-am adus!

Şi atunci văzui cele două căţele legate de un pom din spatele meu. Pe urmă ginna spuse mai departe:

— Apoi am cărat în casa ta de la Bagdad toate bogăţiile câte erau pe corabie, iar corabia am scufundat-o. Dar flăcăul s-a înecat; iar eu împotriva morţii nu pot face nimic, întrucât singur Allah este Atotputernic!

La vorbele acestea, mă luă în braţe, le dezlegă pe cele două surori ale mele, căţelele, şi le luă şi pe ele la fel, şi ne duse pe toate, în zbor, şi ne lăsă întregi şi nevătămate pe acoperişul casei mele din Bagdad, chiar aici!

Şi îmi cercetai casa, şi găsii, aşezate în bună rânduială, toate bogăţiile şi toate lucrurile câte fuseseră pe corabie. Şi nimic nu se pierduse şi nu se vătămase.

Pe urmă ginna îmi spuse:

— Te leg cu jurământ, pe înscrisul cel sfânt de pe pecetea lui Soleiman, să altoieşti câte trei sute de lovituri de bici în fiecare zi fiecăreia dintre căţelele acestea două. Dacă ai să uiţi măcar o zi să împlineşti porunca mea, voi da fuga la tine şi te voi preschimba şi pe tine în căţea.

Iar eu fusei nevoită să-i răspund:

— Ascult şi mă supun!

Şi din ceasul acela, o, emire al drept-credincioşilor, am început să le biciuiesc, ca apoi să-mi fie milă de ele şi să le sărut!

Şi aceasta-i povestea mea!

Da iacăt-o pe sora mea Amina, o, emire al drept-credincioşilor, care are să-ţi istorisească povestea ei, încă şi mai uluitoare decât a mea.

La povestirea aceasta, califul Harun Al-Raşid rămase minunat până peste poate. Şi era zornic să-şi mulţumească pe deplin ispita de a afla totul. Aşa că se întoarse spre tânăra Amina, cea care îi deschisese uşa în noaptea trecută, şi o întrebă:

— Da tu, o, gingaşo, care-i pricina urmelor de lovituri de pe trupul tău?

Povestea Aminei, cea de a doua dintre copile

La vorbele acestea ale califului, tânăra Amina păşi înainte şi grăi:

O, emire al drept-credincioşilor, nu am să mai spun şi eu spusele surorii mele Zobeida despre părinţii noştri. Află, aşadar, că, după ce tatăl nostru a murit, eu şi cu sora mea cea mai mică dintre noi cinci, Fahima, ne-am dus

să trăim singure cu mama noastră, în vreme ce sora mea Zobeida şi celelalte două s-au dus să trăiască împreună cu mama lor la ele acasă.

La puţină vreme apoi, m-a măritat mama cu un bătrân bogat, omul cel mai bogat din cetate şi de pe vremurile lui. Şi-aşa, un an mai târziu, soţul meu cel bătrân a murit în tihna lui Allah şi mi-a lăsat ca parte legiuită din moştenire, după pravila statorită de sunaua[92] noastră, optzeci de mii de dinari de aur.

Şi-aşa că nu zăbovii a-mi porunci zece rochii falnice, fiecare rochie la preţ de o mie de dinari. Şi nu mă lipseam de nimic.

Într-o bună zi, cum şedeam lăfăindu-mă în tihnă, veni la mine o bătrână. Pe bătrâna aceea nu o mai văzusem niciodată înainte. Era îngreţoşătoare: chipu-i era hâd ca un dos bătrân; avea un nas stâlcit, nişte sprâncene chelbuite, nişte ochi de zamparagioaică stocită, nişte dinţi găunoşi, năsoiul năclăit şi gâtul câş. De altminteri era bine zugrăvită de poetul care spune:

Cobea bătrână! Tartorul Eblis,
De-ar întâlni-o, până şi el, bietul,
Fără să-i spună baba niciun pis,
Numai tăcând, ar învăţa, procletul,
Întregu-nşelăciunilor dichis!
Ar învăţa la şcoala ei aleasă
Cum poţi să treci o mie de catâri
Prin pânza de păianjen cea mai deasă,
De pare că le-ai face un hatâr,
Şi niciun fir din pânză să nu iasă.
Că-i meşteră babornıţa vicleană,
Mai tare decât bietul Sarsailă;
Şi să strecoare zerul prin sădilă,
Şi să dea cep la orişicare vrană,
C-a prihănit o rujă de copilă,
Şi-a pârjolit o dalbă de codană,
Şi-a marghiolit amarnic la tocilă
O falnică hanâmă ca o stană,
Şi-a-ntors-o la pojaruri de prăsilă
Pe-o babă ugilită şi pârvană.

Deci babornıţa aceea veni la mine şi mi se temeni şi îmi zise:

— O, hanâmă plină de nuri şi de haruri! Am acasă o copilă orfană, iar noaptea aceasta este noaptea nunţii ei. Iar eu vin să te rog – şi Allah are să ştie a-ţi dărui răsplata şi simbria pentru bunătatea ta! - să te înduplеci a ne cinsti, luând parte la nunta acestei sărmane copile atâta de amărâte şi de necăjite, care nu are aici pe nimenea şi care nu ştie alt sprijin decât al lui Allah cel Preaînaltul!

La vorbele acestea, bătrâna începu să plângă şi să-mi sărute picioarele. Iar eu, care habar n-aveam de toată făţăria ei, mă miluii şi mă înduioşai de ea, şi îi spusei:

— Ascult şi mă supun!

Atunci ea îmi zise:

— Acuma am să mă duc, cu îngăduinţa ta; iar tu, în vremea asta, găteşte-te şi îmbracă-te, întrucât eu, îndeseară, am să mă întorc să te iau.

Pe urmă îmi sărută mâna şi plecă.

Eu atunci mă sculai şi mă dusei la hammam şi mă înmiresmai; pe urmă alesei rochia cea mai frumoasă dintre cele zece rochii noi ale mele şi mă îmbrăcai cu ea; pe urmă îmi pusei gherdanul cel frumos de mărgăritare scumpe, şi brăţările, şi cerceii, şi toate odoarele mele; pe urmă îmi pusei izarul cel larg de mătase albastră şi de zarafir şi mă încinsei peste mijloc cu brâul meu de atlaz, şi îmi pusei iaşmăcuţul peste obraz, după ce îmi dealungii ochii cu kohl. Şi iacăt-o pe bătrână că se întoarce şi îmi spune:

— O, stăpână a mea, casa s-a umplut de rudele mirelui, care sunt femeile cele mai de neam din cetate. Le-am înştiinţat despre venirea ta neabătută, şi ele au fost tare bucuroase, iar acuma te aşteaptă cu nerăbdare toate.

Eu atunci luai cu mine câteva roabe de-ale mele, şi plecarăm toate şi merserăm până ce ajunserăm într-o uliţă largă şi bine stropită şi în care zburda o adiere proaspătă. Şi văzurăm o poartă mare de marmură, încununată cu o boltă sprijinită pe două sclipuri, şi toată numai din alabastră, şi falnică. Şi prin poarta aceea văzurăm înlăuntru un sarai atâta de înalt, cât se ridica până la nori. Atunci intrarăm şi, când ajunserăm la uşa saraiului, bătrâna bătu la uşă şi deschise. Păşirăm înlăuntru şi dădurăm mai întâi într-o sală lungă, aşternută cu chilimuri şi zarpale, iar din tavan spânzurau nişte fanare colorate şi luminate, iar de-a lungul erau puse făclii aprinse; şi mai erau, atârnate pe pereţi, lucruri de aur şi de argint, şi podoabe, şi arme din metaluri scumpe. Şi străbăturăm sala şi ajunserăm într-o încăpere largă, atâta de minunată că ar fi zadarnic a o zugrăvi.

În mijlocul sălii, care era îmbrăcată numai în mătăsuri, se afla un crivat de alabastră, împodobit cu mărgăritare gingaşe şi cu pietre scumpe şi acoperit cu un polog de borangic. La vederea noastră, o fată ieşi dinlăuntrul patului, şi fata aceea era cum e lună. Şi îmi zise:

— *Marhaba! Ahlan! Ua sahlan!* O, sora mea, ne aduci cea mai mare cinstire de pe lume! *Anastina!*[93] Şi ne eşti o dulce alinare, şi eşti fala noastră!

Pe urmă, spre cinstirea mea, rosti aceste stihuri ale poetului:

De-ar fi aflat că vine-n ospeţie
Un oaspete atât de strălucit,
Şi pietrele ce-i stau la temelie
Acestei case s-ar fi veselit.

Împărtăşindu-şi vestea între ele,
Ţi-ar fi ieşit în cale trâmbiţaşi,
Cu temeneli adânci şi cu bezele
Să-ntâmpine luminătorii-ţi paşi.

Şi-ar fi-nâlţat pe limba lor strigare:
„Ahlan! Ua sahlan! În cinstea ta,
Ce străluceşti în lumea muritoare
Cum străluceşte sus pe cer o stea!”

Pe urmă şezu jos şi îmi spuse:

— O, sora mea! Trebuie să-ţi mărturisesc că am un frate care te-a văzut într-o zi la o nuntă. Este un tânăr tare bine făcut, şi mult mai frumos ca mine. Şi, din noaptea aceea, te-a îndrăgit cu o inimă pătimaşă şi tare aprinsă. Şi el anume i-a dat câţiva bani bătrânei, ca să vină la tine şi să te aducă aici prin tertipul de care s-a slujit. Şi a făcut aşa, ca să se întâlnească cu tine, în casa mea; căci fratele meu nu are alt dor decât să se însoare cu tine în chiar anul acesta binecuvântat de Allah şi de Trimisul său. Şi nu este nicio ocară a săvârşi lucrurile cele îngăduite de pravilă!

Când auzii vorbele ei, şi dacă mă văzui ştiută şi preţuită în saraiul acela, îi spusei fetişcanei:

— Ascult şi mă supun!

Ea atunci se umplu de bucurie şi îşi plesni palmele una de alta. La semnul acela, o uşă se deschise; şi un tânăr frumos ca luna intră; după spusa

poetului:

La o atât de-naltă frumuseţe
Ajunse frumuseţea lui, încât
Cu-adevărat e vrednic să-l răsfeţe
Pe cel din care a şi izvorât:
E-un giuvaier spre slava celui care
L-a şlefuit cu măiestrie mare!

El izbuteşte să întruchipeze
Desăvârşirea însăşi, rostul ei,
Ţesut din haruri şi minuni alese
Din care se durează sfânt temei!
Încât să nu vă pară de mirare
Că-l îndrăgeşte lumea muritoare!

Şi-această-ntreagă-a lui desăvârşire
Străfulgera privirile oricui,
Şi se vădeşte până peste fire
Din fiecare trăsătură-a lui.
Încât vă jur cu-adâncă-ncredinţare:
Nu-i altul mai frumos ca el sub soare!

La vederea lui, inima-mi dădu brânci către el. Atunci el veni şi şezu jos lângă sora lui; şi numaidecât intră cadiul cu patru martori; dădură bineţe şi şezură; pe urmă cadiul scrise senetul de legare a mea cu acel tânăr, iar martorii îşi aşternură pecetea[94] pe senet, şi plecară toţi.

Atunci tânărul se apropie de mine şi îmi zise:

— Fie ca noaptea noastră să fie o noapte binecuvântată!

Pe urmă spuse:

— O, stăpână a mea, tare aş vrea să-ţi cer o învoială!

Eu îi spusei:

— O, stăpâne al meu, grăieşte! Care-i învoiala?

Atunci el se sculă, aduse Sfânta Carte[95] şi îmi zise:

— Să-mi juri pe *Al-Coran* că niciodată nu îl vei alege pe altul decât pe mine şi că niciodată nu te vei ispiti la altul!

Iar eu îi făcui jurământ pentru învoiala aceasta. El atunci se bucură până peste poate şi îşi aruncă braţele în jurul gâtului meu, şi simţii dragostea lui

cum mă pătrunde până în afunduri şi până în toiul inimii mele!

Pe urmă roabele ne aşternură de masă, iar noi mâncăram şi băurăm pe săturate. Pe urmă, venind noaptea, mă luă şi se întinse cu mine pe pat; şi ne petrecurăm toată noaptea sugrumându-ne în braţe unul pe altul, până dimineaţă.

Trăirăm în starea aceasta vreme de o lună, în bucurie şi huzur. La sfârşitul acelei luni, îi cerui soţului meu îngăduinţa de a mă duce la suk spre a cumpăra nişte ţesături. Îmi dete îngăduinţa. Atunci îmi pusei hainele şi o luai cu mine pe bătrâna care, de-atunci, rămăsese în casa noastră, şi coborâi la suk. Mă oprii la prăvălia unui tânăr negustor de mătăsuri, pe care baba mi-l tot lăudase pentru bunătatea mărfurilor lui şi pe care îl cunoştea de multă vreme, precum îmi spunea ea. Pe urmă adăugă:

— Este un flăcău care, la moartea lui taică-său, a moştenit o grămadă de bani şi de avuţii!

Pe urmă, întorcându-se către negustor, îi spuse:

— Scoate la iveală ce ai mai bun şi mai scump între toate mărfurile, întrucât târguim pentru copila aceasta frumoasă!

Iar el zise:

— Ascult şi mă supun!

Pe urmă bătrâna, pe când tânărul negustor da zor să deştearnă vigurile, mi-l tot proslăvea şi îmi tot scotea ochii cu vredniciile lui; iar eu îi răspunsei:

— Nu am ce face cu vredniciile lui şi cu laudele pe care le tot îndrugi! Întrucât rostul nostru este să târguim de la el cele de care avem nevoie, pe urmă să ne întoarcem acasă.

După ce aleserăm marfa dorită, îi întinserăm negustorului banii cât preţuia. Dar el nu vroi să se atingă de ei, şi ne spuse:

— Astăzi nu primesc de la voi niciun ban; este un dar pentru bucuria şi pentru cinstea ce-mi faceţi, venind în prăvălia mea!

Eu atunci îi spusei bătrânei:

— Dacă nu vrea să primească banii, dă-i marfa îndărăt!

Atunci el strigă:

— Pe Allah! Nu voi lua nimic de la voi! Este un dar de Ia mine. În schimb, îngăduie-mi, o, frumoasă copilă, un singur sărut, numai unul! Socot sărutul acesta ca de mult mai înalt preţ decât toate mărfurile din prăvălia mea.

Iar bătrâna îi spuse râzând:

— O, tinere frumos, chiar că eşti smintit, de socoţi sărutul ca pe un lucru atâta de nepreţuit!

Pe urmă îmi zise:
— O, fata mea, i-auzi ce spune tânărul negustor! Fii liniştită, nici un necaz nu ar avea cum să ţi se întâmple pentru un fleac de sărut pe care ţi l-ar lua, iar tu, în schimb, vei putea să alegi şi să iei ce-ţi place din mărfurile acestea scumpe!
Eu atunci răspunsei:
— Păi tu nu ştii că sunt legată cu jurământ?
Da ea mi-o întoarse:
— Lasă-l să te sărute, da tu să nu vorbeşti nimic şi să nu faci nici o mişcare; într-acest chip nu vei avea să te învinuieşti de nimic. Şi, pe deasupra, vei lua îndărăt banii care sunt ai tăi, precum şi târguielile.
Până la urmă, bătrâna tot stăruind aşa a-mi îmbrobodi fapta, ajunsei să mă învoiesc a băga capu-n sac şi a îngădui târgul. Drept care închisei ochii şi mă acoperii cu poala izarului, pentru ca trecătorii să nu vadă isprava. Şi atunci tânărul îşi băgă capul sub iaşmacul meu, îşi apropie gura de obrazul meu şi mă sărută. Ci, tot atunci mă şi muşcă de obraz, cu o muşcătură atâta de cumplită, încât îmi rupse carnea! Iar eu leşinai de durere şi de spaimă.
Când îmi venii în fire, mă aflam pe genunchii bătrânei, care se arăta a fi tare necăjită pentru mine. Cât despre prăvălie, apoi prăvălia era închisă şi tânărul negustor se făcuse nevăzut. Atunci bătrâna îmi zise:
— Preamărit fie Allah că ne-a cruţat de o nenorocire şi mai rea!
Pe urmă îmi spuse:
— Acuma trebuie să ne întoarcem acasă. Da tu să te prefaci că eşti cam zaifă, iar eu am să-ţi aduc un leac pe care să-l pui pe muşcătură şi ai să te vindeci, pe dată.
Atunci nu mai zăbovii să mă ridic şi, cuprinsă toată de gânduri şi de spaima urmărilor, pornii la drum până ce ajunsei acasă; iar spaima îmi sporea pe măsură ce mă apropiam. Când ajunsei acasă, intrai în odaia mea şi mă prefăcui bolnavă.
Într-acestea, intră soţul meu şi, îngândurat tare, mă întrebă:
— O, stăpâna mea, ce necaz ţi s-a întâmplat cât ai fost plecată?
Eu îi răspunsei:
— Nu, nimic. Sunt teafără.
Atunci el se uită la mine cu luare-aminte şi îmi spuse:
— Da ce este cu această rană de pe obrazul tău, chiar în locul cel mai dulce şi cel mai gingaş?
Eu atunci îi spusei:

— Când, cu îngăduinţa ta, am ieşit astăzi ca să cumpăr mătăsurile acelea, o cămilă, care era încărcată cu nişte trunchiuri de lemn, m-a înghesuit pe o uliţă prea îngustă şi mi-a rupt iaşmacul şi m-a lovit la obraz, precum vezi. Uf, uliţele astea strâmte din Bagdad!

El atunci se umplu de mânie şi îmi spuse:

— Chiar mâine am să mă duc la valiu şi am să pun plângere împotriva cămilarilor şi a tăietorilor de lemne, iar valiul să-i spânzure pe toţi până la unul!

Atunci eu, plină de milă, îi spusei:

— Pe Allah te juruiesc! Nu-ţi lua în spate păcatele altuia! Şi-apoi nu e decât din vina mea, întrucât am încălecat pe un măgar care s-a apucat să zvârle din picioare şi să zburde, iar eu am căzut de pe el, şi, din întâmplare, o bucată de lemn s-a nimerit acolo şi mi-a julit faţa şi mi-a rănit aşa obrazul!

Atunci el strigă:

— Mâine am să mă duc la Giafar Al-Barmaki şi am să-i povestesc istoria asta, iar el are să-i omoare pe toţi măgărarii din cetate!

Eu atunci strigai:

— Tu chiar vrei să omori toată lumea din pricina mea? Află, dar, că toate astea nu mi s-au întâmplat decât din voia lui Allah şi după Ursita pe care o diriguieşte el!

La vorbele acestea, soţul meu nu mai putu să-şi stăpânească mânia şi strigă:

— O, făţarnico! Destul cu minciuna! Ai să înduri osânda nelegiuirii tale!

Şi mă potopi cu vorbele cele mai rele, şi izbi cu piciorul în pământ, şi, chemând, strigă cu glas tare; atunci uşa se deschise şi şapte arapi cumpliţi intrară şi mă aruncară în mijlocul curţii casei. Atunci, soţul meu îi porunci unuia dintre arapi să mă ţină de umeri şi să şadă pe mine; şi altui arap îi porunci să şadă pe genunchii mei şi să mă ţină de picioare. Apoi un al treilea arap veni cu o spadă în mână şi zise:

— O, stăpâne al meu, am s-o izbesc cu spada şi am s-o despic în două!

Iar alt arap adăugă:

— Şi fiecare dintre noi are să taie un hartan din carnea ei şi are să-l arunce hrană peştilor din apa râului Dejla[96]! Întrucât aşa se cade să fie osânda oricărui ins care îşi încalcă jurământul şi legământul!

Şi, spre a-şi întemeia spusele, rosti stihurile acestea:

Dacă aş dovedi vreodată că şi un altul se răsfaţă
Cu-aceea care îmi desfată şi inimă, şi gând, şi viaţă,
S-ar răscula întregu-mi suflet gemând ca-ntr-un cutremur mare.
S-ar smulge din iubirea oarbă, care-l târăşte la pierzare.
Şi sufletului meu i-aş spune: „O, suflete al meu, mai bine
Să mori, decât să-ţi duci amarul bătut de chin şi de ruşine!
Căci nu e chip să guşti vreodată, vai, niciun strop de fericire,
Când e să-mparţi cu-oricine altul ceea ce s-a numit iubire!”

Atunci soţul meu îi spuse arapului care ţinea spada:

— O, vrednice Saad, loveşte-o pe făţarnica asta!

Şi Saad ridică spadă! Iar soţul meu îmi zise:

— Tu, acuma, rosteşte-ţi cu glas tare mărturisirea de credinţă. Pe urmă adu-ţi aminte oleacă de toate lucrurile şi hainele şi bunurile care sunt ale tale, şi fă-ţi adiata: întrucât ţi s-a isprăvit viaţa! Atunci eu îi spusei:

— O, slujitorule al lui Allah Preabunul! Dă-mi numai răgazul de a-mi face mărturisirea de credinţă şi adiata!

Pe urmă îmi ridicai fruntea spre cer, mi-o coborâi spre mine şi începui să mă cercetez şi să cuget la starea ticăloasă şi păcătoasă în care mă aflam şi mă podidiră lacrimile, şi plânsei, şi rostii stihurile acestea:

Şi mi-ai aprins în suflet jarul, dar tu rămâi mereu ca gheaţa;
Mi-ai pus să stea de veghe ochii-mi de seara până dimineaţa;
Şi tu îţi uiţi apoi de mine şi-ntorci în altă parte faţa.

Iar eu în inima-mi şi-n ochii-mi te-am aşezat cum se cuvine,
Încât cum oare să te uite sărmana inimă din mine,
Sau ochii mei să înceteze de a mai plânge după tine?

Şi mi-ai jurat statornicie de-a pururi şi neclătinată;
Iar când mi-ai înrobit în lanţuri întreaga inimă curată,
Ţi-ai şi schimbat cu grabă gândul pe care mi-l jurai odată!
Şi-acuma nici nu vrei să-i dărui măcar atât: un strop de milă,
Acestei inimi pentru care doar ură mai păstrezi şi silă!
În jalea care mă omoară, mânia-ţi neagră mă împilă!

Aşadar te-ai născut pe lume doar să mă duci întru pierzare,
Doar să-mi stârneşti nenorocirea şi cumpăna aceasta mare,

Sfârşitul tinereţii mele, osândă fără de iertare? –
Prieteni, pe Allah vă jurui! Ah, când va fi să nu mai fiu,
Când în mormântul trist veţi pune întunecatul meu sicriu,
Să-mi scriţi pe piatra veşniciei cuvinte cum nu se mai scriu,
Aici e-o mare vinovată: Prea a iubit!" Şi trecătorul,
Îndurerat, cel care ştie ce este dragostea şi dorul,
Cu milă va privi mormântul atoatele-dezlegâtorul.

Şi, sfârşind stihurile, plânsei iarăşi. Când auzi stihurile mele şi când îmi văzu lacrimile, soţul meu se mânie şi se îndârji şi mai rău, şi îmi spuse stihurile acestea:

Dacă am părăsit-o pe cea care
Inima mea cu patimă-o iubea,
Nu am făcut-o nici din nepăsare
Şi nici din neiubire pentru ea.
A săvârşit însă-o greşeală mare,
Şi-acea greşeală nu i-o pot ierta:
A vrut şi-un alt părtaş la desfătare,
La dragostea ce-mi prinse inima,
Când inima mea sângeră şi moare,
Şi minţile-mi se-aprind de-o ură grea,
Şi-n mine nu-i nimic să fie-n stare
Să ia părtaş lângă iubirea sa!

Când sfârşi stihurile, eu începui să plâng iar, spre a-l înduioşa, şi îmi zisei în sinea mea: „Am să mă prefac supusă şi umilă. Şi am să-mi îndulcesc vorbele. Şi poate că aşa are să mă ierte de la moarte, măcar de mi-ar şi lua toate bogăţiile pe care le am!" Şi începui să mă rog de el şi îi spusei cu duioşie stihurile acestea:

Dacă eşti drept, pe drept îţi jur: Prefiri
Nedrepte gânduri, când m-arunci în scrum!
Ştiu: cel întunecat de amăgiri
Nu are cum să fie drept nicicum!

Povară grea a unei mari iubiri
Mi-ai pus-o-n spate, ca s-o port oricum,

Când eu purtam pe umerii-mi subţiri
De-abia cămaşa ca un văl de fum.

Şi totuşi nu de moartea mea mă mir,
Mă mir că la sfârşitu-acestui drum,
În ceasul negru-al negrei despărţiri,
Te mai doresc cu patimă şi-acum!

Când isprăvii stihurile, plânsei iar. Atunci el mă măsură cu privirile şi mă îmbrânci cât colo, şi mă ocărî amarnic, şi rosti stihurile acestea:

Nu dragostea mea o aveai în minte,
Altă iubire ţi se năzărea!
Te-ai lepădat de patima-mi fierbinte
Şi-ai tremurat de dorul altcuiva.

Acum şi eu mă rup de lângă tine,
Cum ai făcut tu şi cum ai mânjit
Iubirea mea! Să-nduri amaruri pline
De ceea ce şi tu mi-ai dăruit!

Şi pentru că la altul ai visat,
Şi eu acum la alta voi visa.
Vei dobândi ceea ce-ai căutat –
Numai din vina ta, nu dintr-a mea!

Şi, după ce încheie stihurile acestea, îl strigă pe arap şi îi zise:

— Despic-o în două jumătăţi! De-acum ea nu mai înseamnă nimic pentru noi!

Când arapul păşi spre mine, fusei încredinţată de moartea mea şi îmi pierdui nădejdea de viaţă, şi nu mă mai gândeam decât să-mi las soarta în seama lui Allah Preaînaltul. Şi, chiar în clipita aceea, o văzui pe bătrână că intră şi se aruncă la picioarele soţului meu şi începu să i le sărute, şi îi spuse:

— O, copilul meu, te juruiesc, eu, doica ta, în numele îngrijirilor ce ţi-am dat, s-o ierţi pe copila aceasta, că n-a săvârşit o greşeală pentru care să i se cuvină atare osândă! Şi-apoi eşti tânăr, şi mi-e frică să nu care cumva blestemul ei să se întoarcă asupra-ţi!

După care bătrâna începu să plângă, şi urmă a-l împresura cu multele-i rugăciuni, spre a-l îndupleca, până ce el spuse:

— Bine, pentru tine îi dau iertarea! Da tot trebuie să-i las un semn, care să i se vadă pe trup toată viaţa ei!

După vorbele acestea, dete porunci arapilor, care, numaidecât, mă şi despuiară de hainele de pe mine şi mă lăsară goală-goluţă. Atunci luă chiar el o nuia mlădioasă de gutui, şi căşună pe mine, şi se porni să mă vergeluiască pe tot trupul, da mai cu seamă pe spinare, pe piept şi pe şolduri, şi-atâta de năprasnic, şi-atâta de tare şi cu atâta mânie, încât îmi pierdui de ştire, după ce îmi pierdusem orice nădejde de a mai scăpa cu zile de sub nişte lovituri ca acelea. Încetă atunci să mai dea în mine şi plecă, lăsându-mă lată la pământ şi poruncindu-le robilor să mă părăsească în starea aceea, până noaptea, pentru ca apoi, sub ocrotirea întunericului, să mă care la casa mea de mai înainte şi să mă lepede acolo ca pe un stârv. Iar robii aşa făcură, şi mă aruncară în casa mea de mai înainte, după porunca stăpânului lor.

Îmi venii în simţiri, şezui multă vreme fără a putea să mă mişc din pricina vânătăilor; pe urmă mă doftoricii cu felurite leacuri şi, încet, încet, mă zviduii, dar semnele loviturilor şi ale rănilor rămaseră pe mâinile, pe picioarele şi pe pielea mea, de parcă aş fi fost bătută cu gârbacele şi cu bicele! Iar voi aţi văzut acele semne.

Când, după patru luni de îngrijire, mă vindecai, vrusei să mă duc să arunc o privire spre saraiul în care îndurasem silnicia; dar saraiul era năruit pe de-a-ntregul, şi el şi uliţa pe care fusese, de la un capăt până la celălalt;

În locul tuturor acelor minunăţii, nu mai erau decât nişte grămezi de gunoaie strânse din scursorile cetăţii. Şi, în pofida tuturor căutărilor mele, nu izbutii să ajung, a dobândi vreo ştire despre soţul meu.

Şi-atunci mă întorsei lângă sora mea cea mai mică, Fahima, care era încă tot fată fecioară; şi amândouă ne duserăm s-o vedem pe sora noastră după tată, Zobeida, chiar aceea care ţi-a istorisit povestea ei cu cele două surori ale sale preschimbate în căţele. Şi, după temenelile şi urările îndătinate, îmi istorisi povestea ei, iar eu îi istorisii povestea mea. Şi-atunci sora mea Zobeida îmi spuse:

— O, sora mea, nimeni pe lumea aceasta nu este ocolit de năpastele soartei! Ci, slavă lui Allah! Încă mai suntem amândouă în viaţă! Să rămânem, aşadar, de aci înainte laolaltă. Şi mai cu seamă niciodată să nu ni

se mai pomenească vorba de căsătorie, şi să ne silim a ne rupe până şi de amintirea ei!

Şi rămase cu noi şi sora noastră mai mică, Fahima. Şi ea-i cea care îndeplineşte în casa noastră slujba zaherlâcului, şi cea care coboară în suk să facă târguielile în fiecare zi şi să ne cumpere toate cele trebuitoare; eu am sarcina de a deschide uşa dinaintea celor ce bat şi de a-i primi pe oaspeţii noştri; pe când sora noastră cea mare, Zobeida, este cea care orânduieşte lucrurile casei.

Şi nu încetarăm a trăi astfel, tare mulţumite fără bărbaţi, până în ziua când sora noastră Fahima ni-l aduse pe hamalul încărcat cu o grămadă de lucruri şi pe care noi îl poftirăm să se odihnească la noi o clipită. Şi-atunci intrară şi cei trei saalici, care ne istorisiră povestea lor; şi apoi şi voi ceştilalţi, în chip de trei negustori. Iar tu ştii ceea ce s-a petrecut şi cum am fost aduse între mâinile tale, o, emire al drept-credincioşilor!

Şi-asta-i povestea mea!

Atunci califul rămase până peste măsură de minunat, şi…

Şi, în clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se iveşte dimineaţa şi, cuminte, îşi curmă povestitul.

Dar când fu cea de a optsprezecea noapte,

Şeherezada urmă cu vorbele acestea:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că la povestirea celor două copile, Zobeida şi Amina, care erau acolo cu sora lor cea mică, Fahima, şi cu cele două căţele negre, şi cu cei trei saalici, califul Harun Al-Raşid rămase până peste măsură de minunat, şi porunci ca acele două istorisiri, precum şi cele ale celor trei saalici, să fie scrise de către calemgiii de la calemuri cu scriere cât mai frumoasă şi mai bine îngrijită, şi apoi scrierile acelea să fie rânduite în dulapurile sale.

Apoi îi spuse copilandrei Zobeida:

— O, hanâmă plină de slavă, nu mai ai nicio ştire de la efrita care le-a vrăjit pe cele două surori ale tale, dându-le chipul celor două căţele de aici?

Iar Zobeida răspunse:

— Emire al drept-credincioşilor, aş putea să dau de ea, întrucât mi-a dăruit o şuviţă din părul ei şi mi-a spus: „când vei avea nevoie de mine, să aprinzi unul dintre aceste fire de păr, şi eu am să mă ivesc pe dată, din orice loc, cât de departe s-ar putea să fiu, de-aş fi chiar şi dincolo de muntele Kaf!”

Atunci califul îi zise:
— O! Dă-mi firele acelea de păr!
Şi Zobeida îi înmână şuviţa; iar califul luă un fir de păr şi îi dete foc. Şi nici nu apucă să se simtă bine mirosul de păr ars, că se şi dezlănţui o zdruncinătură în toi saraiul şi o scuturătură năprasnică; şi deodată ginna se şi ivi, în chip de copilă bogat înveşmântată. Întrucât era musulmană, nu pregetă a-i spune califului:
— Pacea să fie cu tine, o, clironom al lui Allah!
Şi califul îi răspunse:
— Şi asupră-ţi coboare pacea, milă şi îndurările lui Allah!
Atunci ea îi spuse:
— Află, o, emire al drept-credincioşilor, că această copilă, care m-a făcut să mă ivesc la dorinţa ta, mi-a făcut un mare bine şi a semănat în mine seminţe care au încolţit! Încât, orice aş face pentru ea, tot nu aş putea vreodată să-i răsplătesc îndeajuns binele ce mi l-a făcut. Cât despre surorile ei, le-am preschimbat în căţele; şi dacă nu le-am dat morţii, n-am făcut-o decât ca să nu-i pricinuiesc surorii lor o prea mare mâhnire. Acuma, dacă tu, o, emire al drept-credincioşilor, le vrei izbăvirea, am să le izbăvesc, din preţuire faţă de tine şi faţă de sora lor! Şi, de altminteri, nu uit nicidecum că sunt musulmană!
Atunci califul îi spuse:
— Hotărât! Doresc să le izbăveşti! După aceea avem să cercetăm necazul tinerei femei, cea cu trupul învineţit de lovituri; şi, dacă chiar ni se va adeveri povestea ei, o voi lua sub ocrotirea mea şi am s-o răzbun asupra aceluia care a osândit-o atâta de nedrept!
Atunci efrita spuse:
— Emire al drept-credincioşilor, eu, într-o clipită, am să ţi-l arăt pe acela care a schingiuit-o aşa pe tânăra Amina, şi care a oropsit-o şi i-a luat toate bunurile! Întrucât să ştii limpede că acela îţi este cel mai apropiat dintre oameni!
Pe urmă efrita luă o ceaşcă de apă şi rosti asupra ei nişte descântece; pe urmă stropi cu apă cele două căţele şi le zise:
— Întorceţi-vă pe dată la chipul vostru cel omenesc de mai înainte!
Şi în chiar clipita aceea, cele două căţele se preschimbară în două fetişcane frumoase, ce făceau cinste celor ce le-au zămislit!
Pe urmă ginna se întoarse spre calif şi îi zise:

— Făptuitorul acelei negre silnicii asupra tinerei Amina este chiar fiul tău El-Amin[97]. Şi îi istorisi povestea, pe care califul putu astfel s-o măsoare şi prin gura unei alte făpturi, nu numai omenească, ci o ginnă!

Atunci califul rămase tare uluit, da trase încheierea:

— Mărire lui Allah, pentru slobozirea acestor două căţele prin mijlocirea mea!

Pe urmă porunci să vină fiul său El-Amin dinaintea sa şi îi ceru lămuriri; iar El-Amin îi răspunse, povestindu-i adevărul. Atunci califul porunci să se adune cadiii şi martorii, în chiar sala în care se aflau cei trei saalici şi cele trei fetişcane şi cele două surori ale lor care fuseseră vrăjite.

Şi atunci, cu cadiii şi cu martorii de faţă, îl însură iar pe fiul său El-Amin cu tânăra Amina; apoi o mărită pe tânăra Zobeida cu cel dintâi saaluk, fiu de sultan; le mărită apoi pe celelalte două tinere femei cu ceilalţi doi saalici, fii de sultani; iar pentru el însuşi porunci să se întocmească senetul său de căsătorie cu cea mai mică dintre cele cinci surori, fecioara Fahima, târguitoarea cea gingaşă şi dulce!

Şi porunci să se ridice câte un sarai pentru fiecare pereche şi le dărui tuturor bogăţii mari, ca să poată trăi mulţumiţi. Iar el însuşi, de cum se lăsă noaptea, zori a se duce să se culce în braţele tinerei Fahima, cu care îşi petrecu tare desfătat noaptea aceea!

Şi, adăugă Şeherezada vorbindu-i sultanului Şahriar, nu carecumva să crezi, o, norocitule sultan, că povestea aceasta ar fi mai de mirare decât cea care va să urmeze!

POVESTEA CU FEMEIA CĂSĂPITĂ, CU CELE TREI MERE ŞI CU ARAPUL RIHAN

Şeherezada spuse:

Într-o noapte, califul Harun Al-Raşid îi spuse lui Giafar Al-Barmaki:

— Hai să coborâm în noaptea aceasta în cetate, ca să cercetăm faptele dregătorilor şi ale valiilor. Şi am un gând bine statornicit de a-i scoate din slujbe pe toţi cei împotriva cărora mi se va aduce vreo jalbă!

Şi Giafar răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Iar califul şi Giafar şi Massrur spătarul se străvestiră şi coborâră şi porniră să bată în lung şi în lat uliţele Bagdadului, până ce, trecând pe o uliţă, văzură un moşneag tare bătrân, care purta pe cap un năvod de pescuit şi un zimbil şi care ţinea în mână un băţ; şi moşneagul păşea încetişor, îngânând stihurile acestea:

Ei spun: „Eşti luminat la minte! Cu ce ştii tu, dintotdeauna
Eşti o lumină printre oameni, cum e în toiul nopţii luna!”

Şi le răspund: „Cu-asemeni vorbe vă faceţi viaţa otrăvită:
Că-i numai fum ce ştie omul, ştiinţa toată-i la Ursită!

Că eu, cu toată învăţătura, cu maldărele de hârţoage,
Cu cărţile-adunate-n vrafuri şi însemnate cu zăloage,

Cu călimărurile pline de preacinstita mea cerneală,
Când e să socotesc Ursita, n-ajung la nicio socoteală!

Iar cela care s-ar încrede şi-ar pune rămăşag pe mine,
Ar pierde-ntreg zălogul, bietul, şi-ar da obrazul pe ruşine.

Că mai de-amar şi de ocară ca sărăcia alta nu-i –
Starea săracului, şi pâinea, şi însăşi toată viaţa lui!

Cât ţine vara tot trudeşte! Când vine iarna – alt amar:
Nu are să se încălzească decât cenuşă-n cenuşar!

De se opreşte-n drum vreodată, sar câinii lumii toţi la el.
Osânda-i viaţa lui amară. E altu-n lume mai mişel?

Şi de s-ar apuca să-şi ţipe durerea neagră care-l frânge,
Şi să-şi arate sărăcia, ce om de pe pământ l-ar plânge?

Uf, dacă-atâta de amarnic e traiul omului sărac.
Să nu te miri că lui, sărmanul, mormântul i se pare drag!

Auzindu-i zghierbele jeluite, califul îi spuse lui Giafar:

— Stihurile şi înfăţişarea acestui sărman dovedesc o mare sărăcie.

Pe urmă se duse la moşneag şi îi zise:

— O, şeicule, care îţi este meseria?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, este pescăritul! Şi-s tare sărac! Şi am şi-o casă grea! Şi de la nămiezi până acuma am tot trudit, şi Allah nu m-a miluit nici baremi cu pâinea cu care să-mi hrănesc copilaşii! Încât sunt scârbit şi de mine, şi de viaţă, şi nu-mi mai râvnesc decât moartea!

Atunci califul îi zise:

— Vrei să te întorci cu noi îndărăt la apa râului şi, în numele meu, să-ţi arunci de pe mal năvodul în Tigru, spre a-mi încerca şi eu norocul? Şi orice vei trage afară din apă am să-ţi cumpăr şi am să-ţi plătesc cu o sută de dinari.

Iar moşul se bucură la aceste vorbe şi răspunse:

— Primesc târgul şi îl iau asupra capului meu!

Şi pescarul se întoarse cu el la Tigru şi îşi aruncă în apă năvodul şi aşteptă; pe urmă trase sfoara năvodului şi năvodul ieşi afară. Şi pescarul cel bătrân găsi în năvod o ladă ferecată, tare grea de ridicat. Şi califul la fel, după ce încercă, o găsi tare grea. Şi nu zăbovi a-i da cei o sută de dinari pescarului, care plecă împăcat.

Atunci Giafar şi Massrur luară lada în spinare şi o cărară până la sarai. Şi califul porunci să se aprindă luminile, iar Giafar şi Massrur puseră mâna pe ladă şi o sparseră. Înlăuntrul găsiră un coş mare, întocmit din foi de palmier, cusut cu lână roşie; tăiară firul de lână şi văzură în coş un chilim; ridicară chilimul şi, dedesubt, văzură un izar alb femeiesc; ridicară izarul şi, sub

izar, văzură o femeie tânără, albă ca argintul străcurat, tăiată şi făcută bucăţi.

La priveliştea aceea, califul lăsă lacrimile să-i curgă pe obraji; pe urmă se întoarse plin de mânie către Giafar şi strigă:

— A, câine de vizir! Iacătă că acuma, sub stăpânirea mea, se săvârşesc omoruri, şi ucişii sunt aruncaţi în apă! Şi sângele lor are să cadă asupra mea la Ziua Judecăţii, şi are să atârne greu pe sufletul meu! Or, pe Allah! Se cere să-l osândesc amarnic pe ucigaş şi să-l omor. Iar în ce te priveşte, o, Giafar, mă jur pe adevărul obârşiei mele celei drepte din califii Bani-Abbas că, de nu mi-l vei aduce dinainte pe ucigaşul acestei femei, pe care vreau s-o răzbun, am să pun să fiţi răstigniţi pe cruce, la uşa saraiului meu şi tu şi cei patruzeci de Baramka[98], verii tăi!

Şi califul clocotea de mânie; iar Giafar îi zise:

— Îngăduie-mi un răspas de trei zile!

El răspunse:

— Ţi-l îngădui.

Giafar atunci plecă de la sarai şi, negru de amărât, mergea prin cetate şi îşi zicea în sineşi: „Cum aş putea să-l aflu vreodată pe cel care a omorât-o pe femeia aceea tânără şi unde să dau de el spre a-l aduce dinaintea califului? Pe de altă parte, dacă i-aş aduce pe un altul ca drept ucigaş, pentru ca acest altul să moară în locu-i, fapta mi-ar apăsa sufletul. Încât nu mai ştiu ce să fac.”

Şi Giafar ajunse astfel la el acasă şi şezu acolo cele trei zile de răgaz, cuprins de deznădejde. Iar în cea de a patra zi, califul trimise după el. Iar când Giafar se înfăţişă între mâinile califului, califul îl întrebă:

— Unde este cel care a măcelărit-o pe femeie?

Giafar răspunse:

— Nu pot eu să ghicesc ceea ce nu se vede şi nu se arată, ca să-l aflu pe ucigaş în inima unei cetăţi întregi?

Atunci califul fu cuprins de o mânie rea şi porunci răstignirea pe cruce a lui Giafar la uşa saraiului, şi le porunci pristavilor să pristăvească ştirea în toată cetatea şi în împrejurimi, cu strigarea:

— Oricine va vroi să ia seama la priveliştea răstignirii lui Giafar Al-Barmaki, vizirul califului, şi la răstignirea celor patruzeci de Baramka, rudele lui, la uşa saraiului, nu are decât să vie şi să ia seama la privelişte.

Şi toţi locuitorii Bagdadului ieşiră de pe toate uliţele, spre a fi de faţă la răstignirea lui Giafar şi a neamurilor lui; dar nimeni nu ştia pricina

osândirii; şi toată lumea era mohorâtă şi se jeluia, întrucât Giafar şi toţi Baramka erau îndrăgiţi pentru facerile lor de bine şi pentru dărnicia lor.

După ce stâlpii răstignirii fură ridicaţi, osânditii fură aduşi dedesubt şi se aştepta încuviinţarea califului pentru îndeplinirea osândei. Deodată, în vreme ce toţi locuitorii plângeau, un bărbat tânăr şi frumos, îmbrăcat fercheş, se strecură repede prin mulţime şi ajunse între mâinile lui Giafar şi îi zise:

— Să ţi se dea slobozirea, o, stăpâne şi doamne fără de asemuire, o, tu, adăpost al sărmanilor! Că eu sunt acela care a omorât-o pe femeia tăiată în bucăţi şi cel care a pus-o în lada pe care aţi pescuit-o din Tigru! Omoară-mă, aşadar, în schimbul ei şi întoarce asupra mea răzbunul!

Când auzi vorbele tânărului, Giafar se bucură pentru sine, da se întunecă rău pentru bărbatul cel tânăr. Începu dar să-i ceară lămuriri mai amănunţite, când deodată un preacinstit moşneag împinse mulţimea la o parte şi veni grabnic spre Giafar şi spre tânăr, se temeni dinaintea lor şi le spuse:

— O, vizirule, nu da pic de crezare spuselor acestui tânăr, întrucât nu este niciun alt ucigaş al tinerei femei decât numai eu! Şi numai asupra mea se cade s-o răzbuni!

Da tânărul zise:

— O, vizirule, şeicul acesta bătrân bate câmpii şi habar nu are ce trăncăneşte. Îţi spun încă o dată că eu am omorât-o! Aşa că numai eu se cuvine să fiu osândit!

Atunci şeicul zise:

— O, copilul meu! Tu eşti încă tânăr şi se cade să-ţi fie dragă viaţa! Pe când eu sunt bătrân şi sătul de lumea asta. Şi voi sluji ca preţ de ispăşire pentru tine, pentru vizir şi pentru neamurile lui. Aşa că mărturisesc că eu sunt ucigaşul. Şi asupra mea se cuvine să cadă răzbunul.

Atunci Giafar, cu învoirea căpeteniei străjilor, îi luă pe tânăr şi pe moşneag şi se duse cu ei la calif şi spuse:

— Emire al drept-credincioşilor, iacătă-l dinaintea ta pe ucigaşul tinerei femei!

Şi califul întrebă:

— Unde este?

Giafar spuse:

— Tânărul acesta mărturiseşte şi stăruieşte că el este ucigaşul; dar moşneagul acesta tăgăduieşte lucrul şi mărturiseşte la rându-i că el şi numai el este ucigaşul.

Atunci califul se uită şi la şeic, şi la tânăr, şi îi întrebă:
— Care dintre voi doi a omorât-o pe femeie?
Tânărul răspunse:
— Eu!
Iar şeicul zise:
— Nu! Numai eu!
Atunci califul, fără să-l cerceteze mai mult, îi spuse lui Giafar:
— Ia-i pe amândoi şi răstigneşte-i!
Şi Giafar se împotrivi:
— Dacă nu este decât numai un ucigaş, osândirea celui de al doilea ar fi o nedreptate mare!
Atunci tânărul strigă:
— Mă jur pe Acela carele a suit cerurile în tăria la care se află şi carele a aşternut pământul la adâncimea la care este, că numai eu am omorât-o pe femeie! Şi iacătă dovezile!
Şi-atunci tânărul le zugrăvi întocmai cum arăta lada găsită şi pe care nu o ştiau decât califul, Giafar şi Massrur. Încât califul fu încredinţat de vinovăţia tânărului şi rămase nedumerit până peste poate şi îi zise tânărului:
— Şi pentru ce omorul acesta? Şi pentru ce mărturia aceasta din parte-ţi, fără a fi fost silit cu nicio siluire? Şi cum se face de ceri aşa să fii osândit, ca pedeapsă?!
Atunci tânărul spuse:
— Află, o, emire al drept-credincioşilor, că tânăra femeie era soţia mea, fiica acestui şeic bătrân, care este socrul meu. M-am însurat cu ea pe când era tânără de tot şi fecioară. Aşa că Allah mi-a dăruit de la ea trei copii de parte bărbătească. Iar ea mă avea drag mai departe şi mă slujea; iar eu niciodată nu am băgat de seamă la ea nimica nemulţumitor.
Dar, la începutul lunii de-acum, a căzut bolnavă rău; şi eu numaidecât am trimis după hakimii cei mai învăţaţi, care nu zăboviră s-o vindece în curând, cu îngăduinţa lui Allah! Iar eu, întrucât de când cu boala ei nu mă mai culcasem cu ea şi întrucât mi se făcuse dor de ea în ceasul acela, vrusei mai întâi s-o pun să se îmbăieze. Şi ea îmi zise:
— Până a intra la hammam, am o poftă pe care vreau să mi-o împlinesc.
Iar eu o întrebai:
— Şi care-i pofta aceea?
Ea îmi răspunse:
— Mi-e poftă să miros un măr şi să muşc din el o dată.

Iar eu plecai în cetate ca să cumpăr mărul, de-ar fi fost să dau pe el şi preţ de un dinar de aur! Şi căutai pe la toţi negustorii de fructe; da nu aveau mere deloc! Şi mă întorsei plin de ciudă acasă, şi nu mai cutezai să dau ochii cu soţia mea, şi îmi trecui noaptea toată gândind pe ce cale să fac rost de un măr. A doua zi, de cu zori, ieşii din casă şi mă îndreptai către grădini şi mă apucai să le cercetez una câte una şi pom cu pom, fără de izbândă. Da întâlnii în calea mea un pândar de grădină, un om vârstnic, şi-i cerui sfat unde să caut mere. El îmi spuse:

— Copilul meu, acesta-i un lucru tare greu de găsit, pe temeiul limpede că acuma nu se găsesc nicăierea, fără doară poate că la Bassra, în livada căpeteniei drept-credincioşilor. Da şi acolo e tare anevoie de-a le căpăta, întrucât pândarul păstrează merele cu grijă pentru folosinţa califului.

Eu atunci mă întorsei la soţia mea şi îi povestii cum stă treaba; da dragostea ce-o aveam pentru ea mă îmboldi să mă gătesc pe dată de drum. Şi plecai, şi îmi trebuiră cincisprezece zile în şir, zi şi noapte, spre a ajunge la Bassra şi a mă întoarce, dar norocul mă ajută, şi mă întorsei la soţia mea aducând trei mere, cumpărate de la străjerul livezii din Bassra, pe preţ de trei dinari.

Intrai, aşadar, tare bucuros şi îi întinsei cele trei mere soţiei mele; şi ea, la vederea lor, nu arătă niciun fel de semn de mulţumire, şi le aruncă lângă ea cu nepăsare. Văzui însă că, în vremea cât lipsisem, fierbinţeala o cuprinsese iarăşi şi o ţinea aşa mereu; iar soţia mea mai zăcu bolnavă alte zece zile, de-a lungul cărora nu o lăsai singură o clipită. Da, din mila lui Allah, după acest răstimp îşi dobândi iar sănătatea; şi atunci putui să ies şi să mă duc la prăvălia mea; şi începui iarăşi să vând şi să cumpăr.

Or, pe când stam eu aşa în prăvălie, pe la prânz văzui că trece prin dreptul meu un arap, care ţinea în mână un măr cu care se juca. Atunci îl întrebai:

— Hei, prietene, ia spune-mi, de unde ai izbutit să iei mărul acela, ca să mă duc şi eu să cumpăr!

La vorbele mele, arapul se porni pe râs şi spuse:

— L-am luat de la ibovnica mea! Am fost pe la ea s-o mai văd, că trecuse oleacă de vreme de când n-o mai văzusem, şi am găsit-o cam zaifă, iar lângă ea zăceau trei mere; şi, când am întrebat-o, mi-a spus: „Ia închipuie-ţi, o, iubiţelule, că prăpăditul ăla de soţ încornorat pe care îl am s-a dus la Bassra anume ca să mi le cumpere, şi le-a cumpărat pe trei dinari de aur!” Pe urmă mi-a dai mărul ăsta pe care îl am în mână.

La vorbele arapului, o, emire al drept-credincioşilor, ochii mei văzură lumea în negru; şi închisei pe dată prăvălia şi mă întorsei acasă, după ce pe drum îmi pierdui toată judecata, sub potopul clocotit al mâniei. Şi mă uitai pe pat, şi chiar că nu mai văzui deloc mărul cel de al treilea şi-i spusei atunci soţiei mele:

— Da unde este cel de al treilea măr?

Ea îmi răspunse:

— Habar n-am şi nu ştiu nimica de el.

În felul acesta mi se adevereau spusele arapului. Atunci mă repezii la ea cu un cuţit în mână, îmi pusei genunchii pe pântecele ei şi o tăiai în bucăţi cu cuţitul; aşa îi tăiai capul şi mădularele, pe urmă pusei totul în coş, cu grabă mare, pe urmă o învelii cu izarul şi cu chilimul şi o aşezai în lada pe care o încuiai. Încărcai lada pe catârca mea şi plecai numaidecât s-o arunc în Tigru, şi toate astea le făcui cu chiar mâinile mele!

Aşa că, o, stăpâne al drept-credincioşilor, mă rog vouă fierbinte să-mi daţi degrabă moartea ca osândă pentru nelegiuirea mea, pe care o voi ispăşi în felul acesta, întrucât tare mi-e frică să dau seama de ea în Ziua de Apoi!

O aruncai, aşadar, în Tigru, fără să fi fost văzut de nimeni, şi mă întorsei acasă. Şi îl găsii pe fiul meu cel mare plângând; şi, măcar că eram încredinţat că nu ştia nimic de moartea maicii lui, tot îl întrebai:

— De ce plângi?

El îmi răspunse:

— Plâng că am luat un măr din merele pe care le avea mama, şi când am coborât în uliţă ca să mă joc cu fraţii mei, am văzut un arap mare care a trecut pe lângă mine şi mi-a smuls mărul din mâini şi mi-a zis: „De unde a ajuns aici mărul ăsta?” Eu i-am răspuns: „L-a adus tatăl meu, care s-a dus şi l-a cumpărat pentru mama, cu altele două la fel, târguite la Bassra pe trei dinari.” Cu toate spusele mele, arapul nu mi-a dat îndărăt mărul, m-a lovit şi a plecat cu el! Iar mie acuma mi-e frică de mama să nu mă bată din pricina mărului!

La vorbele copilului, pricepui că arapul născocise nişte scorneli ticăloase pe seama fiicei socrului meu, şi că eu astfel o omorâsem nevinovată!

Atunci începui să vărs potop de lacrimi, pe urmă văzui că vine socrul meu, preacinstitul şeic, care se află aici cu mine. Şi îi istorisii povestea cea jalnică. El atunci şezu jos lângă mine şi începu să plângă. Şi nu ne mai oprirăm din plâns amândoi, până la miez de noapte. Şi puserăm să se ţină

slujbele de înmormântare vreme de cinci zile. Şi, de altminteri, până astăzi jelim întruna moartea aceea.

Mă juruiesc, aşadar, ţie, o, emire al drept-credincioşilor, pe sfânta pomenire a strămoşilor tăi, să grăbeşti răstignirea mea şi să abaţi asupră-mi osândele, spre a răzbuna omorul!

La istorisirea aceasta, califul se umplu de uimire şi strigă:

— Pe Allah! Nu vreau să-l omor decât pe ticălosul de arap!…

Şi, în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, tăcu.

Dar când fu cea de a nouăsprezecea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că emirul drept-credincioşilor a jurat că nu are să-l omoare decât pe arap, dat fiind că tânărul soţ era de iertat. Pe urmă califul se întoarse spre Giafar şi îi spuse:

— Adu-l dinaintea mea pe acel arap mişel, care a fost pricina năprasnei! Şi, dacă nu vei izbuti să mi-l găseşti, am să te dau morţii pe tine în locul lui!

Iar Giafar plecă plângând şi zicându-şi: „De unde să pot eu să i-l aduc dinainte? Aşa precum numai din întâmplare se nimereşte să cadă un ulcior şi să nu se spargă, tot aşa şi eu numai din întâmplare am scăpat de moarte întâia oară. Da acuma? … Şi Acela carele a vroit să mă mântuie întâia dată, tot el, de-o vrea, are să mă mântuie şi a doua oară! În ce mă priveşte, pe Allah! Am să mă închid la mine în casă, fără să mă mişc, aceste trei zile de răgaz. Că la ce bun să faci nişte cercetări zadarnice? Şi mă încredinţez vrerii Celui Drept, Preaînaltului!”

Şi chiar că Giafar nu se clinti din casa lui cât ţinură cele trei zile de răgaz. Şi, în cea de a patra, porunci să vină cadiul şi îşi făcu adiata în faţa lui; şi, plângând, îşi luă bun-rămas de la copiii săi. Pe urmă veni trimisul califului, care îi spuse că emirul drept-credincioşilor era tot pornit să-l omoare, dacă arapul n-a fost găsit. Şi Giafar plânse iarăşi, iar copiii lui plânseră laolaltă cu el. Pe urmă o luă pe cea mai mică dintre copilele lui s-o sărute pentru cea din urmă oară, dat fiind că pe ea o iubea mai mult ca pe toţi copiii săi; şi o strânse la piept, şi vărsă potop de lacrimi, gândindu-se că era silit s-o lase în părăsire. Şi deodată, cum o strângea la piept, simţi ceva rotund în buzunăraşul fetiţei, şi o întrebă:

— Ce ai în buzunar?

Ea răspunse:

— O, tată, am un măr! Mi l-a dat arapul nostru Rihan. Şi îl am de patru zile. Da n-am putut să-l capăt decât după ce i-am dat lui Rihan doi dinari.

La vorbele copilei despre arap şi despre măr, Giafar fu cuprins de tulburarea unei bucurii mari, şi strigă:

— O, Izbăvitorule!

Pe urmă porunci să fie adus Rihan arapul. Şi Rihan veni, iar Giafar îl întrebă:

— De unde e mărul ăsta?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, acum cinci zile, umblând prin cetate, am ajuns pe o uliţă unde am văzut nişte copii zbenguindu-se, iar printre ei era unul care ţinea mărul acesta în mână; i l-am înşfăcat şi i-am dat o scatoalcă; el atunci a început să plângă şi mi-a spus: „Este mărul mamei mele. Şi mama mea este bolnavă. Avea poftă de un măr, şi tatăl meu s-a dus să i-l aducă de la Bassra, cu alte două mere, la preţ de trei dinari de aur. Şi eu am luat unul ca să mă joc cu el”. Pe urmă s-a pornit iar pe plâns. Dar eu, fără a ţine seama de scâncelile lui, am venit acasă cu mărul şi l-am dat pe doi dinari stăpânei mele, mezina ta!

La spusele lui, Giafar rămase uluit până peste fire, aflând cum se iscaseră toate acele necazuri şi moartea tinerei femei din vina arapului său Rihan. Încât porunci să fie aruncat numaidecât în temniţă. Pe urmă se bucură că astfel scăpase el însuşi de la o moarte neabătută, şi rosti aceste două stihuri:

Dacă necazurile tale se trag de la un rob de-al tâu
De ce nu-l izgoneşti din casă pe robu-acela nătărău?

Nu ştii că robi sunt cu duiumul, dar sufletul, dacă-l răpui,
Răpus va fi pe totdeauna, că n-ai în locu-i ce să pui?

Şi se răzgândi şi îl luă pe arap şi îl duse dinaintea califului, căruia îi povesti întâmplarea.

Şi califul Harun Al-Raşid fu atâta de minunat, încât porunci ca povestea aceasta să fie scrisă în cronici, spre a sluji de învăţătură oamenilor. Şi Giafar îi spuse:

— Nu te minuna prea tare de povestea aceasta, o, ocârmuitorule al drept-credincioşilor, întrucât ea-i departe de a se măsura cu cea a vizirului Nureddin şi a fratelui său Şamseddin.

Şi califul strigă:

— Da care-i povestea aceea care este mai de-a mirărilea decât cea pe care am auzit-o acum?

Iar Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, nu ţi-o voi povesti decât cu învoiala că ai să-l ierţi pe arapul meu Rihan pentru fapta lui nechibzuită!

Şi califul răspunse:

— Fie! Îţi dăruiesc iertarea sângelui lui!

POVESTEA CU VIZIRUL NUREDDIN, CU FRATELE SĂU, VIZIRUL ŞAMSEDDIN, ŞI CU HASSAN BADREDDIN

Atunci Giafar Al-Barmaki spuse:

Află, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, că era în ţara Misrului[99] un sultan drept şi făcător de bine. Sultanul acela avea un vizir înţelept şi cărturar, priceput la ştiinţe şi la scripturi, şi vizirul acela era un bătrân tare în vârstă; da avea doi copii ca două lune: pe cel mare îl chema Şamseddin[100], iar pe cel mic îl chema Nureddin[101]; dar Nureddin, cel mic, de bună seamă că era mai frumos şi mai bine făcut decât Şamseddin, care de altminteri era desăvârşit; dar Nureddin nu-şi avea seamăn în lumea întreagă. Era atâta de răpitor încât frumuseţea lui era vestită pe toate meleagurile, şi mulţi călători veneau în Egipt, din ţările cele mai depărtate, numai pentru bucuria de a se minuna de desăvârşirea lui şi de trăsăturile chipului său.

Vru soarta ca vizirul, părintele lor, să moară. Iar sultanul rămase tare mâhnit. Aşa că îi chemă să vină la el pe cei doi fraţi şi le spuse să se apropie de el, şi porunci să fie înveşmântaţi cu caftane de fală, şi le zise:

— Din ceasul de-acum, aveţi să îndepliniţi pe lângă mine slujbele părintelui vostru.

Ei atunci se bucurară şi sărutară pământul între mâinile sultanului. Pe urmă orânduiră să tină o lună întreagă slujbele de înmormântare ale tatălui lor; şi după aceea, intrară în dregătoria lor cea nouă de viziri; şi fiecare dintre ei îndeplinea pe rând, vreme de o săptămână, slujbele vizieriei. Iar când sultanul pleca în vreo călătorie, nu lua cu sine decât pe unul dintre cei doi fraţi.

Or, într-o noapte ca toate nopţile, se făcu că sultanul trebuia să plece a doua zi de dimineaţă; iar rândul la vizierie în săptămâna aceea cădea în seama lui Şamseddin, fratele mai mare; şi cei doi fraţi tăifăsuiau ba de una, ba de alta, spre a-şi trece seara. În şirul pălăvrăgelilor, cel mare îi spuse celui mic:

— O, fratele meu, trebuie să-ţi spun că gândul meu este să chibzuim a ne însura; şi însurătoarea noastră să se facă în aceeaşi noapte pentru amândoi.

Iar Nureddin răspunse:

— Fă precum ţi-e voia, o, fratele meu, întrucât eu sunt de o părere cu tine în toate.

Odată ce această întâie înţelegere fu statornicită între ei, Şamseddin îi spuse lui Nureddin:

— După ce, cu mila lui Allah, avem să ne împerechem cu două copile, şi după ce avem să ne culcăm cu ele în aceeaşi noapte, şi după ce ele au să nască în aceeaşi zi şi – de-o vrea Allah! – au să dea viaţă, soţia mea unei fetiţe, iar soţia ta unui băietel, atunci va trebui să-i însurăm pe copii unul cu altul, ca pe nişte veri ce vor fi!

Atunci Nureddin răspunse:

— O, fratele meu, şi-atunci ce socoţi a cere de la fiul meu ca zestre spre a i-o da pe fiica ta?

Iar Şamseddin spuse:

— Voi lua de la fiul tău, ca preţ pentru fata mea, trei mii de dinari de aur, trei livezi şi trei sate dintre cele mai bune din Egipt. Şi chiar că acestea vor fi cam puţin lucru ca despăgubire pentru fata mea. Iar dacă flăcăul, fiul tău, nu va vroi să primească învoiala, nimica nu se va încheia între noi.

La asemenea vorbe, Nureddin răspunse:

— Nu judeci bine! Ce este, la urma urmei, cu zestrea aceasta pe care vrei s-o ceri de la fiul meu? Oare tu uiţi că noi suntem doi fraţi şi că suntem chiar doi viziri într-unul singur? În locul unei cereri ca asta, s-ar cădea să i-o dai fiului meu pe fiica ta ca pe un peşcheş, fără a te gândi să-i ceri niciun fel de zestre. Şi-apoi tu nu ştii că bărbatul preţuieşte oricând mai mult decât muierea? Or, fiul meu este un bărbat, iar tu îmi ceri o zestre pe care fiica ta s-ar cădea ca ea s-o aducă! Faci ca negustorul acela care, nevrând să-şi vândă marfa, începe, spre a-l alunga pe muşteriu, cu a cere un preţ împătrit pe untul lui!

Atunci Şamseddin îi spuse:

— Văd limpede că tu îţi închipui cu adevărat că fiul tău este mai de soi decât fata mea. Or, faptul îmi dovedeşte că eşti lipsit cu totul de judecată şi de bun-simţ, şi mai cu seamă de îndatorinţă. Că, de vreme ce pomeneşti de vizierie, au tu uiţi că numai mie îmi datorezi huzmeturile tale cele înalte şi că, dacă te-am luat părtaş cu mine, am făcut-o numai din milă faţă de tine şi ca să poţi să mă ajuţi în treburile mele? Da fie! Poţi să spui ce-ţi place! Ci eu, de vreme ce vorbeşti aşa, nu mai vreau s-o mărit pe fiica mea cu fiul tău, măcar de-ai cântări-o şi în aur!

La vorbele lui, Nureddin rămase tare înciudat şi grăi:

— Păi da nici eu nu mai vreau să-l însor pe fiul meu cu fiica ta!

Şi Şamseddin răspunse:

— Da! Am isprăvit! Şi-acuma, întrucât mâine trebuie să plec cu sultanul, nu voi avea vreme să te fac să simţi toată necuviinţa vorbelor tale. Da pe urmă ai să vezi tu! Când m-oi întoarce, de-o vrea Allah, are să se întâmple ce are să se întâmple!

Atunci Nureddin plecă tare posomorât de toată istoria, şi se duse să doarmă singur, potopit de gânduri negre.

A doua zi dimineaţa, sultanul, însoţit de vizirul Şamseddin, porni în călătorie şi se îndreptă înspre Nil, pe care îl trecu în luntre spre a ajunge la Ghezirah[102]; şi de acolo se duse la Piramide.

Estimp, Nureddin, după ce îşi trecuse noaptea aceea într-o mohorală grea, din pricina purtării fratelui său, se sculă de cu zori, îşi făcu spălările cele îndătinate şi rosti rugăciunea dintâi a dimineţii; pe urmă se duse la dulapul său, de unde luă o desagă pe care o umplu cu aur, gândind necontenit la vorbele făloase ale fratelui său faţă de el şi la umilinţa îndurată; şi îşi aduse aminte de stihurile acestea, pe care le rosti:

Du-te, prietene drag! Părăseşte meleagul părintesc, şi toate lasă!
Îţi vei găsi şi-n alte părţi prieteni, în locul celor care-i laşi acasă.
Du-te! Fugi dintre ziduri! Şi ridică-ţi un cort în câmpurile nesfârşite!
Departe-acolo vei găsi aleanul şi bucuria vieţii liniştite.
În mândrele saraiuri daurite nu-i nici credinţă, nici prietenie.
Ascultă-mă: fugi dintre-ai tăi departe, afundă-te-n adâncă străinie!
Că m-am uitat la apa stătătoare cum se bâhleşte colcăind spurcata,
S-ar lecui de neagra-mpuţiciune de-ar curge iar. Altminteri – niciodată!
Că m-am uitat apoi la luna plină, şi ochiul ei rotund l-am cunoscut.
Ci de m-aş fi rotit ca ea prin ceruri, câte pământuri, ah, n-aş fi văzut!
Da leul? Aş mai fi vânat vreun leu, de nu i-aş fi călcat nicicând pădurea?
Săgeata, apoi? Ar mai săgeta, de n-ar pleca din arcul ei aiurea?
Da aurul cel falnic? Da argintul? Ar fi doar nişte pietre fără rost,
De n-ar fi scoase-afar din zăcământul în care stau din veci la adăpost!
Însăşi lăuta dulce grăitoare ar fi o biată cioturǎ tăcută,
De n-ar fi retezat-o din pădure, s-o meşterească, mâna pricepută.
Aşa că du-te! Şi vei străluci! De vei rămâne-aici înlănţuit,
Să ştii: nu vei ajunge niciodată la piscul către care ai pornit!

După ce isprăvi de spus stihurile, porunci unuia dintre robii lui cei tineri să-i pună şaua pe o catârcă de culoarea sturzului, mare şi cu mersul sprinten. Iar robul îi găti cea mai frumoasă dintre catârce, o înşăuă cu o şa împodobită cu atlaz şi cu aur, cu nişte scări indieneşti, cu un cioltar de catifea de la Ispahan, şi o dichisi atâta, încât catârca păru întocmai ca o mireasă îmbrăcată în haine noi şi sclipind toată. Pe urmă Nureddin mai porunci să se pună peste toate astea un chilim mare de mătase, precum şi un chilim micuţ de rugăciune; şi, când totul fu gata, puse desaga plină cu aur şi cu nestemate între chilimul cel mare şi chilimul cel mic. Când isprăvi, îi spuse băiatului şi tuturor celorlalţi robi:

— Eu de-aici mă duc să dau o raită afară din cetate, înspre Kaliubia[103], unde socot să poposesc trei nopţi, întrucât simt că am o strângere de inimă şi vreau să mă duc să mi-o uşurez pe acolo, răsuflând adierile câmpului. Şi nu vreau să vină nimeni cu mine!

Pe urmă, după ce îşi mai luă nişte merinde pentru drum, încălecă pe catârcă şi plecă grabnic. Odată ieşit din Cairo, merse atâta de îndârjit, încât la prânz ajunse în Belbeis[104], unde poposi; descălecă de pe catârcă, spre a se odihni şi spre a o lăsa şi pe ea să se odihnească, mâncă oleacă, apoi cumpără din Belbeis toate cele de care s-ar fi putut să aibă trebuinţă, fie pentru sine, fie pentru tainurile catârcei, şi purcese iarăşi la drum. Peste două zile, chiar la amiază, mulţumită catârcei lui de soi, ajunse în sfânta cetate a Ierusalimului. Acolo se dete jos de pe catârcă, se odihni, o lăsă şi pe catârcă să se odihnească, scoase câte ceva de-ale gurii din sacul cu merinde şi mâncă; iar când isprăvi, îşi puse sacul sub cap, pe pământ, după ce aşternuse pe jos chilimul cel mare de mătase, şi adormi, tot gândindu-se cu mânie la purtarea fratelui său faţă de sine.

A doua zi, de cu zori, sări iarăşi în şa, şi nu conteni de data aceasta să meargă în goană spornică până ce ajunse în cetatea Alepului[105]. Acolo trase la unul dintre hanurile din cetate şi petrecu trei zile în linişte deplină, să se odihnească şi să lase şi catârca să se odihnească; pe urmă, după ce se sătură de aerul cel bun de la Alep, chibzui să plece mai departe. Drept aceea, încălecă iarăşi pe catârcă, după ce cumpărase nişte zaharicale gustoase cum se fac la Alep, îndopate cu fistic şi cu migdale şi oploşite sub o coajă de zahăr, tot lucruri pe care el le preţuia mai presus de orice, de când era mic.

Şi îşi lăsă catârca să meargă în voia ei, întrucât nici nu mai ştia unde se găseşte, odată ieşit din Alep. Şi merse aşa, zi şi noapte, cu atâta spor, până

ce într-o seară, după asfinţitul soarelui, ajunse în cetatea Bassrei, da el habar n-avea că cetatea aceea era Bassra. Întrucât nu află numele cetăţii decât după ce opri la un han şi întrebă acolo. Descălecă de pe catârcă, o despovără de chilimuri şi de merinde şi de desagă şi i-o lăsă în seama străjerului de la han, s-o plimbe oleacă, pentru că nu cumva să se sângereze dacă s-ar odihni prea dintr-odată. Iar cât despre Nureddin însuşi, apoi el îşi aşternu chilimul şi şezu să se odihnească.

Străjerul de la han luă, aşadar, catârca de frâu şi începu s-o îndemne să umble. Or, se întâmplă că, taman la ceasul acela, vizirul din Bassra sta la fereastra saraiului său şi se uita pe uliţă. Aşa că zări catârca aceea frumoasă şi văzu şi falnica ei înfotăzare de mare preţ, şi gândi că numaidecât trebuie să fie a vreunui vizir dintre vizirii de pe alte meleaguri, ori chiar a vreunui sultan dintre sultani. Aşa că, tot privind-o, fu cuprins de o minunare mare; pe urmă porunci unuia dintre robii săi cei tineri să i-l aducă de îndată pe străjerul de la poarta hanului, cel care preumbla catârca. Şi copilul dădu fuga după străjer şi îl aduse dinaintea vizirului. Atunci străjerul veni şi sărută pământul dintre mâinile vizirului, care era un moşneag tare bătrân şi tare falnic. Şi vizirul îi zise străjerului:

— Cine este stăpânul catârcei şi care-i este cinul?

Străjerul răspunse:

— O, doamne al meu, stăpânul catârcei este un om tânăr de tot şi tare frumos, într-adevăr, plin de vino-ncoace, îmbrăcat strălucit ca un fiu de cine ştie ce mare negustor; şi toată înfăţişarea lui te face să-l preacinsteşti şi să te minunezi de el.

La vorbele portarului, vizirul se ridică în picioare şi încălecă pe cal şi se duse cu toată grabă la han şi intră în curte. La vederea vizirului, Nureddin se ridică în picioare şi se repezi în întâmpinarea lui, şi îl ajută să coboare de pe cal. Atunci vizirul făcu temeneaua îndătinată, iar Nureddin îi răspunse la temenea şi îl primi cu multă prietenie; iar vizirul şezu jos lângă el şi îl întrebă:

— Copilul meu, de unde vii şi ce cauţi la Bassra?

Iar Nureddin îi spuse:

— Doamne al meu, vin de la Cairo, care este cetatea mea şi unde m-am născut. Tatăl meu era vizirul sultanului de la Egipt; dar a murit, spre a se duce întru mila lui Allah!

Pe urmă Nureddin îi istorisi vizirului toată pătărania, de la început până la sfârşit. Şi adăugă:

— Da am luat straşnica hotărâre să nu mă mai întorc în Egipt, până ce nu am să călătoresc mai întâi peste tot şi până ce nu am să umblu prin toate cetăţile şi prin toate olaturile!
La vorbele lui Nureddin, vizirul spuse:
— Copilul meu, nu te lua după asemenea gânduri păgubavnice, de drumeţie fără contenire, întrucât te vor duce la pieire. Ştii că drumeţitul prin ţări străine aduce prăbuşirea şi sfârşitul sfârşiturilor! Ascultă-mi sfaturile, copilul meu, întrucât mult mi-e teamă pentru tine de năprasnele vieţii şi ale soroacelor!
Pe urmă vizirul le porunci robilor să deşeueze catârca şi să strângă chilimurile şi mătăsurile; şi îl luă pe Nureddin cu sine acasă la el, şi îl pofti într-un iatac, unde îl lăsa să se odihnească, după ce îi aduse toate câte puteau să-i fie de trebuinţă.
Nureddin şezu astfel o vreme la vizir; iar vizirul îl vedea în toate zilele şi îl copleşea cu huzururi şi cu hatâruri. Şi, până într-un sfârşit, ajunse de-l îndrăgi până peste poate pe Nureddin, şi într-atâta încât într-o zi îi spuse:
— Copilul meu, am îmbătrânit de tot şi nu am niciun urmaş de parte bărbătească. Şi Allah m-a miluit cu o fată, care chiar că te ajunge la frumuseţe şi în desăvârşiri; şi, până astăzi, nu m-am înduplecat faţă de niciunul dintre cei care mi-au cerut-o în căsătorie. Da acuma, dacă te-am îndrăgit din inimă cu o dragoste atâta de mare, iacătă că vin să te întreb, de nu vrei să te învoieşti a o primi pe fiica mea, ca pe o roabă în slujba ta! Întrucât tare jinduiesc să fii soţul fetei mele. Dacă binevoieşti a primi, mă duc numaidecât la sultan şi îi spun că eşti nepotul meu, sosit de curând de la Egipt, şi că ai venit la Bassra anume spre a mi-o cere pe fata mea în căsătorie. Iar sultanul, pentru mine, are să te ia ca vizir în locul meu. Întrucât am îmbătrânit de tot şi am ajuns să caut tihnă. Şi are să-mi fie un desfăt mare să-mi împlineşti casa, şi să nu o mai părăseşti.
La îmbierea aceea a vizirului, Nureddin tăcu şi lăsă ochii în jos; pe urmă grăi:
— Ascult şi mă supun!
Apoi vizirul fu bucuros până peste măsură şi numaidecât le porunci robilor să pregătească ospăţul, să împodobească şi să lumineze sala de primire, cea mai mare, aceea păstrată anume pentru cei mai mari dintre emiri.
Pe urmă îi strânse pe toţi prietenii săi şi îi pofti pe toţi mai-marii din împărăţie şi pe toţi neguţătorii de seamă din Bassra; şi toţi veniră să se

înfăţişeze între mâinile sale. Atunci vizirul, spre a le arăta pricina pentru care îl alesese pe Nureddin, dându-i întâietate faţă de toţi ceilalţi, le spuse:

— Am avut un frate care a fost vizir la curtea de la Egipt, şi Allah l-a binecuvântat cu doi feciori, aşa precum pe mine, ştiţi şi voi, m-a binecuvântat cu o fată. Or, fratele meu, înainte de a muri, m-a îndemnat stăruitor s-o mărit pe fata mea cu unul dintre băieţii lui, iar eu i-am făgăduit. Or, iacătă-l dinainte-vă chiar pe tânărul, care este unul dintre cei doi fii ai fratelui meu, vizirul. Şi a venit aici cu acest scop. Iar eu tare doresc să scriu senetul lui de căsătorie cu fata mea, iar el să vină şi să pălătuiască împreună cu ea în casa mea.

Atunci toţi răspunseră:

— Da, de bună seamă! Ceea ce faci tu ţinem pe capetele noastre!

Şi atunci toţi musafirii se înfruptară din ospăţul cel straşnic, băură tot soiul de vinuri şi mâncară o grămadă de zumaricale şi de zaharicale; pe urmă, după ce sălile fură stropite cu apă de trandafiri, îşi luară bun rămas de la vizir şi de la Nureddin.

Apoi vizirul le porunci robilor copii să-l ducă pe Nureddin la hammam şi să-l ajute să facă o scaldă minunată. Şi vizirul îi dărui un caftan, chiar dintre caftanele sale cele mai frumoase; pe urmă îi trimise ştergarele, lighenele de aramă pentru scăldătoare, căţuiele de miro denii şi toate celelalte lucruri trebuitoare. Iar Nureddin se îmbăie şi ieşi de la hammam, după ce se îmbrăcă în caftanul cel nou; şi ieşi frumos ca luna plină în cea mai frumoasă dintre nopţi. Pe urmă Nureddin încălecă pe catârca lui de culoarea sturzului şi se duse la saraiul vizirului, străbătând uliţele, pe unde tot norodul se minună de el şi scotea strigăte uluite de frumuseţea lui şi de măiestria lui Allah. Se dete jos de pe catârcă, intră la vizir şi îi sărută mâna. Atunci vizirul…

Şi, în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte cum era, nu vroi să se prilejuiască mai mult în noaptea aceea.

Dar când fu cea de a douăzecea noapte,

Şeherezada urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că vizirul se ridică şi îl întâmpină cu mare bucurie pe frumosul Nureddin, şi îi spuse:

— Hai, fiul meu, dă fuga şi intră la soţia ta, şi fii fericit! Iar mâine am să merg cu tine la sultan. Acuma nu mai am să-i cer lui Allah pentru tine decât

toate hatârurile şi toate milele sale.

Atunci Nureddin sărută încă o dată mâna vizirului, socrul său, şi intră în iatacul copilei. Şi se petrecu ceea ce se petrecu!

Şi-aşa cu Nureddin!

Cât despre fratele său, Şamseddin, la Cairo… iacătă! După ce se sfârşi călătoria, pe care o făcuse împreună cu sultanul Egiptului, trecând pe la Piramide şi de acolo prin alte locuri, se întoarse acasă. Şi fu cuprins de griji că nu-l găsi pe fratele său Nureddin. Ceru ştiri despre el de la slugile lui, care îi răspunseră:

— După ce ai plecat cu sultanul, în chiar ziua aceea, stăpânul nostru Nureddin a încălecat pe catârca lui înfotăzată cu mare fală ca pentru zilele de sărbătoare, şi ne-a spus: „Mă duc prin părţile Kaliubiei, şi am să lipsesc o zi sau două, întrucât îmi simt pieptul apăsat şi am trebuinţă de oleacă de aer. Da niciunul dintre voi să nu vină după mine!” Şi, din ziua aceea şi până astăzi, nu mai avem nicio ştire despre el.

Atunci Şamseddin rămase tare amărât de lipsa fratelui său, iar amarul lui se făcu din zi în zi tot mai crâncen, şi până la urmă se simţi cuprins de mâhnirea cea mai adâncă. Şi gândi: „De bună seamă că altă pricină a plecării lui nu e decât vorbele pe care i le-am spus în ajunul plecării mele cu sultanul. Şi asta-i pesemne ceea ce l-a împins să fugă de mine. Încât sunt dator să-mi îndrept greşelile faţă de fratele meu cel bun şi să trimit în căutarea lui.”

Şi Şamseddin urcă îndată la sultan şi îi dezvălui toată tărăşenia. Iar sultanul puse să se scrie scrisori pecetluite cu pecetea lui şi le trimise cu olăcari călări în toate părţile, la toţi ispravnicii lui din toate olaturile, spunându-le, în scrisorile acelea, că Nureddin pierise şi că să-l caute pretutindeni.

Şi, după o vreme, toţi olăcarii se întoarseră fără de izbândă, întrucât niciunul dintre ei nu se dusese la Bassra, unde se afla Nureddin. Atunci Şamseddin se jelui până peste marginile jeluirilor şi îşi zise: „Toate astea-s din vina mea! Şi nu s-au întâmplat decât din pricina puţinătăţii mele de minte şi de iscusinţă!”

Da cum tot lucrul are un sfârşit, Şamseddin se alină până la urmă şi, peste o vreme, se logodi cu faţa unuia dintre negustorii cei mari din Cairo şi întocmi senetul de căsătorie cu copila aceea, şi se însură cu ea. Şi se petrecu ceea ce se petrecu!

Or, se nimeri potriveala că noaptea intrării lui Şamseddin în odaia de nuntă fu chiar tocmai noaptea intrării şi a lui Nureddin, la Bassra, în odaia soţiei sale, fiica vizirului. Şi Allah fu acela carele îngădui potriveala căsătoriei celor doi fraţi în aceeaşi noapte, anume spre-a răzvedi că el este stăpânul ursitei făpturilor sale!

Ba încă toate se petrecură întocmai precum le ticluiseră cei doi fraţi înainte de gâlceava lor, anume ca cele două soţii rămaseră însărcinate în aceeaşi noapte şi născură în aceeaşi zi, la acelaşi ceas: soţia lui Şamseddin, vizirul Egiptului, născu o fetiţă, care nu-şi avea perechea de frumuseţe în tot Egiptul; iar soţia lui Nureddin, la Bassra, aduse pe lume un băieţel, care nu-şi avea pereche ca frumuseţe în lumea întreagă de pe vremile lui! Cum zice poetul:

E-un giuvaier sadea copilul! Şi gingaş! Şi neprihănit!
Să-l sorbi îţi vine. Uiţi pocalul, privind făptura lui, vrăjit.
Să-l sorbi ai vrea, să-ţi stâmperi setea la răcoroşii lui obraji!
Din ochii-i limpezi că izvorul ai bea lumina pătimaş,
Uitând şi gustul şi mireasma şi-ntreaga vrajă purpurie
A vinurilor lăudate şi dătătoare de beţie.

Şi dacă însăşi Frumuseţea ar vrea cu el să se măsoare,
S-ar înclina şi Frumuseţea cuprinsă de înfiorare.
De-ai întreba-o: „Frumuseţe, ai mai văzut ceva la fel,
Ai mai văzut vreo frumuseţe să se asemuie cu el?”
Ea ar răspunde tulburată: „Cu el? Ah, chiar că niciodată!”

Fiul lui Nureddin, datorită frumuseţii lui, fu numit Hassan Badreddin[106].

Naşterea lui fu prilej de mari petreceri obşteşti. Iar în cea de a şaptea zi de după naşterea lui se orânduiră nişte ospeţe şi nişte zaiafeturi chiar că vrednice de nişte fii de crai.

Odată ospeţele încheiate, vizirul de la Bassra îl luă pe Nureddin şi se duse cu el la sultan. Acolo Nureddin sărută pământul între mâinile sultanului şi, cum era dăruit cu o mare iscusinţă la limbă, cu o inimă cutezătoare şi isteaţă la frumuseţile meşteşugului slovelor, îi rosti sultanului stihurile acestea ale poetului:

El este însăşi dărnicia, naintea căruia se-nchină
Toţi cei ce ştiu cu dărnicie să umple viaţa de lumină;

Şi inimile tuturora ştiu strălucirea lui deplină.

Cânt faptele-i fără de seamăn, căci nu-s doar fapte minunate,
Ci-s chiar minuni de frumuseţe, de giuvaieruri şi de roade,
Pe care să le strângi în salbe şi să le porţi la gât podoabe.

Iar de sărut cu plecăciune şi vârful degetelor sale,
Eu nu o fac din linguşeală, ci pentru că aşa-i cu cale
Când ştiu că degetele-acestea-s izvor de dărnicii, năvale.

Sultanul, răpit de stihurile auzite, se arătă tare mărinimos la daruri faţă de Nureddin şi faţă de vizir, socrul său, fără a avea habar de căsătoria lui Nureddin şi nici măcar că ar trăi vreun Nureddin pe lume; încât îl întrebă pe vizir, după ce îl firitisise pe Nureddin pentru stihurile lui frumoase:

— Da cine este tânărul acesta isteţ la vorbă şi frumos?

Atunci vizirul îi istorisi sultanului povestea, de la început până la sfârşit, şi îi spuse:

— Tânărul este nepotul meu!

Iar sultanul îi spuse:

— Cum se face că încă nu am auzit vorbindu-se despre el?

Vizirul spuse:

— O, doamne şi stăpâne al meu, se cade să-ţi mărturisesc că am avut un frate, vizir la curtea Egiptului. La moartea sa, a lăsat doi fii, dintre care cel mai mare a ajuns vizir în locul fratelui meu, pe când cel de al doilea, iacătă-l, a venit să mă vadă, întrucât am făgăduit şi m-am juruit părintelui său că am s-o dau de soţie pe fata mea unuia dintre nepoţii mei. Încât, de cum a sosit, l-am şi însurat cu fata mea! E tânăr, precum vezi, iar eu sunt bătrân, şi mai sunt şi cam surd şi nesprinten la trebile domniei. Aşa că vin la domnul meu sultanul să-i cer a binevoi să-l primească pe nepotul meu, care îmi este şi ginere totodată, ca urmaş al meu la vizirie! Şi pot să te încredinţez că este cu adevărat vrednic de a-ţi fi vizir, întrucât este bun de sfat, spornic la gânduri strălucite şi tare priceput la meşteşugul ocârmuirii trebilor!

Atunci sultanul se uită încă o dată mai bine la tânărul Nureddin şi fu mulţumit de cercetarea aceea, şi primi sfatul bătrânului vizir şi, fără a mai zăbovi, îl căftăni pe Nureddin ca mare vizir în locul socrului său, şi îl dărui cu un caftan de cinstire falnic, cel mai frumos pe care putu să-l găsească, şi o catârcă din chiar grajdurile domneşti, şi îi hotărî străjile şi cămăraşii.

Nureddin sărută atunci mâna sultanului şi ieşi împreună cu socrul său, şi amândoi se întoarseră la casa lor, bucuroşi până peste măsură, şi se duseră să-l sărute pe nou-născutul Hassan Badreddin, şi spuseră:

— Venirea pe lume a acestui copil ne-a adus noroc!

A doua zi, Nureddin se duse la sarai, spre a-şi îndeplini slujbele cele noi şi, ajungând acolo, sărută pământul dintre mâinile sultanului şi rosti aceste două strofe:

Fiece zi-i o fericire nouă
Şi-o nouă-mbelşugare pentru tine;
O ciudă neagră macină mereu
Zavistnicii-n privirile haine.

Tot albe fie-ţi zilele de-a rândul,
Prealuminate doamne-al meu, şi bune!
Şi negre fie zilele lor toate,
Pizmaşilor cu inimi de cărbune!

Atunci sultanul îi îngădui să şadă pe divanul viziriei, iar Nureddin şezu pe divanul viziriei. Şi începu a-şi îndeplini slujba şi a dirigui treburile rânduite, şi a împărţi dreptatea, întocmai ca şi cum ar fi fost vizir de ani îndelungaţi, şi se descurcă atâta de bine, şi toate sub ochii sultanului, încât sultanul rămase minunat de deşteptăciunea, de priceperea la orânde şi de felul desăvârşit în care împărţea dreptatea; şi îl îndrăgi încă şi mai mult, şi şi-l făcu prieten de inimă.

Iar Nureddin îşi îndeplinea de minune mai departe slujbele sale cele înalte, da astea nu-l făceau să dea uitării grija creşterii fiului său Hassan Badreddin, în pofida tuturor trebilor împărăteşti. Şi, din zi în zi, Nureddin se făcea tot mai atotputernic şi intra tot mai mult în hatârurile sultanului, care porunci să i se sporească numărul cămăraşilor, al slujitorilor, al străjerilor şi al slugilor. Şi Nureddin ajunse atâta de bogat, încât îşi putu îngădui să facă negustorie pe picior mare, precum şi a-şi năimi pe seama lui nişte corăbii de negoţ, care plecau în lumea întreagă, a zidi case de dat cu chirie, a clădi mori şi roţi de ridicat apa, a sădi grădini strălucite şi livezi. Şi toate astea până ce fiul său Hassan Badreddin ajunse la vârsta de patru ani.

La sorocul acela, vizirul cel bătrân, socrul lui Nureddin, muri; iar Nureddin îi făcu o înmormântare falnică; iar el şi toţi mai-marii din împărăţie merseră în alaiul mortului.

Şi, de-atunci, Nureddin se dărui pe de-a întregul creşterii fiului său. Îl încredinţă cărturarului cel mai priceput atât la pravilele sfinte cât şi la cele lumeşti. Învăţatul acela bătrân şi falnic venea în fiecare zi să-i dea lecţii de citire tânărului Hassan Badreddin; şi, încet-încet, şi pas cu pas, îl îndrumă să pătrundă *al-Coranul*, pe care tânărul Hassan ajunse până la urmă să-l ştie că pe apă în întregime; după aceea, învăţatul cel bătrân, vreme de ani şi ani, urmă a-i dezvălui învăţăcelului său toate învăţăturile de folos. Iar Hassan nu conteni a spori în frumuseţe, în gingăşie şi în desăvârşire, precum spune poetul:

Ah, ce băiat! Se-asemuie cu luna,
Căci precum luna, parcă dinadins,
Sporeşte-n frumuseţea lui întruna
Şi străluceşte ca şi ea aprins.

Şi-atâta strălucire îl îmbracă,
Încât până şi soarele apoi
Ia drept cununi la raza lui săracă
Bujorii din obrajii-i amândoi.

El este deci sultanul frumuseţii
Şi al desăvârşirii pe pământ!
Căci n-are seamăn în cuprinsul vieţii,
Cum nici în vis nu are, nici în gând.

Şi poate frumuseţile cu toate,
Care se mai întâmplă-a fi la fel,
Câte-s în flori şi-n pajişti semănate,
Au fost împrumutate de la el.

Şi în toată vremea aceasta, tânărul Hassan Badreddin nu părăsi nicio clipită saraiul tatălui său Nureddin, întrucât bătrânul învăţat cerea o mare sârguinţă la lecţiile sale. Da când Hassan ajunse la cei cincisprezece ani ai lui, şi cum nu mai avea nimic de învăţat de la bătrânul cărturar, tatăl său Nureddin îl luă şi îi dărui un caftan, cel mai fălos pe care-l găsi printre caftanele sale, îl puse să încalece pe un catâr, cel mai frumos dintre catârii săi şi cel mai vânjos, şi porni cu el spre saraiul sultanului, străbătând cu mare vâlvă uliţele Bassrei. Încât toţi târgoveţii, la vederea tânărului Hassan

Badreddin, scoteau strigăte uluite de frumuseţea, de gingăşia boiului, de nurii şi de felul lui vrăjitor de a fi; şi nu se puteau opri să nu ofteze: „Ya Allah! Ce frumos e! Ce lună! Ferească-l Allah de deochi!” Şi tot aşa, până ce Badreddin şi tatăl său ajunseră la sarai; şi-abia atunci pricepură oamenii tâlcul stihurilor poetului:

Un cititor de stele privea în noapte cerul.
Deodată, dinaintea ochilor lui miraţi,
Vrăjit flăcău răsare străluminându-şi lerul
Şi mlădiindu-şi mersul cu paşii amânaţi.

Îşi spune cititorul de stele: „Doar Zohal
Putea să-i dăruiască acestui tânăr soare
Cununa-ntunecată a pletelor în val,
Ca o cometă neagră prin hăuri rotitoare!

Mirrikh, doar, în obrajii-i cu purpuri smălţuite
Putea s-aştearnă astfel pojar de foc şi lapte!
Iar razele din ochii-s săgeţi ce le trimite
Săgetătorul însuşi, din stelele lui şapte!

Dar mai presus de toate chiar Hutared i-aduse
Cununa iscusinţei în frunzele de laur,
Pe când, de bună seamă, Abylsuha îşi puse
În gingaşa-i făptură comorile de aur!”

Nu ştie zodierul nimic să mai priceapă,
Şi stă răpit de vrajă şi săgetat de jind,
Cu minţile furate de visuri că de-o apă.
Atunci frumosul soare i se-nchină zâmbind.

Cât despre sultan, când îl văzu pe tânărul Hassan Badreddin şi frumuseţea lui, rămase atâta de uluit, încât îşi pierdu răsuflarea şi uită de ea o bună bucată de vreme. Şi îl pofti să se apropie şi îl îndrăgi grozav; şi îl luă sub ocrotirea lui, îl potopi cu hatâruri, şi-i spuse părintelui său Nureddin:

— Vizirule, trebuie numaidecât să mi-l trimiţi aici în fiecare zi, întrucât simt că nu aş mai putea să mă lipsesc de el!

Iar vizirul Nureddin fu nevoit să răspundă:

— Ascult şi mă supun!

Estimp, pe când Hassan Badreddin ajungea prieten şi cirac al sultanului, Nureddin, părintele său, căzu greu bolnav şi, simţind că nu va zăbovi să fie chemat la Allah, trimise după fiul său Hassan şi îi dădu îndemnurile cele mai de pe urmă şi îi spuse:

— Află, o, copilul meu, că lumea aceasta este un lăcaş pieritor, ci lumea viitoare este veşnică! Încât, înainte de a muri, vreau să-ţi dau câteva sfaturi; ascultă-le bine, aşadar, şi deschide-le inima ta!

Şi Nureddin începu să-i dea cele mai bune poveţe despre cum să se poarte în lumea semenilor săi şi cum să se călăuzească în viaţă.

După care Nureddin îşi aduse aminte de fratele său Şamseddin, vizirul Egiptului, de ţara sa, de părinţii săi, şi de toţi prietenii de la Cairo; şi, la acele amintiri, nu se putu opri să nu plângă că nu putuse să-i mai vadă. Dar repede cugetă că mai avea nişte poveţe de dat fiu lui său Hassan, şi îi spuse:

— Copilul meu, ţine minte bine vorbele pe care am să ţi le spun, întrucât sunt vorbe însemnate. Află, dar, că am la Cairo un frate, pe nume Şamseddin; este unchiul tău şi este vizir la Egipt. Pe vremuri, ne-am despărţit cam supăraţi, iar eu mă aflu aici la Bassra fără de ştirea lui. Aşa că am să te pun să scrii dorinţele mele cele de pe urmă în privinţa aceasta; ia, dar, o hârtie şi un calam şi scrie cele ce-ţi voi spune.

Atunci Hassan Badreddin luă o foaie de hârtie, trase călămările de la brâu, scoase din teacă apoi calamul cel mai bun şi care era cel mai bine retezat, muie calamul în câlţii din călămară îmbibaţi cu cerneală; pe urmă şezu jos, îndoi foaia de hârtie sub mâna stângă şi, ţinând calamul cu mâna dreaptă, îi spuse părintelui său Nureddin:

— O, părintele meu, aştept vorbele tale!

Iar Nureddin începu să-i spună:

— În numele lui Allah îndurătorul, Milostivul…

Şi îi înşirui apoi mai departe fiului său toată povestea lui, de la început până la sfârşit, şi-l puse să însemneze pe hârtie şi ziua sosirii lui la Bassra, şi căsătoria lui cu fata bătrânului vizir; îi spuse stepena lui întreagă, strămoşii drepţi şi strămoşii din încuscriri, cu numele lor, cu numele tatălui şi al bunicului lor, cu obârşia lui, cu treapta de evghenie pe care o dobândise singur, şi, într-un sfârşit, cu toată spiţa lui dinspre tată şi dinspre mamă.

Pe urmă îi spuse:

— Să păstrezi cu grijă foaia aceasta de hârtie. Şi dacă, din voia soartei, ţi s-o întâmpla vreo nenorocire în viaţă, întoarce-te în ţara de baştină a tatălui tău, acolo unde m-am născut eu, Nureddin, părintele tău, la Cairo, cetatea

cea înflorită; acolo să întrebi unde şade moşul tău vizirul, care sălăşluieşte în casa noastră; şi du-i salamalekul din partea mea, şi spune-i că am murit mâhnit că mor printre străini, departe de el, şi că, înainte de a muri, nu am avut altă dorinţă decât aceea de a-l vedea! Iacătă, Hassane, fiul meu, sfaturile pe care am vrut să ţi le dau. Aşa că te juruiesc să nu le uiţi!

Atunci Hassan Badreddin împături cu grijă hârtia, după ce o presărase cu nisip şi o uscase şi o pecetluise cu pecetea părintelui său vizirul; pe urmă o puse în căptuşeala turbanului, între cearceaf şi fes, şi o cusu acolo; da ca s-o ferească de jilăveală avu grijă, înainte de-a o coase, s-o înfăşure bine într-o bucată de pânză ceruită.

Când isprăvi, nu se mai gândi decât să plângă, sărutând mâna tatălui său Nureddin, şi mohorându-se la gândul că avea să rămână singur, încă tânăr de tot, şi să fie lipsit de vederea tatălui său. Iar Nureddin nu conteni a-i înşira poveţele sale fiului său Hassan Badreddin, până ce îşi dădu sufletul.

Atunci Hassan Badreddin fu cuprins de o jale mare, şi tot aşa şi sultanul, ca şi toţi emirii, şi cei mari, şi cei mici. Pe urmă îl îngropară pe Nureddin pe potriva cinului său.

Cât despre Hassan Badreddin, apoi el rândui să ţină două luni pomenirile mortului; şi, în toată vremea aceea, nu ieşi nici măcar o clipită din casă; ba uită până şi să se suie la sarai şi să se ducă să-l vadă pe sultan, după obiceiul lui.

Iar sultanul, nepricepând că numai mâhnirea îl ţinea pe frumosul Hassan departe de el, gândi că Hassan îl părăsise şi că îl ocolea. Încât se zădărî rău şi, în loc de a-l căftăni vizir pe Hassan, ca urmaş al părintelui său Nureddin, căftăni în slujba aceea pe un altul, şi îl luă drag pe un alt dregător tinerel.

Nemulţumit cu atâta, sultanul făcu şi mai mult. Porunci să se cetluiască şi să se zăpciuiască toate bunurile lui Hassan, toate acareturile şi toate moşiile lui; pe urmă porunci să fie zăpsit însuşi Hassan Badreddin şi să fie adus în lanţuri la el. Şi pe dată vizirul cel proaspăt luă cu el câţiva musaipi[107] şi purcese către casa tânărului Hassan, care habar nu avea ce îl păştea.

Or, printre robii cei tineri de la sarai era şi un mameluc micuţ, care îl îndrăgise pe Hassan Badreddin. Încât, la ştirea aceea, micuţul mameluc o luă la fugă cât îl ţineau picioarele şi ajunse la tânărul Hassan, pe care îl găsi întristat, cu capul plecat, cu inima îndurerată, şi gândindu-se întruna la tătânele său răposatul. Şi-i spuse ce urma să păţească. Şi Hassan îl întrebă:

— Da baremi oi mai avea vreme să-mi iau cu ce să trăiesc printre străini?

Iar micuţul mameluc îi răspunse:

— Vremea zoreşte. Încât nu te mai gândi decât cum să scapi mai întâi.

La vorbele acestea, tânărul Hassan, îmbrăcat cum se găsea, şi fără a lua nimic cu el, ieşi în grabă mare, după ce îşi ridicase pulpanele caftanului deasupra capului, ca să nu fie cunoscut cumva. Şi îndemnă la drum până ce ajunse afară din cetate.

Cât despre locuitorii din Bassra, aceştia, la vestea popririi plănuite a tânărului Hassan Badreddin, a zăpciuirii bunurilor sale şi a morţii hărăzite lui, rămaseră cu toţii cuprinşi de o mare mâhnire şi începură să spună:

— Of, ce păcat de frumuseţea lui şi de făptură lui vrăjită!

Şi, străbătând uliţele, fără a fi cunoscut de nimeni, tânărul Hassan auzi acele păreri de rău şi acele oftări. Şi se grăbi încă şi mai tare, şi îndemnă la drum încă şi mai spornic, până ce ursita şi norocul îl duseră să treacă chiar pe lângă cimitirul în care se afla turbehaua[108] tatălui său. Atunci intră în mecet şi trecu printre morminte, şi ajunse la turbehaua părintelui său. Numai atunci îşi lăsă în jos poalele caftanului, cu care îşi învăluise capul, şi intră sub bolta turbehalei şi hotărî să-şi treacă noaptea acolo.

Or, pe când sta el aşa pradă gândurilor, văzu că venea spre el un evreu din Bassra, un negustor cunoscut în toată cetatea.

Negustorul acela evreu se întorcea dintr-un sat vecin şi se ducea spre cetate. Trecând pe lângă turbehaua lui Nureddin, se uită înlăuntrul ei şi îl văzu pe tânărul Hassan Badreddin, pe care îl cunoscu numaidecât. Atunci intră, se apropie de el cuviincios şi îi spuse:

— Doamne al meu, of! Ce chip abătut şi schimbat mai ai, tu cel atâta de frumos! Oare te-a mai lovit vreo altă nenorocire proaspătă peste moartea părintelui tău vizirul Nureddin, pe care îl cinsteam şi care şi el ţinea la mine şi mă preţuia? Ci aibă-l Allah întru sfântă mila sa!

Însă tânărul Hassan nu vroi să-i dezvăluiască întocmai pricina schimbării chipului său şi îi răspunse:

— Pe când dormeam, astăzi după-masă, în patul meu, acasă, deodată mi s-a arătat în somn răposatul taică-meu şi m-a certat aspru pentru neîndemnul meu de a mai trece pe la turbehaua lui. Şi-atunci, plin de spaimă şi de căinţe, am sărit din somn şi, tulburat rău, am dat fuga încoace cu toată graba. Şi mă vezi acuma apăsat încă de visul acela greu.

Atunci evreul îi spuse:

— Doamne al meu, de mai multă vreme trebuia să vin la tine, spre a pune la cale un târg; da astăzi m-a norocit soarta să te întâlnesc. Află, dar, tinere doamne al meu, că vizirul, tatăl tău, cu care aveam nişte negustorii, a trimis

spre tărâmuri depărtate nişte corăbii, care acuma se întorc încărcate cu mărfurile lui. Aşa că, dacă ai vroi să-mi laşi mie încărcătura acelor corăbii, ţi-aş da o mie de dinari pentru fiecare încărcătură şi ţi-aş plăti îndată în bani peşin.

Şi evreul scoase din caftan o pungă plină cu aur, numără o mie de dinari şi-i întinse numaidecât tânăru lui Hassan, care nu pregetă să primească târgul acela vroit de Allah, spre a-l scoate din starea nevolnică în care se afla. Pe urmă evreul adăugă:

— Acuma, doamne al meu, scrie-mi hârtia aceasta de învoială şi aşterne-ţi pecetea deasupra!

Atunci Hassan Badreddin luă hârtia pe care i-o întindea evreul, precum şi calamul, muie calamul în călimara de aramă, şi scrise pe hârtie: „Adeveresc că cel care a scris hârtia aceasta este Hassan Badreddin, fiul vizirului Nureddin răposatul – aibă-l Allah întru mila sa! — şi că a vândut evreului cutare, fiul lui cutare, negustor din Bassra, încărcătura de pe cea dintâi corabie ce va sosi la Bassra, corabie aflată între corăbiile care au fost ale tatălui său Nureddin; şi anume la preţul de o mie de dinari în cap.”

Pe urmă pecetlui jos foaia cu pecetea lui şi i-o înmână evreului, care plecă, după ce i se temeni cuviincios.

Atunci Hassan începu să plângă, gândindu-se la răposatul lui părinte şi la huzurul lui din trecut, şi la soarta lui de acum. Şi, cum se şi făcuse noapte, pe când sta el întins aşa pe mormântul părintelui său, îl cuprinse somnul şi adormi în turbehă. Şi rămase aşa adormit până la răsăritul lunii; atunci, alunecându-i capul de pe piatra mormântului, Hassan fu silit să se întoarcă pe de-a întregul şi să se culce pe spate; în felul acesta, chipul său ajunse să fie luminat din plin de lună, şi străluci în toată frumuseţea lui.

Or, mecetul acela era un loc bântuit de ginni de neam ales, ginni musulmani, drept-credincioşi. Şi, tot din întâmplare, o ginnă minunată se preumbla la reveneală în ceasul acela, sub luminile lunii, şi, în preumblarea ei, trecu pe lângă Hassan cel adormit; şi îl văzu, şi luă seama la frumuseţea lui, şi zise: „Slavă lui Allah! Uf, ce băiat frumos! Chiar că m-am îndrăgostit de ochii lui frumoşi, întrucât îi bănuiesc atâta de negri! Şi atâta de albi!…”

Pe urmă îşi zise: „Până să se scoale el, am să zbor oleacă, spre a-mi împlini preumblarea mea la reveneală.”

Şi îşi luă zborul, se urcă sus de tot, ca să ajungă la răcoare; acolo sus, în zborul ei, fu bucuroasă când se întâlni în drum cu unul dintre prietenii ei, un ginn de parte bărbătească, şi el drept-credincios. Ginna îi dădu bineţe

frumos, iar el îi răspunse la salamalek cu o temenea adâncă. Atunci ea îi spuse:

— De unde vii, fârtate?

El îi răspunse:

— De la Cairo.



Ea întrebă:
— Cucernicii drept-credincioşi de la Cairo o duc bine?
El răspunse:
— Din mila lui Allah, o duc bine.
Ea atunci îi spuse:
— Vrei, fârtate, să vii cu mine să ne bucurăm ochii cu frumuseţea unui flăcău care doarme în cimitir la Bassra?
Şi ginnul îi spuse:
— La poruncile tale!
Atunci se luară de mână şi coborâră împreună în cimitir şi se opriră dinaintea tânărului Hassan cel adormit. Iar ginna îi spuse ginului, făcându-i cu ochiul:
— Ei! N-aveam dreptate?
Iar ginnul, uluit de frumuseţea vrăjitoare a lui Hassan Badreddin, strigă:
— Allah! Allah! Nu-şi are perechea; a fost zămislit ca să pună pe jar toate pârdalnicele.
Pe urmă şezu pe gânduri o clipită, şi adăugă:
— Însă, sora mea, se cade să-ţi spun că am văzut pe cineva care se poate asemui cu flăcăiandrul acesta!
Şi ginna strigă:
— Nu e cu putinţă!
Ginnul zise:
— Pe Allah! Am văzut! Şi se află sub cerul Egiptului, la Cairo! Şi este fiica vizirului Şamseddin!
Ginna îi zise:
— Da eu nu o ştiu!
Ginnul zise:
— Ascultă. Iacătă povestea ei:
Vizirul Şamseddin, tatăl fetei, este tare necăjit din pricina ei. Într-adevăr, sultanul Egiptului, auzindu-le pe femeile sale care vorbeau despre frumuseţea nemaipomenită a fetei vizirului, a cerut-o de soţie de la vizir. Dar vizirul Şamseddin, care hotărâse altceva pentru fiica lui, se văzu la mare încurcătură şi îi spuse sultanului:
— O, doamne şi stăpâne al meu, ai bunăvoia de a primi plecăciunile mele cele mai supuse, şi de a mă ierta în privinţa aceasta. Întrucât tu ştii povestea bietului meu frate Nureddin, care îţi era vizir laolaltă cu mine. Şi ştii că a

plecat într-o zi şi că nu am mai auzit nimica despre el. Şi faptul s-a petrecut pentru o pricină chiar că întru totul uşuratică!

Şi îi istorisi de şart sultanului pricina. Pe urmă adăugă:

— Încât, mai apoi, m-am juruit dinaintea lui Allah, în ziua când s-a născut fata mea, că, orice s-ar întâmpla, nu am s-o mărit decât cu fiul fratelui meu Nureddin. Şi iacătă-s de-atuncea optsprezece ani. Şi, din fericire, am aflat, iacătă-s numai câteva zile de atunci, că fratele meu Nureddin s-a însurat cu fata vizirului de la Bassra şi că a avut de la ea un fecior. Aşa că fata mea, care s-a nascut din împreunarea mea cu mama ei, este menită şi scrisă pe numele vărului ei, fiul fratelui meu Nureddin! Iar tu, o, doamne şi stăpâne al meu, poţi s-o ai pe oricare altă copilă! Egiptul este plin de fete! Şi sunt printre ele destule vrednice de un sultan!

Şi, la vorbele lui, sultanul fu cuprins de o mânie mare şi strigă:

— Cum, vizire mişel? Vroiam să-ţi fac cinstea de a mă însura cu fiica ta şi de a coborî până la tine, iar tu cutezi, pe temeiul unei pricini atâta de boante şi atâta de toante, să nu mi-o dai? Bine! Da, pe capul meu! Am să te silesc s-o dai de soţie, în paguba nasului tău, celui mai nevolnic dintre slugile mele!

Or, sultanul avea o stârpitură de grăjdar, pocit şi cocoşat, cu o cocoaşă dinainte şi cu o cocoaşă dindărăt. Sultanul porunci să vină grăjdarul la el pe clipă, puse să se scrie senetul lui de căsătorie cu fata vizirului Şamseddin, în ciuda rugăminţilor tatălui; pe urmă îi porunci piticului ghebos să se culce în chiar noaptea aceea cu fata. Pe deasupra, sultanul porunci să se facă o nuntă mare cu lăutari. Iar eu, sora mea, într-acestea, îi lăsai aşa, în clipita în care copiii robi de la sarai îl împresurau pe piticul cocoşat şi îl zeflemiseau cu periplizoane egipteneşti tare marghiolite, şi fiecare ţinând în mână lumânările de nuntă aprinse, spre a-i însoţi pe însurăţei. Cât despre mire, l-am lăsat gata de îmbăiat la hammam, în mijlocul zeflemelilor şi al râsetelor roabelor copile care spuneau:

— Mai degrabă să freci nătărânga unui măgar jupuit, decât amărâtul de zebb al cocoşatului ăsta!

Şi, sora mea, chiar că e tare urât cocoşatul, şi tare greţos.

Şi ginnul, la amintirea aceea, scuipă pe jos, strâmbându-se amarnic. Pe urmă adăugă:

— În ce o priveşte pe fată, apoi ea este cea mai frumoasă făptură pe care am văzut-o în viaţa mea. Te încredinţez că este încă şi mai frumoasă decât flăcăul de colea. O cheamă de altminteri Sett El-Hosn[109] şi chiar aşa-i! Am

lăsat-o plângând cu amar, departe de tatăl ei, care a fost oprit să fie de faţă la ospăţ. Şi fata stă singurică la ospăţ, între lăutărese, dănţuitoare şi cântăreţe; nevolnicul de grăjdar are să iasă în curând de la hammam; şi nu se mai aşteaptă decât atâta spre a porni ospăţul!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, îşi amână povestitul pe a doua zi.

Iar când fu cea de a douăzeci şi una noapte,

Şeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan că, la cele povestite de ginn, care încheia zicând: „Şi nu se mai aşteaptă decât ieşirea de la hammam a cocoşatului!” Ginna spuse:

— Eu, prietene, tare socot că te înşeli când pretinzi că Sett El-Hosn este mai frumoasă decât flăcăul acesta. Nu e cu putinţă. Întrucât te încredinţez că el este cel mai frumos din vremile de-acum!

Şi efritul răspunse:

— Pe Allah! O, sora mea, eu te încredinţez că fetişcana este şi mai frumoasă. De altminteri, nu ai decât să mergi cu mine s-o vezi. E lesne. Avem să ne slujim de prilej şi să-l păgubim pe afurisitul de cocoşat de minunea aceea. Cei doi tinerei sunt vrednici unul de altul, şi seamănă până într-atâta încât ai zice că sunt doi fraţi ori măcar doi verişori. Ce păcat ar fi să ajungă cocoşatul să se încârlige cu Sett El-Hosn!

Atunci ginna răspunse:

— Ai dreptate, frate. Hai să-l ducem în braţe pe flăcăul adormit şi să-l împreunăm cu fata despre care vorbeşti. În felul acesta vom săvârşi o faptă frumoasă şi, pe deasupra, avem să vedem limpede care este cel mai frumos dintre amândoi.

Iar efritul răspunse:

— Ascult şi mă supun, întrucât vorbele tale sunt pline de bun-simţ şi de judecată! Haidem!

Şi-aşa că efritul îl luă pe flăcău în cârcă şi porni în zbor, urmat îndeaproape de către efrita care îl ajuta să meargă mai repede; şi amândoi, încărcaţi aşa, ajunseră la Cairo cu mare iuţeală. Acolo îl lăsară jos pe Hassan cel frumos şi îl descărcară, tot adormit, pe o laviţă de la o poartă dintr-o uliţă de pe lângă curtea saraiului, plină de lume; şi îl treziră.

Când se trezi, Hassan rămase năuc până peste poate, dacă nu se mai văzu culcat în turbehaua de pe mormântul părintelui său, la Bassra. Se uită la dreapta, se uită la stânga, şi toate îi erau străine. Nu mai era aceeaşi cetate, ci o cetate cu totul alta decât Bassra. Fu atâta de nedumerit, încât căscă gura să strige; şi, numaidecât, văzu dinainte-i un ins cumplit de mare şi de bărbos, care îi făcea semn cu ochiul, spre a-i spune să nu strige. Şi Hassan se stăpâni. Iar insul (care era ginnul!) îi întinse o lumânare aprinsă şi îl îndemnă să se amestece în mulţimea de oameni care, toţi, ţineau în mână lumânări aprinse, spre a însoţi nunta, şi îi spuse:

— Află că eu sunt un ginn, un drept-credincios! Şi te-am adus aici pe când dormeai. Cetatea aceasta este Cairo. Te-am adus aici, întrucât îţi vreau binele, şi vreau să te ajut pe degeaba, numai de dragul lui Allah şi pentru frumuseţea ta! Ia, aşadar, lumânarea asta aprinsă, amestecă-te în mulţime şi du-te laolaltă cu toată lumea Ia hammamul pe care îl vezi. Acolo vei vedea că iese din hammam un soi de pitic cocoşat, care va fi dus la sarai; şi să te iei după el! Sau, şi mai bine, să mergi alături de cocoşat, care este mire, şi să intri cu el în sarai; şi, când vei ajunge în sala cea mare de oaspeţi, să stai la dreapta mirelui cel cocoşat, ca şi cum ai fi de-al casei. Şi-atunci, ori de câte ori vei vedea că vine dinaintea voastră vreo lăutărească, ori vreo dănţuitoare, ori vreo cântăreaţă, să-ţi bagi mâna în buzunar, pe care, prin grija mea, ai să-l găseşti mereu plin cu galbeni; şi să iei galbenii cu pumnul, fără a şovăi, şi să-i azvârli nepăsător tuturor! Şi să nu ai nicio teamă că galbenii s-ar isprăvi cumva: am eu grijă! Vei da, aşadar, câte un pumn plin cu galbeni tuturor celor ce vor veni la tine. Şi ia-ţi un chip plin de fală şi să nu-ţi fie frică de nimic! Şi ai credinţă în Allah, cel carele te-a zămislit atâta de frumos, şi tot aşa şi în mine, care te-am îndrăgit. De altminteri, toate câte ţi se întâmplă acuma ţi se întâmplă din vrerea şi din puterea lui Allah Preamăritul!

Cu vorbele acestea, ginnul se mistui. Atunci Hassan Badreddin din Bassra, la vorbele efritului, îşi zise în sineşi: „Oare ce poate să însemne toată povestea asta? Şi despre ce ajutor a vrut să vorbească efritul ăsta uluitor?” Dar, fără a mai zăbovi cu întrebările, îşi aprinse la loc lumânarea, care se stinsese, de la lumânarea unuia dintre oaspeţi, şi ajunse la hammam chiar când cocoşatul, care îşi isprăvise îmbăierea, ieşea de acolo călare şi îmbrăcat de sus şi până jos în haine noi.

Atunci Hassan Badreddin bassranul se amestecă printre oameni şi se învârti atâta de bine, încât ajunse în fruntea alaiului, lângă cocoşat. Şi atunci

toată frumuseţea lui Hassan se arătă în strălucirea ei minunată. De altminteri, Hassan era tot cu hainele lui cele scumpe de la Bassra: pe cap purta drept acoperământ un fes împresurat cu un turban falnic de mătase, bătut numai în fire de aur şi de argint, şi înfăşurat după tipicul de la Bassra; şi purta un caftan din borangic ţesut cu zarafir. Şi toate nu făceau decât să-i scoată şi mai mult în lumină înfăţişarea-i falnică şi frumuseţea.

Şi-aşa că, ori de câte ori vreo cântăreaţă ori vreo dănţuitoare se desprindea de ceata lăutarilor, pe când alaiul nunţii înainta, pe dată Hassan Badreddin îşi băga mâna în buzunar şi, scoţând-o plină cu aur, arunca aurul acela cu pumnul de jur împrejur şi tot aşa îl vărsa cu pumnul în daireaua cu zdrăngănele a tinerei dănţuitoare sau a tinerei cântăreţe, şi le-o umplea de fiecare dată; şi toate astea într-un chip şi cu o gingăşie fără de pereche încât toate femeile, ca şi toată lumea, rămaseră cuprinse de minunarea cea mai mare faţă de el şi, pe deasupra, toţi erau vrăjiţi de frumuseţea şi de nurii lui.

Alaiul ajunse într-un sfârşit la sarai. Acolo, musaipii îndepărtară mulţimea şi nu lăsară să intre în sarai decât lăutăresele şi liotă de dănţuitoare şi de cântăreţe, în urma cocoşatului. Şi nimeni altcineva. Atunci cântăreţele şi dănţuitoarele, într-un glas, îi luară la refec pe musaipi şi le spuseră:

— Pe Allah! aveţi dreptate să nu lăsaţi bărbaţii să intre cu noi în harem, ca să nu stea de faţă la îmbrăcarea miresei! Da noi nu ne învoim să intrăm, dacă nu îl poftiţi să intre cu noi şi pe tânărul acesta, care ne-a copleşit cu dărniciile lui! Şi nu ne învoim să facem datinile miresei, decât numai dacă se va afla de faţă şi tânărul acesta, prietenul nostru!

Şi, cu anasâna, femeile îl luară pe tânărul Hassan şi îl duseră cu ele la harem, în mijlocul sălii celei mari de oaspeţi. Astfel că numai el se afla acolo ca bărbat, lângă stârpitura de grăjdar cocoşat, în mijlocul haremului, spre paguba nasului cocoşatului, care nu putu să împiedice beleaua. În sala de primire se aflau strânse toate hanâmele, soţiile de emiri, de viziri şi de dregători ai curţii. Şi toate hanâmele se înşiruiră pe două rânduri, ţinând fiecare câte o lumânare mare; şi toate aveau obrazul acoperit cu iaşmacul de mătase albă, din pricină că erau de faţă cei doi bărbaţi. Iar Hassan şi mirele cel cocoşat se duseră între cele două şiruri şi merseră să şadă jos pe o podină înaltă, trecând printre cele două rânduri de femei, care se rânduiseră de la sala de primire până la odaia de nuntă, de unde în curând urma să iasă mireasa.

La vederea lui Hassan Badreddin, a frumuseţii lui, a nurilor lui, a chipului lui luminos precum cornul de lună nouă, femeile, de tulburare, îşi curmară

răsufletul şi îşi simţiră minţile cum îşi iau zborul. Şi fiecare ardea de dorul de a-l înlănţui pe flăcăul cel minunat şi de a se arunca în poala lui, şi de-a rămânea lipite aşa vreme de un an, ori de o lună, ori barem de un ceas, ori măcar răstimpul cât să fie îmbucurate o dată şi cât să-l simtă una cu ele.

La o vreme, toate femeile acelea deodată nu se putură înfrâna mai mult şi îşi dezveliră feţele, sumeţându-şi iaşmacurile! Şi se arătară fără de sfială, uitând că se afla acolo cocoşatul! Şi cu toatele începură să vină lângă Hassan Badreddin, ca să se minuneze de el mai de aproape, şi spre a-i spune o vorbă, două de dragoste, ori barem spre a-i face un semn cu ochiul, încât să-l facă a vedea cât de tare îl râvneau. Şi-apoi şi dănţuitoarele şi cântăreţele îl ridicau în slăvi şi mai tare, povestind despre dărnicia lui Hassan şi îndemnându-le pe hanâme să-l slujească cu sârg. Iar hanâmele îşi ziceau:

— Allah! Allah! Ia uite ce flăcău! Asta, da, poate să se culce cu Sett El-Hosn! Sunt făcuţi unul pentru altul! Da pe afurisitul de cocoşat, Allah să-l vântuie!

Pe când hanâmele, în sală, îl lăudau aşa mai departe pe Hassan şi îl afuriseau pe ghebos, deodată lăutăresele scoaseră zvon din lăutele lor, uşa de la odaia de nuntă se deschise şi mireasa Sett El-Hosn, înconjurată de hadâmbi şi de însoţitoare, îşi făcu intrarea în sala de primire.

Sett El-Hosn, copila vizirului Şamseddin, veni în mijlocul femeilor, şi strălucea ca o hurie, iar celelalte, pe lângă ea, nu erau decât ca nişte stele care îi alcătuiau alaiul, întocmai precum stelele înconjură luna, când iese de sub nor! Era înmiresmată cu ambră, cu mosc şi cu trandafiri; se pieptănase, şi păru-i strălucea sub mătasea care îl acoperea; umerii i se închipuiau minunaţi sub hainele scumpe care îi învăluiau. Şi chiar că era îmbrăcată împărăteşte; printre alte lucruri, avea pe ea o rochie bătută numai în zarafir roşu, iar ţesătura era zugrăvită cu chipuri de jivine şi de păsări; da aceea nu era decât rochia de deasupra; întrucât pe celelalte rochii, de dedesubt, singur Allah ar fi în stare să le ştie şi să le cântărească la preţul lor! Avea la gât un gherdan ce putea să preţuiască cine ştie câte mii de dinari! Fiecare nestemată care îl alcătuia era atâta de rară, încât niciun om, muritor ca toţi muritorii, de-ar fi fost el sultanul însuşi, nu mai văzuse una la fel.

Într-un cuvânt, Sett El-Hosn, mireasă, era la fel de frumoasă precum e luna plină în cea de a patrusprezecea noapte a ei!

Cât despre Hassan Badreddin din Bassra, apoi acela şedea jos mai departe, umplând de minunare toată liota de hanâme. Încât mireasa se duse drept la el. Se apropie de podină, dând trupului ei nişte legănări tare gingaşe, şi la

dreapta şi la stânga. Atunci, la iuţeală, se ridică grăjdarul cel cocoşat şi se repezi s-o ia în braţe. Şi ea îl împinse cu scârbă, şi se întoarse ca o zvârlugă şi, dintr-un pas, şezu dinaintea frumosului Hassan. Şi se vădi că era verişorul ei, măcar că ea nu ştia, şi nici el!

La vederea acelei privelişti, toate femeile câte se aflau de faţă începură să râdă, mai cu seamă când tânăra mireasă se opri dinaintea frumosului Hassan, după care, într-o clipită, se topi de drag şi strigă ridicând mâinile spre cer:

— *Allahumma!* Fă că acest băiat frumos să fie soţul meu! Şi izbăveşte-mă de grăjdarul cel cocoşat!

Atunci Hassan Badreddin, după povaţa ginnului, îşi băgă mâna în buzunar şi o scoase plină cu galbeni, şi aruncă aurul cu pumnii înspre însoţitoarele frumoasei Sett El-Hosn şi înspre dănţuitoare şi lăutărese, care strigară:

— Ah! Facă Allah ca a ta să fie mireasa!

Iar Badreddin surâse dulce la urarea aceea şi la temenelile lor.

Cât despre cocoşat, în toată vremea cât se petrecură acestea, fusese lăsat de-o parte cu scârbă, şi şedea singur, urât ca o maimuţă. Şi toţi cei ce se apropiau întâmplător de el, trecând prin preajma lui, îşi stingeau lumânările ca să-şi facă batjocură de el. Şi rămase aşa toată vremea, ca să se mohorască şi să-şi facă sânge rău în sufletul său. Şi toate femeile se hlizeau uitându-se la el, şi îl zgândăreau cu înţepături piperate. Una îi spunea:

— Maimuţoiule! Ai putea să te destoieşti singur în sec şi să te împreunezi cu văzduhul!

Alta îi zicea:

— Ia uite! De-abia dacă eşti cât zebbul preafrumosului nostru stăpân! Iar cocoaşele tale amândouă sunt taman pe măsura ouălor lui!

A treia grăia:

— Dacă te-ar plesni o dată cu zebbul, te-ai duce de-a săniuşul până la grajd pe chiar fundul tău!

Şi toată lumea râdea.

Cât despre tânăra mireasă, de şapte ori la rând, şi de fiecare dată îmbrăcată în alt chip, făcu ocolul sălii, urmată de toate hanâmele, şi se oprea, după fiecare ocol, dinaintea lui Hassan Badreddin El-Bassrani[110]. Şi fiecare rochie era cu mult mai frumoasă decât cea de dinaintea ei, şi fiecare găteală le întrecea peste fire pe celelalte găteli. Şi necurmat, pe când tânăra mireasă trecea astfel încetişor şi pas cu pas, lăutăresele făceau minunăţii, iar cântăreţele cântau cântecele cele mai topite de dragoste şi cele mai

aţâţătoare, iar dănţuitoarele, bătând din dairalele lor cu zdrăngănei, dănţuiau ca nişte păsări. Şi de fiecare dată Hassan Badreddin El-Bassrani nu pregeta să arunce aurul cu pumnii, împrăştiindu-l prin toată sala; şi toate femeile se repezeau pe el, ca să dobândească din mâna flăcăului ceva ce se putea pipăi. Ba fură şi unele ce se prilejuiră de voioşia şi aţâţarea tuturora, de zvoana lăutelor şi beţia cântului, spre a închipui, cuprinzându-se una pe alta, o îmbrăţişare, uitându-se la Hassan, care sta şi zâmbea! Iar cocoşatul se uita la el, tare mohorât. Iar mohorala lui sporea de câte ori vedea vreo femeie că se întorcea spre Hassan şi cum, întinzând mâna şi lăsând-o în jos repede, îl poftea prin semne înspre pojărnicia-i; ori pe alta cum îşi răsucea degetul cel mijlociu şi cum îi clipea din ochi; sau pe alta cum îşi zbuciuma şoldurile şi cum se sucea, plesnindu-şi palma dreaptă peste pumnul stâng; ori pe alta, cu o mişcare încă şi mai deocheată, cum se plesnea cu palmele peste fund şi cum îi spunea cocoşatului:

— O să muşti tu din ele la zăpada caiselor!

Şi toată lumea murea de râs. La sfârşitul celui de al şaptelea ocol, nunta se terminase, întrucât ţinuse o bună parte din noapte. Aşa că lăutăresele conteniră să-şi mai ciupească lăutele, dănţuitoarele şi cântăreţele se opriră şi, cu toate hanâmele, trecură pe dinaintea lui Hassan, fie sărutându-i mâinile, fie atingându-i poalele caftanului; şi toată lumea plecă, uitându-se pentru ultima oară la Hassan, ca parcă spre a-i spune să rămână acolo. Şi-aşa că nu mai rămaseră în sală decât Hassan, cocoşatul şi tânăra mireasă cu slujnicele ei. Atunci slujnicele o duseră pe mireasă în odaia de dezbrăcare, o dezbrăcară de rochiile ei una câte una, rostind de fiecare dată: „În numele lui Allah!”, ca să alunge deochietura. Pe urmă plecară, lăsând-o singură cu doica ei bătrână, care, înainte de a o duce la odaia de nuntă, trebuia să aştepte ca mai întâi să ajungă acolo mirele, cocoşatul.

Cocoşatul se ridică, aşadar, de pe podină şi, văzându-l pe Hassan că stă acolo mai departe, îi spuse cu un glas uscat:

— Într-adevăr, domnia-ta, ne-ai cinstit straşnic cu venirea aici şi ne-ai copleşit cu dărniciile tale în noaptea aceasta. Da acuma, ca să pleci de-aici, oare aştepţi să fii alungat?

Atunci Hassan, care la urma urmelor habar n-avea cam ce-ar fi trebuit să facă, răspunse ridicându-se:

— În numele lui Allah!

Şi se sculă şi plecă. Da nici nu ajunse el bine dincolo de uşa de la sală, că îl şi văzu pe ginn ivindu-i-se dinainte şi spunându-i:

— Unde te duci aşa, Badreddin? Stai locului şi ascultă-mă bine şi urmează-mi poveţele. Cocoşatul are să se ducă pe dată la umblători; iar eu îl iau în seama mea! Tu, estimp, purcede numaidecât în odaia de nuntire, şi, când ai s-o vezi pe mireasă că intră, să-i spui: „Eu sunt soţul tău cel adevărat! Vizirul, tată-tău, nu s-a slujit de acest tertip decât de teamă să nu te deoache ochiul oamenilor pizmaşi! Cât despre grăjdar, apoi acesta-i cel mai nevolnic dintre grăjdarii noştri; şi, spre a-l răsplăti, i se găteşte la grajd o oală voinică de lapte bătut, ca să se răcorească întru sănătatea noastră!” După care s-o iei fără sfială şi fără şovăială, să-i desfaci iaşmacul şi să-i faci ceea ce ai să-i faci!

Pe urmă ginnul pieri.

Cocoşatul ieşi, într-adevăr, la umblători, ca să se uşureze înainte de a se duce la tânăra nevastă, şi se ciuci pe marmură, şi-şi dete drumul! Şi numaidecât ginnul luă înfăţişarea unui şobolănoi şi ieşi din gaura umblătoarei, şi începu să scoată nişte chiţcăituri de şobolan „Zic! Zic!” Iar grăjdarul plesni din palme ca să-l facă să fugă şi îi zise: „Hâş! Hâş!”

Numaidecât ginnul începu să crească şi se făcu mare cât un motan, cu ochii amarnic de sclipitori, care începu să miaune ponciş. Pe urmă, cum cocoşatul îşi vedea mai departe de nevoile lui, cotoiul începu să crească şi se preschimbă într-un dulău mare care hămăia: „Hau! Hau!” Atunci cocoşatul începu să se sperie şi ţipă la el: „Ni de-aci, jigodie!” Atunci câinele crescu şi se umflă şi se preschimbă într-un măgar, care începu să ragă în nasul cocoşatului: „Ha! Hi-ha!” şi totodată să se vântuiască bubuind înfricoşător. Atunci cocoşatul se umplu de spaimă, îşi simţi pântecele cum i se topeşte în cufureală, şi de-abia dacă mai avu putete să strige: „Ajutor, oameni din casă!”

Atunci, de frică să nu fugă de acolo, măgarul crescu şi mai mult şi se preschimbă într-o pocitanie de bivol care astupă cu totul uşa de la umblătoare; şi bivolul acela, de data aceasta, grăi cu glas de om şi spuse:

— Vai de tine, cocoşat al tuhăsului! O, tu, cel mai jegos dintre grăjdari!

La vorbele acestea, cocoşatul simţi răcoarea morţii cum îl năpădeşte, alunecă cu toată pântecăraia lui jos pe lespezi, pe jumătate îmbrăcat, şi falcile-i clănţăniră una de alta şi, până la urmă, i se încleştară de frică! Atunci bivolul răcni la el:

— Cocoşat de păcură! Au n-ai putut să-ţi găseşti o altă muiere la care să te repezi cu nevolnicia ta de năsărâmbă, decât pe domniţa mea?

Şi grăjdarul, plin de spaimă, nu izbuti să îngaime nici cârc. Iar ginnul îi zise:

— Răspunde-mi, ori te fac să-ţi înghiţi scârnele!

Atunci cocoşatul, faţă de asemenea înfricoşată primejdie, birui a spune:

— Pe Allah! Nu e nicidecum din vina mea! M-au silit! Şi-apoi, o, doamne atotputernic al bivolilor, nu putea să-mi dea nici cât de cât prin minte că fata să aibă un drăguţ printre bivoli! Da mă juruiesc că mă căiesc şi că îmi cer iertăciune şi de la Allah şi de la tine!

Atunci ginnul îi spuse:

— Să-mi juri pe Allah că vei da ascultare poruncilor mele!

Iar cocoşatul zori să rostească jurământul. Atunci ginnul îi zise:

— Ai să stai aici toată noaptea, până la răsăritul soarelui! Şi numai atunci vei putea să pleci! Da să nu spui nimănuia vreo vorbă despre toate astea, că altminteri îţi voi sfărâma căpăţâna într-o puzderie de bucăţele! Şi niciodată să nu-ţi mai calce piciorul pe la haremul din saraiul de aici! De nu, îţi mai spun o dată, îţi storcesc căpăţâna şi te îngrop în groapa cu scârne!

Pe urmă adăugă:

— Acuma am să te pun într-un chip din care te popresc să te clinteşti până în zori!

Atunci bivolul îl înşfăcă cu dinţii pe grăjdar de picioare şi îl înfundă, cu capu-nainte, în gaura largă a gropii de la umblătoare, şi nu-i lăsă decât picioarele-afară din gaură. Apoi îi spuse iarăşi:

— Şi mai cu seamă ia bine aminte să nu carecumva să te clinteşti de-aici!

Pe urmă pieri. Iac-aşa cu cocoşatul!

Cât despre Hassan Badreddin El-Bassrani, d-apoi acesta îl lăsă pe cocoşat încocleţit cu efritul şi răzbătu în iatacurile poprite, şi de acolo în odaia de nuntit, unde se aciui tocmai în afundul ei. Şi nici nu apucă el să se aşeze bine, că şi intră tânăra mireasă, sprijinită de doica ei bătrână, care se opri la uşă, lăsând să intre numai Sett El-Hosn. Şi, fără că baba să năzărească bine cine era cel ce şedea în fundul odăii, gândind că vorbeşte cu ghebosul, îi zise:

— Ridică-te, viteazule voinice, ia-ţi nevasta şi purcede strălucitor! Şi-acuma, copii, Allah fie cu voi!

Pe urmă se duse.

Atunci măritata Sett El-Hosn, cu inima pierită, păşi înainte, zicându-şi în sine: „Nu! Mai degrabă îmi dau sufletul decât să mă dăruiesc grăjdarului

ăsta jegos şi cocoşat!” Da nici nu făcu ea bine câţiva paşi, că îl şi cunoscu pe minunatul de Badreddin! Atunci scoase un ţipăt de voioşie şi grăi:

— O, dragule! Ce bine ai făcut că m-ai aşteptat toată vremea asta! Numai tu eşti aici? Ce bucurie! Îţi mărturisesc că, dintru-ntâi, când te-am văzut în sala de primire stând cot la cot cu nespălatul de grăjdar, m-am gândit că v-aţi însâmbrat amândoi asupră-mi!

Badreddin răspunse:

— O, stăpâna mea, ce vorbe spui? Cum socoţi că ar putea cocoşatul acela să se atingă de tine? Şi cum ar putea să-mi fie sâmbraş asupră-ţi?

Sett El-Hosn răspunse:

— Da la urma urmelor, care dintre voi îmi este soţ, tu ori el?

Badreddin răspunse:

— Eu, stăpână! Toată pozna cu cocoşatul nu a fost ticluită decât ca să ne facă să râdem; şi de asemenea ca să te ferească de deochi, întrucât toate femeile din sarai au auzit de frumuseţea ta fără de pereche; iar tatăl tău l-a tocmit pe cocoşat anume spre a-ţi sluji la îndepărtarea deochiului; tatăl tău l-a răsplătit cu zece dinari; şi, de altminteri, acuma cocoşatul este la grajd, ostenind să înfulece, în sănătatea noastră, o oală proaspătă de lapte bătut!

La vorbele lui Badreddin, Sett El-Hosn fu cuprinsă de o bucurie până peste poate, începu a zâmbi cu gingăşie şi a râde şi mai gingaş; pe urmă, deodată, nemaiputând să se stăpânească, strigă:

— Pe Allah! Iubitule, ia-mă! Ia-mă! Strânge-mă! Pironeşte-mă în poala ta!

Şi cum Sett El-Hosn îşi scosese hainele cele de pe dedesubt, se vădi a fi cu totul goală sub rochie. Încât, rostind vorbele: „Pironeşte-mă în poala ta!”, îşi sumese lesne rochia până la înălţimea pârdalnicei şi îşi dezveli astfel în toată strălucirea lor picioarele şi durduleţul de iasomie. La priveliştea aceea şi la vederea nurilor acelui trup de hurie, Badreddin simţi cum jindul îi dă ocol prin trup şi-i trezeşte pruncul adormit! Şi pe dată se ridică zorit, se dezbrăcă şi se descotorosi de şalvarii cei largi şi plini de creţuri fără de număr; scoase punga în care se aflau cei o mie de dinari, pe care i-o dăduse evreul din Bassra, şi o puse pe divan, deasupra şalvarilor; pe urmă îşi scoase turbanul cel atâta de frumos şi îl puse pe-un scaun şi îşi acoperi capul cu o scufă de noapte uşoară, care fusese rânduită acolo pentru cocoşat; şi nu mai rămase îmbrăcat decât cu cămaşa cea subţire făcută din mătase de la Mossul, chindisită cu zarafir, şi cu izmenele-i cele largi de mătase albastră, legate la brâu cu un brăcinar cu ciucuri de aur.

Badreddin desfăcu brăcinările şi se năpusti la Sett El-Hosn, care îi întindea toată făptura ei; şi se înlănţuiră; şi Badreddin o săltă pe Sett El-Hosn şi o răsturnă pe pat, şi se prăbuşi asupra-i! Şi-atunci aţinti berbecele care era gata cu totul, spre cetate, şi împinse acel berbece voinic, afundându-l în crăpătură; şi pe dată crăpătura se sparse. Iar Badreddin nu mai putea de bucurie, pricepând că mărgăritarul era nestrăpuns, şi că niciun alt berbece înaintea celui al său nu-l străpunsese, şi nici baremi nu-l atinsese cu vârful nasului! Şi se încredinţă de asemenea că acel durduleţ al binecuvântării nu mai fusese vreodată împovărat de năpusta vreunui călăreţ!

Încât, voios până peste poate, îi răpi fecioria şi se desfătă în deplina lui voie cu gustul acelei tinereţi. Şi, cui pe cui, berbecele bătu de cincisprezece ori la rând, intrând şi ieşind, fără curmare; şi nu se simţi cât de cât rău.

Încât, din ceasul acela, fără de nicio îndoială, Sett El-Hosn purcese grea, precum vei vedea în cele ce urmează, o, emire al drept-credincioşilor.

Cum Badreddin isprăvea de împlântat cel de al cincisprezecelea ic, îşi zise: „Pesemne că este destul, deocamdată.” Şi-atunci se întinse alături de Sett El-Hosn, îi puse mâna binişor sub cap, iar Sett El-Hosn îl împresură şi ea cu braţele; şi amândoi se înlănţuiră strâns şi, până a adormi, îşi procitiră stihurile acestea minunate:

Să nu te temi! Implântă-ţi lancea dreaptă,
Şi ceea ce iubeşti iubeşte-adânc!
Şi lasă-l pe pizmaşul care-aşteaptă
S-aştepte, că-i nevolnic şi nătâng.
Îţi dă şi sfaturi, că de-aceea rabdă –
Tu lasă sfatul celor care plâng.

Şi cugetă mai cu luare-aminte:
N-a izvodit Atoatefăcătorul
Privelişti mai frumoase şi mai sfinte
Decât aceea-n care vezi feciorul
Îmbrăţişând fecioara lui fierbinte
Şi potolindu-şi patimă şi dorul.

Priveşte-i numai! În lumina caldă,
Şi-acoperiţi de binecuvântări,
Cu braţele-mpletite laolaltă,
În flacăra preasfintei desfătări,

Ei, în crivatul lor, sunt o unealtă
A celui mai de seamă adevăr.

Pizmaşi pe două inimi ferecate
În lanţul ca de foc al dragostei,
Sar inşii cei cu gurile spurcate,
Uscaţi de neputinţe din temei!
Şi lumea rea loveşte pe la spate
Cu fierul rece-al răutăţii ei.

Ci să nu-ţi pese! Or, de câte ori
Îţi scoate soarta frumuseţi în cale,
Adapă-te la sfântul lor izvor!
Când poţi să bei din ele, ia-le, bea-le!
Că totul e pe lume trecător
Şi-o coasă neagră ne tot dă ocoale.

Iac-aşa cu Hassan Badreddin şi cu Sett El-Hosn, fiica unchiului său!

Cât despre ginn, apoi acesta zori a se duce s-o caute pe ginnă, prietena lui, şi amândoi veniră să-şi desfăteze ochii cu cei doi tinerei adormiţi, după ce priviseră zbegurile lor şi număraseră izbiturile de berbece. Pe urmă efritul îi spuse efritei, tovarăşa lui:

— Hei, sora mea, vezi că am avut dreptate?

Şi adăugă:

— Acuma se cade ca şi tu, la rândul tău, să-l iei pe flăcău şi să-l duci pe locul de unde l-am ridicat, la cimitirul din Bassra, în turbehaua părintelui său Nureddin! Şi fă-o repede, iar eu am să te ajut, întrucât iacătă că stă să se lumineze de ziuă; şi chiar că nu e bine!

Atunci efrita îl ridică pe tânărul Hassan adormit, îl luă în cârcă, îmbrăcat aşa cum era numai cu cămaşa, întrucât izmenele nu mai putuseră să ţină în dârdora zbegurilor, şi zbură cu el, urmată îndeaproape de către efrit. Deodată, în goana aceea prin văzduh, efritul fu cuprins de nişte gânduri afurisite faţă de efrită, şi vroi s-o siluiască, aşa împovărată cum era cu frumosul Hassan; iar efrita s-ar cam fi lăsat în voia efritului, da îi fu frică să nu păţească Hassan ceva. Şi-apoi, din fericire, Allah luă seama şi trimise împotriva efritului nişte îngeri care aruncară asupra-i o trâmbă de foc, care îl mistui. Iar efrita şi Hassan scăpară astfel de efritul cel cumplit, care poate că i-ar fi prăpădit, întrucât efritul este amarnic la împerechere! Atunci efrita

se lăsă la pământ chiar pe locul unde fusese prăvălit efritul cu care ea s-ar cam fi dedulcit, de n-ar fi fost Hassan, pentru care se temea foarte.

Or, fusese scris de la ursitoare ca locul unde efrita îl va pune pe tânărul Hassan Badreddin, nemaiavând putere să-l ducă singură mai departe, să fie tare aproape de cetatea Damascului, în ţara Şamului[111]. Atunci efrita îl duse pe Hassan chiar lângă una din porţile cetăţii, îl culcă uşurel pe pământ, şi îşi luă zborul.

La revărsat de ziuă, se deschiseră porţile cetăţii şi oamenii, ieşind din cetate, rămaseră tare miraţi când îl văzură pe flăcăul cel minunat şi adormit, îmbrăcat numai cu o cămaşă, având pe cap, în loc de turban, o tichie de noapte şi, iacătă, şi fără izmene! Şi îşi ziseră:

— E de-a mirările cât trebuie să fi stat nedormit, de s-a cufundat acuma într-un somn aşa de adânc!

Ci alţii spuseră:

— Allah! Allah! Frumos flăcău! Fericită-i şi plină de noroc muierea care s-o fi bucurat de el! Da de ce-o fi aşa de gol cu totul?

Alţii răspunseră:

— Pesemne că bietul tinerel o fi petrecut la crâşmă mai multă vreme decât se cădea! Şi-o fi băut mai mult decât încape în el! Şi, când s-o fi întors seara, trebuie să fi găsit porţile cetăţii închise şi s-o fi hotărât să doarmă aci pe pământ!

Or, pe când sporovăiau ei aşa, adierea dimineţii se stârni şi veni să-l dezmierde pe frumosul Hassan, şi-i săltă cămaşa; se văzu atunci ieşind la iveală un pântec, un buric, nişte coapse şi nişte picioare – toate cum e cleştarul! Şi un pocinog şi nişte mândrii tare bine întocmite! Şi priveliştea uimi pe toată lumea, care se minună de toate.

În clipita aceea, Badreddin se trezi şi se văzu întins lângă poarta străină şi înconjurat de toată lumea din jur; încât rămase tare nedumerit şi strigă:

— Unde mă aflu, oameni buni? Spuneţi-mi, rogu-vă! Şi de ce m-aţi înconjurat aşa? Ce s-a întâmplat?

Ei răspunseră:

— D-apoi noi ne-am oprit ca să ne uităm la tine, numai aşa, spre desfătare! Da tu ce, nu ştii că te afli la porţile Damascului? Şi pe unde ţi-ai petrecut noaptea de-ai rămas aşa gol-goluţ?

Hassan răspunse:

— Pe Allah! Ce-mi spuneţi voi, oameni buni? Eu mi-am petrecut noaptea la Cairo, iar voi spuneţi că mă aflu la Damasc?

Atunci toţi fură cuprinşi de un haz până peste poate, iar unul grăi:
— Mare mâncător de haşiş mai eşti!
Iar alţii ziseră:
— Păi de bună seamă că eşti nebun! Ce păcat că un flăcău aşa de minunat e nebun!
Iar alţii spuseră:
— Da la urma urmei ce-i cu povestea asta ciudată pe care ne-o îndrugi?
Atunci Hassan Badreddin spuse:
— Pe Allah! Oameni buni, nu mint deloc! Vă încredinţez, aşadar, şi vă spun iar, că ieri mi-am petrecut noaptea la Cairo, iar alaltăieri la Bassra, cetatea mea!
La vorbele acestea, unul strigă:
— Uluitor lucru!
Un altul:
— E nebun!
Iar câţiva începură să se cocoşeze de râs şi să-şi plesnească palmele una de alta. Iar alţii spuseră:
— Într-adevăr, oare nu e păcat că acest flăcău minunat şi-a pierdut minţile? Da şi ce nebun fără de seamăn!
Iar un altul, mai înţelept, îi spuse lui Hassan:
— Fiule, vino-ţi oleacă în fire. Şi nu rosti asemenea aiureli.
Atunci Hassan zise:
— Ştiu ce rostesc. Şi, pe deasupra, aflaţi că în noaptea aceasta, la Cairo, am petrecut nişte ceasuri tare desfătate ca tânăr însurăţel!
Atunci toţi rămaseră şi mai încredinţaţi că e smintit; iar unul dintre ei, râzând, strigă:
— Vedeţi bine că bietul flăcăiaş s-a însurat în vis! Era bună însurătoarea aceea în vis? De câte ori? Era cu o hurie sau cu o teleliţă?
Ci Badreddin începu să fie tare încurcat, şi le spuse:
— Păi da, aşa-i! Era o hurie! Şi nu în vis m-am împreunat, ci de-adevăratelea; şi i-am luat locul unui cocoşat împuţit, şi chiar mi-am şi pus tichia de noapte menită lui, şi pe care iacăt-o!
Pe urmă cugetă o clipită şi strigă:
— Ci pe Allah! Preacinstiţilor, unde îmi e turbanul, unde îmi sunt izmenele, unde îmi sunt caftanul şi şalvarii? Şi, mai cu seamă, unde mi-e punga?

Şi Hassan se ridică şi îşi căută împrejurul său hainele. Şi toată lumea începu atunci să-şi facă cu ochiul şi să arate prin semne că flăcăul e nebun de legat.

Atunci, bietul Hassan se hotărî să intre în cetate, în straiele lui de râs, şi fu nevoit să străbată uliţele şi sukurile, în mijlocul unei tale întregi de copii şi de inşi care ţipau:

— E nebun! E nebun!

Şi bietul Hassan nu mai ştia ce să facă, până când pe Allah îl cuprinse teama ca acel băiat frumos să nu fie vătămat şi îl duse să treacă pe lângă dugheana unui plăcintar, care tocmai îşi deschidea prăvălia. Şi Hassan se repezi în prăvălie şi se adăposti acolo; şi cum plăcintarul era un vlăjgan zdravăn, ale cărui isprăvi erau de pomină în cetate, toată lumea, de frica lui, plecă, lăsându-l pe Hassan în pace.

Plăcintarul, pe care îl chema El-Hadj Abdallah, când îl văzu pe tânărul Hassan Badreddin, putu să-l cerceteze în voie, şi se minună la vederea frumuseţii, a nurilor şi a harurilor lui fireşti; şi, în chiar clipita aceea, dragostea îi năpădi inima, şi îi spuse tânărului Hassan:

— O, drăguţule băietan, spune-mi, de unde vii? Şi fii fără teamă; istoriseşte-mi povestea ta, întrucât te-am şi îndrăgit mai mult decât pe sufletul meu!

Atunci Hassan îi istorisi plăcintarului Hadj Abdallah toată povestea lui, de la început până la sfârşit.

Plăcintarul rămase minunat până peste poate şi îi spuse lui Hassan:

— Tinere doamne al meu Badreddin, povestea ta chiar că este uluitoare, iar păţania ta este de pomină. Ci, o, copilul meu, te sfătuiesc să nu-i mai spui nimănuia nimic, întrucât e primejdios să te destăinuieşti. Şi te poftesc în prăvălia mea, iar tu să rămâi cu mine, până ce Allah se va milui să pună capăt năpastelor de care eşti năpădit. Şi-apoi eu nu am niciun copil, şi m-ai foarte ferici dacă ai vroi să mă primeşti de tată! Iar eu te voi lua de suflet ca fiu al meu!

Atunci Hassan Badreddin îi răspunse:

— Vrednice taică! Facă-se după dorinţa ta!

Numaidecât plăcintarul se duse la suk şi cumpără nişte haine bogate cu care se întoarse să-l îmbrace. Pe urmă se duse cu el la cadiu şi, de faţă cu martori, îl înfie pe Hassan Badreddin ca urmaş al lui.

Şi Hassan rămase în dugheana plăcintarului, ca fiu al lui; şi el era cel care primea banii de la cumpărători şi le vindea plăcintele, gavanoasele cu

dulceţuri, farfuriile pline cu sorbeturi şi toate zaharicalele cele de faimă din Damasc; şi în puţină vreme învăţă măiestria plăcintăriei, pentru care avea o înclinare cu totul deosebită, datorită învăţămintelor pe care i le dedese maică-sa, soţia vizirului Nureddin din Bassra, când pregătea dinainte-i plăcintele şi dulceţurile, pe vremea copilăriei lui.

Şi frumuseţea lui Hassan, flăcăul din Bassra, fiul de suflet al plăcintarului, ajunse vestită în toată cetatea Damascului; iar prăvălia plăcintarului El-Hadj Abdallah ajunse prăvălia cu cel mai strălucit dever dintre toate prăvăliile de zumaricale din Damasc.

Iac-aşa cu Hassan Badreddin!

Ci în ceea ce îl priveşte pe mirele dulcei Sett El-Hosn, fata vizirului Şamseddin de la Cairo, iacătă!

Când Sett El-Hosn se trezi, în dimineaţa acelei dintâi nopţi de căsătorie, nu-l mai găsi pe Hassan cel frumos lângă ea. Aşa că socoti că Hassan s-o fi dus la umblători! Şi începu să-l aştepte să se întoarcă.

Estimp, vizirul Şamseddin, tatăl ei, veni s-o caute spre a lua veşti despre ea. Şi era tare îngrijorat. Şi era tare rocoşit în sufletul său de nedreptatea sultanului, care îl silise s-o mărite pe frumoasa Sett El-Hosn, fata lui, cu grăjdarul cel cocoşat. Şi, până a intra la fiică-sa, vizirul îşi zisese: „Neîndoielnic că am s-o omor pe fiică-mea dacă voi afla că s-a dăruit împuţitului de cocoşat!”

Bătu, aşadar, la uşa odăii de nuntit şi strigă:

— Sett El-Hosn!

Fata răspunse dinlăuntru:

— Da, tată, mă reped să-ţi deschid!

Şi sări degrabă şi fugi să-i deschidă părintelui ei. Şi se făcuse încă şi mai frumoasă ca de obicei, iar chipu-i era ca străluminat, iar tot sufletu-i era bucurat că trăise îmbrăţişările minunate ale cerbului cel frumos! Încât se ivi plină de nuri dinaintea tătâne-său, şi se temeni şi îi sărută mâinile. Şi părintele ei, văzând-o pe fiică-sa veselă, în loc de-a fi posomorâtă de împreunarea cu cocoşatul, se bulbucă:

— A, fată fără de ruşine! Cum de cutezi să te arăţi dinaintea mea, cu chipul voios, după ce te-ai culcat cu jegosul acela de grăjdar cocoşat?

La vorbele lui, Sett El-Hosn zâmbi a râde cu tâlc şi grăi:

— Pe Allah! O, tată, şaga a ţinut destul! Că mie îmi cam prea ajunge cât am fost de râsul nuntaşilor care mă luau peste picior în privinţa soţului meu cel închipuit, cocoşatul care nu preţuieşte nici măcar un colţ de unghie de-al

preaiubitului meu cel frumos, soţul meu cel adevărat de azinoapte! Uf, ce noapte! Cât mi-a fost de plină de bucurii alături de mult iubitul meu! Aşa că, tată, pune capăt glumei şi nu-mi mai pomeni nimica despre cocoşat!

La vorbele acestea ale fiicei sale, vizirul se umplu de mânie, iar ochii i se învineţiră de turbare, şi răcni:

— Prăpăd! Ce-mi tot îndrugi tu? Ce? Nu cocoşatul s-a culcat cu tine în odaia asta?

Ea răspunse:

— Ferească-mă Allah, o, tată! Mi-ai pomenit destul de numele cocoşatului! Prăpădi-i-ar Allah şi pe el şi pe taică-său şi pe maică-sa şi tot neamul lui! Ştii bine că acuma am aflat şi eu vicleşugul pe care l-ai scornit ca să mă fereşti de deochi!

Şi îi spuse tatălui ei toate amănuntele despre nuntire şi despre noaptea trecută. Şi adăugă:

— Uf! Ce bine îmi era, cufundată în poala soţului meu preaiubit, flăcăul cel frumos cu purtări iscusite, cu ochii mari, negri şi străluciţi, şi cu sprâncenele arcuite!

La vorbele acestea, vizirul strigă:

— Fata mea, tu eşti nebună? Ce tot spui? Şi unde este tânărul acela care zici că e soţul tău?

Sett El-Hosn răspunse:

— S-a dus la umblătoare!

Atunci vizirul, tare tulburat, se repezi pe uşă şi alergă la umblători. Şi îl găsi acolo pe cocoşat cu picioarele în sus şi cu capul băgat adânc în veşca umblătoarei, şi înţepenit! Şi vizirul, înmărmurit până peste poate, se minună:

— Ce-mi văd ochii? Au nu tu eşti, cocoşatule?

Şi mai întrebă o dată, cu glas tare. Şi cocoşatul nu răspunse nimic, întrucât, încă înfricoşat, gândea că acela care îi vorbea era ginnul…

În clipita aceasta a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a douăzeci şi doua noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Giafar a urmat a-i povesti astfel califului Harun Al-Raşid:

Amărâtul de cocoşat, socotind că acela care îi vorbea era ginnul, fu cuprins de o spaimă amarnică şi nu cuteză să crâcnească nimic. Atunci vizirul strigă mânios:

— Răspunde-mi, cocoşat afurisit, ori te despic în două cu paloşul!

Atunci cocoşatul, tot cu capul băgat în gaură, răspunse din adânc:

— Pe Allah! O, căpetenie de efriţi şi de ginni, fie-ţi milă de mine! Mă jur ţie că nu m-am clintit de aici toată noaptea, şi m-am supus poruncii!

La vorbele lui, vizirul nu mai ştiu ce să creadă şi se minună:

— Da ce tot spui tu? Nu sunt niciun efrit. Sunt tatăl miresei.

Atunci cocoşatul scoase un suspin greu şi zise:

— Poţi să te cărăbăneşti de-aici! N-am nicio treabă cu tine! Cară-te repede, până nu vine efritul cel crunt, răpitorul de suflete! Şi-apoi nici nu vreau să te mai văd; că tu eşti pricina păţaniei mele; că tu mi-ai dat-o de soţie pe ibovnica bivolilor, a măgarilor şi a efriţilor! Afurisiţi să fiţi şi tu, şi fiică-ta şi toţi procleţii ca voi!

Atunci vizirul îi spuse:

— Nebunule! Hai, ieşi de-aci, ca să pot să pricep cât de cât ce băsmeşti!

Da cocoşatul răspunse:

— Poate că oi fi eu nebun, da nu sunt chiar până într-atâta, încât să plec de-aici fără îngăduinţa efritului cel înfricoşător! Că el m-a poprit să ies din gaură până la răsăritul soarelui. Du-te, dară, şi lasă-mă aici în tihnă! Ci ia spune-mi: oare mai zăboveşte mult soarele până să răsară, ori ba?

Şi vizirul, tot mai uluit, răspunse:

— Da cine este efritul de care vorbeşti?

Atunci cocoşatul îi istorisi pătărania, cum venise la umblători unde să-şi îndeplinească nevoile, înainte de a intra la mireasă, cum se arătase efritul în felurite înfăţişări, de şobolan, de motan, de câine, de măgar şi de bivol, şi, într-un sfârşit, la ce popreală îl pusese şi la ce caznă îl osândise. Pe urmă cocoşatul începu să geamă. Atunci vizirul veni lângă cocoşat, îl apucă de picioare şi îl trase afară din gaură. Iar cocoşatul, cu obrazul îngălat, şi gălbejit, şi ticăloşit, ţipă în obrazul vizirului:

— Afurisiţi să fiţi şi tu şi fiică-ta, ibovnica bivolilor!

Şi, de frică să nu-l vadă iar pe efrit ivindu-se, înspăimântatul de cocoşat o luă la fugă cât îl ţineau picioarele, urlând şi necutezând să întoarcă privirile îndărăt. Şi ajunse la sarai şi se sui la sultan, şi îi istorisi toată păţania lui cu efritul.

Cât despre vizirul Şamseddin, acesta se întoarse ca smintit la fiică-sa, Sett El-Hosn, şi îi zise:

— Fata mea, simt că-mi zboară minţile! Luminează-mă în privinţa acestei întâmplări!

Atunci Sett El-Hosn spuse:

— Află dar, tată, că tânărul cel frumos, care a cunoscut cinstea nunţii cu mine toată noaptea, s-a culcat cu mine şi s-a bucurat de fecioria mea; şi neîndoielnic că am să fac un copil. Şi, spre a-ţi da o dovadă despre cele ce îţi mărturisesc, iacătă-i turbanul pe scaun, şalvarii pe divan, iar izmenele în patul meu. Ba încă ai să vezi în şalvarii lui un lucru pe care l-a ascuns acolo, şi despre care eu habar n-am ce poate să fie.

La vorbele ei, vizirul se duse la scaun şi luă turbanul şi îl cercetă şi îl întoarse pe toate părţile, pe urmă se minună:

— Păi acesta-i un turban ca acelea ale vizirilor de la Bassra şi de la Mossul!

Pe urmă desfaşă cearceaful turbanului şi găsi o hârtie împăturită şi cusută sub fes, şi se grăbi s-o scoată afară; cercetă apoi şalvarii şi îi ridică şi găsi în ei punga cea cu o mie de dinari, pe care evreul i-o dăduse lui Hassan Badreddin. În pungă se mai afla tot aşa o hârtiuţă pe care erau scrise de mâna evreului cuvintele acestea: „Adeveresc, eu, cutare, negustor din Bassra, că i-am dat aceşti o mie de dinari, prin bună înţelegere, domniei sale Hassan Badreddin, fiul vizirului Nureddin, pe care aibă-l Allah întru mila sa! Ca preţ pentru încărcătura de pe cea dintâi corabie a lui, care va trage la ţărm în Bassra”.

După ce citi hârtia, vizirul Şamseddin scoase un ţipăt greu şi se prăbuşi la pământ. Când îşi veni în fire, deschise degrabă hârtia împăturită, pe care o găsise în cealma, şi cunoscu numaidecât pecetea fratelui său Nureddin. Şi începu să plângă şi să se tânguie, zicând:

— Of, bietul meu frate, bietul meu frate!

După ce se mai potoli oleacă, zise:

— Allah este Atotputernic!

Pe urmă îi spuse fiică-sii:

— Fata mea, cunoşti numele celui căruia i te-ai dat asnoapte? Acela este nepotul meu, fiul moşului tău Nureddin, este Hassan Badreddin! Iar cei o mie de dinari sunt zestrea ta! Preamărit fie Allah!

Pe urmă rosti aceste două strofe:

Văd iar pecetea lui, şi simt că-mi arde
Tot sufletul topit de lungul dor.
Căminul amintirii noastre sparte
Îmi pune-n ochi al lacrimii izvor.

Mă-ntreb şi strig şi nimeni nu-mi răspunde:
„Cine-i acela ce ne-a-nstrăinat?
Să-ngăduie, îl rog, de orişiunde
Acasă să se-ntoarcă cel plecat!”

Apoi citi iarăşi cu luare-aminte mărturiile fratelui său, şi găsi cuprinsă în ele toată povestea lui Nureddin şi a naşterii fiului său Badreddin. Şi rămase tare minunat, mai cu seamă când socoti şi când cumpăni zilele şi anii arătaţi de fratele său cu cei ai însăşi căsătoriei sale la Cairo şi cu ziua naşterii fiicei sale Sett El-Hosn. Şi găsi că toate se potriveau tocmai pe tocmai.

Şi rămase atâta de uluit, încât se grăbi să se ducă să-l caute pe sultan şi să-i istorisească toată povestea, arătându-i hârtiile. Iar sultanul, la rându-i, rămase atâta de uluit, încât le porunci diecilor de la sarai să scrie acea poveste minunată şi s-o păstreze cu grijă în dulapul cu scripte domneşti.

Iar vizirul Şamseddin se întoarse la fiică-sa acasă şi începu să aştepte venirea îndărăt a nepotului său, tânărul Hassan Badreddin. Da până la urmă se încredinţă că Hassan pierise, fără a izbuti să priceapă din ce pricină, şi îşi zise:

— Pe Allah! Ce întâmplare nemaipomenită este întâmplarea aceasta! Chiar că una ca asta nu s-a mai văzut vreodată!…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, se opri din povestit, spre a nu-l osteni pe sultanul Şahriar, stăpânul de peste insulele Indului şi ale Chitaiului.

Dar când fu cea de a douăzeci şi treia noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Giafar Al-Barmaki, vizirul califului Harun Al-Raşid, a urmat astfel povestirea către calif:

Când vizirul Şamseddin văzu că nepotul său Hassan Badreddin nu se mai iveşte, îşi zise: „Cuminte-i, întrucât lumea este făcută din viaţă şi moarte, să am grijă ca, la întoarcerea sa, nepotul meu Hassan să poată găsi casa în chiar starea în care a lăsat-o!” Aşa că vizirul Şamseddin luă o călimară şi un

calam şi o foaie de hârtie, şi însemnă, unul câte unul, toate lucrurile şi tot ce se găsea în casa lui. Astfel scrise: „Cutare dulap este aşezat în cutare loc; cutare perdea este în cutare loc”, şi aşa mai departe… Când isprăvi, pecetlui hârtia, după ce i-o citi fiică-sii Sett El-Hosn, şi o puse cu grijă în sipetul cu scrisori. Pe urmă luă turbanul, tarbuşul[112], şalvarii, caftanul şi punga şi le strânse într-o legătură pe care-o puse sub lăcată cu multă grijă.

Iar Sett El-Hosn, copila vizirului, chiar că rămase grea, de pe urma celei dintâi nopţi a ei de nuntiş; şi, peste nouă luni împlinite, născu la soroc un băiat ca luna şi care semăna cu taică-său în toate cele, la fel de frumos, la fel de gingaş, la fel de desăvârşit! La naşterea lui, femeile îl spălară şi îi căniră ochii cu khol; pe urmă îi tăiară buricul şi îl încredinţară dădacelor şi doicii. Şi, în temeiul frumuseţii lui uluitoare, i se puse numele de Agib[113].

Când Agib cel minunat ajunse, zi de zi, lună de lună şi an de an, la vârsta de şapte ani, vizirul Şamseddin, bunicu-său, îl trimise la şcoala unui dascăl de mare faimă, şi i-l dădu în seamă cu multă stăruinţă acelui învăţător. Iar Agib, în toate zilele, însoţit de robul cel negru Said, vrednicul hadâmb al bunicului său, se ducea la şcoală, spre a se întoarce la prânz şi seara acasă. Şi merse astfel la şcoală vreme de cinci ani, până ce împlini vârsta de doisprezece ani. Şi, estimp, Agib se făcuse de nesuferit celorlalţi copii din şcoală: îi bătea şi îi înjura şi le zicea:

— Care dintre voi este ca mine? Eu sunt fiul vizirului Egiptului!

Până la urmă, copiii se vorbiră şi se duseră să se plângă dascălului de purtările urâte ale lui Agib. Atunci dascălul, care vedea că îndemnurile ce le da fiului vizirului rămâneau zadarnice, şi care, din pricina vizirului, părintele copilului, nu vroia să-l alunge de la şcoală chiar el, le spuse copiilor:

— Am să vă învăţ un lucru pe care să i-l spuneţi şi care are să-l oprească de aci înainte să mai vină la şcoală. Mâine, dar, în răstimpul de joacă, să vă strângeţi împrejurul lui Agib şi să vă spuneţi între voi: „Pe Allah! Hai să ne jucăm un joc tare frumos! Da niciunul nu va putea să intre în joc decât dacă va spune cu glas tare numele său şi numele tatălui său şi pe cel al mamei lui! Întrucât cine nu va putea să spună numele tatălui şi pe cel al mamei sale, va fi socotit copil din flori şi nu va putea să se joace cu noi!”

Aşa că dimineaţă, la sosirea lui Agib la şcoală, copiii se strânseră de-o parte, şi unul strigă:

— A, chiar că da! E un joc straşnic! Da nimenea nu are voie să intre în jocul acesta decât dacă va spune numele său şi numele tatălui şi al mamei

sale! Hai! Fiecare pe rând!

Şi le făcu semn cu ochiul.

Atunci unul dintre copii ieşi în faţă şi spuse:

— Pe mine mă cheamă Nabih! Pe mama mea o cheamă Nabiha! Iar pe tatăl meu îl cheamă Izeddin!

Pe urmă altul păşi înainte şi spuse:

— Eu mă numesc Naghib! Pe mama o cheamă Gamila! Iar pe tatăl meu îl cheamă Mustafa!

Pe urmă al treilea şi al patrulea şi alţii la fel spuseră cele ce aveau de spus. Când veni rândul lui Agib, acesta, tare mândru, spuse:

— Eu sunt Agib! Mama mea este Sett El-Hosn! Iar tatăl meu este Şamseddin, vizirul Egiptului!

Atunci toţi copiii strigară:

— Nu, pe Allah! Vizirul nu este tatăl tău!

Iar Agib ţipă mânios:

— Bată-vă Allah! Ba chiar vizirul este tatăl meu!

Da copiii începură să chicotească şi să bată din palme, şi îi întoarseră spatele strigându-i:

— Du-te de-aici! Habar n-ai cum îl cheamă pe taică-tău! Şamseddin nu este tatăl tău! El e bunicul tău, tatăl mamei tale! N-ai să te joci cu noi!

Şi copiii se împrăştiară hohotind de râs.

Atunci Agib îşi simţi pieptul cum i se strânge şi îl sugrumară suspinele! Ci degrabă dascălul veni la el şi îi zise:

— Cum, Agib, tu încă nu ştii că vizirul nu îţi este tată, ci bunic, tatăl mamei tale Sett El-Hosn? Iar pe tatăl tău nici tu, nici noi, nici nimeni nu îl ştie, întrucât sultanul o măritase pe Sett El-Hosn cu grăjdarul cel cocoşat; da grăjdarul nu a putut să se culce cu Sett El-Hosn şi a povestit prin toată cetatea că, în noaptea nunţii lui, l-au pus ginnii la popreală, pe el, pe grăjdar, ca să se culce ei cu Sett El-Hosn. Şi a mai povestit nişte pătăranii de pomină, cu nişte bivoli, şi cu nişte măgari, şi cu nişte câini, şi cu alte asemenea făpturi. Aşa că, Agib, nimeni nu ştie cum îl cheamă pe tatăl tău. Fii, dară, smerit dinaintea lui Allah şi a tovarăşilor tăi, care te socotesc copil din flori. Şi-apoi, Agib, tu eşti astfel întocmai ca un copil vândut în târg şi care habar n-ar avea cine este tatăl lui. Încă o dată, să ştii că vizirul Şamseddin nu îţi este decât bunic, iar tatăl tău nu se cunoaşte. Aşa că să fii smerit de aci înainte.

După spusele acestea ale dascălului, micuţul Agib se duse în fuga mare la maică-sa Sett El-Hosn, şi-atâta de sugrumat era de plânset, încât dintru-ntâi nu putu să îngaime nimic. Atunci maică-sa începu să-l liniştească şi, văzându-l atâta de tulburat, inima i se topi de milă, şi îi spuse:
— Copilul meu, spune-i mamei tale pricina acestei mâhniri!
Şi îl sărută şi îl mângâie. Atunci micuţul Agib îi zise:
— Spune-mi, mamă, cine este tatăl meu?
Iar Sett El-Hosn, uluită, îi spuse:
— Păi este vizirul!
Iar Agib îi răspunse plângând:
— O, nu, nu! Nu este el tatăl meu! Nu îmi tăinui adevărul! Vizirul este tatăl tău, aşa! Da nu este şi tatăl meu! Nu, nu! Spune-mi drept, ori mă omor numaidecât cu jungherul acesta!
Şi micuţul Agib îi înşiră maică-sii vorbele dascălului.
Atunci, amintindu-şi de vărul şi soţul ei, frumoasa Sett El-Hosn începu să-şi prefire prin minte cea dintâi noapte a nunţii ei şi toată frumuseţea şi toate harurile minunatului Hassan Badreddin El-Bassrani! Şi, la acele amintiri, plânse de tulburare şi suspină stihurile acestea:

Mi-aprinse-n suflet dorul şi-apoi plecă departe,
Spre nu ştiu care zare, în nu ştiu care parte.
Cu el atunci deodată plecă şi biata-mi minte,
Şi doar cu el s-o-ntoarce de-acuma înainte.
Tot aşteptându-l, biata, şi somnul mi se duse,
Se duse şi răbdarea şi visele-mi răpuse.
M-au dat demult uitării şi el şi fericirea;
Cu el s-a dus odihna, cu el s-a dus iubirea.
De-atunci, din ceasul negru, nici nu mai ştiu de mine.
Suspin în taina nopţii: „Mai vine, nu mai vine?”
S-a dus, şi-l plâng zadarnic, şi-l strig cu ochii-n zare;
Curg lacrimile-mi multe cât apele din mare.
O zi dacă se-ntâmplă să nu-l mai strig cu dor,
O zi de-şi seacă ochii-mi al lacrimii izvor,
Numaidecât icoana-i mi se arată-n vis,
Mi se-ntrupează-n suflet ca dintr-un hău deschis,
Şi iarăşi mi se umplu şi inimă, şi gând
De dor, de amintire, de dragoste plângând.

Oh, el îmi este pururi icoana îndrăgită,
Ce-mi luminează ochii în ziua răsărită!
Şi-aşa va fi de-a pururi, că nu mai am în minte
Nici vreo iubire alta şi nici alt dor fierbinte!

Pe urmă nu mai făcu altceva decât să suspine. Iar Agib, văzând-o pe maică-sa că plânge, începu şi el să plângă. Şi, pe când fiecare plângea în colţul său, vizirul Şamseddin, auzind hohotele şi sughiţurile, intră. Şi rămase şi el tare tulburat şi inima i se îngrijoră, când îi văzu pe copiii lui plângând aşa, şi le zise:

— Copiii mei, de ce plângeţi?

Atunci Sett El-Hosn îi istorisi necazul micuţului Agib cu copiii la şcoală. Iar vizirul, la povestea aceea, îşi aminti iarăşi de toate necazurile trecute, câte le păţise el şi fratele său Nureddin şi nepotul său Hassan Badreddin şi, la urmă, şi micuţul Agib; la toate aceste amintiri grămada, nu se putu opri să nu plângă şi el. Şi, deznădăjduit, se sui la sultan, îi istorisi toată povestea, şi spuse că umbra aceea nu mai putea să dăinuiască peste numele lui şi peste numele copiilor lui, şi îi ceru încuviinţarea să plece spre ţările Răsăritului, ca să se ducă la cetatea Bassrei, unde socotea să-l găsească pe nepotul său Hassan Badreddin. Pe urmă îi ceru sultanului să-i scrie nişte împuterniciri, pe care să le ia cu sine şi care să-i îngăduiască, în toate ţările prin care avea să ajungă, să facă cercetările de trebuinţă, spre a-l găsi şi a-l aduce pe nepotul său. Pe urmă începu să plângă amarnic. Iar sultanului i se înduplecă inima şi îi scrise împuternicirile de trebuinţă pentru toate ţările şi pentru toate cârmuirile. Atunci vizirul se bucură şi îi mulţumi îndelung sultanului, şi-i ură mărire multă, şi se temeni, sărutând pământul dintre mâinile lui; pe urmă îşi luă rămas-bun şi plecă. Şi, în chiar ceasul acela, îşi făcu gătirile de drum; pe urmă o luă pe fiică-sa Sett El-Hosn dimpreună cu micuţul Agib şi porni.

Merseră ei ziua dintâi, pe urmă cea de a doua zi, şi cea de a treia zi, şi aşa mai departe, pe drumul Damascului şi, într-un sfârşit, ajunseră cu bine la Damasc. Şi poposiră chiar lângă porţi, pe Meidanul Hasba[114], şi acolo îşi aşezară corturile, spre a se odihni două zile, înainte de a-şi urma drumul. Şi găsiră că Damascul era o cetate minunată, plină de pomi şi de ape curgătoare, şi că era chiar cetatea pe care o cântase poetul:

La Damasc o zi şi-o noapte petrecurăm oarecând!

Ziditorul lui cel meşter s-a jurat cum că nicicând
N-ar mai şti zidi cetate ca aceasta pe pământ.

Noaptea-nvăluie Damascul cu aripi îndrăgostite;
Răsăritu-aşterne-asupra-i umbra crengilor vrăjite;
Roua de pe frunze nu e rouă rece, pasămite,

Ploaie de mărgăritare-i, ce se scutură în picuri,
Când se-abate-o adiere, pe sub cer de borangicuri,
Fluturând din nevăzute testemele şi baticuri.

Acolo, în pajişti blânde şi-n noian de tufe dese,
Numai firea îşi aşterne gândurile ei alese:
Pasărea în zori citeşte rândurile înţelese,

Apa cerului întinde paginile larg deschise,
Şi ce pasărea citit-a, pana vântului şi scrise;
Norii-şi dăruie cerneala ca să scrie cine scrise.

Încât slugile vizirului nu pregetară să se ducă să vadă cetatea şi sukurile ei, spre a târgui lucrurile de care aveau trebuinţă şi, de asemenea, să vândă lucrurile aduse din Egipt; şi nu pregetară a se duce să se îmbăieze la hammamurile cele vestite şi să treacă pe la moscheea Bani-Ommanilor[115], aşezată în mijlocul cetăţii şi care nu-şi are seamăn în lumea întreagă.

Iar Agib, însoţit de vrednicul hadâmb Said, se duse şi el să se veselească în cetate. Iar hadâmbul mergea la câţiva paşi în urma lui şi ţinea în mână un gârbaci în stare să ucidă o cămilă; că auzise despre faima locuitorilor Damascului şi vroia, cu gârbaciul acela, să-i oprească a se apropia de preafrumosul Agib, stăpânul său. Şi chiar că nu se înşelase; întrucât, de cum îl văzură pe frumosul Agib, locuitorii Damascului şi băgară de seamă cât de nurliu şi de zarif era, şi că era mai dulce decât adierea vântului de miazănoapte, mai dulce la gust decât apa proaspătă pentru gura celui însetat, mai de preţ decât sănătatea pentru cel bolnav; şi pe dată toţi inşii de pe uliţe şi din case şi din prăvălii începură să dea fuga după Agib şi după hadâmb, şi să se ţină întruna de Agib, fără a-i mai da răgaz, în pofida vajnicului gârbaci al hadâmbului; iar alţii fugeau încă şi mai iute, i-o luau înainte lui Agib şi se aşterneau jos pe pământ în calea lui, spre a-l sorbi din priviri mai bine şi mai îndelung. Într-un sfârşit, din vrerea soartei, Agib şi

hadâmbul ajunseră dinaintea unei prăvălii de zumaricale şi, ca să scape de gloata obraznică, intrară acolo.

Or, prăvălia era chiar prăvălia lui Hassan Badreddin, tatăl lui Agib. Plăcintarul cel bătrân, tatăl de suflet al lui Hassan, murise, iar Hassan îi moştenise prăvălia. Aşadar, în ziua aceea Hassan tocmai pregătea o zumarica minunată, cu seminţe de rodie şi cu alte zaharicale şi mirodenii. Iar când îl văzu pe Agib şi pe rob, Hassan fu vrăjit de frumuseţea micuţului Agib, şi nu numai vrăjit, ci tulburat într-un chip dumnezeiesc şi cu totul sufletesc şi întru totul nemaipomenit, şi strigă plin de iubire:

— O, tinere doamne al meu, tu cel care mi-ai supus inima şi care domneşti peste lăuntrul fiinţei mele, tu cel către care mă simt ispitit din afundurile făpturii mele, poţi să-mi faci cinstea de a intra în prăvălia mea? Poţi să-mi faci bucuria de a te ospăta din zumaricalele mele, numai aşa, din bunăvoinţă faţă de mine?

Şi, cu vorbele acestea, Hassan, fără de voia lui, îşi simţi ochii plini de lacrimi, şi plânse greu la amintirea care îl năpădea totodată, a stării lui trecute şi a soartei lui de acum.

Când auzi vorbele tatălui său, inima lui Agib se înduioşă la fel, şi băiatul se întoarse către rob şi îi zise:

— Said! Plăcintarul acesta îmi topeşte inima. Gândesc că pesemne şi-a părăsit cine ştie unde vreun copil, şi că eu îi aduc aminte de copilul acela. Să intrăm aşadar la el, spre a-i face o bucurie, şi să ne dedulcim cu ceea ce vrea să ne cinstească. Şi, dacă noi ne miluim astfel de durerea lui, poate că şi Allah se va milui de noi şi ne va ajuta să izbutim la rându-ne în căutările noastre după tatăl nostru!

La vorbele lui Agib, hadâmbul se oţărî:

— Pe Allah! O, stăpâne al meu, asta chiar că nu se cade! nicidecum! Nu stă bine unui fiu de vizir să intre în dugheana unui plăcintar din suk, şi mai cu seamă să mănânce aşa, în văzul lumii! A, nu! Da dacă vrei să intri la el de frica lepădăturilor şi a inşilor care se ţin după tine, ştiu eu cam cum să-i zgornesc şi cum să te apăr de ei, cu gârbaciul acesta straşnic! Da să intri în dugheană asta nu, chiar că nu, niciodată!

La vorbele hadâmbului, plăcintarul Hassan Badreddin se simţi tare jignit şi se înturnă spre hadâmb, cu ochii plini de lacrimi şi cu obrajii scăldaţi în jalea lor, şi îi zise:

— O, măritule! Pentru ce nu vrei să te înduplеci şi să-mi faci bucuria de a intra în prăvălia mea? O, tu cel care pe dinafară eşti negru cum e castana, da

pe dinlăuntru eşti tot atât de alb ca şi ea! O, tu, cel pe care l-au slăvit toţi poeţii noştri în stihuri minunate, eu pot să-ţi dezvăluiesc taina cum să ajungi la fel de alb pe dinafară, cât eşti şi pe dinlăuntru!

Atunci vrednicul hadâmb începu să râdă şi se minună:

— Adevărat? Adevărat? Poţi tu? Şi cam cum? Pe Allah! Grăbeşte de-mi spune!

Numaidecât Hassan Badreddin îi prociti aceste stihuri minunate întru slăvirea hadâmbilor:

Polisfetia lui aleasă,
Dulceaţa felului în care
Se poartă totdeauna-n casă,
Măreaţa lui înfăţişare,
Şi multa harurilor vrajă,
Cu-ntregul vieţii lui alai,
L-au înălţat să fie strajă
Cinstită-n casele de crai!
Ce slujitor fără pereche
La pragul dulcelui harem!
Ce ochi ursit să stea de veghe,
Pe care ticăloşii-l tem!
Iar pentru-ntreaga-i gingăşie,
Până şi îngerii din rai
Simt inima cum îi îmbie
Să i se-nchine în sarai.

Stihurile acestea chiar că erau atâta de minunate şi atâta de bine nimerite şi atâta de bine spuse, încât hadâmbul se simţi copleşit şi totodată până peste măsură de măgulit; şi, luându-l pe Agib de mână, intră cu el în dugheana lui Hassan.

Atunci Hassan Badreddin, bucuros până peste fire, se dezlănţui într-un potop de temeneli, spre a-i preacinsti. Pe urmă luă cel mai frumos dintre castronaşele lui de farfuriu, îl umplu cu boabe de rodie scăldate în zahăr, cu migdale descojite şi înmiresmate desfătător şi taman atâta cât trebuie; pe urmă le puse dinainte castronaşul, pe cea mai scumpă dintre siniile lui de aramă bătută şi chindisită. Şi, când îi văzu cum mâncau cu semne de mare încântare, se simţi tare măgulit şi tare mulţumit, şi le zise:

— Într-adevăr, ce cinste pe mine! Şi ce noroc! Şi fie ca zumaricaua să vă fie plăcută şi de dulce mistuire! Atunci micuţul Agib, după cele dintâi înghiţituri, nu pregetă să-l poftească şi pe plăcintar să şadă, zicându-i:

— Poţi să stai cu noi şi să mănânci cu noi! Şi astfel Allah ne va răsplăti, ajutându-ne să izbândim în căutările noastre!

Atunci Hassan Badreddin îi spuse:

— Cum, copilul meu? Tu, atâta de tânăr, şi ai şi fost încercat de pierderea cuiva scump?

Iar Agib răspunse:

— Chiar aşa, preacinstite! Inima mea a şi fost încercată şi arsă de lipsa unei fiinţe scumpe! Şi fiinţa aceea atâta de scumpă nu este alta decât tatăl meu. Iar bunicul meu şi cu mine am purces din ţara noastră spre a ne duce să-l căutăm, bătând toate olaturile.

Pe urmă micuţul Agib începu să plângă la această amintire, iar Badreddin la fel nu se putu opri să-i împărtăşească lacrimile, şi plânse şi el. Şi hadâmbul la rându-i îşi bălăngănea capul cu multă căinare. Da toate astea nu îi stânjeneau a da cinstire desfătătorului castronaş cu înmiresmatele rodii, zaharisite cu atâta măiestrie. Şi mâncară până la saţiu, atâta erau de grozave.

Ci, cum vremea zorea, Hassan nu putu să iscodească mai îndelung; iar hadâmbul îl luă pe Agib şi plecă, spre a se întoarce la corturile vizirului.

De-abia plecă Agib, că Badreddin îşi şi simţi sufletul cum i se duce cu el şi, neputându-şi înfrâna ispita de a se lua pe urmele lui, îşi închise repede plăcintăria şi, fără a-i da prin minte că micuţul Agib ar fi copilul său, plecă şi grăbi pasul, ca să se ţină după ei şi ca să-i ajungă până a nu trece de poarta cea mare a Damascului.

Hadâmbul atunci băgă de seamă că Hassan se luase pe urmele lor, şi se întoarse şi-i zise:

— Pentru ce te ţii după noi, plăcintarule?

Iar Badreddin răspunse:

— Doar numai deoarece am de descurcat o daravelă afară din cetate, şi am vrut să mă însoţesc cu voi, spre a face drumul laolaltă; şi mă întorc apoi. De altminteri, plecarea voastră mi-a smuls sufletul din piept!

La vorbele lui, hadâmbul se umplu de mare mânie şi strigă:

— Chiar că acel castronaş îl plătim tare scump! Amarnic castronaş de necazuri! Plăcintarul ăsta vrea acuma să ne scoată pe nas tot ce-am mâncat! Iacătă-mi-l cum ni se bagă în tururile şalvarilor şi-ncolo şi-ncoace!

Agib atunci întoarse capul şi-l văzu pe Hassan, şi se îmbujoră cumplit şi îngână:

— Said, lasă-l! Drumul lui Allah e slobod pentru toţi musulmanii!

Pe urmă adăugă:

— Da dacă s-o ţine pe urmele noastre până la corturi, vom şti atunci că într-adevăr eu sunt cel pe urmele căruia adulmecă, şi nu vom pregeta a-l izgoni!

Pe urmă Agib lăsă capu-n jos şi îşi văzu de drum, cu hadâmbul la câţiva paşi după el.

Iar Hassan se ţinu mai departe pe urmele lor, până la Meidanul Hasba, acolo unde erau întinse corturile. Atunci Agib şi hadâmbul întoarseră capul şi îl văzură la câţiva paşi în urma lor, încât Agib, de data aceasta, se supără şi i se făcu spaimă, că nu cumva hadâmbul să se ducă să-i povestească totul bunicului: că Agib intrase în dugheana unui plăcintar şi că apoi plăcintarul se luase după Agib! La gândul acesta care îl înfricoşa, luă o piatră, se uită la Hassan care sta drept, înţepenit în minunare şi cu ochii plini de o sclipire ciudată; şi Agib, socotind că flacăra aceea din ochi era o flacără parşivă, se mânie şi mai tare şi, din toate puterile lui, azvârli cu piatra în el şi îl lovi drept în frunte; pe urmă Agib şi hadâmbul grăbiră spre corturi. Iar Hassan Badreddin căzu la pământ, leşinat şi cu chipul plin de sânge. Da, din norocire, nu zăbovi mult până să-şi vină în sine, şi se şterse de sânge şi, rupând o fâşie din cearceaful turbanului, se legă la frunte. Pe urmă începu să se dojenească şi îşi zise:

— Chiar că este numai din vina mea! M-am purtat într-un chip nevrednic, ţinându-mă după acel copil frumos şi dându-i astfel de presupus că mă ţin după el din pricini parşive! Pe urmă oftă: „Allah karim”[116].

Şi se întoarse în cetate, îşi deschise iarăşi prăvălia şi se apucă să facă iarăşi zumaricale, ca mai înainte, şi a le vinde, gândindu-se întruna cu jale la biata maică-sa de la Bassra, cea care în pruncia lui îi dăduse cele dintâi învăţături în meşteşugul zumaricalelor; şi începu să plângă şi, spre a se alina, prociti stihurile acestea:

Să nu ceri vreo dreptate de la Soartă:
Vei dobândi dezamăgire doar!
Dreptatea nu ea ştie s-o împartă.
Îi ceri dreptate Soartei în zadar.

Iar vizirul Şamseddin, unchiul cofetarului Hassan Badreddin, după trei zile de popas la Damasc, porunci să se ridice tabăra de la Meidan şi, urmându-şi călătoria spre Bassra, luă drumul Homsului[117], pe urmă al Hamei şi al Alepului. Şi pretutindeni nu pregeta să cerceteze întruna. De la Alep merse la Mardina, pe urmă la Mossul şi la Diarbekir. Şi, la urmă, ajunse la cetatea Bassrei.

De cum se mai odihni oleacă, se şi zori să se ducă şi să i se înfăţişeze sultanului Bassrei, care numaidecât îl pofti să intre şi îl primi cu multă îndatorinţă, şi îl întrebă cu bunăvoinţă despre pricina care îl aducea la Bassra. Iar Şamseddin îi istorisi toată povestea şi îi spuse că el este fratele lui Nureddin, vizirul de odinioară al Măriei Sale. Iar sultanul, la numele lui Nureddin, spuse:

— Aibă-l Allah întru mila sa!

Şi adaugă:

— Da, prietene, Nureddin era chiar vizirul meu şi tare îmi mai era drag, şi a murit, într-adevăr, acuma-s cincisprezece ani! A lăsat, dreptu-i, un fiu, Hassan Badreddin, care îmi era cel mai drag prieten de inimă, şi care, deodată, într-o zi, s-a făcut nevăzut. Iar noi nu am mai auzit pomenindu-se de el. Da se află încă aici în Bassra maică-sa, soţia fratelui tău Nureddin, fiica vizirului meu cel bătrân, cel de dinaintea lui Nureddin.

La ştirea aceea, Şamseddin fu bucuros până peste măsură şi grăi:

— O, Măria Ta! Tare aş vrea s-o văd pe cumnata mea!

Şi sultanul îi îngădui s-o vadă.

Numaidecât Şamseddin alergă acasă la răposatul lui frate Nureddin, după ce întrebase unde şade şi în ce parte, şi nu peste mult ajunse degrabă acolo, gândindu-se mereu pe drum la fratele său Nureddin, mort departe de el cu jalea de a nu mai fi putut să-l îmbrăţişeze! Şi plângea şi îşi spunea stihurile acestea:

Ah, de m-aş mai întoarce iară
La casa de odinioară
A nopţilor ce s-au trecut,
Pereţi şi ziduri să-i sărut,
Jur-împrejur, cu buză-amară.

Ci nu de dorul de pereţi
Mi-e ruptă inima-n săgeţi.

De dorul celui ce sta-n casă
Mă doare inima şi-mi pasă,
De dorul lui şi ard, şi-ngheţ!

Intră pe o poartă mare, într-o curte mare, în fundul căreia se înălţa casa. Uşa casei era o minunăţie de piatră şi de arcuituri, însufleţită cu marmuri de toate culorile. La temelia uşii, pe o lespede scumpă, găsi numele lui Nureddin, fratele său, învrâstat în litere de aur. Atunci se plecă, şi sărută numele, şi se simţi tare tulburat, şi plânse rostind stihurile acestea:

În fiecare dimineaţă, cer soarelui care răsare
Să-mi dea o veste despre tine, pe unde eşti, sub care zare.

La fel în fiecare noapte mă rog la stele şi la lună,
De te-au văzut pe oareunde, de te-au zărit cumva, să-mi spună.
Când dorm, până şi-n somn mă arde, mă junghie şi mă strătaie

Ca un jungher, ca o povară, un ferăstrău în măruntaie.
Şi nu am cui să-mi strig vreodată durerea care mă-ncovoaie.
O, preaiubitul meu cel dulce, scurtează-amara despărţire.
Mi-e ruptă inima de jale, mă duce dorul la pieire!

Ce zi de binecuvântare, de bucurii fără pereche,
Ar fi aceea-n care iarăşi ne-am aduna ca-n vremea veche.

Ci nu carecumva să cugeţi că-n vremea despărţirii grele
Un altul ar fi prins în mreajă vreodată gândurile mele.

Că nu am inima atâta de fără margini răsfirată,
Încât în largul ei să-ncapă o altă dragoste vreodată.

Pe urmă păşi în casă şi străbătu toate iatacurile, până ce ajunse la o încăpere ferită, în care şedea de obicei cumnata lui, mama lui Hassan Badreddin El-Bassri.

Or, de când fiul său Hassan pierise, ea sta închisă în odaia aceea, ca să plângă zi şi noapte şi să suspine. Şi pusese să se clădească, la mijloc, o zidire mică, boltită, spre a închipui mormântul bietului ei copil, pe care îl credea mort de mult. Şi acolo îşi petrecea ea toată vremea în lacrimi, şi acolo, când o dobora durerea, îşi sprijinea capul ca să doarmă.

Când ajunse aproape de uşa odăii, Şamseddin auzi glasul cumnatei lui, şi glasul acela tânguitor rostea stihurile acestea:

Ah, pe Allah! Spune, morminte, spune:
Odorul meu se stinse de sub soare?
Şi bucuria frumuseţii sfinte
S-a spulberat pe totdeauna oare?
O, trist mormânt al gândurilor mele!
Tu nu eşti nici gradina fericirii,
Nici cerul luminos spre care zboară
Aripa dulce a închipuirii.
Atunci, privind lăuntrul tău de neguri,
De ce mă amăgesc, de ce mă mint
Ochii mei care văd mereu în tine
Luna lucind şi creanga înflorind?

Atunci vizirul Şamseddin intră. Se temeni dinaintea cumnatei sale cu cinstirea cea mai aleasă şi îi arătă că el este fratele lui Nureddin, soţul ei. Pe urmă îi istorisi toată povestea, şi cum fiul ei Hassan se culcase într-o noapte cu fata lui, Sett El-Hosn, cum pierise dimineaţa, şi, într-un sfârşit, cum Sett El-Hosn rămăsese grea şi îl născuse pe Agib. Pe urmă adăugă:

— Agib a venit cu mine. Este nepotul tău, întrucât este fiul fiului tău cu fiica mea.

Văduva, care până în clipita aceea şezuse jos ca o femeie cernită de moarte şi care se lepădase de îndatorinţele lumeşti, la vestea că fiul ei trăieşte, că nepotul ei se află acolo, şi că, într-adevăr, chiar aci se află cumnatul ei Şamseddin, vizirul Egiptului, se ridică grabnic şi se aruncă la picioarele lui sărutându-le, şi rosti aceste strofe întru cinstirea sa:

Mă năpădeşte cu potoape de daruri fără-asemuire
Acela care îmi aduce mult aşteptata, sfânta ştire!
Căci, pe Allah! Mi-aduce veste parcă de dincolo de fire.
Cum nu s-a auzit pe lume o veste despre fericire.
Iar dacă vrea să ia peşcheşul pe care-l dăm drept mulţumire,
Primească inima-mi topită de veghi prelungi şi de mâhnire.

Iar vizirul trimise numaidecât după Agib, care veni. Atunci bunica se ridică şi se aruncă plângând de gâtul lui Agib. Iar Şamseddin îi spuse:

— O, maică, chiar că acuma nu-i vremea de lacrimi, ci de pregătiri pentru plecarea ta împreună cu noi către Egipt. Şi deie Allah să ne strângem toţi laolaltă cu fiul tău Hassan, nepotul meu!

Iar bunica lui Agib răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi, tot atunci, se şi sculă şi strânse toate lucrurile de trebuinţă şi toate merindele de drum şi toate slujitoarele, şi fu gata repede.

Atunci vizirul Şamseddin se duse să-şi ia rămas-bun de la sultanul Bassrei. Şi sultanul îl încărcă de daruri şi de peşcheşuri, şi pentru el şi pentru sultanul de la Egipt. Pe urmă Şamseddin, cele două hanâme şi Agib purceseră la drum, însoţiţi de tot saltanatul lor.

Nu se opriră din mers până ce nu ajunseră iarăşi la Damasc. Poposiră în piaţa Kanun[118] şi întinseră acolo corturile. Iar vizirul spuse:

— Acuma avem să şedem o săptămână întreagă la Damasc, ca să avem răgaz să târguim daruri şi peşcheşuri vrednice a fi înfăţişate sultanului Egiptului.

Aşa că, pe când vizirul era prins cu neguţătorii cei bogaţi, veniţi sub corturi să-i înfăţişeze mărfurile lor, Agib îi zise hadâmbului:

— Baba Said, tare mi-e poftă să mă veselesc. Haidem prin sukul Damascului, să aflăm ce mai e nou şi totodată să iscodim cumva ce s-o mai fi întâmplat cu cofetarul căruia i-am mâncat zumaricalele şi căruia, ca răsplată, i-am spart capul cu o lovitură de piatră, pe când nu aveam decât să ne mândrim cu primirea ce ne-o făcuse. Chiar că am răsplătit un bine cu un rău!

Şi hadâmbul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Atunci Agib şi hadâmbul ieşiră din corturi, întrucât Agib purcedea astfel sub imboldul orb, stârnit de firească dragoste din adâncuri. Ajunşi în cetate, nu conteniră să bată sukurile, până ce ajunseră la dugheana plăcintarului. Era ceasul la care drept-credincioşii se îndreptau către moscheea Bani-Ommanilor pentru rugăciunea *asr*-ului.

Taman la ceasul acela, Hassan Badreddin se afla în prăvălia lui, ostenind să pregătească aceeaşi minune de zumaricală ca şi de data cealaltă: boabe de rodie cu migdale, cu zahăr şi cu mirodii din belşug! Încât Agib putu să ia bine seama la cofetar, şi văzu pe fruntea lui urma loviturii cu piatra pe care el i-o făcuse. Atunci îşi simţi inima şi mai înduioşată, şi spuse:

— Pacea fie cu tine, o, cofetarule! Grija pe care ţi-o port m-a mânat să vin şi să aflu veşti despre tine. Nu mă mai cunoşti?

Hassan, cum îl văzu, îşi şi simţi lăuntrurile vălmăşite, inima zvâcnind cu bătăi răvăşite şi capul plecându-i-se spre pământ, parcă să-i cadă, şi limba lipindu-i-se de cerul gurii, fără a putea să lege o vorbă. Într-un sfârşit, izbuti să ridice iar capul spre copil şi, numai smerenie şi numai supunere, îi prociti aceste stihuri:

Gândeam să-i fac mustrări ne-nduplecate,
Ci, de cum l-am văzut, nu sunt în stare
Nici ochii să-i arăt a ne-mpăcare,
Nici ciudă-n graiul limbii-mpiedicate.
Tăcut, cu ochi pieriţi, stau în mirare,
Privindu-i harurile minunate;
Şi-aş vrea să ştiu că şi pe el îl doare
Durerea mea; ci n-am izbândă mare.

Pe urmă adăugă:

— O, stăpânii mei, binevoiţi să intraţi, măcar din îngăduinţă, şi să gustaţi din zumaricalele mele. Întrucât, pe Allah! O, tinere copile, de cum te-am văzut data trecută, inima mi s-a şi revărsat spre tine! Şi mă mustru că m-am luat pe urmele tale: chiar că a fost o nebunie!

Şi Agib răspunse:

— Pe Allah! Eşti un prieten tare primejdios! Pentru o bucăţică pe care ne-ai îmbiat s-o mâncăm, era să ne dai pierzării! Or, acuma, nu voi intra şi nu voi mânca în prăvălia ta, decât dacă ai să mi te legi cu jurământ că nu vei ieşi după noi şi că nu te vei ţine pe urmele noastre. Altminteri, niciodată nu avem să mai dăm pe aici; căci să ştii limpede că avem să ne petrecem o săptămână întreagă la Damasc; răstimp în care bunicul meu să poată târgui daruri pentru sultan!

Atunci Badreddin strigă:

— Fac jurământ faţă de voi amândoi!

Atunci Agib şi hadâmbul intrară, şi numaidecât Badreddin îi îmbie cu un castron de farfuriu plin cu minunăţia cea dulce din boabe de rodie. Iar Agib îi spuse:

— Vino să mănânci cu noi. Şi, în felul acesta, poate că Allah are să ne ajute să izbândim în căutările noastre!

Şi Hassan fu fericit foarte, şi şezu jos dinaintea lor. Şi, în acel răstimp, nu se putu opri să nu-l soarbă din ochi pe Agib; şi se uita la el într-un chip atâta de aparte şi atâta de stăruitor, încât Agib, stânjenit, îi zise:

— Pe Allah! Ce pătimaş, sâcâitor, şi stânjenitor, şi urâcios mai eşti, preacinstite! Te-am mai dojenit din pricina asta! Isprăveşte odată de a mă tot sfredeli aşa şi de a-mi sorbi chipul cu ochii!

La vorbele lui, Badreddin răspunse cu stihurile acestea:

În inima mea, în ungherul cel mai adânc al vieţii mele,
Păstrez o taină care arde, o taină cu primejdii grele,
Pe care n-aş putea vreodată s-o pun pe-a vorbelor mărgele.

O, tu, cel dinaintea cărui se tulbură frumoasa lună
Uitându-şi strălucirea toată ce-i pare-n faţa ta minciună,
Cel dinaintea cărui zorii şi luminoasa dimineaţă
Se-mbujorează de ruşine privind luminătoarea-ţi faţa.

O, tu, cu chipul rupt din soare – ţi-am ridicat un templu-n mine,
În care fără de cuvinte sărmanu-mi suflet să se-nchine!
Drept hram, o, soarele meu falnic, ţi-am pus un semn fără de moarte,
Şi-un jurământ care sporeşte şi care creşte mai departe.
Altarul frumuseţii tale în coşul pieptului meu arde.

Şi-acum din creştet până-n talpă mă mistui ca pe jerăgai.
Ah, chipul tău cel de lumină e-ntregul vieţii mele rai.
Am să mă sting, fără-ndoială, topit de dorul arzător!
Doar, calde, buzele-ţi de miere m-ar adăpa ca un izvor,
Să-mi răcoresc din piept pojarul cu mierea răcoroasă-a lor!

După stihurile acestea, Hassan prociti altele la fel de frumoase, da cu alt tâlc, închinate hadâmbului. Şi urmă aşa mai departe, vreme de un ceas, procitind stihuri, ba închinate lui Agib, ba închinate hadâmbului. După care, cum ei se saturaseră bine, Hassan zori să le aducă toate câte trebuiau, spre a se spăla pe mâini. Drept care le aduse un ibric frumos de aramă curat şi le turnă în mâini apă înmiresmată, pe urmă le şterse mâinile cu un prosop de mătase colorat, pe care îl ţinea agăţat la brâu. Pe urmă îi stropi cu apă de trandafiri dintr-un stropitor de argint, pe care îl păstra cu grijă, pentru prilejuri alese, pe poliţa cea mai de sus din prăvălie. Şi asta nu fu chiar tot!

Ieşi o clipită din dugheană şi se întoarse repede, ţinând în mâini două ulcioraşe pline cu sorbet de apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, şi le spuse:

— Binevoiţi! Veţi pune astfel vârf bunătăţii voastre!

Atunci Agib luă ulciorul şi bău, pe urmă îl trecu hadâmbului, care bău şi îl trecu îndărăt lui Agib, şi aşa mai departe, până ce îşi umplură bine pântecele şi se ghiftuiră, cum nu se mai ghiftuiseră niciodată în viaţa lor. După care îi mulţumiră cofetarului şi plecară cât mai iute, în seara aceea, ca să ajungă la corturi până la asfinţitul soarelui.

Ajunşi la corturi, Agib se grăbi să-i sărute mâna bunică-sii şi maică-sii Sett El-Hosn. Iar bunica îl sărută şi îşi aduse aminte de fiul ei Badreddin şi suspină îndelung, şi plânse îndelung. După care prociti aceste două strofe:

De n-aş fi fost încredinţată că toate cele despărţite
Au să se-adune iar odată de unde-au fost cândva pornite,
Nu mai aveam ce aştepta, de-atunci, de la plecarea ta.

Şi ţi-am jurat pe veci iubire, şi-am aşteptat cu neuitare.
Allah, stăpânul, are ştire de jurământul meu cel mare.
Allah îmi stă de mărturie, că toată taina El o ştie.

Pe urmă îi spuse lui Agib:

— Copilul meu, pe unde ai fost să te plimbi?

El răspunse:

— Prin sukurile din Damasc!

Ea zise:

— Atunci trebuie să-ţi cam fie foame acuma!

Şi se sculă şi-i aduse un castron de farfuriu plin cu amestecul cel straşnic făcut din boabe de rodie, minunăţia aceea desfătătoare în care ea era mare dăscăliţă şi despre care îi dăduse cele mai dintâi îndrumări fiului ei Badreddin, pe când era copil încă, la Bassra.

Îi spuse şi robului:

— Poţi să mănânci cu stăpânul tău Agib!

Şi hadâmbul făcu o strâmbătură în sine însuşi şi îşi zise: „Pe Allah! Chiar că nu mai am poftă! N-aş mai putea să înfulec nicio înghiţitură!” Da şezu jos lângă Agib.

Cât despre Agib, şezu şi el, da şi el avea burta ghiftuită cu ce mâncase şi cu ce băuse la plăcintar. Da luă o înghiţitură şi gustă. Şi chiar că nu putu s-o

înghită, atâta de sătul era. Şi, de altminteri, găsi că aceasta avea oleacă mai puţin zahăr. Lucru care nu era adevărat. Numai că el era sătul. Încât, făcând o strâmbătură, îi spuse bunică-sii:

— Nu e chiar bună, bunico!

Atunci bunica se înecă de ciudă şi strigă:

— Cum, copilul meu, îndrăzneşti să spui că nu e bună zumaricaua mea? Au tu nu ştii că nu se află în lumea întreagă cineva care să ştie să gătească şi să facă plăcinte şi dulciuri ca mine, afară poate doar de tatăl tău Hassan Badreddin, care de altfel a învăţat de la mine?

Şi Agib răspunse:

— Pe Allah! Bunico, zumaricaua ta nu îndeplineşte chiar toate cerinţele. Îi lipseşte un pic de zahăr. Şi-apoi, de-ai şti! Îţi mărturisesc că în suk (da să nu-i spui bunicului şi mamei) am fost adineauri la un cofetar care ne-a ospeţit tot cu zumaricaua asta! Iar la gust era atâta de bună, că i-ar fi făcut poftă până şi sufletului unui om bolnav de îngreţoşare! Iar cât despre cea făcută de tine, chiar că nu s-ar putea măsura cu cealaltă, nici de aproape, nici de departe, şi în niciun chip, zău, bunico!

La vorbele acestea, bunica fu cuprinsă de o mânie amarnică şi aruncă o privire poncişă către hadâmb şi îi zise:…

Şi în clipita aceea a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, se opri din povestit.

Atunci sora ei, micuţa Doniazada, îi zise:

— O, sora mea, ce dulci şi ce desfătate sunt vorbele tale şi ce vrăjitoare şi răpitoare este povestea aceasta!

Iar Şeherezada îi zâmbi şi zise:

— Aşa-i, sora mea! Da ce este ea pe lângă ceea ce am să vă povestesc la amândoi în noaptea următoare, dacă am să mai fiu în viaţă din mila lui Allah şi din bunăvoinţa sultanului!

Iar sultanul îşi zise: „Pe Allah! Nu am s-o omor până ce nu voi auzi urmarea istorisirii, care chiar că este o poveste minunată şi uluitoare până peste poate!”

Pe urmă sultanul Şahriar şi Şeherezada îşi petrecură noaptea înlănţuiţi, până la ziuă. Atunci sultanul Şahriar se duse la divanul judeţelor sale; şi divanul se umplu de mulţimea de viziri, de dregători, de străji şi de slujitori. Iar sultanul judecă, puse în slujbe, mazili, orândui şi isprăvi treburile domniei, până la sfârşitul zilei. Pe urmă divanul se sparse, şi sultanul se întoarse la sarai. Iar, la căderea nopţii, se duse la Şeherezada, fata vizirului, să facă treaba lui obişnuită cu ea.

Şi veni cea de a douăzeci şi patra noapte

Iar micuţa Doniazada nu pregetă, odată treaba încheiată, să se ridice de pe chilim şi să-i spună Şeherezadei:

— O, sora mea, mă rog ţie, sfârşeşte povestea aceea mustoasă cu frumosul Hassan Badreddin şi cu soţia lui, fata unchiului său Şamseddin! Erai tocmai la vorbele: „Bunica atunci aruncă o privire poncişă spre hadâmbul Said şi îi zise:…” Ce i-a zis, te rog?

Iar Şeherezada îi zâmbi surioră-sii şi îi zise:

— Da, hotărât! Din toată inima şi cu cea mai aleasă bunăvoinţă, am să isprăvesc povestea, da nu până ce sultanul nostru cel polisfetit nu-mi va îngădui!
Atunci sultanul, care aştepta cu mare nerăbdare sfârşitul, îi spuse Şeherezadei:
— Poţi să vorbeşti.
Iar Şeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că bunica lui Agib, burzuluită rău, se uită la rob ponciş şi îi zise:
— Prăpăditule! Nu carecumva tu l-ai împins la păcat pe copil? Cum de-ai cutezat să-l laşi să intre în magherniţa bucătarilor şi a plăcintarilor?
La vorbele bunicii lui Agib, hadâmbul se sperie şi se grăbi să tăgăduiască vajnic fapta. Grăi:
— Nu am intrat în nicio magherniţă; decât numai am trecut pe dinaintea ei!
Da căpăţânosul de Agib strigă:
— Pe Allah, ba am intrat prea bine şi am mâncat acolo!
Şi adăugă cu afurisenie:
— Şi, bunico, îţi mai spun o dată că a fost mult mai bună zumaricaua de acolo decât cea pe care ne-ai dat-o tu!
Atunci bunica se înciudă şi mai rău şi se duse bombănind să-i povestească vizirului, cumnatul ei, despre „amarnica blestemăţie a hadâmbului de păcură!” Şi până într-atâta îl stârni pe vizir asupra robului, încât Şamseddin, care din fire era de o mânie cumplită şi care de felul lui se năpustea cu ţipete asupra slugilor, se şi repezi cu cumnată-sa sub cortul în care se aflau Agib şi hadâmbul. Şi răcni:
— Said! Ai intrat tu cumva, da ori ba, împreună cu Agib în dugheana unui plăcintar?
Iar hadâmbul speriat răspunse:
— N-am intrat!
Da împeliţatul de Agib strigă:
— Ba da! Am intrat! Iar cât despre ceea ce am mâncat acolo, he he!… bunico!… era atâta de bun încât ne-am îndopat până în gât! Şi-apoi am băut un sorbet minunat cu gheaţă mărunţită! Ya, Allah! Bun mai era! Iar vrednicul plăcintar nu se zgârcise la zahăr, ca bunica!
Atunci mânia vizirului spori îndoit asupra hadâmbului, căruia i se mai puse o dată aceeaşi întrebare; şi hadâmbul tăgăduia înainte. Atunci vizirul îi zise:
— Said, eşti un mincinos, şi ai cutezanţa să-l dezminţi pe copilul acesta, care negreşit că spune adevărul. Eu însă am să mă învoiesc a te crede dacă

vei putea să înghiţi tot castronul acesta gătit de cumnata mea! Asta îmi va dovedi că eşti nemâncat!

Atunci Said, măcar că era plin tot, în urma popasului de la Badreddin, gândi să se supună încercării, şi şezu jos dinaintea castronului cu boabe de rodie şi se pregăti să înceapă; dar fu nevoit să se oprească de la întâia înghiţitură, aşa de plin era până în gât. Şi zvârli din gură ceea ce apucase să ia. Da spuse repede că, în ajun, atâta mâncase sub cort cu ceilalţi robi, încât îl lovise o îngreţoşare. Şi vizirul pricepu numaidecât că hadâmbul într-adevăr intrase, chiar în ziua aceea, la plăcintar. Porunci aşadar să fie întins de către robi la pământ, şi căşună asupra-i cu lovituri năprasnice şi din toate puterile lui. Atunci hadâmbul, snopit de lovituri, ceru într-un sfârşit iertare, da ţipând întruna:

— O, stăpâne al meu, m-a apucat ieri o îngreţoşare!

Cum vizirul ostenise din pricina bătăii, se opri şi îi spuse lui Said:

— Hai! Mărturiseşte adevărul!

Atunci hadâmbul se hotărî şi spuse:

— Eh, aşa-i, da! Doamne, e adevărat! Am intrat la un plăcintar din suk! Iar zumaricaua lui era atâta de bună cum în viaţa mea nu am mai gustat ceva aşa de bun! Da şi ce nenorocire că am gustat acuma din zumaricaua cea siloasă şi scârboasă de-aici! Ya, Allah! Că rea e asta!

Atunci vizirul începu să râdă din plin; dar bunica nu se mai putu stăpâni de ciudă şi, înţepată până la sânge, pufni:

— A, mincinosule! Nu cred că ai putea să ne aduci vreo zumarica de la plăcintarul tău! Asta-i numai o născocire de-a ta! Ci îţi îngădui să te duci şi să ne aduci un farfuriu cu bunătatea aceea! Şi-apoi, dacă o vei aduce, ne va sluji măcar să facem o asemuire între priceperea lui şi a mea! Cumnatul meu să fie judecător!

Şi hadâmbul răspunse:

— Da, de bună seamă!

Atunci bunica îi înmână o jumătate de dinar şi un castron de farfuriu.

Şi hadâmbul plecă şi ajunse la plăcintărie şi îi spuse plăcintarului:

— Iacătă! Făcurăm un rămăşag pe zumaricaua ta cu cei de acasă care, şi ei, au gătit o zumarica din boabe de rodie. Aşa că dă-mi dintr-a ta, de o jumătate de dinar. Şi mai ales găteşte-o bine şi fă-o cu tot meşteşugul tău. Că, altminteri, am să mai mănânc o ciomăgeală ca adineaori! Te încredinţez că sunt cotonogit bine!

Atunci Hassan Badreddin începu să râdă şi spuse:

— Fii fără teamă! Întrucât zumaricaua pe care am să ţi-o dau nu se mai află pe lume cineva care să poată izbuti una asemenea, afară de maică-mea! Iar maică-mea este acuma în ţări tare depărtate…!

Pe urmă Badreddin umplu farfuriul robului cu multă grijă, şi îşi isprăvi dichisul mai adăugând oleacă de mosc şi de apă de trandafir. Iar hadâmbul luă farfuriul şi se întoarse iute la corturi. Atunci bunica lui Agib îl luă şi grăbi să guste din ceea ce se afla în el, ca să vadă cât de dulce şi cât de bun era. Şi de-abia îl duse la buze că şi scoase un ţipăt ascuţit şi căzu pe spate… Ghicise mâna fiului ei Hassan.

Atunci vizirul rămase năuc şi zori să arunce apă de trandafiri pe obrazul bunicii care, peste un ceas, îşi veni în fire. Şi grăi:

— Allah! Cel ce a făcut zumaricaua aceasta de rodie nu poate să fie decât fiul meu Hassan Badreddin, şi nimeni altul! Sunt încredinţată! Numai eu ştiu s-o gătesc aşa, şi l-am învăţat şi pe Hassan!

La vorbele ei, vizirul fu bucuros până peste poate şi ardea de nerăbdare să-l vadă pe nepotul său, şi strigă:

— Allah să îngăduiască strângerea noastră laolaltă!

Şi pe dată chemă să-i vie slujitorii, chibzui o clipită, ticlui un vicleşug, şi le zise:

— Douăzeci de inşi dintre voi să se ducă pe dată la dugheana plăcintarului Hassan, ştiut în suk pe numele de Hassan El-Bassri, şi să-i dărâme prăvălia din temelii până în vârf! Cât despre plăcintar, să i se lege mâinile cu cearceaful turbanului şi să-mi fie adus aici, pe sus, da luând bine seama să nu-i faceţi nici cel mai mic rău. Duceţi-vă!

Şi-apoi încălecă numaidecât pe cal, după ce luă cu sine scrisorile scrise de sultanul de la Egipt, şi alergă la casa cârmuirii, la Dar El-Salam, la dregătorul care era trimisul la Damasc al sultanului Egiptului, stăpânul său! Ajuns la Dar El-Salam, vizirul îi arătă dregătorului cărţile sultanului, iar dregătorul pe dată se temeni, le sărută cu smerenie şi le duse la frunte cu cinstire. Pe urmă se întoarse către vizir şi îi spuse:

— Porunceşte! Pe cine vrei să ridici?

El răspunse:

— Numai un plăcintar din suk!

Şi dregătorul spuse:

— Nimica nu este mai lesne!

Şi le porunci străjerilor lui să meargă şi să le dea o mână de ajutor oamenilor vizirului. Vizirul atunci îşi luă rămas-bun de la caimacam, şi se

întoarse la corturi.

Cât despre Hassan Badreddin, apoi acesta văzu cum soseau asupra-i toţi inşii aceia înarmaţi cu bâte, cu târnăcoape şi cu topoare. Şi cum năvăliră în prăvălie şi prefăcură totul în bucăţele, şi răsturnară pe jos toate zumaricalele şi zaharicalele, şi năruiră toată prăvălia; pe urmă îl înşfăcară pe înfricoşatul de Hassan şi îl cetluiră cu pânza turbanului său, fără a scoate o vorbă. Iar înfricatul de Hassan gândea: „Ya! Allah! Pesemne că zumaricaua de rodii să fie pricina năpastei! Cine ştie ce-or fi putut să găsească la ea!"

Până la urmă îl duseră, aşadar, pe Hassan sub corturi, dinaintea vizirului. Şi Hassan Badreddin se zbătea amarnic şi striga:

— Doamne! Ce nelegiuire am săvârşit?

Vizirul îl întrebă:

— Tu ai gătit zumaricaua aceea de rodii?

El răspunse:

— Da, doamne al meu! Nu carecumva, din întâmplare, veţi fi găsit în zumarica ceva ce are să mă ducă la tăierea capului?

Şi vizirul răspunse cu asprime:

— La tăierea capului? Păi asta ar fi osânda cea mai blajină! Aşteaptă-te la mult mai rău! Ai să vezi tu!

Or, vizirul le spusese celor două hanâme să-l lase să purceadă după voia lui; întrucât nu voia să le dea socoteală asupra iscodelilor lui decât când va fi ajuns la Cairo. Îi chemă, aşadar, pe robii lui cei tineri şi le spuse:

— Să vină încoace un cămilar de-al nostru. Şi aduceţi şi o ladă mare de lemn.

Iar robii alergară pe dată. Pe urmă, la porunca vizirului, îl înşfăcară pe înfricoşatul de Hassan şi îl băgară în ladă, apoi închiseră cu grijă capacul. Pe urmă îl încărcară pe cămilă şi ridicară tabăra şi porniră la drum. Merseră ei şi merseră, până noaptea. Atunci se opriră ca să mănânce oleacă; şi îl scoaseră un răstimp şi pe Hassan din ladă; îi dădură şi lui să mănânce, apoi îl băgară îndărăt în ladă. Şi îşi văzură de drum. Şi, din vreme în vreme, poposeau şi-l scoteau afară pe Hassan, ca să-l închidă iarăşi, după încă o iscodeală de-a vizirului, care îl întreba de fiecare dată:

— Chiar tu eşti cel care a gătit zumaricaua de rodii?

Şi înfricoşatul de Hassan răspundea neclintit:

— Da, doamne!

Iar vizirul striga:

— Legaţi-l şi puneţi-l îndărăt în ladă!

Urmară a drumeţi aşa până ce ajunseră la Cairo. Şi, înainte de a intra în cetate, se opriră în mahalaua Zaidania[119], iar vizirul porunci iarăşi să fie scos Hassan din ladă şi să fie târât dinainte-i. Şi-atunci zise:

— Să-mi fie adus un dulgher!

Şi dulgherul veni, iar vizirul îi spuse:

— Ia măsura acestui om, în lung şi în lat, şi ciopleşte îndată un stâlp pe potriva lui şi rânduieşte stâlpul pe un car tras de o pereche de bivoli!

Iar Hassan, înspăimântat, strigă:

— Doamne! Ce vrei să faci cu mine?

Iar el răspunse:

— Să te ţintuiesc la stâlpul ruşinii şi să te fac să intri astfel în cetate, spre a fi de râsul tuturor locuitorilor!

Iar Hassan strigă:

— Da care este mişelia pentru care să mi se cadă o atare osândă?

Atunci vizirul Şamseddin îi spuse:

— Pentru nebăgarea de seamă pe care ai dovedit-o când ai făcut zumaricaua de rodii! Nu ai pus în ea nici destule mirodii, nici destul zahăr!

La vorbele acestea, Hassan Badreddin se plesni peste obraji şi se minună:

— Ya Allah! Aceasta-i nelegiuirea mea? Şi oare pentru aceasta m-ai făcut tu să îndur chinul cel lung al călătoriei, şi nu mi-ai dat să mănânc decât o dată pe zi, şi vrei acuma să mă ţintuieşti la stâlp?

Iar vizirul, încruntat, răspunse:

— Păi de bună seamă, toate-s din pricina lipsei de mirodenii! Păi da!

Atunci Hassan Badreddin rămase uluit până peste fire şi ridică mâinile spre cer şi începu să cugete adânc! Şi vizirul îi zise:

— La ce te gândeşti?

El răspunse:

— O, nu la mare lucru. Numai la smintiţii peste care se vede că eşti căpetenie! Întrucât, dacă nu ai fi cel mai de frunte dintre smintiţi, nu te-ai purta cu mine aşa pentru o pişcătură de mirodii mai puţin într-o zumarica de rodii!

Şi vizirul îi zise:

— Păi se cuvine să te învăţ minte, ca să nu mai săvârşeşti greşeala! Or, pentru aceasta, nu aveam decât calea aceasta!

Iar Hassan Badreddin îi zise:

— Oricum, faptele tale faţă de mine sunt o ticăloşie cu mult mai nemăsurată! Şi s-ar cădea să te osândeşti tu mai întâi!

Atunci vizirul îi răspunse:

— Nu mai este nimica de spus, crucea ţi se cuvine!

Pe când ei vorbeau acestea, dulgherul, alături, dulgherea întruna la lemnul schingiului, şi din vreme în vreme strecura către Hassan câte o privire pe furiş, că parcă să-i spună: „Hm! Nu i-ai furat nimic!”

Estimp, se lăsă noaptea. Atunci îl înşfăcară pe Hassan şi îl băgară iarăşi în ladă. Iar vizirul răcni:

— Mâine ai să fii răstignit!

Pe urmă aşteptă câteva ceasuri, până ce Hassan adormi în ladă. Atunci puse să se încarce lada pe spinarea cămilei şi dădu poruncă de plecare, şi merseră până ce ajunseră acasă, la Cairo!

Şi numai atunci vizirul se hotărî să-şi dea în vileag vicleşugul faţă de fiică-sa şi de cumnată-sa. Aşa că-i spuse fiică-sii Sett El-Hosn:

— Mărire lui Allah, carele ne-a îngăduit, într-un sfârşit, o, fata mea, să-l găsim pe vărul tău Hassan Badreddin! Este aici! Scoală-te, fata mea, şi fii fericită! Şi fii cu mare grijă să rânduieşti lucrurile şi chilimurile din casă şi din odaia ta de nuntă întocmai în starea în care se aflau în noaptea cea dintâi a nunţii tale!

Şi numaidecât Sett El-Hosn, măcar că era în dârdora tulburării şi a bucuriei, dădu poruncile de cuviinţă slujnicelor, care se sculară pe dată şi se apucară de treabă şi aprinseră făcliile. Iar vizirul le spuse:

— Am să vă ajut să vă aduceţi aminte!

Şi îşi descuie dulapul şi scoase din el hârtia pe care avea însemnate lucrurile, şi toate câte se aflau în casă, cu locurile lor de odinioară. Şi le citi pe îndelete acele însemnări, şi veghe ca fiecare lucru să fie pus la locul lui dintâi. Şi treaba fu făcută atâta de bine, încât până şi ochiul cel mai iscoditor s-ar fi crezut a fi de faţă chiar la noaptea nunţii frumoasei Sett El-Hosn cu grăjdarul cel cocoşat.

Apoi vizirul aşeză, cu chiar mâna sa, la locul pe care se aflau odinioară, hainele lui Badreddin: turbanul pe scaun, izmenele de noapte pe patul răvăşit, şalvarii şi caftanul pe divan, iar sub ele punga cu mia de dinari şi cu senetul evreului, şi nu uită nici să coasă la loc, între fes şi cearşaful turbanului, pânza ceruită.

Pe urmă îi spuse fiicei sale să se îmbrace la fel ca în noaptea dintâi, să intre în odaia de nuntă şi să se pregătească a-l primi pe vărul şi soţul ei Hassan Badreddin şi, când el va intra, să-i spună: „O, ce mult ai zăbovit la umblătoare! Pe Allah, dacă eşti stricat la stomac, de ce nu-mi spui? Ori nu

sunt eu un bun al tău şi roaba ta?” O mai sfătui, măcar că Sett El-Hosn nu avea deloc trebuinţă de un atare sfat, să fie tare dulce cu vărul ei şi să-l facă să petreacă noaptea cea mai desfătată cu putinţă, fără a uita taifasul şi stihurile cele frumoase ale poeţilor.

Pe urmă vizirul însemnă pe hârtie ziua aceea fericită. Şi porni spre odaia unde se afla lada în care zăcea Hassan cetluit. Porunci să fie scos afară pe când dormea, îi dezlegă picioarele, care erau legate, îl dezbrăcă şi îi puse numai o cămaşă subţire şi o tichie pe cap, întocmai ca în noaptea nunţii. Sfârşind, vizirul se furişă repede, deschizând uşile care duceau spre odaia de nuntă, şi îl lăsă pe Hassan să se trezească singurel.

Iar Hassan se trezi în curând şi, năucit cu totul că se vedea aşa, aproape gol, în sala aceea luminată minunat şi care nu i se părea străină, îşi zise în sineşi: „Ia să te vedem, băiete! Te afli în visul cel mai adânc ori eşti treaz?”

După clipele dintâi de uluială, se încumetă să se ridice şi să facă vreo câţiva paşi afară din sală, pe una dintre uşile deschise. Şi pe dată i se curmă răsuflarea: vedea şi cunoştea aidoma încăperea în care se întâmplase petrecerea de pomină în cinstea lui şi în paguba cocoşatului şi, prin uşa deschisă ce da spre odaia de nuntă, îşi văzu pe scaun turbanul, şi pe divan şalvarii şi hainele. Atunci sudoarea îi scaldă fruntea şi şi-o şterse cu mâna. Şi îşi zise: „La, la! Sunt treaz oare? Dorm? Ţţ, ţţ! Sunt nebun!” Porni însă mai departe, da călcând înainte cu un picior şi dând îndărăt cu celălalt, fără a îndrăzni mai mult şi ştergându-şi mereu fruntea scăldată de sudoarea rece. Pe urmă, într-un sfârşit, strigă:

— Ci, pe Allah! Nu mai încape îndoială, chiar aşa-i, măi băiete! Nu-i deloc vreun vis! Şi erai, dreptu-i, închis bine şi cetluit într-o ladă! Nu, deloc nu e vis!

Şi, spunând acestea, ajunse la uşa de intrare în odaia miresei, şi, cu grijă, îndrăzni să-şi strecoare capul.

Şi pe dată, de sub pologul de mătase albastră şi subţire, Sett El-Hosn, întinsă în toată frumuseţea ei goală, ridică galeşă marginile pologului şi îi spuse:

— O, stăpânul meu drag! Mult ai zăbovit la umblătorile alea! Uf, vino degrabă! Vino!

La vorbele ei, bietul Hassan începu să râdă în hohote ca un mâncător de haşiş ori ca un fumător de mac şi începu să icnească:

— Hu! Hi! hu! Ce vis năuc! Ce vis aiurit!

Pe urmă păşi mai departe înainte, de parcă ar fi călcat pe şerpi, cu o grijă nemărginită, sumeţindu-şi poalele cămăşii cu o mână şi pipăind împrejur cu mâna cealaltă, ca un orb sau ca un om beat.

Pe urmă, nemaiputând de tulburare, şezu jos pe chilim şi începu să cugete adânc, făcând din mâini nişte semne de uluială smintite. Şi vedea acolo, dinainte-i, şalvarii lui aşa cum erau, înfoiaţi şi cu cutele bine rânduite, turbanul lui de la Bassra, caftanul lui şi, dedesubt, băierile pungii, atârnând.

Şi iarăşi Sett El-Hosn grăi dinlăuntrul crivatului şi îi spuse:

— Ce ai, dragule? Te văd tare buimăcit şi cam tremurând. A, la început nu erai aşa! Nu cumva, din întâmplare…?

Atunci Badreddin, stând jos mai departe şi ţinându-şi fruntea cu amândouă mâinile, începu să deschidă şi să închidă gura într-o pornire de râs smintit, şi izbuti să îngaime într-un sfârşit:

— Ha, ha! Zici că la început nu eram aşa! Care început? Şi care noapte? Pe Allah! Păi sunt ani şi ani de când lipsesc! Ha! Ha!

Atunci Sett El-Hosn îi spuse:

— O, dragule, linişteşte-te! Numele lui Allah fie asupră-ţi şi împrejuru-ţi! Linişteşte-te! Eu vorbesc de noaptea de-acum, pe care ţi-ai petrecut-o în braţele mele, de chiar noaptea când berbecele a pătruns vârtos de cincisprezece ori în spărtura cetăţii! Dragule! Ai ieşit numai până la umblători. Şi ai zăbovit acolo preţ de vreun ceas! Of, văd că pesemne te-ai stricat la stomac! Vino, dar, să te încălzesc, vino, iubitule, vino, inima mea şi ochii mei!

Dar Badreddin râdea înainte ca un smintit; pe urmă zise:

— Poate că e adevărat ce spui tu! Ci…! Aşa că de bună seamă trebuie să fi adormit la umblătoare, şi acolo, în tihnă deplină, oi fi visat un vis tare urât!

Pe urmă adăugă:

— Of, da! Tare urât! Închipuieşte-ţi că am visat că eram ceva ca un fel de bucătar ori de plăcintar într-o cetate care se cheamă Damasc, în Siria, tare departe! Da! Şi că mi-am petrecut acolo zece ani cu meseria asta! Am mai visat şi de un băieţel, un vlăstar de viţă aleasă, neîndoielnic, însoţit de un hadâmb! Şi mi s-a întâmplat cu ei cutare şi cutare păţanie…



Şi bietul Hassan, simţind sudoarea cum îi scaldă fruntea, şi-o şterse, dar, ştergând-o, simţi urma loviturii cu piatra, şi sări în sus strigând:

— Ba nu! Iacătă urma unei lovituri cu o piatră zvârlită de copilul acela! Nu se poate spune că nu a fost destul de straşnică!

Pe urmă cugetă o clipită şi adăugă:

— Ori mai degrabă nu! Este numai un vis, într-adevăr! Lovitura poate că e o lovitură pe care oi fi căpătat-o mai odinioară de la tine, Sett El-Hosn, în zbengurile noastre!

Pe urmă zise:

— Să-ţi spun visul mai departe. În cetatea aceea a Damascului am ajuns, habar nu am cum, într-o dimineaţă, aşa cum mă vezi, numai în cămaşă şi cu tichia cea albă! Tichia ghebosului! Iar locuitorii!… nici nu prea ştiu ce vroiau de la mine! Şi m-am pomenit moştenitor peste prăvălia unui plăcintar, un preacinstit bătrân!… Păi da! Păi da! Nu-i nicidecum un vis! Am făcut o zumarica din boabe de rodie care, pare-se, nu avea destule mirodenii!… Şi-atunci!... Ia să vedem! … Oare chiar numai să fi visat toate astea? Şi să nu fi fost nimica aievea?

Atunci Sett El-Hosn strigă:

— Dragule, chiar că tare anapoda vis ai avut! Mă rog ţie, spune-mi-l până la capăt!

Şi Hassan Badreddin, oprindu-se întruna ca să se minuneze, îi istorisi frumoasei Sett El-Hosn toată povestea, vis ori trezie, de la început până la sfârşit. Pe urmă adăugă:

— Şi apoi iacătă că eram cât pe-aci să fiu răstignit! Şi-aş fi şi fost, dacă visul nu s-ar fi destrămat la vreme. Ya Allah! Încă mai sunt plin de sudoare din lada aceea!

Şi Sett El-Hosn îl întrebă:

— Da pentru ce vroiau să te răstignească?

El răspunse:

— Păi tot din pricina puţinătăţii mirodiilor din zumaricaua de boabe de rodie! Da! Amarnicul stâlp al ruşinii era gata şi mă aştepta cu un car tras de o pereche de bivoli de la Nil! Ci, din mila lui Allah, toate nu au fost decât un vis, că într-adevăr pierderea prăvăliei mele de plăcintar, dărâmată cum a fost din creştet până în temelie, mi-ar fi pricinuit un necaz până peste măsură!

Atunci Sett El-Hosn, nemaiputând, sări din pat şi veni să se arunce la gâtul lui Hassan Badreddin, şi îl strânse la piept, îmbrăţişându-l şi topindu-l în

sărutări. Iar el nici nu cuteza să se mişte. Şi deodată strigă:

— Nu! Nu! Toate acestea sunt vis! Pe Allah! Unde mă aflu? Care este adevărul?

Şi bietul Hassan, dus cătinel la pat de braţele dulcei Sett El-Hosn, se întinse istovit şi căzu într-un somn greu, vegheat de Sett El-Hosn, care îl auzea cum murmura prin somn când vorbele: „E un vis!”, când vorbele: „Nu! E aievea!”

Odată cu dimineaţa, liniştea se întoarse în minţile lui Hassan Badreddin care, trezindu-se din somn, se pomeni tot în braţele calde ale frumoasei Sett El-Hosn, şi-l văzu dinainte-i, stând în picioare la capul patului, pe moşul său, vizirul Şamseddin, care pe dată îi ură bună pace. Iar Badreddin îi spuse:

— Da nu chiar tu eşti acela care a poruncit să fiu legat de mâini şi să mi se dărâme prăvălia? Şi toate astea din pricina puţinătăţii de mirodii din zumaricaua de boabe de rodie?

Atunci vizirul Şamseddin, nemaiavând niciun temei să tacă, grăi:

— O, copilul meu, iacătă adevărul! Tu eşti Hassan Badreddin, nepotul meu, fiul răposatului meu frate Nureddin, vizirul de la Bassra! Iar eu nu te-am pus să înduri toate acele necazuri, decât spre a avea o dovadă mai mult despre cine eşti, şi să mă încredinţez că tu eşti într-adevăr acela care a intrat în patul fiicei mele, în cea dintâi noapte a nunţii ei. Şi dovada aceasta am avut-o atunci când am văzut (întrucât eram pitit în spatele tău) că tu cunoşti bine şi casa şi lucrurile din casă, pe urmă turbanul tău, şalvarii şi punga, şi mai cu seamă senetul din pungă şi înscrisul ascuns în turban, în care se află poveţele tatălui tău Nureddin. Aşa că să mă ierţi, copilul meu! Întrucât nu aveam la îndemână decât calea aceasta ca să te dovedesc, eu care nu te mai văzusem niciodată mai înainte, dat fiind că te-ai născut la Bassra! Copilul meu, toate astea se datoresc unei gâlceve mărunte, ivite odată demult între tatăl tău, care a fost fratele meu Nureddin, şi mine, moşul tău!

Şi vizirul îi istorisi toată povestea, pe urmă îi spuse:

— O, copilul meu! Cât despre mama ta, am luat-o cu mine de la Bassra, şi ai s-o vezi numaidecât, ca şi pe fiul tău Agib, rodul nopţii tale dintâi de nuntă cu mama lui! Şi vizirul fugi să-i cheme.

Şi cel dintâi sosi Agib care, de data aceasta, se aruncă de gâtul tatălui său, fără a se mai teme de el, cum se temuse de plăcintarul cel drăgăstos; iar Badreddin, de bucurie, prociti stihurile acestea:

De la plecarea ta, iubite, eu n-am mai contenit să plâng.
Şi mări de lacrimi năpădiră din ochii-mi fără istovire.
Şi m-am jurat: dacă vreodată la pieptu-mi am să te mai strâng,
Nu voi mai plânge niciodată, nici pomenind de despărţire!
Şi iată-acuma fericirea se năpusteşte-asupra-mi, grea,
Şi cu atâta repejune şi cu atâta vijelie,
Încât îmi rupe jurământul – şi-ncepe fără voia mea
Potopul lacrimilor iarăşi – dar e potop de bucurie!
Şi soarta s-ajurat, şi Timpul, să-mi fie cobe-n veci de veci.
Ci eu, o, Timp amar, o, Soartă, vă-ncalc cu grabă jurământul
Se-ntoarse fericirea-ntreagă, cu tot ce-mi datorase, deci!
Mi s-a întors iubitu-acasă, după ce-a colindat pământul.

Tu, inimă a mea, te-aşterne naintea lui cum se cuvine,
Desfă-ţi centurile-aşteptării, slujeşte-l îndelung şi bine!

Nici nu apucă el să le rostească de-a binelea, că bunica lui Agib, însăşi mama lui Badreddin, se şi arătă hohotind de plâns şi se aruncă în braţele lui, aproape pierită de bucurie.

Şi, după potopul de îmbrăţişări, în lacrimi de bucurie, îşi istorisiră laolaltă păţaniile şi necazurile şi toate câte le înduraseră.

Pe urmă mulţumiră toţi lui Allah că îi adunase într-un sfârşit împreună sănătoşi şi teferi, şi începură iarăşi să trăiască în veselie şi în bucurie desăvârşită, şi în huzururi neprihănite, şi tot aşa până la sfârşitul zilelor lor, care fură tare spornice, şi lăsând o sumedenie de copii, toţi frumoşi ca luna şi ca stelele.

Şi aceasta-i, o, norocitule sultan, îi spuse Şeherezada sultanului Şahriar, povestea cea minunată pe care vizirul Giafar Al-Barmaki i-o istorisi califului Harun Al-Raşid, emirul drept-credincioşilor, în cetatea Bagdadului!

Da! Aceasta-i povestea păţaniilor vizirului Şamseddin, a fratelui său, vizirul Nureddin, şi a lui Hassan Badreddin, fiul lui Nureddin!

Iar califul Harun Al-Raşid nu zăbovi să spună:

— Pe Allah! Uluitoare şi minunată poveste!

Şi, de mulţumire, nu numai că îi dărui vizirului său Giafar iertarea pentru arapul Rihan, da îl mai şi luă sub aripa dragostei lui pe tânărul care fusese soţul femeii căsăpite din *Povestea cu cele trei mere* şi, spre a-l alina de pierderea soţiei sale jertfite pe nedrept, i-o dărui de cadână pe una dintre

cele mai frumoase fecioare, îi hotărî huzmeturi strălucite şi şi-l legă prieten de inimă şi tovarăş la ospeţe. Pe urmă le porunci calemgiilor domneşti să scrie povestea aceea minunată cu scrierea lor cea mai frumoasă, şi s-o închidă cu grijă în dulapul cu scripte, spre a sluji de învăţătură copiilor copiilor lor.

— Ci, urmă iscusita şi chibzuita Şeherezada, către sultanul Şahriar, stăpânul de peste insulele indieneşti şi chinezeşti, nu care cumva să crezi, o, norocitule sultan, că povestea aceasta ar fi la fel de minunată ca aceea pe care am să ţi-o istorisesc, dacă nu eşti ostenit!

Iar sultanul Şahriar îi spuse:

— Şi care-i acea poveste?

Şeherezada răspunse:

— Este cu mult mai frumoasă decât toate celelalte!

Iar Şahriar îi spuse:

— Şi cum îi zice?

Ea răspunse:

— Îi zice *Povestea cu croitorul, cu cocoşatul, cu evreul, cu creştinul şi cu bărbierul din Bagdad!*

Şi sultanul Şahriar răspunse:

— De bună seamă, poţi s-o povesteşti!

Notes

[←1]

Dinastia Sassanizilor a domnit în Persia, începând din anul 226 până la cucerirea Persiei de către arabi în anul 651. Fireşte, în *O mie şi una de nopţi*, numele de persoane, de localităţi etc. nu respectă întru totul realitatea, ele fiind adesea produse ale fabulării.

[←2]

Şahriar (cuvânt persan) înseamnă „Şahul Cetăţii”.

[←3]

Şahzaman (cuvânt persan) înseamnă „Şahul Veacului”.

[←4]

Samarkand - astăzi oraş în Uzbekistan; Al-Ajam — denumirea arabă a Persiei.

[←5]

Salamalek - formulă de salut la mahomedani, care se rosteşte însoţită de o temenea; cuvântul provine din expresia arabă *salam alaik* ori *salamaleikum*: „pacea (sau mântuirea) fie asupra ta”.

[←6]

Asr (în limba arabă) - vremea zilei când soarele începe să coboare spre amurg.

[←7]

Ginn, în folclorul arab, înseamnă „duh”, „spirit”, „înger bun sau rău”. Mitologia arabă preislamică era plină de tot soiul de asemenea făpturi, care au dăinuit în folclor şi după ce păgânismul primitiv a fost înlocuit cu mahomedanismul monoteist. Ginnii care s-au supus poruncilor lui Allah reprezintă ceea ce în mitologia creştină poartă denumirea de îngeri; cei care s-au răzvrătit împotriva lui Allah au fost pedepsiţi de puterea divină şi au devenit demoni — duşmani oamenilor. După concepţia islamică, duhurile acestea sunt grupate în cinci cete: marezii (cei mai răi şi mai înfricoşători), efriţii (dracii), şeitanii (demonii cei mari), ginnii (în accepţiune îngustă: duhuri), gianii (îngerii). In genere însă termenul de ginn sau efrit se foloseşte cu sensul de „duh”, „spirit”.

[←8]

*Yussuf e*ste forma arabă a numelui frumosului *Iosif d*in Biblie.

[←9]

Eblis (sau *Iblis*) — diavolul.

[←10]

Adam, cel dintâi om pe care, în mitologia creştină şi arabă, Dumnezeu l-a creat „după chipul şi asemănarea sa”, şi care a fost izgonit din Rai pentru că, îndemnat de Eva, soţia sa, a muşcat din „mărul cunoaşterii binelui şi răului”.

[←11]

Am păstrat numele sub forma aceasta, dat fiind că aşa s-a încetăţenit în tradiţia noastră, deşi corect este *Sahrazada*, adică „Fiica Cetăţii".

[←12]

Doniazada sau *Duniazada*, adică „Fiica Lumii".

[←13]

Muslemin sau *moslemin* (de la cuvântul arab *moslem)* — „credincios, fidel”, echivalent cu „musulman”.

[←14]

La arabi, conform tradiţiei, orice act juridic trebuie să fie întocmit, în faţa unor martori, de către *cadiu*, funcţionar public având sarcini de judecător şi de notar.

[←15]

În povestirile arabe se pomeneşte adeseori despre acest obicei, practicat din vremurile de demult, de a se căsători o fată cu vărul ei.

[←16]

În traducerea lui M. A. Salie, aici se află următoarea intercalare: „Într-adevăr, ai lui Allah suntem şi la el ne întoarcem! oftă negustorul. Nu este putere şi tărie la nimenea, numai la Allah cel Preaînalt şi Preamărit! Dacă eu l-am omorât pe fiul tău, l-am omorât fără de voie. Mă rog ţie să mă ierţi.” — „Trebuie să te omor negreşit", grăi ginnul, şi îl înşfacă pe negustor şi, trântindu-l la pământ, ridică paloşul să-1 omoare. Iar negustorul izbucni în plânsete şi strigă: „Lasă fapta aceasta în seama lui Allah!” şi prociti:

Ursita are doua feţe: o faţă albă, alta neagră;
Tot două părţi şi viaţa are: o parte dulce, alta acră.
S-a spus demult că soarta lumii-i pidosnică şi schimbătoare:
„Mai tare îl loveşte soarta pe-acel ce se ştia mai tare!”
Au nu vezi tu că vijelia când bate zarea duşmăneşte
Îndoaie ierbile plăpânde, dar pe copaci îi prăbuşeşte?
Nu vezi cum marea zvârle-afară tot hoitul care-i gustă-amarul,
Pe când la fundu-i doarme scoica în care-a râs mărgăritarul?
Şi dacă mâna soartei astăzi asupra-mi zăboveşte cruntă
Şi cu mânie-mi taie calea şi cu năpaste mă înfruntă,
Să ştii: nici norii de pe ceruri nu vor dura întotdeauna,
Măcar că giulgiul lor cel negru umbreşte soarele şi luna.
Cresc pomi înalţi destui, pădure de crengi bătrâne şi de mladă,
Cu pietre se azvârle însă numai în cei ce poartă roadă.
Oricât de aprigă-i năpasta ce-asupra-ţi negura-şi deşartă,
Să nu te sperii de necazul care ţi-a fost menit de soartă.

Iar când negustorul isprăvi stihurile acestea, ginnul îi spuse: „Curmă-ţi vorba! Roagă-te lui Allah, că eu te omor negreşit!”

[←17]

Şeic sau şeih (în limba arabă şaikh) este, la arabi, căpetenie de trib sau şef de comunitate religioasă musulmană; prin extindere, termenul se foloseşte şi pentru a denumi o persoană respectabilă, de obicei un bătrân venerabil. „Şeic bătrân” este aşadar oarecum un pleonasm, dar pleonasmele sunt una dintre caracteristicile stilului povestirilor Şeherezadei.

[←18]

Povestitorul arab se exprimă de obicei eufemistic. El nu spune soţia mea, „fiul meu” etc, ci: „fiica moşului meu” sau „mama fiului meu” sau „fiul soţiei mele” etc.

[←19]

Sărbătoarea Jertfelor sau *Marea Prăznuire a lui Allah* se celebrează în „luna hagialâcului” (a douăsprezecea lună, după calendarul lunar musulman). Atunci hagiii, înaintea plecării la Mecca, sunt datori să aducă prinoase de jertfe.

[←20]

Aici cuvântul *divan* (de origine persană) are sensul de „şedinţă de judecată” Alteori el denumeşte sala în care se ţine şedinţa.

[←21]

Dinar (din cuvântul grecesc *dinarion*) este numele unor monede din diferite ţări şi epoci; la arabi, dinarul era o monedă de aur, de mare valoare.

[←22]

Hammam (cuvânt arab, însemnând „baie caldă”) - stabiliment de băi publice, baie turcească.

[←23]

Şeitan — unul dintre multele nume arabe date lui Satan-Amăgitorul.

[←24]

În mitologia arabă, duhurile sunt sexuate, aşa încât există ginni şi ginne, efriţi şi efrite, ghuli şi ghule etc.

[←25]

În varianta tradusă de Salie, textul este mult mai dezvoltat:

O, tu, ce te scufunzi în noapte şi în pieire totodată,
Tu îţi chemi moartea: nu se-alege niciun nimic din truda toată
Nu vezi tu oare apa mării, şi-n mare peştii cum se-adună
În mreaja care-i pescuieşte sub umbra nopţilor cu lună?
Şi apa-n jurul lor se zbate şi-i răsuceşte în vârteje,
Iar ochii lor îi duc orbeşte înspre umflatele ei mreje.
Neadormit, în noaptea udă, greu braţul trudei osteneşte,
Amarnic să adune-n mreje din mări grămezile de peşte.
Iar cel care dormise-n tihnă ia peştele apoi şi-l vinde,
Stând la răcoare, fără truda şi chinul celui care-l prinde.
Unuia i se dă, altuia nu i se dă — cum vrea Prea-naltul,
Cu trudă pescuieşte unul, iar peştele-l mănâncă altul.

Pe urmă spuse: „E limpede! Milostivirea vine neabătut, dacă vrea Allah măritul!" şi prociti:

Când nenorocul te supune, adăposteşte-te-n răbdare.
Aşa-i cu-adevărat cuminte să facă-n viaţă fiecare.
Biet robul nu se tânguiască: după prea bine vine-amarul,
Iar noaptea nu-şi va ţine veşnic deasupra lumilor izarul.

[←26]

În varianta tradusă de Salie, ultimele două versuri sună astfel:

Pe câţi nerozi i-a poleit norocul!
Câţi înţelepţi se sting în neguri goale!

Iar în textul tradus de Henning, poezia citată sună cam astfel:

Ajunge, cumplită osândă!
Şi tu, nenoroc, te îmbunâ!
Mă zbat către-o soartă mai bună,
Dar ea se precurmă flămândă.
Mulţime sunt proştii pe lume,
Ca ploaia de stele pe cer –
Da câţi înţelepţi fără nume
În pulberea vremilor pier!

[←27]

La Salie:

Tu nu ai vreo putere, trudind şi azi şi mâine,
S-agoniseşti vreodată amarnica ta pâine;
Niciun condei la baştini nu izbuti să scrie
Vreun chilipir cu care să scapi de sărăcie.

Iar la Henning, poezia sună altfel, exprimând fatalismul vechii concepţii orientale:

Iacătă-ţi partea: ridicarea prin trudă nu-ţi stă în putere;
Nici iscusinţa, nici dârzia nu-ţi dau nici falǎ, nici avere;
Norocul şi averea-s scrise de mai-nainte-aşa cum sunt:
Puţine pe pământ la unul, la altul mult prea mult pământ.
Deşarta soartă îl împilă pe cel gingaş şi simţitor;
Pe ticăloşi îi suie-n cinuri, pe cei cinstiţi, în hula lor.
O, vino-mi moarte! Chiar că viaţa e prea urâtă şi scârnavă
Când şoimii se târăsc prin mlaştini, pe când gâscanii zboară-n slavă.
Să nu te miri când pe cei vrednici îi vezi bătuţi de sărăcie,
Iar răii huzuresc — norocul cu mână oarbă soarta-l scrie;
Trudeşte câte-o păsăruică din zori şi până pe-nserate,
Pe când o alta nici nu mişcă şi-şi umflă guşa cu de toate.

[←28]

La Salie, aici sunt intercalate următoarele versuri:

La naiba, viaţă, dacă nu-ţi schimbi zarul!
Doar sărăcia-ţi ştiu, şi-ntreg amarul!
Dar când se scaldă viaţa-n zori de lapte,
Potirul nopţii uită-l ca pe-o noapte!
„Ce-i fericirea” mă întrebi, neroado?
Îţi dau numaidecât răspunsul: „Iat-o!”

[←29]

Soleiman ben Daud - Solomon, fiul lui David, personajul biblic, pe care îl vom întâlni adesea în *O mie şi una de nopţi*. După legendă, pe inelul de la degetul lui erau scrise cele nouăzeci de nume ale lui Allah, a căror cunoaştere conferea puteri vrăjite asupra tuturor ginnilor, păsărilor şi vânturilor. De la numele lui s-a format cuvântul „solomonar", cu sensul de vrăjitor.

[←30]

Suk - cuvânt arab, echivalent cu turcescul „bazar”.

[←31]

La Salie, versurile diferă:

Când la un bine tu răspunzi prin rău,
Pe viaţa mea, e vai de capul tău!
Tu îi faci ticălosului un bine,
Şi el ca hiena se repede-n tine.

[←32]

Hakim (cuvânt de origine persană) - înseamnă „savant”, „învăţat”, dar mai frecvent „doctor”, „vraci”.

[←33]

Cetatea Farsului era capitala Persiei, pe când denumirea de *ţara rumannilor* era dată stăpânirilor Imperiului Bizantin în Asia Mică, iar numele de *rumanni* sau, mai adesea, *rumi*, li se dădea tuturor bizantinilor. Aşadar, „cetatea Farsului, în ţara rumannilor” este o inadvertenţă.

[←34]

La Salie: „Soarele dădu bineţe Giuvaierului celor buni” - Giuvaierul celor buni fiind profetul Mahomed, care a spus: „Soarele nu răsare decât ca să mă salute pe mine.”

[←35]

În stilul metaforic specific povestitorului arab, expresia vrea să zică: „se temeni până la pământ şi sărută pământul dinaintea împăratului.”

[←36]

Dăruirea de haine scumpe era echivalentă cu conferirea unei înalte decoraţii şi, de obicei, aceste haine erau împodobite cu pietre preţioase, ajungând adesea să valoreze preţuri fabuloase. Pe lângă haine, se mai dăruiau arme scumpe şi cai împodobiţi cu întregul harnaşament.

[←37]

Meidan - arenă, teren de întreceri cavalereşti şi de jocuri.

[←38]

Emir (în arabă *amir:* „şef”) - titlu onorific dat căpeteniilor lumii musulmane, restrâns apoi numai la urmaşii lui Mahomed.

[←39]

Ghulă - fiinţă demonică care, după mitologia arabă, trăieşte în locuri pustii, mai ales prin ruine şi cimitire, hrănindu-se cu cadavre. Ghulii şi ghulele pot să ia chip omenesc, spre a-i amăgi pe drumeţii singuratici şi a-i mânca.

[←40]

Navab (în arabă *nawwap*, pl. de la *naip)* - locţiitor sau reprezentant al sultanului.

[←41]

Khol (din cuvântul arab *al-khol* - alcool) - suliman făcut pe bază de pulbere de antimoniu, asemănător cu cel cunoscut sub numele de cârmâz.

[←42]

Kufie — năframă de aproape un metru pătrat.

[←43]

Tribul Ad, spun legendele şi *Coranul*, a fost nimicit de Allah din pricina nesupunerii lui la credinţa mahomedană. Adiţii, conform tradiţiei, aveau o statură de uriaşi.

[←44]

Banj (sau *bang)* - narcotic puternic, extras dintr-o specie de cânepă de grădină (Cannabis sativa), cunoscută îndeobşte sub numele de haşiş.

[←45]

Muntele Cocaz (sau mai corect, *Muntele Kaf*, în persană *Ghaf)* - după cosmografia mitologică musulmană din Evul Mediu, este un şir de munţi de smaragd, care înconjură pământul, conceput de forma unei farfurii. Toţi munţii de pe pământ erau consideraţi ca aflându-se în legătură cu muntele Kaf. Pe vârful lui cel mai înalt, se închipuia un vulcan. Cutremurele aveau loc atunci când Allah se atingea de vârfurile acestui munte. Alexandru cel Mare ar fi împrejmuit muntele Cocaz cu un zid de netrecut.

[←46]

Băutură alcoolică, preţuită de negri.

[←47]

Expresia „o pun pe capul şi în ochiul meu” reflectă obiceiul protocolar musulman, după care orice poruncă scrisă sau orice act scris se duce la ochi şi la frunte, spre a ilustra prin acest gest mărturia de supunere absolută.

[←48]

Mameluc (în arabă *mamluc* - „cel ce este în stăpânirea cuiva, rob”) — ostaş călare din corpul de gardă al unui sultan.

[←49]

Izarul este un voal mare cu care femeile musulmane se înfaşurau din creştet până în tălpi atunci când ieşeau pe stradă.

[←50]

Mossul - oraş ridicat pe ruinele fostei cetăţi Ninive. In Evul Mediu, Mossulul era un centru economic dezvoltat, vestit, mai cu seamă, pentru ţesătoriile sale.

[←51]

Iaşmac - văl subţire cu care femeile musulmane îşi acopereau faţa atunci când ieşeau pe stradă.

[←52]

Nusran - denumirea pe care musulmanii o dau unui creştin; traducerea termenului ar fi „nazareean”.

[←53]

Gutui osmanlâi - gutui turceşti, mari.

[←54]

Misreneşti - de Cairo (Misr fiind vechea denumire a oraşului Cairo).

[←55]

Sultanlâi — sultanine (adică de cea mai bună calitate).

[←56]

Hennea (sau *hené,* în arabă *hinna)* - arbustul tropical Lawsonia inermis, din familia Lythariaceelor, din frunzele şi din scoarţa căruia se extrăgea o vopsea pentru colorarea în roşu sau în galben a părului, bărbii, palmelor, tălpilor, unghiilor. În mod curent, termenul se foloseşte pentru denumirea acestui extract sub formă de pulbere.

[←57]

Artal (de la *ratl* sau *ritl)* - măsură de greutate, variind, după locuri şi epoci, între două şi douăsprezece uncii (aproximativ o jumătate de kg).

[←58]

Musc - aici, nucă de muscadier (un arbore sau arbust tropical) folosit ca mirodenie (a nu se confunda cu moscul, substanţă odorantă produsă de glandele abdominale ale unei cervidee).

[←59]

Sabun - un fel de biscuiţi.

[←60]

Muşabac (în traducere: „desfătul gâtului”) - un fel de sarailie.

[←61]

Lukmet-el-kadi (în traducere: „înghiţitoarea cadiului”) un fel de plăcinte.

[←62]

Assabih-Zeinab (în traducere: „pieptenele Zeinabei”) - gogoşi lunguieţe.

[←63]

Hanâmă (în limba arabă) - doamnă, femeie de origine nobilă sau soţie de înalt demnitar.

[←64]

Ramadan sau *ramazan* (din *rammad harr.* „arşiţă”, „dogoare”) - cea de a noua lună din calendarul arab, lună în care musulmanii postesc de la răsăritul până la apusul soarelui.

[←65]

Pecetea-lui-Soleiman (Solomon) - plantă cu flori şi fructe roşii foarte frumoase, din familia liliaceelor, numită şi coada-cocoşului (Polygonatum officinalis).

[←66]

Cetatea Babilonului era considerată de arabi ca patria magiei; „babilonic”, pentru ei, însemna, aşadar: „fermecător”, „seducător”.

[←67]

Litera alef, prima literă din alfabetul arab, se scrie ca o linie verticală şi subţire.

[←68]

Ajami este numele pe care arabii îl dau tuturor popoarelor care vorbesc altă limbă decât araba sau care vorbesc prost limba arabă. In mod obişnuit însă, cuvântul îi desemnează pe persani.

[←69]

Saalicii (la singular *saaluk)* sau, în persană, *kalender* sau *kalendar* -erau membrii unui ordin călugăresc, ai cărui adepţi purtau haine de o anumită croială şi îşi rădeau barba şi părul de pe cap.

[←70]

Harun Al-Raşid - calif arab, a cârmuit între anii 786-809. Funcţia de calif era echivalentă cu aceea de şef suprem al Imperiului Arab, califul fiind considerat urmaşul şi locţiitorul lui Mahomed pe pământ.

[←71]

Tabaria - oraş în Palestina, străvechiul Tiberiada.

[←72]

Cel ce pleca în pelerinaj (hagialâc) la Mecca, oraşul sfânt al lui Mahomed, trebuia să ducă o viaţă fără prihană, printre altele să nu bea vin.

[←73]

Arbalesta - numele iniţial al arbaletei.

[←74]

Ducerea mâinii pe creştetul capului este un mod de salut oriental.

[←75]

„Cele şapte citanii”, adică cele şapte feluri de a declama *Coranul*, stabilite de şcolile canonice de declamatie musulmana.

[←76]

Salie reproduce şi stihurile:

Să iei aminte-ntotdeauna,
Chiar şi când soarta te răsfaţă:
Astăzi îţi e uşor, da mâine
Te-aşteaptă caznă grea şi greaţă.

[←77]

Muezin (din cuvântul arab *mo'adhdin* - „cel care cheamă la rugăciune”) - slujitor la geamie, care vesteşte credincioşilor musulmani ceasul de rugăciunc, chemându-i din minaret cu glas cântat.

[←78]

Calam — pană de scris, confecţionată din tulpină de trestie, folosită pentru scrierea caracterelor arabe. In româneşte cuvântul acesta a dat, prin intermediu turcesc, termenii *călimară*, *calem* (administraţie publică sau cancelarie) şi *calemgiu* (funcţionar de cancelarie, copist sau scriitor cu calamul, diac, uricar, grămătic).

[←79]

Bagdad - azi capitala Irakului, port situat pe fluviul Tigru. Fondat de califul Mansur din dinastia Abbasizilor, în anul 762, a devenit capitala califatului arab, fiind unul dintre cele mai mari centre meşteşugăreşti, comerciale şi culturale din Evul Mediu, drept pentru care lumea arabă îl denumea „Sălaşul Păcii”.

[←80]

Povestea celui de al treilea saaluk, ca şi cea de a cincea călătorie a lui Sindbad marinarul, precum şi *Povestea oraşului de aramă, Cheile ursitei, Povestea cea strălucita a crăişorului Diamant* sunt, fără îndoială, cele mai pline de mister din toate *Cele o mie şi una de nopţi*. Referirile pe care le aduc despre lumi dispărute sau despre fiinţe cu însuşiri de cosmonauţi sunt descrieri uluitor de exacte ale unor „amintiri despre viitor”, cum nu se mai întâlnesc decât în unele legende ale băştinaşilor sud-americani, în *Povestea lui Ghilgameş*, în scrierile sfinte indiene, precum şi în poemele lui Homer şi în operele lui Platon.

[←81]

În varianta tradusă de Salie: „un ins de aramă”.

[←82]

Ca şi în cea de a cincea călătorie a lui Sindbad, rostirea numelui lui Allah este aici aducătoare de nenorociri - afirmaţie ce constituie de fapt o blasfemie pentru musulmani, care prin invocarea lui Allah cred că scapă din necazuri. Este evident că asemenea afirmaţie nu e decât o vehiculare de către povestitorul arab a unor idei cu mult anterioare islamului şi străine de spiritul arab.

[←83]

Allahu akbar — expresie de preamărire a lui Dumnezeu; în traducere: „Allah este atotputernic!”

[←84]

Mărturisirea de credinţă - adică rostirea formulei: „Nu este decât un singur Dumnezeu, iar Mahomed este trimisul său” — reprezintă unul dintre ritualurile sacre pentru orice musulman înainte de a-şi da sufletul.

[←85]

Roc - pasăre fabuloasă, extrem de mare şi de puternică, prezentă nu numai în legendele arabe, ci în mai toate mitologiile populare orientale. După unele interpretări recente (Michel Gali), ea - ca şi uriaşul zburător Al-Simurg - ar fi, în povestirile din *O mie şi una de nopţi*, o amintire deformată despre fiinţele raţionale zburătoare, pe care omenirea le-ar fi cunoscut cândva, „în trecutul veacurilor şi al clipelor”.

[←86]

Al-Abbas ibn Adb al-Mutallib - unchiul profetului Mahomed, întemeietorul dinastiei Abbasizilor, care au cârmuit califatul din anul 750 până la cucerirea Bagdadului de către mongoli în anul 1258.

[←87]

Mihrab (cuvânt arab) - nişă orientată spre oraşul sfânt Mecca, practicată in peretele unei moschei sau al unei locuinţe şi slujind ca loc de rugăciune şi meditaţie.

[←88]

Planeta Saturn

[←89]

Planeta Marte

[←90]

Planeta Mercur

[←91]

Planeta Venus

[←92]

Suna - cuvânt arab care înseamnă „ortodoxism" şi care denumeşte tradiţia orală mahomedană alcătuită din hadisuri (povestiri) despre faptele profetului Mahomed şi din aforismele atribuite lui. Pe baza acestora, pre-t iun şi prin interpretarea regulilor preconizate în Coran, s-a întemeiat dreptul canonic musulman.

[←93]

Marhaba! Ahlan! ua sahlan!... Anastina! - urări de bun-venit, intraductibile cuvânt cu cuvânt: „Fie-ţi primirea cordială, amicală şi dulce!”

[←94]

In vechime, *pecetea* - având gravate pe ea numele celui ce o purta, precum şi alte date personale despre acesta - slujea ca dovadă de identitate şi ca mijloc de iscălitură, am zice, legală.

[←95]

Sfânta Carte - fireşte: *Coranul*.

[←96]

Dejla - numele arab al fluviului Tigru.

[←97]

El'Amin - fiul şi urmaşul lui Harun Al-Raşid - a cârmuit între 809-813, apoi a fost înlăturat de fratele său Al-Mamun.

[←98]

Baramka (barmachizii sau barmechizii) - familie de viziri sub domnia mai multor califi, la Bagdad. Giafar, favoritul lui Harun, ultimul dintre ei, căzând în dizgraţie, a fost osândit la moarte în anul 803.

[←99]

Ţara Misrului - adică Egiptul (Misr, Mesr sau Masr fiind vechiul nume arab al Egiptului şi al oraşului Cairo).

[←100]

Şamseddin - în traducere: „Soarele credinţei".

[←101]

Nureddin - în traducere: „Lumina credinţei".

[←102]

Ghezirah (mai corect *Gizeh*, în arabă *El Giza)* - oraş în Egipt, pe Nil, aproape de marile Piramide şi de ruinele vechiului Memfis, vestit pentru mulţimea de mastaba (morminte egiptene în formă de trunchi de piramidă) şi de necropole din epoca dinastiilor IV şi V; azi suburbie a capitalei Egiptului.

[←103]

Kaliubia (mai corect: *Ali-Kaliub*) - oraş la zece kilometri spre nord de Cairo.

[←104]

Belbeis {Bilbis) — loc de popas pe drumul de la Cairo spre Siria

[←105]

Cetatea Alepului (în arabă *Haleb)* — oraş în nordul Siriei.

[←106]

Hassan – în traducere: „Frumosul”; *Badreddin* - „Luna plină a credinţei”

[←107]

Musaip - dregător la curtea unui sultan.

[←108]

Turbeha - criptă, mausoleu.

[←109]

Sett El-Hosn - în traducere: „Domniţa frumuseţii”.

[←110]

El-Bassrani - adică „cel din Bassra”.

[←111]

Ţara Şamului - Ţara Damascului *(Şam* fiind numele persan al oraşului Damasc).

[←112]

Tarbuş - tichia în jurul căreia se înfăşoară cearceaful turbanului.

[←113]

Agib - adică „Minunatul”.

[←114]

Meidanul Hasba în traducere: „Câmpul de hârtie”.

[←115]

Moscheea Bani-Ommanilor - unul dintre cele mai strălucite monumente ale arhitecturii musulmane, ridicat de către cel de al şaselea calif din dinastia Omeiazilor, Valid I, care a domnit între 705-715 la Damasc.

[←116]

Allah karim, în traducere „Allah este milostiv."

[←117]

Homs (sau *Hims), Hama, Mardina* (sau *Mardin), Mossul, Diarbekir* (sau *Diar Bekr)* - oraşe în Siria, pe drumul de la Damasc la Bassra.

[←118]

Kanun - târguşor la nord de Damasc, unde poposeau caravanele de călători.

[←119]

Zaidania (mai corect ar-*Reidania)* — aşezare la nord-est de Cairo.